

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér, vasúti állomásokon 12 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 706.

Papucsparlament.

Budapest, április 6.

A Khuen-kormány beszélhet husvétéről, mert ő feltámadt. De egy kormány és bármely kormány feltámadása nem a legfontosabb egy nemzet életében. Még egy nemzeti követeléseiben diadalmasan visszatérő kormány feltámadása sem. Hát még egy olyan kormányé, mely — el akarjuk ismerni — jót akart ugyan, de azt a jót kivívni nem tudta. Mert a feltámadt kormánynak lelkiismereti megnyugvása lehet, amint ezt a miniszterelnök hangsúlyozta is, hogy kipróbált hazafiak, mint Kossuth, Apponyi és Andrássy, méltányolták nehéz helyzetben történt állásfoglalását, de vajjon a nemzet jogai szempontjából végső elemzésben nem mindegy-e, ha ezeket a jogokat a király energiája, vagy a király kérése miatt kellett jégre tenni? Egy király leküzdhetetlen energiája s egy király megható kérése csak formában különbözik, de eredménye egy: nemzeti jogaink érvényesítéséről beláthatatlan időkre le kellett mondanunk. Koriolánt se Róma seregei, csak édesanyjának szavai tartották vissza: de az Rómának mindegy lehetett.

Másnak kellene itt feltámadni, nem a kormánynak. A parlament és a parlamentarizmus feltámadását kellene végre egy nemzeti husvétnak meghoznia. Mert hogy a parlament és a parlamentarizmus feltámadásra szorul: azt különböző szempontból ugyan, de egyaránt elismeri mindenki. Elismeri gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök, aki utolsó beszédében azt mondta, hogy a parlamentarizmust alulról, sőt belülről támadták meg azok, akik a technikai obstrukció állandósításával lejáratták és működését hatálytalanná tették. És elismerték másrészt mindazok a tényezők, amelyek az utolsó események hatása alatt kénytelenek voltak megállapítani, hogy az egész magyar parlamentnek példátlanul egységes állásfoglalása is hajótörést szenvedett az illetéktelen osztrák befolyások alatt megmerevedett királyi ellentálláson. De a parlament és a parlamentarizmus pusztulásáról regél még a királyi kézirat is, mert a korona viselőjének is kicsi véleménye lehet az olyan parlamentről, mely jogainak védelmében nem az örökéletű nemzet törvényeire támaszkodik, hanem egységes véleményét is képes alárendelni a király egyszerű kérésének. Papucsparlament az, mely mindjárt meglapul, ha egy erősebb hang diktál vagy egy könyesebb kérés. Papucsparlament, vagy még rosszabb: enervált parlament.

S a nemzet szempontjából ennek a parlamentnek kellene új életre feltámadnia.

Mi támaszthatja fel a parlamentet és a parlamentarizmust? A véderőjavaslatok pusztá megszavazása nem. A királyi akarat lojális teljesítése sem. A többséggel való vitatkozás után a többségi akarat előtt való meghajlás szintén nem. De nem támaszthatja fel az sem, ha egyrészt mindig és mindenben kintöljük a korona és Ausztria akaratát, vagy ha másrészt sikerülne legázolni az ellenzőket és minden ellenzőket, sőt ha sikerülne mindennek a hegyében mértéklenül szigorítani a házszabályokat, még az sem. Foldozgatás és pillanatnyi eredmény volna az ilyesmi, de se a parlament, se a parlamentarizmus nem nyerne vele. Vagy mért volna erősebb, egészségesebb és életrevalóbb az olyan parlament, mely akár kiméletből, akár elnyomatásból, akár szabályok kényszeréből akadályozva volna legbensőbb meggyőződésének érvényesítésében? A meglánczolt rab bizonyára kevésbé tud ellentállani, mint a meg nem lánczolt rab: de így is, úgy is csak rab. És rahparlament az, mely a kiméletnek vagy az erőszaknak lánczait engedi kezére-lábára rakatni. Ha a parlament és a parlamentarizmus feltámasztására csak a szigorú házszabályokat és az ellenzéki letörését tudják kivezényelni: akkor a parlament csak még jobban erejét veszti s az osztrák porkoláb munkája lesz csak kényelmesebb.

A parlament csak úgy támadhat fel, ha friss vér ömlik ereibe, ha friss erőt kap rendelkezésére s ha friss levegő áramlik be elzárt helyiségeibe. Szinte kapóra jön a mai napon a székesfehérvári püspök szava, mely azt mondja, hogy nemcsak lakások válnak fülledtekké, ha sohasem szellőztetik, hanem emberi koponyák is. Oh mi szomorú jelenség, ha egy dogmákhoz lánczolt katolikus püspök olvassa ezt a higiénikus oktatást azoknak a politikusoknak fejére, akik koponyájukat nem akarják megnyitni egy kis szellőztetésre, egy kis ujkori levegő befogadására. Igaz, hogy Székesfehérvár aranyzáju püspöke egyszer már indexre került modern gondolkodása miatt. De hiszen annál szebb az ő bátorsága. És nem is áll egyedül. A klérus egy másik gondolkodó tagja, Giesswein Sándor is állandóan sürgeti, hogy meg kell nyitni a fülledt szobákat, a fülledt fejeket és a fülledt intézményeket az új idők levegőjének. És a mi politikusaink, akik hivatva volnának ennek a nemzetnek egészségéről, fejlődésének feltételeiről, az európai haladással való lépést tartá-

séről gondolkodni és gondoskodni, még mindig nem tudtak eljutni odáig, hogy meg kell nyitni az alkotmány sánczait, be kell bocsájtani a nemzetnek még el nem használt, friss erőforrásait a parlamentbe. Mert felülről szoritva, belülről poshadva, mindenképpen enerválva: ez a parlament és ez a parlamentarizmus nem támadhat fel új és erőteljesebb életre, míg nedveit a nép szélesebb rétegeiből nem szívhatja.

Mennyit próbálkozunk s mindig erőtlenebbül esünk vissza küzdelmeinkben. Gyengén és haderő nélkül százszor kezdjük elülről küzdelmünket a törvényhozás másik faktora ellen, aki a maga akaratára mellé hadsereget is tud mozgósítani és még sem akarnak okulni. Nincs egyebünk igazságunknál — hát hogyan akarjuk győzni a mindig kiújuló küzdelmet? Haderőnk nincs, gyöngeségünkben nem is teremthetünk magunknak. Erőnkét, ha voltak, elhasználtuk a sok meddő küzdelemben. Kivülről segítséget örültség volna várunk. Hát mire számíthatunk? Csodákra? Hogy hatalmas ellenfelünk engedni fog nekünk, mikor az eddigi küzdelmeinktől gyöngébbek letünk, mint voltunk azelőtt? Az erősebb parlamentnek nem engedtek s a gyöngébb parlamentnek talán engedni fognak? Enervált és kifáradt elmék reménysége lehet ez csak. Nem elég minden küzdelmet azzal a fogadalommal felhagyni, hogy erősebb utódaink majd kivívhatják azt, aminek kivívására mi nem voltunk elég erősek. Ha azt akarjuk, hogy utódaink erősebbek legyenek, mint voltunk mi, teremtsük meg az erősödésnek és feltámadásnak előfeltételeit. Vegyük a parlament maradék erejéhez a nép elhasználatlan erejét. Állítsuk a százazrek mellé a milliárdokat. Támaszkodjunk a régié mellett az ujakra. Bocsássuk ereinkbe a nép friss erejét, vezessük a senyvedő parlament szomjas gyökereit olyan széles és friss talajba, amely nedveivel táplálni tudja. S akkor, de csak akkor fel fog támadhatni a parlament is, a parlamentarizmus is.

S mi akadályos volna az igazi feltámadás siettetésének? Akármerre nézzünk: csak taktikai akadályokat látunk. Taktikából halasztja a feltámasztást a többség, mert nem engedi, hogy neki egy kisebbség diktáljon s mert előbb tető alá akarja hozni a véderőjavaslatokat. Taktikából siettetni a kisebbség, mely nyomban elállana a sürgetéstől, ha komoly garanciákat kaphatna a reform tartalmáról. Hát mért halasztani taktikából és mért siettetni taktikából, ha — amint megállapítható — alig van komoly eltérés a választói reform tartalma szempontjából. A halasztók a

nemzeti szempontok biztosítását emlegetik, de elismerik már a nemzeti szempontok biztosításának szükségét a siettetők is. A Justh-párt legutóbb már kijelentette, hogy nem gondol a szociálisták választójogi programjára, hanem a magyar nemzeti szempontokhoz köti a reformot. Ugyanezen az alapon áll kezdettől fogva a Kossuth-párt. A kormány és a többség hasonló hurokat pengetett akárhányszor. Hát mért ne lehetne megállapodást teremteni s megadván a véderőnek, amire nemzeti védelem érdekében szüksége van, megadni a nemzetnek is azt, amitől ereje regenerálódhatik s amivel a parlamentet is új életre támaszthatja? A sok taktika mérgeztette el a pártok viszonyát, a sok taktika tette még gyöngébbé a parlamentet. Ha megállana egy pillanatra a taktika s helyébe jönne a megfontolás: meg lehetne találni a megegyezést, hogy amikor megerősítjük a véderő fejlesztésével a korona egyébként is erősebb helyzetét, erősítsük meg az el nem használt néperők felhasználásával a gyöngébb félt, a nemzetet is.

Mindennek feltámadását látjuk ezen a husvéton. Feltámadt az osztrák étvág. Feltámadt a módszer, mely a nemzetiségek mozgósításával tartja sekkben a magyar nemzetet. Feltámadt a közjogi sérelmek kitolásának korszaka. Feltámadt a kormány. Feltámadt a pártok villongása. Feltámadt a nagy bizonytalanság érzése. Csak egy nem akar husvétot és feltámadást érni: a parlament. Pedig a feltámadt bajoknak csak egy feltámadt parlament vetheti oda a mellét. Egy erős, felfrissült, a milliók erejére támaszkodó parlament s nem egy — papucsparlament.

Budapest, április 6.

Bilinski tanácskozásai. Bécsből jelentik: Bilinski lovag közös pénzügyminiszter tegnap meglátogatta gróf Berchtolt külügyminisztert, aki

vel hosszabban tanácskozott. Bilinski lovag ezután gróf Stürgkh osztrák miniszterelnökénél tett látogatást. A Zeitz jelentése szerint Auffenberg lovag közös hadügyminiszter is hosszasan tárgyalta Bilinski lovag pénzügyminiszterrel, a boszniai vasut építése tárgyában Budapesten folytatott tanácskozásokról.

Szomoru jubileum.

— Auffenberg és a munkapárt. —

Nem lesz választási „hadjárat“

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, április 6.

A magyar politikának három bolygója van: a véderő kérdése, az általános választójog, s a házszabályrevízió, — amint ezt Vázeonyi Vilmos oly elméssen állapította meg. Valóban úgy van, „aki ezt a három kérdést megoldja, ezt a három gyújtóanyagot a nemzet életéből eltávolítja, az a béké, szabadelvű, demokratikus és nemzeti fejlődés alapját rakja le.“ A Khuen-kormány e kérdések megoldására nincsen hivatva, s minden jel szerint éppenséggel nem lesz szerencsésebb, mint elődei egy évtizeden át. Körülbelül tíz esztendeje ugyanis, hogy Széll Kálmán akkori miniszterelnök a létszámemeléssel előállott, s azóta mindegyik miniszterelnök a három összekapcsolódott kérdés valamelyikébe bukott bele. Gróf Tisza Istvánnak a házszabályrevízió, Wekerle Sándornak a másik két probléma volt a megölő betűje. Gróf Khuen-Héderváry Károly elé pedig mind a három kérdés mered át nem ugorható akadályként. Szomoru jubileuma ez a magyar parlamentarizmus megbénulásának. Egy deenniuna erőlteti Bécs a hadsereg mértéktelen fejlesztését a nemzeti kívánalmak kikapcsolásával, s ugyanennyi idő óta uralkodik az obstrukció hidrája is, amelynek leírására még nem akadt Herakleész.

A mostani országgyűlés 1911. június 13-án kezdte meg a katonai javaslatok tárgyalását, helyesebben megobstruálását. Azóta

tíz hónap telt el, s a kormány egy lépéssel sem jutott előre és vajmi kevés kilátása van arra, hogy előbbre juthasson. Hamarosan le fog telni az első évforduló, amely jóformán öszezsűcsik Széll Kálmán lemondásának kilencz éves fordulójával (1903. június 16.), s a létszámemelés még mindig nem lesz tető alatt. Sőt, úgy lehet, hogy az idén még a rendes ujonczjutalék sem kerül kiállításra, aminek az lenne az abszurd és paradox következése és csattanója, hogy épp a rezolúziós válság idején a hadvezetőség, akár Fejérváry Géza báró miniszterelnöksége korában, behívna és vieszartartaná a póttartalékot és tartalékot. Hogy a kormány meg tudja előzni ezt a ceufságot, az nagyon is kétséges. De ahogy a véderő-reformmal szemben is tehetetlenül áll Héderváry, akként a választójog és a házszabályrevízió dolga is marad, mint volt, nyitott kérdés. A három bolygó tehát még mindig kísért és nem akar letenni a magyar közélet viharfelhőkkel árnyékolt egéről.

Nagyor fogas kérdése az aktuális politikának az Auffenberg-ügy is. A legutóbbi krízist kétélegesen kivül a tultengő ambícióitól és hatalomvágytól hevitett hadügyminiszter, a Belvedere exponense okozta, aki prepotens fellépésével tette lehetetlenné a rezolúziós politika úrvényesülését. A Khuen-kabinetet ugyan reaktívtá válták, amely a rezolúziót kénytelen volt elciteni, de azért a helyzet, a kormányznak a pártjának a viszonya a hadügyminiszterhez nem vált kedvezőbbé. A miniszterelnök lovag Auffenberg Mórizzsal egy hónapja, a rezolúziós válság kitörése óta közvetlenül nem érintkezett; a személyes találkozást egyenesen elkerülték, mert kettőjük között a feszültség és az antagonizmus annyira kiéleződött, hogy az ilyen találkozás mindkettőjükre nézve a lehető legkínosabb lett volna. De nem kevésbé nagy az elkeseredés a munkapárton is a hadügyminiszter ellen, akinek nem fogják elfelejteni, hogy mily veszedelemben sodorta a többséget. A Lloyd-klubban biztosra is veszik, hogy Lőcsery, amikor újabb kinevezését a maga sajátja programjának megtagadásával, sőt

A tigris.

Irtá: Drasche-Lázár Alfréd.

(Utánnomás tílos.)

— Ezt a tigrist három évvel ezelőtt lőttem Kishuagarban, Indiában. Milyen jámboran lóg most itt a falon, szegény! Pedig mondhatom, nem volt éppen kellemes érzés, mikor a nádiban egyszerre szemközt találtam magamat ő kelmével!

— Képzem! Hát ez micsoda?

— Ez a Mungó, vagy amint bevezetőnéven szólítják Riki-tiki-tévi . . .

— Mi az?

— Roppant hasznos kis állat, drága Jeanne-om, A tudományban herpestes griseus néven szerepel. Nem olvasta Rudyard Kipling Jungle-book-ját? Majd odakölesönzöm magának. Nagyon helyes meséket közöl benne erről a bátor kis legényről. Indiában majdnem minden háznál tartják, mert a legádázabb s a legvakmerőbb ellensége a kigyóknak. Ha elképzem . . .

— Anti! Mit csinál?

— Bocssáson meg, Jeanne, de én már umom ezt az előadást! Ezt nem tudom kibírni! Könnyörüljön meg rajtam, hisz látja, hogy meg fogok bolondulni!

— Lássá? Mit mondtam magának? Tudtam, hogy nem fogja megtartani az ígértét! Megesküdött volna mindenre s mikor rá került a sor, hogy helyt álljon a szaváért: minden el van felejtve. Hisz csak egy asszonyról van szó!

— De Jeanne! édes, ne beszéljen így!

— Ne nyuljon hozzám, Anti, mert ebben a perczen elmegyek! Minek is jöttem fel a lakására! Minek! Tudhattam volna, hogy ez nem lehet másképp! Ez igazán nem volt szép magától!

— Mi, egyetlen Jeanne-om, mi?

— Hogy így becsapott! Felesalt ide az alatt az ürügy alatt, hogy megmutatja érdekes grújteményét s most visszaél a bizalmammal.

— Ne mondja ezt, Jeanne, mert föbelövöm magamat. Itt, ezzel a jó expressz-fegyveremmel, amely már annyi életet kioltott!

— Jézus Mária! Anti! Tegye le azonnal azt a puskát! Azonnal!

— Jól van. Léteszem. És most? Most mi lesz? Meg van most velem elégedve?

— Meg. Maga alapjában véve jó fiu, csak rettenetesen hőbortos! Igaza volt Karinak, amikor azt mondta magáról . . .

— Kérem: ne beszéljen nekem a férjéről, Jeanne!

— Már nem az. Vagy legalább is nemsokára már nem lesz az!

— Tudom, hogy ma-holnap kimondják a házasságuk felbontását, de ez mindegy! Eleget szenvedtem eddig is, mikor nap-nap után ott kellett látnom a maga oldalán azt az embert, akit gyűlölök!

— Hát nem beszélék róla, S most legyen okos s mutassa meg a kincseit. Jaj, be gyönyörű ez az elefántesont! Milyen nagy! S milyen nehéz! Talán bizony már elefántot is ejtett zsákmányul!

— Hármat is . . .

— Ne mondja! És ez itt micsoda?

— Egy sziami nyakék . . . Jeanne!

— Jaj, Anti, nézze, térjen már észhez!

— Jeanne! Jeanne, ne taszítson el magától . . .

— Anti, én tisztességes asszony vagyok s az akarok maradni. Százszor mondtam magának. Csak nem hiszi, hogy most, mert elválok az uramtól . . .

— Jeanne, én szeretem magát! Szeretem . . .!

— Ez már nem járja, Anti! Nézze, mondok magának valamit! Ni, ott fejt a szekrényben az miféle faragvány?

— Mit tudom én! Te kedves, te édes! Milyen bársnyos ez a haj! Milyen karcsu ez a derék.

— Ereszszen el, Anti, hisz elesen!

— Ez a fehér medvebőr puha, ha el is esünk.

— Utoljára mondom, eresszen el!

— Hát nem szeret semmit sem? Kaczér, szívtelen!

— Ne kinezzen már!

— Jeanne, ha így átkarollak, ha durva, izmos karjaim közt tartom szilfid testedet s ajkam hozzáér illatos arcodhoz . . .

— Segítségért kiáltok! Anti! Most elmegyek.

— Elmegy? Hát menjen. Itt a kabátja, itt a kalap.

— Adja ide. Megyek. És soha többé nem jövök magához. Látni sem akarom többé.

— Ahogy parancsolja.

— Isten önnel.

lépéssel
ása van
roan le
óformán
kilencz
s a lét-
tő alatt
rendes
aminek
közébe és
légi ide-
éza báró
és viseza-
Hogy
euféagot,
véderő-re-
Héder-
zabályre-
tott kér-
ig kisért
et vihar-

politiká-
i krízist
és hata-
a Belve-
fellépé-
politika
in reak-
en volt
nyrak a
ssterhez
ök lozag
a rezolu-
em ériat-
esen el-
ültég és
hogy az
a lehető
bő nagy
dügymi-
felejteti,
bbséget.
hogy lé-
maga s
val. söt

da?
enne!
észhéz!
el ma-
vagyok
am ma-
mert el-
Szere-
Nézze,
fent a
e édes!
karcsu
n!
na el is
el!
n? Ka-
durva,
stedet s
ost el-
abátja,
többé
akarom

egyenes dezavualásával elfogadta, egy titkos kikötést tett, amely szerint Auffenberg távozzék állásából, nehogy a delegációban a munkapárt szinte megolázkodva bizalmat legyen kénytelen szavazni a gyűlölt hadügyminiszternek. Ezt a felfogását gróf Tisza István baráti körben nem is titkolta.

Nem bírom elképzelni — jelentette ki a munkapárt vezetője, — hogy mi Auffenberggel együtt tárgyaljunk. Mert, aki bizik Héderváryban, az nem bizhatik Auffenbergben, aki az ő s a mi politikánkat folyton kontrakarrizta. Mi nem akarunk ugyan a király miniszterválasztási jogába beavatkozni és nem üzünk személyi politikát sem, de az mégis képzelenség, hogy a változatlanul fennálló ellentétek s a közelmúltban történtek után a mi tárgyalásunkat igénybe vehesse Auffenberg. Ha van benne a delicatessé-nek egy szikrája, ezt maga sem kívánhatja s önjószántából átadja a hadügyminiszteri széket másnak.

De nemcsak Tisza, hanem a párt más vezető emberei is remélik, hogy az uralkodó tekintettel lesz a munkapártnak amugy is nehéz szituációjára, még a delegációs ülészak megkezdése előtt föl fogja menteni Auffenberg állásától.

A Khuen-kabinet reaktiválása s különösen a miniszterelnök legutóbbi képviselőházi beszéde óta sokat beszélnek ismét az országgyűlés feloszlásának lehetőségéről. Ma a félhivatalos jellegű bécsi „Pol. Corr.“ is erről ír s a többi közt így elmélkedik:

„A miniszterelnök öszinte föllépésének igazolnia sikerült a kabinetválság folyamán tanúsított eljárásának minden mozzanatát. Gróf Héderváry teljes joggal föllálithatta azt a követelést, hogy a parlamenti válságot magában a parlamentben kell megoldani és hogy a pártok mind egyikének közre kell működnie abban, hogy a legutóbbi évek eseményei által megbénított törvényhozási működés ismét helyreállítsassék és tartósan biztosítsassék. Minden hibát ott kell jótánni; ahol elkövettek. Ha azonban minden várakozás ellenére nem történék meg, a miniszterelnök nagyon könnyen el tudja gondolni azt az esetet, hogy a kabinet a választottaktól a választókra apellál és azután új program alapján lép az új parlament elé. A miniszterelnök fejtegetéseinek meglesz a hatása: a nép legszélesebb rétegeire is és immár remélhető, hogy a balpár-

tok, amelyek most még a véderőreform ellen irányuló harc folytatására gondolnak, nem vonhatják ki magukat az ország közvéleménye állásfoglalásának befolyása alól.“

Szívesen elhiszük, hogy a miniszterelnök, aki a választásoknak kiváló praktikusa, hogy ő „nagyon könnyen el tudja gondolni“ a feloszlás lehetőségét. Csakhogy a dolog nem egészen tőle függ, — ahhoz a legfelsőbb meghatalmazás is szükséges. Ez pedig — értesülésünk szerint — egyelőre még nincs meg. Mert Bécsben igen jól tudják, hogy a kormánynak most még nagyobb erővel és hatalommal kellene ráfeküdnie az országra, mint két évvel ezelőtt. La jelentős eredményt akarna elérni. És ehhez nemcsak pénz és presszió, hanem rengeteg sok katona is kell. Mert a Khuen-féle választási stratégia valóban komoly, szószerinti értelemben vett harcsművelet, ostromállapot vagy hadjárat ha úgy tetszik. Már most tekintetbe kell venni, hogy Horvátországban éppen most rendezkedik be a katonai uralom, a királyi biztos a legkisebb tüntetéssel szemben közvetlenül s felőrtlenül mozgósíthatja a zágrábi hadtestet; Boszniában, ahol szintén katonai kormányzat van, ezenkívül Dalmáciában s Ausztria egyéb délkeleti lakta területein, valamint Csehországban, amely vidékeken a lakosság szolidaritást vállalt a megrendszabályozott horvátokkal, ugyancsak nagy szükség van a hadseregre. E helyekről egy szál katonát sem lehet kivonni, mert akkor rögtön föllángol a nemzetiségi forgóság. Magyarországon tehát választást megajteni most nem lehet, már csak katonai szempontból sem, mert a monarchia periferiáin maradnak lekötve azok az ezredek, amelyeket ide dirigálhattak volna. Hogy ez milyen keresztközményesség, amely a népkarátot a szurok s manlicherek sorakoztatásával szokta megtörni, az megint más lapra tartozik. Ez ellen is különben csak egy remédium van: az általános, egyenlő, titkos és községenkinti választójog, amelytől alkalmasint éppen ezért fázna annyira a mai osztályuralom élvezői.

Budapest, április 6.

A kultuszminisztérium új rangsora. Gróf Zichy János kultuszminiszter ma adta ki a kultuszminisztérium s annak főhatósága alatt álló intéze-

tek és intézmények tisztviselőinek új rangsorát. A rangsor esetleges helyesbítésére irányuló felszólamlásokat szolgálati uton ez évi május hó 1-éig lehet a minisztériumhoz fölterjeszteni.

Április 11-ike. Gróf Csáky Albin, a főrendiház elnöke, körlevelben értesítette a főrendiház tagjait, hogy e hó 11-én, mint az 1848. évi törvények szentesítésének évforduló napján, délelőtt 10 órakor a budavári koronázó-templomban ünnepi intenzitást lesz.

A balassagyarmati mandátum. A gróf Wickenburg Márk külügyi osztályfőnökke történt kinevezésével megüresedett balassagyarmati kerületben dr. Sztranyovszky Sándor lép föl munkapárti programmal.

Tisza István — házelnök?

— Potiorek lesz hadügyminiszter. —

A drávántuli diktatúr

— Hírek a politika világából. —

Budapest, április 6.

Az ünnepi csendet politikai akciók nem zavariák. A hivatásos politikusok s vezető államférfiak legtöbbje üdülést, pihenést keresett a megújuló nagy küzdelmek előtt. Legfőbb néhány parlamenti vezéralakunk újságvilágoskozatairól számolhatunk be; így Kossuth Ferencz, gróf Andrássy Gyula és Sztéryni József cikkeiről, amelyek mindegyike kiváló figyelmet érdemel.

A kombinációk természetesen nem szünetelnek. Ma is egész sora a legkülönbözőbb híreknek keringett, amelyek a közel jövő fejleményeit körvonalozták. Ezek között egyik legérdekesebb verzió az, hogy a kormány és a munkapárt a véderőreform tárgyalásának újravételekor már a Návay-féle szigorú házszabálykezeléssel sem akar megelégedni, hanem ismét a parlamenti erőszak terére akar lépni és máris kísért megint gróf Tisza István házelnöksége, az ugynevezett „vasköz“ feltámasztása. Egy más forrás ezzel szemben a békés meggyezés lehetőségét emlegeti, de hát erre igen kevés a remény. Nem kevésbé érdekes hír az is, hogy lovag Auffenberg Móriczot már a legközelebb, még a delegációk előtt Potiorek Oszkár altábornagy, Bosznia kormányzója

véve valamelyik muzeumban! Az persze más. Egészen más.

— Anti?

— Tessék!

— Nézze kérem, kinyílt a ruhám s nem tudom magam begombolni! Legyen szíves és segítsen...

— Ezer örömmel...

— De jó legyen ám! Megigéri?

— Meg, meg...

— De igazán!

— Ha mondom... Mit nevet, Jeanne?

— Semmit. Eszembe jutott valami.

— Valami jó viccz?

— Korántse. Egy szellemes mondás, amelyet nemrégén egy német újságban olvastam.

— Nem szeretem a német regényeket.

— Milyet szeret?

— Egyáltalában nem szeretem a regényeket. Alapjában véve inkább prózaikus ember vagyok.

— Tegnap este, a vacsoránál, anyámnál, mikor kigondoltuk ezt a látogatást, azzal kérkedett, hogy nagy idealista!

— Hja tegnap!

— Anti! Hogy értsem ezt?

— Sehogyan. Tudja édes Jeannom, az ember néha csak úgy elmond valamit, maga sem tudja, miért...

— Különösen a férfiak. Még most sem készült el azzal a begombolással?

— Azonnal meg leszek vele. De ez az átkozott sok kapocs, meg gomb...

— Ne átkozza azokat a szegény gombo-

— Isten önnel...
— Anti, az Istenért, tegye le azt a fegyvert!
— Menjen, Jeanne. Ne szóljon semmit.
— Nem merek elmenni... Adja becsülettségét, hogy nem fog ostobaságot elkövetni! No, adja ide a kezét!
— Nem adom.
— Anti!
— Milyen különös maga, Jeanne! Mit akar tulajdonképpen? Az én életem csak addig ér valamit, amíg hiszem, remélem, hogy szeret. Abban a pillanatban, hogy megtudom, hogy tévedtem: vége.
— Anti, maga nagy gyermek! Hát nem látja, hogy szeretem?
— Nem látom. Nem hiszem.
— Istenem, mit csináljak?
— Jeanne! Igazán a halálomat kívánod?
— Hogy mondhat ilyet!
— Hát mégis szeretsz, Jeanne? Szeretsz? Egy egész keveset?
— Szeretlek!
— Ó, milyen boldoggá teszel, Jeanne! És mily boldogok lehetnénk együtt!
— Anti, az egekre kérem, gondolja meg, hogy mit csinál!
— Szeretsz? Mondd, hogy szeretsz! Édes kis Jeanne? Hallani akarom, ezerszer, száz ezerszer hallani! Ugy-e szeretsz, Jeanne?
— Még kérde? Még kérdezheted?
*
— Hallatlan...
— Paraucsolsz?

— Semmit. Csak úgy mondtam... Most boldog?
— Nagyon.
— Nem fog már ilyen bolondokat össze-vissza beszélni? S ne merjen többé azzal a szerencsétlen fegyverrel hadonászni, mert megharagszom! Így ráijeszteni az emberre! Megigéri, hogy ezentul okos lesz?
— Meg.
— Mert az rettenetesen fáj nekem, ha ilyen csunya dolgokat mond, érti?
— Igen, édesem...
— Valjon hány óra lehet már?
— Fogalmam sincsen. De beesteledt, az bizonyos.
— Igazság! No, szépen vagyunk! Mit mondjak csak a mamának?
— Majd kitalálsz valamit. Hisz te olyan okos kis asszony vagy!
— De még milyen! Éppen most adtam tanúsítást az okosságomnak! Jól nézhetek ki! Nézze csak a hajamat! Olyan vagyok, mint egy cigányasszony!
— Ah mit, ez merő képzelődés! Nagyon helyes vagy így...
— Most már másodszor mondja, hogy helyes. És milyen nyugodtan mondja! Mikor beléptem ebbe a férfiszentélybe, azzal fogadott engem, hogy: Isten hozta, egyetlen istennőm! Lám, mi lett az istennőből! Egy helyes jószág, úgy mint számtalan elődöm, aki itt megfordult, a tigrisek és jegesmedvék barlangjában...
— Azért mégis csak érdekes nálam? Nem hinném, hogy egyhamar annyi mindenfélét lehessen egy helyen együtt látni! Ki-

valta majd föl a hadügyminiszteri széket, — a duzzogó munkapárt kiengesztelése czéljából.

A politikai világot még egyre fojtalkoztatja a horvát abszolútizmus dolga is. Habár a királyi-biztos teljhatalmu diktátúrája látványlag rendet is teremt a trialista tévúton, a magyargyűléstől átitatott társországunkban, ez a körülmény még nem elegendő megnyugtatás, mert az önkényuralom inaugurálását alkotmányos érzelmi ember sohasem fogja helyesletelni. Kétségtelen, hogy a horvát kérdés a képviselőházban is bőségesen szóba fog kerülni. A helyzet tanulmányozása czéljából több szélsőbali képviselő Zágrába utazik, hogy a személyes tapasztalatait is pertraktálhassa a Házban, amikor számunkérlik a kormány eljárását.

Mai híreinket itt közöljük:

Kossuth Ferenc a harez mellett.

A „Budapest” holnapi számában Kossuth Ferenc „Husvétra” czimvel cikket irt a politikai helyzetről. A cikk elején ismerteti a most lefolyt kormányválság történetét és megállapítja, mekkora hiba volt belevinni az uralkodó személyét a napi politikába. Majd így folytatja:

— Nem tagadható, hogy az ősz uralkodó karata sokak szemében más felfogásra tarthat igényt, mint ha nem állana mögötte negyvenöt évig pontosabban megtartott olyan alkotmányosság, amilyenre akármelyik őse sem hivatkozhatott. Ez azért van így, mert a törvények meghozatalánál az egyének nem tehetők tekintetbe, bármilyen kivételes és magas helyzetben legyenek is. A természet törvényei a koronás fejeken is érvényesülnek, a nemzeteknek és esetleg törvényeknek pedig tul kell élniök bármilyen hosszú uralkodást. Az ember valóban kíváncsi lehet, mit gondol a kormány és a többség, s vajjon mit fog történni. Komolyan hiszik-e, hogy a képviselőházban megszűnik az ellenállásnak az a néme, amely eddig egy lépéssel sem engedte előbbre vinni a véderőjavaslat ügyét. Ami a Justh-pártot illeti, bizony e párt követelésének teljesítése dolgában semmi sem történt; a mi pártunkat illetőleg pedig megtörtént minden elképzelhető és el nem képzelhető arra nézve, hogy rendkívül mérsékelt és a többség által is helyesnek és igaznak felismert kívánsága ne teljesüljön. A Justh-pártot semmi megállapodás nem köti, minket pedig a legelemibb igazság terén hozott megállapodásunk feltétlen visszautasi

kat, Anti! Vagy nem hiszi, hogy tegnap este drágaköveknék nézte volna őket, ha véletlenül . . .

— Jeanne, maga engem kinevet!

— En? Édes Antim! Már hogyan gondolhatja.

— Igen, igen, maga kinevet. Erre pedig nincs ok.

— No, ne haragudjék! Csókoljon meg! Így ni! Most szent a béke?

— Az.

— Kérem, adja ide a kalapomat. Ott fekszik a földön. Köszönöm. Jól áll így?

— Remekül.

— Így tehát megvólnék. A kezyüt csak utközlben vészem fel. Nem akar elkisérni?

— Azt hiszem, óvatosabb volna, ha egyedül távoznál, tudod, a világ.

— Értém. Igaza van. Hát: Isten vele.

— Csókolom a kezedet.

— Pá.

— Már megint nevezsz? Mit nevezsz? Mondd meg, követelem!

— Ha minden áron tudni akarja: Kari jutott eszembe.

— Már megint Kari? Hát ez hogy jut megint eszébe?

— Nem tudom. Önkénytelenül jött.

— Jeanne, ne gonyolódjék! Miért gondolt a férjére?

— Ugy látszik, hogy a férfiak tényleg mind egyformák. Jó éjszakát, kis tigrisem!

tása természetesen felment minden kötelestől és visszahelyezi pártunkat arra a pontra, amelyen állott, mielőtt a kötés létrejött. Az ellenzék ellenállásának erejét természetesen fokozza az a tény, hogy az igaznak és igaznak általánosan elismert kívánság legmérsékeltbb és leglojalisabb formája is hajótörést szenvedett. Ennek az állásfoglalásnak erkölcsi sulya és ereje annál nagyobb volt, minél kétségtelenebb volt mérséklete. Ezzel az erkölcsi erővel gyarapodva vesszük fel a küzdelmet majd olyan feqyverekkel, amilyenekkel rendelkezünk és ki-ki úgy, amint ezt lelkiismerete és meggyőződése sugallják.

Cikke végén megállapítja Kossuth, hogy a helyzetet sötétnek látja és a választás elrendelését sem tekintheti kivezető utnak, mert ha a többség elég volna a helyzet megoldásához, nem volna értelme az új választásoknak, mivel a többség meg van.

Andrássy a helyzetről.

Gróf Andrássy Gyula egy estilap mai számában cikket irt a Khuen-kormány reaktiválása folytán előállott politikai helyzetről és védelmére kel gróf Khuen-Hédervárynak abban, hogy a király óhajtatására a rezolúció elejtésének árán is vállalkozott a további kormányzásra. Andrássy angol példákkal okolja meg ezt az álláspontját és több kiváló angol államférfuról mutatja ki, hogy engedtek a királyi hatalom óhajtatásainak és érzékenyének, ami szükségképpen az uralkodóval szemben elfoglalt ellentétes álláspontjuk elejtését eredményezte. Az angol közvélemény azonban honorálta az illető államférfiaknak ezt a nézetváltoztatását és éppen nem talált abban semmi kivetni valót, ha továbbra is a király miniszterei maradtak.

E példákól Andrássy a következő érdekes okfejtéssel tér át a magyar viszonyokra:

A parlamentarizmus tehát nem teszi lehetővé, hogy kivételes körülmények között a kormány a királyi lelkiismerete előtt meg ne hajoljon és elvi álláspontjától el ne térjen. A mi esetünkben pedig ezt tenni erkölcsi kötelesség volt. Nem jogi és parlamenti szabályokból eredő, hanem a király iránt való hálából és szeretetből fakadó érzelmi kötelesség.

Bizonyítani e tételmet felesleges, mert aki azt nem érzi, annak hiába hoznék fel érveket, aki meg érzi, azzal szemben felesleges minden okoskodás. A kegyelet és szeretet érzésének argumentációkkal való fölkelése hiabavaló törekvés volna.

Vannak, akik attól félnek, hogy a mostani precedens veszélyes lehet a jövőben. En ettől sem tartok.

A mai esetről nem lehet arra következtetni, hogy a többségnek és a kormánynak saját meggyőződését a királyi parancsnak alá kell vetnie. Nem lehet azt következtetni, hogy a királyi akarat a parlament akaratát fölött áll. A mai esetre csak akkor lehet majd hivatkozni, ha a mostanihoz hasonló uralkodónk lesz, s ez a köztisztletben álló, alkotmányos király úgy fog megint a nemzethez szólni, mint ahogy azt a mostani teszi.

Ha a magyar parlament a chlopii parancsot magára nézve irányjádónak elfogadta volna, ez veszélyes precedens lett volna. Ha a kormány csak azért változtatná meg álláspontját, mert a király úgy akarja, ez is gyengithetné a parlamentarizmus értékét. De azon tekintetek előtt való meghajlás, amelyeket a kézirat ébrezt mindnyájunkban, a jövőre nézve sem jár veszélyes következményekkel. A kormány eljárása nem a kedvezőtlen hatalmi helyzet által a parlamentre reáknyszerített megoldás, hanem a kegyeletből önként vállalt kibontakozás, amely nem is módosítja a tényleges hatalmi helyzetet, mert úgy, mint eddig, ezentul sem lehet a létező pártok bármelyikének segítségével az 1888. XVIII. törvényt akként alkalmazni, amint azt Fejérváry tette. Ez ezentul is csak az abszolútizmus ténye lehet.

Mindezeknél fogva az a meggyőződés,

amely bennem mindjárt kezdetben keletkezett, egyre erősebbé és mélyebbé vált. Szilárd hitem ma is, hogy magyar államférfu a jelenlegi uralkodóval a kézirat hangulatával szemben nem tarthatta fenn követelését.

A Justh-párt nyilatkozata.

Egyes lapok a függetlenségi és 48-as pártól mindenféle híreket közltek, amelyekkel szemben illetékes helyen a következők megállapítására hatalmazták fel a „Pol. Hir.”-t:

— Egészen bizonyos, hogy a függetlenségi és 48-as párt a véderőjavaslatok ellen a küzdelmet változatlan erélylyel és teljes elszántsággal fogja folytatni. Bizonyos az is, hogy a horvátországi eseményeket és az ottani állapotok tarthatatlanságát a Házban beható vita tárgyává fogják tenni. Ami pedig azt illeti, amit egyes lapok irtak, hogy a delegációban obstruálnak, ezzel szemben megállapítható, hogy a függetlenségi és 48-as párt elejétől fogva azon az állásponton állott, hogy csakis magát a véderőjavaslatot obstruálja és a véderőjavaslatok elleni obstrukciót semmi más térre át nem viszi. Azok a kombinációk, hogy a delegációban mi lesz, mi nem lesz, annál is inkább légből kapottak, mert hiszen a delegációban történésekről a pártban még egyáltalában nem volt tárgyalás.

Amint értesülünk, a kisebbség gondoskodni fog arról, hogy a Háznak a szünet utáni első ülésén a véderőjavaslatra semmi körülmények közt ne kerüljön sor. Az ellenzék ugyanis a napirend előtt való felszólalások hosszú sorát készíti elő, amelyekben két témát akar megvitatni: a kormány kinevezését és a horvát abszolútizmust. Csütörtökön este értekezletet tart a függetlenségi pártok vitarendező bizottsága s kijelöli a szónokait a pénteki ülésre. Ha Návay Lajos házelnök nem ad a napirend előtt való felszólalásokhoz engedelmet, akkor a zárt ülésekkel fogják kihuzni az időt.

Szterényi a horvát kérdéstről.

A mostani fejtetőre állított horvát helyzet szülőökának politikai körökben a vasuti szolgálati pragmatikát tekintik, amelynek tárgyalása annak idején — a koalíziós kormányzat alatt — a horvát politikuskokkal való konfliktust előidőzte. A pragmatika keletkezésére nézve ma Polónyi Géza egy reggeli lapban hosszasan nyilatkozik és nyilatkozatában gróf Andrássy Gyulára akarja áthárítani a felelősséget a horvátokra sérelmes szövegezésért. Polónyi e nyilatkozata megszólaltatta Szterényi József, volt kereskedelemügyi államtitkárt is, aki a vasuti szolgálati pragmatika keletkezéséről a következőket mondotta:

— A vasuti pragmatika semmiféle politikával nem állott összefüggésben, sem horvát-barát, sem horvát-ellenes szempontok annál nem érvényesültek. A vasuti pragmatikát a magyar szent korona országainak vasutas szövetsége és a Vasuti és Hajózási Club sürgette állandóan, úgy állított oda ez az ügy, mint amely nélkül a vasutasok körében tapasztalható nyugtalanság nem szüntethető meg. A kereskedelmi miniszter szívesen ment bele a kérés teljesítésébe és pedig annyival inkább, mert ez kedvező alkalomul kínálkozott vasuti sztrájkok lehetetlenné tételére. Így keletkezett a pragmatika, menten minden, bármely irányu politikai tendenciától. A tervezetet a kereskedelmi miniszterium vasuti szakosztálya készítette, sem Kossuth Ferenc miniszter, sem én abba nem folytunk bele és hogy mennyire nem szerepelt abban semmiféle politikai szempont, bizonyítja az a körülmény, hogy heteken át tárgyaltuk azt nyilvános üléseken az összes vasutas szervezetek képviselőinek részvételével a kereskedelmi miniszteriumban.

Az első tervezetben még szolgálati nyelvről volt szó. Így is került az illetékes tényezők, a horvát-szlavon miniszter és a bán elé. Törvényjavaslatról lévén szó, meg kellett őket kérdezni. Itt már bejárt az a horvát kérdés is. De nem tendenciával. Habár a vasuti pragmatika nemcsak az államvasutak, hanem az összes — tehát magánvasutak számára is szól, szó nélkül elejtett az eredeti szöveg és hogy semmiféle nyelvi rendelkezésnek ne vételhessék, egyszerű kvalifikációs rendeltetésű alakították át az illető szakasz, a tényleges helyzet ködösítetett azzal a különbséggel, hogy a horvát nyelv jogai törvényesítették az államvasutak horvát vonalain.

Ez ellen a megoldás ellen nem tételtt észre

vétel, így került a törvényjavaslat a képviselőház elé. Ezen stádiumig horvát részről semmiféle elvetésről nem tudok.

Mikor a törvényjavaslat már a képviselőház előtt feküdt, akkor már a horvát-szerb koalíció tagjai levetették eddigi magyar-barát álarcukat és oly módon támadtak a magyar szent korona országainak területi egysége és Magyarország ellen, hogy akkor már nem lehetett más megoldásról szó, mint arról, mely felajánlott nyilvánosan: dönt-e a regnikoláris bizottságok, vajjon van-e sérelem ebben az intézkedésben Horvát-Szlavonországok hátrányára?

Ez a pragmatika története. Ha a horvát kérdés a képviselőházban felmerülne, alkalmat veszek majd magamnak a hozzászólásra és kimutatom majd, hogy mi az igazság a pragmatika dolgában, melyben lehet találni olyan megoldást, mely eliminiálja ezt a látszólagos gyuananyagot.

A horvát abszolutizmus.

Zágrábból érkezett félhivatalos jelentések szerint úgy Zágrábban, mint az egész országban tartós és teljes nyugalom van. Semmiféle incidens nem fordult elő. Az a hír, hogy állítólag általános sztrájk készül, teljesen alaptalan. A szocialdemokrata munkások vezetői, akik tegnap a májusi ünnep miatt jártak Cuvaj királyi biztostánál, teljesen meg vannak elégedve a nyilatkozattal, amelyeket tőle hallottak. A husvéti ünnepek után a diáksztrájk is véget fog érni. A kormány elhatározta, hogy április 10-én újra megnyitja az iskolákat és mindazok ellen, akik továbbra is távol maradnak az előadásokról, a legszigorubb intézkedéseket teszi. Erre a középiskolai tanulók sztrájk-bizottsága ma elhatározta, hogy megszünteti a sztrájkot és felszólítja a diákokat, hogy térjenek vissza az iskolába.

Cuvaj királyi biztos ma egy lapudósító előtt nyilatkozott a kinevezése folytán előállt helyzetéről, továbbá jövő tervéről és a következőket mondotta:

— Nem volt más megoldás, mint ez és ez a segítség is, bizvást el lehet mondani, igazán az utolsó órában jött. A felfordulás már nem is lehetett teljesebb, hiszen az iskolásgyermek is el voltak bolondítva. Kimentek az utcára, tanulás helyett nemzeti dalokat énekeltek és bizonyos kétes elemeknek voltak eszközei lettek. Iskolába nem járt senki. Tartani lehetett tőle, hogy zavargások fognak kitörni és a kormány inzultusoknak lesz czéltáblája. Mindent, ami magyar, bojkottáltak. Ezen segíteni kellett és tettünk is róla. A preventív intézkedések beváltak. Csak utalok arra, hogy rend van és a diáksztrájk máris megszűnik.

— Hogy milyen a hangulat, annak legjobb bizonyossága ez a nagy halom távirat. Nézzen ide, — így szól a királyi biztos a tudósítóhoz, — ezekben a telegramokban a lakosság minden rétege arról ad hírt, hogy szinte lidércnyomástól szabadult meg és felélegzett.

— Nem akarok én politizálni. Sokkal sürgősebb teendőink vannak gazdasági téren és a városrendezés is nagy munkát ad. Terveimmel tisztában vagyok, tudom, mit akarok és megvan hozzá minden eszközöm, hogy céljaimat megvalósítsam, akkor aztán nem csak én, hanem mindenki meg lesz elégedve, akinek szíven fekszik Horvátország jövője és boldogulása. Ez a mostani állapot, ha szemem nem csal, sokáig fog tartani, de az ordmény nem maradhat el.

A királyi biztos bizakodásával szemben a horvát közvélemény külföldi támogatást keres és ezt megtalálja Csehországban, ahol erősen rokonszenveznek a horvát tuzók ügyével.

Igy Prágából jelentik: A Cseszko Szlovo jelentése szerint a nemzeti szocialista párt végrehajtóbizottsága tegnap Klotác képviselő indítványára elhatározta, hogy a cseh képviselőknek az elnyomott horvát és szerb néppel való szolidaritásának problémája végett valamennyi cseh képviselőt nagygyűlésre fogja meghívni. A meghívást a cseh nemzeti tanács fogja közzétenni.

Fiuméből jelentik: báró Zmaiz Iván, susáki kerületi főnök, aki a királyi biztosság kihirdetése óta a rendőrséget is vezeti, ma gróf Wickenburg István fiumei kormányzóhoz járt. Báró Zmaiz a M. T. I. fiumei tudósítója előtt kijelentette, hogy

Susákon és környékén teljes rend és nyugalom uralkodik s a királyi biztosság ellen semmiféle mozgalom vagy elégedetlenség nem tapasztalható.

A nemzet és a hadsereg.

— A létszámemelés tíz éve. —

Budapest, április 6.

Ez év október havában tíz esztendeje lesz annak, hogy Magyarországon a katonai kérdések kapcsolatban a létszámemelés kérdésével állandóan napirenden vannak és egyik bonyolultabb politikai válságot idézik fel a másikkal.

A dolog kezdete visszanyulik arra a létszámemelési javaslatra, amelyet 1902. október havában a Széll-kormány honvédelmi minisztere: báró Fejérváry Géza terjesztett be a magyar képviselőházhoz és amely javaslat ellen akkor az egész magyar közvélemény sorompóba lépett.

Mindenestre különösen hangzik annak a száraz ténynek a konstataciója, hogy egy javaslat ellen, amely a hadsereg szükségleteit, sőt, mondhatjuk, létfeltételeit szolgálja, — az egész nemzet feltámad, holott tudvalevő, hogy e világon minden nemzet szívesen áldoz aranyat és vért hadseregére, sőt a nemzeti büszkeség nyílt lealázása volna az, ha valaki ez áldozatok ellen foglalna állást. Magyarországon azonban megesett ez a csoda és annyira rideg valósággá vált, hogy a hadsereg még mai napig sem kapta meg azt a létszámemelést, amit tíz évvel ezelőtt igényelt. És éppen azért, mert ez a csoda ma — az általános lázas fegyverkezés korszakában — tényleg megesett, kell ennek mélyebbreható és részben még ma is fennálló okaival foglalkoznunk, különösen akkor, amikor ez a kérdés újra sőtét bonyodalomakkal és válságokkal fenyeget.

Ez okok ismeretéhez azonban nem elegendő az utolsó tíz év politikai küzdelmeinek története, hanem vissza kell mennünk az alkotmányos éra kezdetéig, hogy tisztán állhasson előttünk mindaz, ami a magyar nemzetet a hadseregtől elválasztja és ami a hadsereggel szemben a legteljesebb mértékben bizalmatlanná teszi. És csak ezeknek ismeretében fogjuk megérteni a legutolsó tíz év katonai küzdelmeinek minden mozzanatát és egyben minden keserűségét is.

Ezzel átadjuk a szót az eseményeknek, hadd beszéljenek azok önmaguk helyett.

A katonai kérdések.

A hadseregkérdések Magyarországon tulajdonképpen a nyolcvanas évek elején kezdenek kiélesedni, amikor a folytonos harci készülődések és a hadseregnek hozott újabb és újabb kimerítő pénzáldozatok a közvélemény figyelmét egészen a hadsereg felé irányították és ekkor tűnt ki, hogy mily irtózatossá hibát követett el az 1867-iki kiegyezés, amikor Magyarországnak a hadseregre vonatkozó jogát csak fakultatívra tette és a hadvezetőségre való befolyását teljesen feladta, illetve a felségjogok közé sorozta.

Hova-tovább kitűnt, hogy a hadvezetőség, amelyben egytől-egyig tizenhárompróbás osztrák generálisok foglaltak helyet, akik a „Gesamtmönarchie” eszméjétől át voltak hatva, — a saját képére akarja átforgálni a hadsereget, amelyben csak egy nyelvnek van jogosultsága: ez a német, amelyben csak egy himnusz létezik: a Gotterhalte, amelyben csak egy legfelsőbb hadur van: a császár, amelyben csak egy jelvény van: a fekete sárga zászló, s amelyben csak egy közjogi szabály van, ami előtt a magyar közjognak hátrét kell gördenie: a Dienstreglement.

Ezenkívül is az osztrák katonai szellem nem ismert el más történelmet, csak a hadsereg történetét, amelynek dicső tettei közé sorozta a magyar szabadságharc leveretését is, nem számolva azzal a körülménnyel, hogy annak a 48-iki magyar hadseregnek ivadékaik immár közöttük szolgálnak és megkövetelik apáik tiszteletét.

Ez az osztrák szellem azonban, amely a hadsereg tábornoki karát áthatotta, nem számolt sem ezzel, sem azzal a körülménnyel, hogy Magyarországon a faji öntudat, a nemzeti érzés mindegyre erősödött és feltétlen érvényesülést követelt magának nemcsak a polgárság, hanem a hadsereg körében is. Ez a faji öntudat magának követelte a hadsereget, amelyben fiai szolgáltak, míg az osztrák generálisok azt vitatták, hogy a hadsereghez egyedül csak nekik van joguk.

A két ellentétes felfogás hamarosan egymásra talált és megütközött egymással. A nyolcvanas évek már telve vannak katonai brutalitásokkal, melyeket katonatisztek követtek el a magyar közjogon és magyar állampolgárokon és telve vannak katonai üldözésekkel, amelyekben azok a magyar származású katonatisztek részesültek, akik a hadseregben nem akartak behódolni az osztrák szellemnek és magyarságukat meg akarták őrizni. Az osztrák generálisok jóvoltából, rövidlátásából és szolgalelkűségéből tehát a közös hadsereg idegen test lett a nemzet testében, amelyre a magyar közvélemény a legfokozottabb bizalmatlansággal tekintett. És a legnagyobb hiba az volt, hogy a hadvezetőség a helyzetnek illetlenül kiélesedésétől sem akart tudomást venni, hanem a hadsereg egyes vezetőállásban lévő tisztjei maguk gondoskodtak arról, hogy ezt a bizalmatlanságot fokozzák és nyilatkozataikban, tetteikben minduntalan keresztlásztantottak a magyar közjogon, a magyar nemzet féltve őrzött történelmi hagyományain, önérzetén és egész érzelmvilágán.

Kezdődött a dolog az egri zászlósértéssel, amikor Seeman, közös hadseregbeli alezredes a magyar trikolóra állítólag a következő kijelentést tette:

— Herunter mit den Fetzen!

Ez az eset hetekig foglalkoztatta a napisajtót, sőt a képviselőházat is és a megindított vizsgálat során hiába fogadta Seeman alezredes katonai becsületszavára, hogy a kérdéses kijelentést nem tette, ez a nyilatkozat a felzúgott közvéleményt nem tudta megnyugtanni.

Ezt a katonai botrányt nyomon követte a kolozsvári kardaffér, makor két közös hadseregbeli katonatiszt összevagdalta a fegyvertelen Bartha Miklóst, aki egy ottani függetlenségi párti lap szerkesztője volt. Igaz ugyan, hogy a két tiszt elvesztette azonnal tisztit rangját, de az ódiomot a közös hadseregről senki sem tudta levenni. Sőt még jobban kompromittálta a hadsereg tekintélyét, amikor kitudódott, hogy a tettesek egyike az uralkodóház egyik tagjának uradalmában nyert alkalmazást.

Ezzel az esettel párhuzamosan folyt le a marosvásárhelyi Bem-szobor és az aradi vértanúk szobrának leleplezése, amelyekről a hadsereg feltűnően távolmaradt, ami csak fokozta a közvélemény elkeseredését a közös hadsereg intézménye iránt.

1886. tavaszán tört ki azután az elkeseredés a közvélemény lelkeiből. A kitörésre a Janszky-élet szolgáltatott alkalmat, mely egyike volt a legkiméletlenebb katonai brutalitásoknak, amit a magyar nemzet érzékenységén valaha elkövettek.

1886. május 21-én, Budavár bevételének napján történt ez az eset, amikor az 5. és 6. műszaki zászlóalj tisztjei, élükön Janszky tábornokkal, kivonultak a budai katonai temetőbe és ott Henzi tábornok és Alnoch ezredes sírjára koszorút helyeztek. Janszky tábornok rövid beszédet tartott, amelyben magasztalta az elesettek vitézségét, a régi osztrák hadsereg egységét és összetartását és végül Hentzit ajánlotta a tiszteknek mintaképül.

Janszkynek ez a ténykedése nyílt és félre-magyarázhatatlan tüntetés volt a közös hadsereg részéről a magyar állameszme, a hadsereg magyar szelleme, a magyar katonai tradíciók és erények ellen. Épp május 21-ét, a magyar szabadságharc egyik ünnepnapját választották ki a közös hadsereg tisztjei, hogy feltámaszsják erkölcsi halálából Hentzit, aki hazája ellen ragadott fegyvert és Alnoch ezredest, aki az egyik legnagyobb nemzeti alkotás, a Lánchíd ellen követett el alattomos merényletet.

Janszky szereplésének hatása óriási volt. Amint a közvélemény a lapok útján értesült a nemzetellenes katonai merényletről, azonnal megmozdult a fővárosban az utca és a tüntetések egymást érték Janszky tábornok ellen. A tábornok Múzeum-körúti lakásának ablakait beverték és a rendőrség a tüntetőkkel szemben tehetetlennek bizonyult. Katonáságnak kellett a heteken át megújuló utcái tüntetéseket levernie, ami azonban nem ment polgárvér kiöntése nélkül.

Janszky esete a parlamentben is szóba került és a tábornok eljárását Tisza Kálmán miniszterelnök is *tapintatlannak és helytelennek* mondotta. Tisza biztosította a nemzetet, hogy legfelsőbb helyen a nemzet önértékének illetően való megsértését nem helyesli.

Tisza Kálmán nyilatkozatai azonban nem tudták megnyugtatni a nemzetet, mert az események oly szerencsétlenül torlódtak egymásra, hogy Tisza önértékes nyilatkozatait teljességgel meghazudolták és magát a miniszterelnököt is a legferdebb helyzetbe juttatták.

Mindjárt Tisza Kálmán nevezetes parlamenti beszéde után, május 25-én Albrecht főherceg Szerajevóban egy tiszti lakomán beszédet tartott, amelyben a hadsereget „*császári osztrák*” hadseregnek nevezte. Május 28-án pedig gróf Belcredi az osztrák urakházában szintén a hadsereg osztrák tradícióit dicsőítette. És amikor Tisza június hó 2-án figyelmeztette a királyt, hogy e nyilatkozatok az ő nyilatkozataival teljesen ellentétesek és csak fokozni fogják a hadseregellenes hangulatot és tüntetéseket, akkor a király június 7-én megdicsőítette Albrecht főherceg tábornagyot, hogy a hadsereg rég kipróbált hagyományainak szellemében működik. Ezenkívül megtörtént az a hallatlan eset is, hogy báró Edelsheim-Gyulay Lipót, budapesti hadtestparancsnokot, — aki a Janszky-affért elítélte. — *nyugalomba küldték és Janszky tábornokot pedig, aki diestelen szereplésével az egész ország nyugalomát felkavarta, — előléptették.*

Most már az egész ország talpon állt. Augusztus elején a fővárosban és a vidéken több népgyűlés élesen kifakadt a nemzeti szellem megbántása és az osztrák katonai gőg miatt, mire Tisza Kálmán miniszterelnök aug. 7-én ismételt a királyhoz fordult a kedélyek lecsillapítása végett. A király már kész nyilatkozattal várta a miniszterelnököt, amelyet a nyilvánosságnak szánt. Ez a királyi nyilatkozat augusztus 11-én jelent meg és országszerte némi megnyugvást keltett.

A király Tisza Kálmánhoz intézett kéziratában hangoztatta, hogy a közös hadsereg szelleme nem más és nem is szabad, hogy más legyen, mint a legfőbb haduré; ami éppen a legbiztosabb kezességet nyújtja aziránt, hogy e szellemet ezután sem uralthatja más érzelm. mint versenyző törekvés a kötelesség hű teljesítésében. Kötelességéhez képest a hadseregnek a törvényeket s a törvényesen fennálló alkotmányos intézményeket is oltalmaznia kell. Tehát csak szándékos nemtudás, vagy nem tiszta okok vezetnének olyan feltevésre, hogy a hadsereget a valódi hazafisággal, az ország törvényeivel és az alkotmánnyal ellentétbe helyezték.

A királynak ezek a nyilatkozatai, ha le is esillapították a háborgó közvéleményt, mégis nem oszlattak el minden kételyt és aggodalmat, mely a megtörtént események nyomán a lelkekben megmaradt. A közvélemény a királyi nyilatkozataival szemben várakozó álláspontra helyezkedett és épp e várakozással eltelt évek alatt kerültek tárgyalás alá a magyar képviselőházban a Tisza-kormány által bonyújtott *véd-erő-javaslatok.*

Ezek a véd-erő-javaslatok nemesak fokozottabb vér- és pénzáldozatot követeltek a nemzettől, hanem merényletet intéztek a magyar alkotmány egyik sarktétele és a magyar nyelv joga ellen. A bonyújtott javaslat 14. paragrafusában el akarta sikasztani a nemzetnek *ujonczmegajánlási jogát*, még pedig akként, hogy az ujonczokat ezentul nem tiz esztendőre, hanem bizonytalan időre ajánlották volna meg, míg a 25. paragrafus az önkénte-

seket a németnyelvű tiszti vizsgálat sikertelensége esetében második évi szolgálatra kötelezte.

Ez az utóbbi paragrafus nyíltan magában foglalta azt, hogy a hadsereg Magyarországon *germanizálni akar* és ezt a tényt csak súlyosabbá tette az a körülmény, hogy gróf Csáky Albin, akkori kultuszminiszter az összes iskolákhoz rendeletet bocsátott ki, amelyben a német nyelv intenzívebb és szigorúbb tanítását rendelte el.

A már ismertetett előzmények után, annyi újabb nemzeti sérelem a véd-erő-javaslatok ellen az egész országban hatalmas ellenáramlatot keletkeztetett és az egész közvélemény páratlan idgességgel nézett a javaslatok parlamenti tárgyalása elé.

A véd-erő-javaslatok tárgyalása 1889. január 10-én vette kezdetét és a vita mindegyre szenvedelmesebbé lett. Az Irányi Dániel vezérlete alatt álló függetlenségi és 48-as párt és a gróf Apponyi Albertet követő mérsékelt ellenzék megnövekedve a szabadelvű-pártból kilépett képviselőkkel, hatalmas támadást intéztek a javaslatok és a Tisza-kormány ellen.

Az ellenzék legjobb erői egytől-egyig résztvettek a küzdelemben és a támadás súlyának hatása alatt bomladozni kezdett a kormánypárti esztársor. Január derekán a szabadelvűpárt titkos tanácskozára gyűlt össze, mely öt napig tartott. E tanácskozásokon magában a szabadelvűpártban ugyanazok az aggodalmak hangzottak el legtekintélyesebb korifeusok ajkáról, mint amelyek az ellenzéki vészkiáltásokban voltak kifejezve.

Az ellenzéki sajtó e titkos tanácskozáson történeteket nyilvánosságra hozta és most már az egész ország látta, hogy maga a szabadelvűpárt is aggodalmaskodik a véd-erő-reformmal szemben és csak a legnagyobb presszióknak enged, midőn végre is megadja magát s a kormányválságot elkerülendő, megszavazza a sérelmes szakaszokat.

Ez döntött az ellenzék ügye mellett. Mert így maga a szabadelvűpárt nyilvánosztálta, hogy meggyőződése ellen csakis pártérdekből cselekszik és ezzel kiszolgáltatta magát nemcsak az ellenzék dühének, hanem a közvélemény felháborodásának is.

A parlamenti vitatkozás kapcsán Budapesten megmozdult az utca és az egyetemi ifjuság január 27-ike óta egyre hevesebben tüntetett az érdekeit és magyarságát sértő javaslat ellen. Tisza Kálmán kormányelnök és a kormánypárti képviselők már csak a katonaság oltalma alatt tudtak a képviselőházba menni, mert az utcán háborgott a tömeg és szidalmakat kiáltott, követeket dobott a képviselők kocsija felé. A helyzet még komolyabb lett, amikor a javaslatokat január 29-én a képviselőház általánosságban elfogadta. Másnap este már mindenki vérontástól, forradalomtól tartott, mert a népproppant tömegekben gyülekezett és a katonaság éles töltéssel vonult fel ellene. De egyszerre templomi csend lett. A néptömeg szétoszlott anélkül, hogy a katonaságra, rendőrségre újat emelt volna.

Meyerlingben eldőrdült egy pisztoly és kiöltötte Rudolf trónörökös életét. És ezzel Magyarország a forradalommal fenyegető izgatottságot mélyeséges gyász váltotta fel.

A véd-erő-javaslatok képviselőházi tárgyalása a bekövetkezett gyászeset daczára folyt tovább és a hangulat ismét csak izzóvá lett. Igaz, hogy a király id. gróf Andrássy Gyula közbelépésére elejtette a javaslatok 14. §-ában foglalt újítást és az ujonczkontingens megállapítását ismét csak 10 évben kívánta megszabni, de ez nem sokat használt, mert közben ismét oly hibák történtek, amelyek alaposan elrontották a javaslatok és a kormány dolgát.

Az utcai tüntetések február 11-én újra elkezdődtek. Épp azon a napon, amikor a király Budapestre érkezett. A királyt ez módfelett lehangolta és amikor február 13-án a képviselőház küldöttségét fogadta, válaszában egyenesen felhívta a képviselőházat, hogy ezekben a válságos időkben a helyzet követelményeinek megfelelő bölcs és higgadt felfogással támogassa szándékait és kormányát, melyben teljesen megbízik.

A király szavai annál nagyobb feltűnést keltettek, mert épp egy hete a hadsereg küldöttségé-

nek azt válaszolta, hogy jövőre is a hadseregnek szenteli teljes szeretetét és gondoskodását.

A két válasz együttesen olyan színezetet adott a király nyilvános szereplésének, mintha az a véd-erő-javaslatok melletti korteskedés volna. Ezt a képviselőház február 14-iki ülésén az ellenzék részéről Ugron Gábor tette szóvá, aki szemére vetette a kormánynak, hogy a mélyeséges gyász napjaiban a királyt belevonja a pártok küzdelmeibe, holott a király személyének a pártküzdelmek felett kell állania.

Az ellenzék és vele együtt az egész magyar közvélemény ezekből az eseményekből megint csak azt olvasták ki, hogy a király teljesen osztrák hadsereggé akarja tenni a hadsereget és ebben Tisza Kálmán kormányelnök a legteljesebb mértékben kezére jár. A gyűlölet és elkeseredés tehát annál erősebben tört ki Tisza Kálmán személye ellen, mert Tisza valamikor ellenzéki vezér korában épp a hadsereg magyarságáért küzdött a leghevesebben.

Az ellenzék — az ország közhangulatát látva — végre elérkezettnek látta az időt arra, hogy Tisza Kálmánt rendszerével együtt megbuktassa. És innen kezdve a véd-erő-javaslat tárgyalása telve lett kiélezett személyi momentumokkal Tisza ellen, aki azonban páratlan szívósággal állta a kemény ostromot. Tisza tizenöt éves kormányzatának minden büne felszínre került ebben a vitában és bár a véd-erő-reformot a képviselőház április elején részleteiben is elfogadta, — a kormány pozíciója mégis megrendült, sőt az országban minden tekintélyét elvesztette. Tisza Kálmánt a véd-erő-vita után már csak az udvar kegye tartotta, amely a képviselőházi támadások daczára is változatlanul Tisza Kálmánra mosolygott, de amely Tisza személyét a közvélemény szemében annál gyansabbá tette.

Tisza aláesott pozícióját nem is őrizte meg soká és utóbb a Kossuth Lajos honossági kérdésben beadta lemondását.

A katonai kérdések azonban sem az ő bukásával, sem a véd-erő-reformnak tíz évre való biztosításával nem szűntek meg. Csakhamar újabb katonai afférok keletkeztek. Jött az Ugron-Uzelác-affér, majd a törvényhatóságok tüntetése a hadsereg német levelezése ellen stb. stb. Ezzel szemben egyedül báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter próbálkozott a nemzet és a hadsereg közötti ellentétek áthidalására és mindenféleképpen iparkodott a magyar ifjuságot a hadsereg tisztikara számára megnyerni. A katonai iskolákban új alapítványokat, sőt az alapítványok egész sorozatát kreálta a magyar ifjak részére, de ez mind nem használt sokat, a keserűség a lelkekből nem oszlott el.

A tizéves küzdelem.

1888-tól kezdve a hadsereg létszámomelést Magyarországól nem kért és ez volt az egyik oka annak, hogy a kedélyek — habár nem is voltak nyugodtak — tulságosan még sem háborogtak.

Megváltozott azonban a helyzet 1902-ben, amikor a Kossuth Ferenc vezérlete alatt álló függetlenségi párt nyílt harcot jelentett be az Ausztriával való közösség ellen. A bejelentést 1902. október 8-án, mindjárt az új országház megnyitásának első napján Barabás Béla tette meg és amár szavaiban nem volt kifejezetten benne, hogy a függetlenségi párt küzdelme a hadsereg közösségére is vonatkozik, mégis ezt a következő napok eseményei teljesen igazolták.

Ugyanis október 13-án történt meg Kolozsvárott a Mátyás-szobor leleplezése, amikor az ünnepségen megjelent József Ágost főherceg tiszteletére a honvédenekar a Gotterhaltét játszotta. Ez a pikáns helyzet, hogy honvédenekarral játszatják a Gotterhaltét, nemesak az ünnepségen részvevő függetlenségi képviselőket, hanem a közönséget is felbőszítette és zajos tüntetésekre adott alkalmat. A közönség a Kossuth-nótával felelt a Gotterhaltéra, ami rendőri és katonai beavatkozást vont maga után és vérbe fojtotta az ünnepséget. Az eset a képviselőházban is szóba került és még javában forrongtak miatta a kedélyek, amikor 1902. október 16-án báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter két törvényjavaslatot tett le a Ház asztal-

lára, amelyben az ujonczjutalék felomlását és huszonháromezer póttartalékos behívását kérte az országtól.

A függetlenségi párt ezzel a követeléssel tüntet szembehelyezte a saját követeléseit, hogy csak oly hadseregnek adja meg az újabb pénz- és véráldozatot, mely nem zárkózik el a magyar szellem elől és amelyben a magyar nyelvnek éppen annyi joga van, mint a németnek.

Október 21-én kezdődik el a katonai javaslatok tárgyalása a véderőprovizóriumról és létszám-emelésről a véderőbizottságban. Az ellenzéki bizottsági tagok itt már éles beszédek tartanak és lelkesen tüntet mellettük a függetlenségi sajtó és közvélemény. Az eredmény az lett, hogy a javaslatokat rövidesen visszavonták, de már 1902 november 6-án báró Fejérváry ismét betérjeszti azokat és ezuttal még 2500 emberrel többet kér, mint az előző javaslatban.

Alig ocsudott fel a közvélemény ebből a meglepetésből, amikor november 8-án egy váratlan katonai botrány csap le, amely újabb tápot ad a hadsereg iránti elégtelenségnek. Ez a botrány Nessi Pál függetlenségi képviselő ügye, akit a katonaság a kolozsvári tüntetés miatt becsületügyi eljárás alá vont és nem törődve képviselői immunitásával, öt tárgyalásra megidézte. A képviselőház heves vita után végül is kiadta Nessit, de a függetlenségi párt az újabb katonai vakmerőségen felbőszülve, most már határozottan kijelentette, hogy a katonai javaslatokkal szemben a legerősebb eszközöket is jogosultnak tartja és késhegyig menő harcot fog ellenük indítani. November 10-én már három országos népgyűlés csatlakozik a függetlenségi párt állásfoglalásához és ezzel kezdetét veszi az országos harc a hadsereg német szelleme ellen és a magyar nemzet jogaiért, amelynek még ma sincs vége.

A technikai obstrukciójá fájult harc 1903-ban költségvetési és katonai ex-lexbe kényszeríti a Széll-kormányt, mely 1903 június 16-án beadja lemondását és ezzel a legteljesebb zavarok elé állítja az országot. A király június 27-én gróf Khuen-Héderváry Károlyt nevezte ki miniszterelnökké, aki alkudozásokba bocsátkozott az ellenzékkel, amely a katonai javaslatok visszavonását jelölte meg a béke árú. Khuen-Héderváry erre hajlandónak nyilatkozott, utóbb azonban odamódosította nyilatkozatát, hogy csak „egyelőre” történt a javaslatok visszavonása. Ez a kijelentés, utóbb a Szapáry-féle vesztegetési affér csakhamar nyakát szegte a Khuen-kabinetnek, mely augusztus 7-én lemondott.

A király a válságot egyelőre nem intézte el, hanem az őszi nagygyakorlatokra Galiciába utazott. Itt adta ki 1903. szeptember 16-án a hírhedt chlopii hadparancsot, amelyben ridegen elutasította magától a magyar nemzetnek a hadseregrel vonatkozó kívánságait. Augusztus 22-én újból Khuen-Héderváryt bízta meg a kabinetalakítással és a hozzá intézett kéziratban megismételte a chlopii hadparancsban foglaltakat.

A chlopii hadparancs az egész nemzetet lázba hozta és osztatlanul helyeselt Kossuth Ferencnek, aki szeptember 24-én tartott képviselőházi beszédében, a hadparancsot a nemzet állami léte és alkotmánya nyílt megsértésének nevezte. Az események hatása alatt október 4-én a Khuen-kormány ismételen lemondott, amit a király kénytelen-kelletlen elfogadott.

A válság megoldását most a szabadelvűpárt vette a kezébe és a hadsereg kérdésének megoldására megalkotta a 9-es bizottság programját, amelynek alapján a király november 3-án gróf Tisza Istvánt nevezte ki miniszterelnökké.

Tisza az „erős-kéz” programjával lépett az ország elé és a kilenczes bizottság programjával pillanatnyi sikereket ért el a közvélemény előtt. A Kossuth-párt is abbahagyta az obstrukciót, de rendületlenül folytatta azt a függetlenségi-párt Szederkényi-frakciójá, mely 1904. március haváig elhuzta az 1903. évi ujonczjavaslat vitáját. Tisza 1904. március 5-én indítványt adott be a hárszabályok szigorítására, ami újra sorompóba szolgáltatta az egész ellenzékot és beláthatatlan harc

előtt állott az ország, amikor Tisza március 10-én Thaly Kálmán felhívására indítványát visszavonta. Ezzel megszűnt az obstrukció és a hadsereg megkapta az 1903-ra és 1904-re szóló rendes évi ujonczmennyiséget.

Tisza azonban kedvenc eszméjét, a hárszabálymódosítást nem adta föl, hanem 1904. október 4-én a választóihoz intézett u. n. *ugrai levélben* újra bejelentette azt. Az őszi parlamenti szesszió már ennek a jegyében indult meg és az ellenzék leg-erősebb ellenállását kelti fel. Csatlakozik az ellenzékhez gróf Apponyi Albert is, aki teljes erejével a hárszabálymódosítás ellen fordult. Tisza azonban 1904. november 18-án erőszakkal és zsebkendő-szavazással elfogadtatja a hárszabályszigorítást tartalmazó *lex-Dánielt*, amivel azután kitört a teljes parlamenti anarchia.

Az ellenzék — amelyhez most már gróf Andrássy Gyula is csatlakozik — december 13-án lehetetlené teszi a képviselőház tanácskozásait és kiveri a Ház üléstermébe rendelt darabontokat, amire a képviselőház feloszlátása következik. 1905. január 26-án tartják meg a választást, amelynek eredményeképpen a szövetkezett ellenzéki pártok többségben jutnak be a parlamentbe. A szabadelvűpárt harmincz esztendő uralma összetörik a nemzeti követelések sulya alatt és megrázkódik, megrendül az egész ország a feltörő nemzeti erő hatalmas fény-sugarától.

A győzelmes ellenzék most már igazán követeli a nemzeti vívmányokat úgy a hadsereg, mint az önálló gazdasági berendezkedés terén, azonban ennek útját állja Ausztria és az udvar merevsége. A király eleinte Darányi Ignác vezetésével egy átmeneti kabinettel akarja megoldani a válságot, de ez sem sikerül. A kihallgatások végtelen sora indul meg. Kossuth Ferenc is a király elé járul, de a király katonai engedményekről tudni sem akar. Végre is a helyzet elmérgesedik, amire a király 1905. június 18-án — mellőzve a parlamenti többséget — báró Fejérváry Gézát nevezi ki miniszterelnökké, aki a parlamenten kívülálló politikusokból szervezi miniszteriumát.

Ezzel kezdetét vette a parlament nélkül, sőt a parlament ellenére való kormányzás, amelyre a képviselőház június 10-iki ülésében báró Bánffy Dezső indítványára óvással felel és felszólítja a törvényhatóságokat, hogy ne fogadjon el adót és ne sorozzon ujonczot. Ezzel egyidejűleg elhagyják helyeiket az összes főispánok, ami a Fejérváry-kormányt ugyszólván lehetetlenné teszi a kormányzást.

A kormány azonban valahogy segít magán és amig Kristóffy belügyminiszter az általános választójog propagálásával a nemzetre szabadítja a legalsóbb néposztályok féltelenségét, ugyanakkor Bécsben sohasem látott személyeket és leszerelt nagyságokat neveznek ki főispánokká, akiket erőszakkal installálnak.

Az ellenzék ezzel szemben országosan szervezi az ellentállást, aminek a következménye az, hogy a kormány egyre-másra teszi rá a kezét a szabadságjogokra és alkotmánybiztosítékokra, míg végül 1906. február 19-én katonai karhatalommal az országgyűlést is feloszlatta. Már-már a legszörnyebb válság és abszolutizmus küszöbén álltunk, amikor 1906. április 6-án sikerült megöccszetést és fegyverszünetet létrehozni a király és a nemzet között.

A király erre 1906. április 8-án Wekerle Sándor elnöksége mellett koalíciós kabinetet nevezett ki, amelyben helyet foglaltak a nemzeti küzdelem összes vezérei, köztük Kossuth Ferenc is. Az új kormány első kötelessége volt a választások megejtése, amelyekből most már a függetlenségi párt került ki túlyomó többségben. A függetlenségi többség alatt természetesen a létszámemelést a katonai kérdések kikapcsolattak és nem is zavarták 1909 tavaszáig a politikai czirkulusokat. Ámde 1909-ben a hirtelen felnyomult bankkérdés a katonai kérdéseket is felszínre vetette, amivel újabb válságok kezdődtek meg.

1910. tavaszán történt, hogy a függetlenségi párt egy tekintélyes része Justh Gyula házelnök vezérlete alatt lekötötte magát az önálló bankhoz, amelyet azonban Bécsben elutasi-

tottak maguktól. Ezzel szemben a függetlenségi párt másik része Kossuth Ferenc és az egész kormány vezérlete alatt inkább akart katonai téren engedményeket elérni az uralkodótól. Bécsben azonban ezt a felfogást se honorálták.

A bankügy végre is szétrobbantotta a parlamenti többséget, sőt a függetlenségi pártot is, amivel ezután a válság teljesen akuttá vált és a király 1910. január 17-én felmentette állásától a koalíciós kormányt és előbb Lukács Lászlót, majd gróf Khuen-Héderváry Károlyt bízta meg kabinetalakítással, aki minden feltétel nélkül vállalta a kormányalakítást.

Khuen egy erőszakos választási harcban letörve a függetlenségi többséget, kormányzáshoz látott és lassan-lassan ő is elérkezett oda, ahol már annyi előde végezte: a katonai kérdésekhez, amelyeket a véderőtörvény hatályának lejártá tett rá nézve aktualisokká.

Itthon volnánk. A katonai kérdések megoldatlansága eddig már elfogyasztott egy Széll, két Khuen-Héderváry, egy Tisza, egy Fejérváry, két Wekerle-kabinetet és úgy lehet, hogy a harmadik Khuen-kabinet is az ő áldozata lesz. A fogas kérdésnek ugyanis még ma is igen jó étvágya van és az elmúlt tíz esztendő alig látszik meg rajta, hogy pedig igazán nem lehet róla leolvasni, azt a hadsereg 1889. óta nem kapott létszámemelést, hanem csak ezegény, családos póttartalékosokat.

A háboru.

A harcster hírei. — Olaszország és Oroszország megegyezése. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, április 6.

Olaszország hosszú ideig, több mint hat hónapig hirdette, hogy a háboru költségeit a pénzüri feleslegekből fedezi s hogy ily módon a háboru tulajdonképpen a népnek nem jár anyagi megterheltségével.

Tegnapelőtt aztán ennek a legendának is vége szakadt. Az olasz kormány 250 millió líra értékű négy százalékos kincstári jegyet volt kénytelen kibocsátani s ezzel a forgalomban levő kamatozó kincstári jegyek értéke 400—450 millió líra, tehát már majdnem elérte azt a határt, amelyen túl az olasz kormányt a törvény értelmében nem lehet. A tripoliszi háboru kezdetén 70—80 millió líra értékű kincstári jegy volt kibocsátva, de a kormány fel volt hatalmazva ezt a mennyiséget 300 millió liráig fokozni. Ezzel pedig, hír szerint, már élt is egy ízben, mikor ötven millió lirányi kincstári jegyet bocsátott ki. Március elején az olasz kormányt a további felhatalmazást kérte a kamarától, hogy a vasuti beruházásokra már engedélyezett három, illetőleg három és félszázalékkal kamatozó címletek kibocsátása helyett 150 millió líra összegben négy százalékos kincstári jegyeket bocsáthasson ki öt évi tartamra. A kibocsátható kincstári jegyek összege tehát 450 millió líra, ami vagy egészben, vagy legfeljebb 50 millió líra híján már ki is van bocsátva.

A kincstári jegyek tehát Olaszország függő államadosságát alkotják s a háboru költségeinek fedezésére fordíthatnak. Utóbb, a háboru végén valószínűleg járadékká változtatják át, vagy pedig prolongálják, míg módjában lesz az országnak azokat teljesen beváltani. Minthogy azonban a kormány kijelentette, hogy vasuti beruházásokra is szükség van, hogy a kormány a most kibocsátott kincstári jegyeken felül járadékot is fog kibocsátani. Ez azonban nagy gondot okoz az olasz kormányt, mert ha nem tudja úgy rendezni, hogy a felveendő kölcsön címleteit magában az országban helyezze el, akkor ez nagy veszteséggel járna. Hisz az csak természetes, hogy a külföld a most kibocsátandó olasz járadékot nem lenne hajlandó az olasz járadék mai magas árfolyamán átvenni, ha-

nem jóval alacsonyabb árfolyamon, ez aztán maga után vonná az olasz járadék árfolyamának nagy esését. Az olasz járadék ugyanis a mai magas árfolyam mellett nem hoz olyan kamatot, mint a többi állam járadéka, a külföldi tőke tehát lenyomná az új olasz járadék árfolyamát, csak hogy rendes kamatozást érjen el vele. Ez aztán a régebb kibocsátású olasz járadék árát is lenyomná.

Ez az új kölesén, amit Olaszország tegnapelőtt felvett, s amit a kormány bejelentése szerint legközelebb még fel fog venni, érdekesen dokumentálja azt, hogy Olaszország mennyire elszámította magát, mikor Törökországnak hadat izent. Guiccardini, aki a Sonnino-kabinetben külügyminiszter volt, aki tehát olasz külügyi kérdésekben nagyon mérvadó ember, nemrég azt mondta az olasz képviselőházban, hogy Olaszország abban a reményben kezdte meg a tripoliszi kalandot, hogy ez a háború politikailag tönkreteszti Törökországot, ott zendülések és lázadások lesznek, hogy tehát Olaszországnak módjában lesz minden jelentősebb pénz- vagy véráldozat nélkül ezt a háborút megvívnia. Giolitti miniszterelnök ugyan ezt a vádat akkor nagyon erélyesen utasította vissza, de azért Olaszországban is, a külföldön is mindenki meg van arról győződve, hogy Guiccardini fején találta a szegyet. Azért ma már, ha a háborúnak bármilyen eredménye lesz is, meg lehet állapítani, hogy Olaszországot nagy esélődés érte, mert sem pénzügyileg, sem katonailag nem tudta úgy meggyengíteni Törökországot, mint ahogy remélte, s hat hónap dacára sem tudta engedékenységre kényszeríteni. Sőt az új török alkotmányosság és az új török demokrácia valósággal csodálatraméltó módon állotta ki ezt a nehéz próbát, mert egyetlen pillanatra sem fenyegetett az a veszedelem, hogy a török forradalomnak eredményeit ez a háború rombadöntse, s a régi abszolutizmus visszaállítassék.

Ami magát a harcstéri helyzetet illeti, az az olaszokra egyáltalán nem kedvező. Sőt a legnagyobb baj az olaszokra az, hogy ha a béke létre is jönne Törökországgal, az olaszok háborújának akkor sem lesz még vége. Mert még akkor is vérrel kell minden talpalatnyi teret meghódítani. A különbség csak az lesz, hogy ma török csapatokkal áll szemben, akkor pedig majd a benszülöttekkel, s ez sem lesz könnyű feladat.

Az tehát meglehet, hogy a béke előbb-utóbb létrejön, de az bizonyos, hogy az az olasz hadidicsőség, amelyről az olaszok álmodoztak, merő delibáb volt s hogy ez a háború az olaszokra nézve olyan rengeteg vér- és pénzáldozattal járt máris, s jár majd ezután is, amelyre nem voltak elkészülve, s amelyre még csak gondolni sem mertek.

Távírástainkat a háború mai eseményeiről itt adjuk:

Róma, április 6.

A *Giornale d'Italia* tripoliszi tudósítói megczafolja azt a hírt, amely azt újságolta, hogy *Canea* fővezér tifuszból megbetegedett. A tábornok betegsége muló természetű s előreláthatólag hamar kiábrándul. Tripolisz környékén hirtelen köbült a levegő és a tengeren nagy vihar dühöngött. A *Stefani*-üzynökség tripoliszi jelentése szerint egy járőr az oázisban elfogott tíz benszülöttet és sok fegyvert talált. Bengháziban megkezdődött a csapatok retranszportja. Homsban és Dernában újabb dolog nem történt.

Pétervár, április 6.

A *Novoje Vremja* értesülése szerint Oroszország és Olaszország között megegyezés jött létre a Balkánról illetőleg, főként Albániára nézve. A *Veserna Vremja* hiteles értesülések alapján jelenti, hogy Oroszország és Olaszország között a Balkán-kérdésben nincs írásbeli egyezés.

KÜLFÖLD.

Az albániai és maczedóniai zavarok. Londonból jelentik: A Balkán-bizottság manifesztumot fűcsátott ki, amelyben hangoztatja, hogy *Albánia és Maczedónia közigazgatásának reformja* egyszerűen sürgős, mert különben kiderül az autonómia bevezetésének teljes jogosultsága és ebben az esetben a legjobb, sőt egyetlen megoldás volna a revál

egyezménynek az a rendelkezése, amely a török igazgatás erőszakos mellőzésével nemzetközi ellenőrzés alá helyezi Maczedóniát és Albániát. A verentások ijeszten szaporodnak és most már a török kormányhatóságok hivatalosan is részesek ezekben a zavargásokban, ami eddig nem történt és felelőssé kell tenni a verentásokért magát a török kormányt, sokkal nagyobb mértékben, mint Abdul Hamid idejében. Az egyetlen biztosíték a rend helyreállítására az a körülmény, hogy a Maczedóniába küldött vizsgálóbizottság tagjai közt egy angol és egy francia is van.

A plánai rablótámadás.

Egy tábori pap életéből. —

Írta: Várady Géza.

Az 1886-ik év őszén Travnikból Bilekre helyeztettem át, egy a montenegrói határszélen fekvő, várszerűen épült garnizonba, honnét Korító, Avtovác, Csemernó s a Hercegovinában fekvő fojniciai helyőrségeket kellett időnként meglátogatnom s az előirt istentiszteletet megtartanom. Az 1887-ik esztendőt nagyon is vészterhes felhők boríták, mert Ausztria s Magyarország az orosz szal feszült viszonyban lévén, csaknem elkerülhetetlen volt e két hatalom között a háború; azért is mi, tábori lelkészek parancsot kaptunk, hogy a katonákkal a szokott időnél előbb kezdjük el a husvéti ajátosságot. Tehát már márczius első napjaiban kezdettem el hivatalos funkciómat s végre Avtovácra került a sor április első napjaiban. Itt is befejezve dolgomat, hazafelé indultam Bilekre. Jóllehet szigorúan meg volt hagyva, hogy csak a postával lehet utazni, mert a postát kísérő legénység az utasnak egyszersmind fedezetül is szolgált, de néhány heti távollét után nagyon is vágyódtam már otthonomba és egyedül indultam el hazafelé.

Különösen biztam abban, hogy ugye történik bajom: hisz a bennlakók az orvosokat és papokat mindig jó indulattal szokták üdvözölni, mert őket nem sorozták fegyveres ellenségeik közé.

Mokány hegyi háttas levámon erős ügetéssal siettem hazafelé. Körülbelül két órai lovaglás után hallom ám, hogy jelzések történnek. Ugyanis a hercegov-czernogorczok egyik faluból átkiabálnak a másikba s így tudatják egymással, ha idegen közeledik feljűk vagy esetleg így jelzik a bekövetkező veszélyt is.

Figyeltem! Meglassítottam lovam ügetését, különösen olyan helyen, hol az országutnak kanyarulata volt, mert rendszeren itt szokták a Montenegróból ájtűtt rablók az utasokat megtámadni. Az országut ugyanis mindenütt közel húzódik a montenegrói határhoz s így könnyű volt nekik átsurranni a határon, de ki is lesték az alkalmas pillanatot, mikor nem érezték közelökből az általuk rettegett legnagyobb ellenségüket, az úgynevezett „strajfuni“, repülő zsandárokat.

Azt tudtam, hogy vannak rablók a környéken, mert néhány nappal előbb közölte a bileki dandárparancsnokság az egyes állomásokkal, hogy Csemernicznánál láttak egy 20—25 főből álló rablóbandát feltűnni. Ilyen, az óvatosságra intő nagy kanyarulatnál volt Nredjuvics, hol semmi gyanúsat észre nem véve, szinte jó kedvem kerekedett s ismét az előbbi gyorsabb tempóban kezdettem lovagolni. Ugy egy óra múltán, midőn Korító állomást oldalt elhagyva, már a plánai csendőrségi laktanyát is láttam, még inkább örvendeztem, hogy semmi bajom nem történt s midőn a laktanyát elhagytam, egész biztossággal éreztem magamat.

Örömmel azonban, úgy látszik, korai volt, mert körülbelül fél órai lovaglás után, midőn a plánai laktanya már szemem elől eltűnt, ismét egy kanyarulatnál voltam s azt vettem észre, hogy az országut közepén egy ember álldogált s nem messze tőle egy még a törökök által épített „kókula“ feküdt. E kókulák kerek örházak voltak, ellátva köröskörül lörésekkel, melyekben a törökök uralma alatt katonák voltak elhelyezve, akik, úgy ahogy, ügyeltek a közbiztonságra. Az okkupáció után e kulákat lerombolták ugyan, de azért mégis elbujhatott bennök néhány ember. Egy ilyen kőépítmény előtt állott néhány lépésnyire az én em-

berem, s mivel fegyver nélkül volt, nem is gondoltam arra, hogy talán valami rossz szándékkal lenne, de barátságosan is üdvözölt, sőt néhány lépést engedett előre menni, úgy hogy a kula hátam mögött maradt, de ekkor lovam kantárszárát elkapta, hirtelen megállított s azt kérdezte tőlem:

— Kinek a lova ez?

— Én erre revolveremhez nyultam.

— Hagyd azt a fegyvert, ott ahol van, — mondta a rabló — mert ha én egyet intek, azonnal lent leszel a lóról! Nézz csak hátra!

Hátra fordultam s legnagyobb rémületemre, láttam, hogy a hátam mögött levő kókulából négy fegyveres ember célba vesz s csak az adott jelre várnak, hogy puskájukat elsüssök. E pillanathoz azt gondoltam, hogy a halál fia vagyok.

Már leszámoltam magammal s csak a jó Istenbe vettem bizodalmamat, midőn e válságos pillanatban az a gondolatom támadt, hogy támadt? Megkérdem, vajjon ismer-e ő engemet? Rögtön felgomboltam köpenyemet, láthatta a rabló, hogy ki vagyok, de magam is megmondottam neki:

— Láthatod, hogy én pap vagyok.

A rabló, látván papi egyenruhám, már barátságosabban felelt:

Azt gondoltam, hogy zsandár vagy! — s azonnal odaintett embereinek, hogy tegyék le a fegyvereket. Ennek láttára lélegzetem megkönnyebűlt, mert a halálos veszélytől megmenekültem. Rögtön elővettem zsebemből a cigarettatárczámat s megkínáltam támadómat dohánnyal s biztatam, hogy a többieket is kínálja meg. Megjegyzem, hogy ugy Hercegovinában, mint Montegróban, ha valakit nagyon is megkarnak tisztelni, első sorban szívarkával kedveskednek a vendégnek. Én is kedveskedtem nekik, s megkínáltam őket dohánnyal. Majd e szerencsés fordulata után a do-lognak el is akartam távozni.

— Pap uram, távozásod előtt, — mondá a haramia, — arra kérlek, hogy áldj meg bennünket. E szavak hallatára megáldottam őket. Az igazat megmondva — akármilyen restrikczió mentálissal is éltem — készségesen megáldottam őket, gyorsan elhangzottak ajkamról a szavak:

— Bog vas blagosovi, az Isten áldjon meg benneteket!

A haramiák e szavakra azt felelték vissza:

„Bog“ (Isten!) — én pedig gyorsan tovább lovagoltam.

Nem is voltam talán három-négy kilométernyire sem, midőn egymásután két lövést hallottam, majd ismét kettőt. Mivel a lövések azon irányból hallatszottak, ahol én jártam, biztosra vettem, hogy valaki a rablók áldozata lett s e feltevésemben, mint egy órával később megtudtam, nem is csalatkoztam. A kókulában tartózkodó rablók ugyanis egy csendőrkáplárt löttek át orvul, ki másodmagával felderítő szolgálatra indult el Plánáról. A plánai csendőrlaktanyában azonnal megtudták a történeteket s telefonon értesítették a mérnyeletről a bileki állomásparancsnokságot. De Avtovácra, csaknem egyidejűleg érkezett az a jelentés is Bilekre, hogy én fedezet nélkül, elhagyva a postát, egyedül indultam állomási helyemre.

Nagyon természetes, hogy mindkét jelentés nagy felháborodást és izalmat keltett az állomásparancsnokságnál; mert azt is gondolhatta állomásparancsnokom, hogy nekem is bajom esett.

A jó öreg Szembratovicz ezredes e hírek hallatára negyed magával lóra pattant s gyorsan indult Plána felé. Már messziről láttam Prevor felől felém közeledeni egy kis lovas csapatot s csakhamar felismertem a csapat élén lovagló ezredesemet. Midőn összelálkoztunk kemény, csakuzan szemrehányó hangon szólított meg s mondá:

— Lelkés uram, bátorságra mutat ugyan, ha valaki fedezet nélkül indul el útjára, de azért nem volt szükséges veszélynek kitenni életét, mert ön is megtörténhetett volna az, mi a csendőrről történt! Már pedig az ön életéért én vagyok felelős!

— Hála Isten, ezredes uram, miként látja, itt vagyok s nem történt semmi bajom! Midőn otthon voltam, elmondottam neki plánai megtá-

meddatásomat. Az öreg ur nagyot nézett, meg-
blökt és csak annyit mondott:

— Édes fiam, kár lett volna ily fiatalon el-
pusztulni.

Ugy nyolcz óra felé lassan döcögött egy sza-
ker az újbileki kaszárnya udvarán. Megállott a
kórház előtt. A kocsiból kiemelték a haramia go-
lyójától kötelességteljesítése közben életveszélye-
sen megsebesült csendőrt. Néhány percz mulva li-
vattak a kórházba, a szegény csendőr gyónni akart.
Gyónása előtt megszólalt:

— Engemet ott, azon a helyen löttek meg,
hol a tisztelendő ur lovát megfogták . . .

Sokat mondott vele. Szemeim könybe lábad-
tak! Megyöntattam a szerencsétlent. Másnapra
meghalt. Harmadnapra eltemettem az egész bileki
helyőrség részvétele mellett . . . Így történhetett
volna velem is, ha a jó Isten nem adja ajkamra a
mentő szavakat:

— „Hát nem ismertek, hogy én pap vagyok?”

Boldog ünnepeket kivánok!

*Stenczer: (bő szalonkabátban, zsebében egy
organtinnal bekötött üveggel, amelyben lug, d-
hánykivonat, citrom, otklon és timsó van, harc-
rakészen csönget az ajtón.)*

*Több hang a lakásban: Ez Stenczer a lug-
gal . . .*

*Egy kis lány: Mama kérem, ne eresszük be . . .
Tavaly husvétkor egy hétig fájt az arcom . . .*

A mama: Maradjunk csendben . . .

*Stenczer: (az ajtó előtt figyel és mert azt
hiszi, hogy lépteket hall, ütésre emeli a palacsot.
Egy percz mulva lebecsálja a karját és benéz a
kulcslyukon.)*

*A kis lány (halkan): Mama kérem, én kiné-
zek . . .*

*A mama (szigoruan): Itt maradsz . . . Meg
akarsz vakulni örökre . . .*

*A szobalány (bejön): Nagysága kérem, le ké-
lene menni kenyérért, de itt áll az ajtó előtt az
az ur, aki tavaly otklonnal kiégette a kendőmet . . .*

Mind: Pszt . . .

*Stenczer: (lennyomja a kilincset, egyet-kettőt
topog, zsebkendő-műveleteket végez, aztán újra
csönget. Hirtelen félrehúzódik és az üveget a bal-
kezében tartja locsolásra készen.)*

A papa (határozottan): Én kimegyek . . .

*A mama (ijedten): Elfelejtetted? Tavaly
fét hétig nem tudtál borotválkozni, ugy föléget
Stenczer a bőrödet . . .*

A papa (visszaugrik): Igaz . . .

*Stenczer: (Kiveszi az óráját, megcsóválja a
fejét, a szája szögletében megjelenik a „Ti akartok
engem becsapni” mosoly. Megfordul, lemegy két
lépcsőn, megszagolja az üveget és visszamegy.)*

*A kis lány: Már elment . . . Én kinézek a kis
tolóablakon . . .*

A mama: Nem . . .

A papa: De én el akarok menni . . .

*Stenczer: (leguggol, úgy hogy a tolóablakból
nem lehet látni.)*

*A mama (a gyerek után szól): Vigyázz,
fiam . . .*

A papa: Csak nézd meg . . .

*Stenczer: (levesszi az organtint a méreg-
üvegről.)*

*A kis lány (visszatér a szobába): Már el-
ment . . .*

*A papa: Akkor én is megyek . . . (a többiek
az előszoba ajtajáig kísérik)*

*Stenczer (benyomja a kinyitott ajtót): Boldog
ünnepeket kivánok . . . (A „külsőleg” fölírású
üveggel megmérgezi az egész családot.)*

Ray.

Detektiv-dráma a valóságban.

— A váczi-uti rejtély vége. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, április 6.

Hiába koptatták már el annyira ezt a
frázist: az élet a legnagyobb regényíró, most
is ezzel kell előállnunk. Eddig azonban csak
a szolid család regényíróknak csinált kon-
kurrencziát, a drámaírásba kontárkodott bele,
de most megirigvelte a detektivregényírók di-
csőségét és egy pompásan összehozott histó-
riával bizonyította be a versenyképességét.
Tegnap este a rendőrség emberei egy véres
szobára bukkantak. Az ágy piroslott a sok vér-
től, a padlón vérrózsák terültek el. De az ál-
dozat nem volt eehol. Az egyetlen ablak belül-
ről bezárva, az ajtó csukva, de az alig egy láb
észéles folyosón különben se vihették el a hul-
lát . . . A rendőri nyomozás megakadt, nem
tudtak még mozdulni se. Már-már azon a pon-
ton voltak, hogy feladják a küzdelmet, s a
gyilkosokat nem kerithetik meg, amikor szen-
zációs fordulat állott be. Kiderült, hogy nem
is gyilkosság történt. A szerencsétlen ács —
maga ölte meg magát. A vonat a napokban
egy ismeretlen embert gázolt el, a kerekek
keresztül mentek a nyakán, meghalt . . . A
szegény Latini Nándor vetette magát a vonat
alá, de még előzőleg a szobájában föl akarta
vágni az ereit, de nem birt végezni magával.
Aztán vánszorgott a vonat elé, s így sikerült
megszabadulnia a terhére vált életétől . . .

A rendkívül érdekes rendőri nyomozás
részleteiről tudósítónk a következőket jelenti:

A rendőrség nagy apparátussal folytatta a
nyomozást. Ma délelőtt 11 órakor tartott a
helyszíni szemlét a piszkos pincze oduban. A bizott-
ság tagjai voltak: Marinovich Jenő rendőrtanácsos,
a bünyügyi osztály vezetője, Krecsányi Kálmán
rendőrtanácsos, detektivfőnök, dr. Gábor Béla rend-
őrkapitány, a bünyügyi nyilvántartás vezetője, dr.
Czövek Sándor rendőrfogalmazó, aki a helyszíni
szemle jegyzőkönyvét szerkesztette, ezenkívül szá-
mos detektiv.

A helyszínen szerzett benyomás most is az volt,
mint az első pillanatban. Azt hitték, hogy
Latinit megölték, még pedig akkor, amikor
levetkezett, ágyba fektetett, de a hálóinget még
nem vette fel. A hálóingen ugyanis vérfoltok nem
láthatók. Dr. Gábor Béla a bünyügyi nyilvántartás
főnöke a lakásban átvizsgálta minden tárgyat, meg-
nézte az ajtót, a mosdótalat, a kancsót, a vaságy-
nak oldalait s sehol ujjnyomot nem talált. Mind-
össze csak — mint tegnap már megirtuk — egy
ollót találtak az ágy mellett a földön. Az olló véres
volt. Azonban nem lehet ezekről a vérfoltokról meg-
állapítani, hogy az ollóval történt-e a szurás, vagy
sem, mert ugys véressé lehetett, hogy az ágy előtt
álló vértócsába esett. A legszorgosabb kutatás után
sem sikerült semmiféle bűnjelét találni. A rendőrség
csak következtetésekben indult el. A pinczében
a ház melletti elzárt utczaterületen, a ház mögötti
kocsitelepen a rendőrség ásatásokat végeztetett, de
sehol semmi nyomát nem találják annak, hogy a
meggyilkolt embert a környéken elásták volna.

Amíg a rendőrség lázasan nyomozott, várat-
lan fordulat következett be: megkerült a holttest,
Palágyi Kálmán detektivfőfelügyelő ugyanis meg-
bizta Csizsér detektivet, hogy az menjen ki a tör-
vénszéki orvostani intézetbe, nem lehetetlen
ugyanis, hogy a jégen fekvő, ismeretlen hullák kö-
zül valamelyikre ráillik az öreg Latini Nándor
személyleírása. Csizsér detektiv kiment a mor-
guebe és annak néma hullái között talált egyet,
amelyikben kétségtelenül ráismert a kapott sze-
mélyleírás alapján az eltűnt Latini Nándorra. —
Egy rémesen eltorzított holttest ez. A feje le van
szakítva a törzséről. Csizsér detektiv nyomban je-
lentést tett a detektivfőnöknek s az adatok alapján
megállapították, hogy azt a holttestet a hó harmu-
dikán, szerdán este tíz óra tájban találták Obudára
a Homokdűllő iparvasutja töltésén a vágányok kö-
zött. A holttest feje a sínek között belül feküdi,

elvártan a törzstől, míg a test összezsugorodott ál-
lapotban a vágányon kívül feküdt. A ruházata ko-
pott, szürke, munkásöltöny, kockás szövetből kő-
szült sportsapka. A rendőrség azt hitte, hogy vala-
melyik tolatóvonat gázolta el az öreget. A rend-
őrség részéről Csizsár fogalmazó az ismeretlen
hulla ügyében megindította a nyomozást, hogy
megállapítsa, mikor gázolták el az öreget s kit ter-
hel haláláért a felelősség. Tegnap kihallgatta az
összes mozdonyvezetőket, a pályaszemélyzetet, de
valmi bőséges felvilágosítást egyik sem tudott
adni. Mindegyik azt mondta, hogy amikor mozdó-
nyával arra robogott, nem látta a holttestet, a sín-
eken botorkálni, járkálni sem láttak senkit arra,
egész este.

A rendőrség most már egészen bizonyosra
vette, hogy Latini holtteste az összegázolt hulla.
Ma a fényképet még megmutatták Pauer József-
nének, aki Latini unokahuga, Pauerné felismerie
Latini Nándort.

Ma délután hirtelen váratlan fordulat állott
előben a titokzatos ügyben, amely egyszerre mis-
világításban tünteti föl a dolgot. A rendőrség
ugyanis megállapította, hogy büntényről szó sincs,
a szerencsétlen ács maga vetett véget az életének.
Ma délután ugyanis egy bizottság ment ki az or-
vostani intézetbe, amelynek tagjai voltak a detek-
tivfőnök, egy fogalmazó és egy rendőrorvos, hogy
a holttestet szakértői megvizsgálás alá vegyék. E
bizottsággal együtt és Vodička Mihály esztergályos-mester is megjelentek.

A rokonok a vonat által elgázoltban minden ké-
tséget kizárólag Latini Nándort ismerték fel. A
rendőrorvos a holttestet tüzetesen megvizsgálta s
megállapította, hogy az elhalt mindkét karján a
környékajlatban mintegy 2—2 és fél centiméter
hosszu éles eszközökkel — valószínűleg ollóval —
ejtett sérelmi nyom van, ami valószínűvé teszi,
hogy Latini öngyilkossá akart lenni. A lakáson
talált vérnyomok tehát innen származnak. Megál-
lapította továbbá a rendőrorvos azt is, hogy a holt-
testen talált sérülések dacára, a nagy vérvesztés-
gek nem akadályozhatták meg Latinit abban, hogy
a megkísérelt öngyilkosság után Obudára ne me-
hessen s ott a vonat alá vessa magát.

Ezen körülményeket figyelembe véve, a rend-
őrség megállapította, hogy Latini öngyilkossá lett
s nem büntény áldozata.

Emellett szól Vodička Mihály jegyzőkönyvbe
mondott vallomása is, amely szerint Latini már
öt héttel ezelőtt panaszkodott, hogy nem bírja el-
viselni az életet s inkább öngyilkossá lesz. A rej-
télyesnek indult bünyügy ezzel teljesen tisztázódott.

TÁVIRATOK.

A bányász-sztrájk.

London, április 6.

Tegnap délután Dunfermline-ban (Skócia) a
bányák bejáratánál arra a hirre, hogy néhány bá-
nyász szemet ment aknázni, nagy csődület támadt.
Mintegy tízezer ember gyült össze a bánya bejá-
ratánál, megrongálva a gépeket és a műhelynek
mintegy ezer ablakablakját bezuzta. Több rendőr is
megsebesült.

London, április 6.

A skóciai Fifeshire szénbányatelepén, az
Artur-bányában ma nagy zavargás volt. Megtör-
tént ugyanis, hogy öt gépész vállalkozott a meg-
rongált gépek kijavítására és leszállott a tárnába.
Mikor ezt a sztrájkolók megtudták, néhány ezeren
a bányához csődültek és a hivatalnokoktól követel-
ték, hogy adják ki a sztrájkőröket, mivel pedig
az igazgatóság ezt megtagadta, a zavargók szét-
rombolták a gépeket és kövekkel dobálták meg az
igazgatósági épületet. A kerületbeli csendőrség te-
hetetlen volt a tulerővel szemben és csak a hig-
gadtabb elemeknek köszönhető, hogy a rend helyre-
állott. Talán már ma fog dönteni a bányászszövet-
ség a bérharcz sorsa felől. Kedvező eredményt azért
nem lehet várni a szavazástól, mert a harcziás
bányavidékek munkásai 450 megbízottat küldtek a
szövetség ülésére, míg a békülékeny tábor csak

A szerkesztőség telefonja 788.

A kiadóhivatal telefonja: 706.

190 szavazattal lesz képviselve. Még sem lehetetlen, hogy a döntés a sztrájk befejezése mellett fog szólni, ha ugyan a bizalmi férfiak hallgatni fognak a vezetők szavára, akik a békekötés érdekében agítálnak. Ez azért nem valószínű, mert nagy az elégedetlenség a vezetők iránt.

A kínai köztársaság jövője.

London, április 6.

Pekingből táviratozzák: Sunjatsen arra a kérdésre, hogy miért mondott le az államügyek vezetéséről, kijelentette, hogy ő a politikai forradalmat befejezte és most a legnagyobb reményekkel fog hozzá, hogy a társadalmi forradalmat keresztülvigye. A Mandzsu-dinasztia letűnt a szereplés színteréről.

— Kína jövője — mondotta Sunjatsen — az egészséges szocializmus. Én és híveim megfogjuk kísérteni, hogy Henry George eszméit Kínában megvalósítsuk és mindazt, amit az európai és amerikai intézményekben jónak találunk, hazánkba átvitesszük.

UJDONSÁGOK.

Feltámadás.

Akit megölték: sirjából kitorve
Hódítva szállott a világon át.
Hogy amiért üldöztetés gyötörte:
Felépítse a szeretet honát.
Kik őt hívék egykor legyőzhetőnek:
A felkelt eszme mind legyőzte őket.
Kik halni vitték őt a Golgotára:
Feltámadásán mind hódolni látták.

Ime a legszebb eszmét győzni látod,
S nem érzed-e át, mily nemes, mi szent?
Mig porba dönt egy megromlott világot,
Lehetővel új, szebbet terem.
Egy népkolossznak, mert tíze kihalt már.
Új lelket ad, szebbet százszor amannál.
Feltámadt ő, hogy népet élni lássa:
És a világnak lón feltámadása.

Hol eddig bűn és kételkedés tanyázott,
Ismét lobot vetett a hit, erény;
Hol egyik ember másról szinte fázott:
Most ott pihentek egymás kebelén.
Tanult szerepni minden férfi, gyermek,
Volt lángja már minden kihalt kebelnek.
S a szeretet végigrepült a földön:
Mindenhova, miként a nap, ha följön.

Feltámadás — egy romlott kor halála:
Új eszme lángja régi hamujára.
A földre száll az égnek egy sugára:
Új élet és új fény támad nyomán.
Isten küldi le a sugárt a földre:
Halandó földi test mezébe öltve.
Ha e világ ismét posványba hágott,
Hogy váltsa meg hát újra a világot.

Midőn egy korba, mely vénülni kezd már,
S avult eszmékkel mándent földre ház;
Hogy szárnyalhasson jobban a madárnál,
Tüzet lop újra egy Prometheus:
Midőn setétség lakja a világot:
S egy fényes szellem gyújt rá égi lángot;
Midőn fény támad vívni lomha köddel:
A tespedt kornak megváltója jött el.

Föltámadás — új eszme győzedelme,
Korhadt világ, avult eszmék felett.
Phönixként támad egy fényes, nagy elme,
S életre kelt eltespedt népeket.
S mi új volt ma, avult lesz ismét holnap.
Új eszme éled s szab irányt a kornak.
S mig eszme lesz, amely hódítani járjon:
Feltámadás lesz mindig a világon.

Kuszká Géza

NAPIREND: Naptár. Vasárnap, április 7. — Róm. kath.: F. Husvét v. — Prot.: F. Husvét v. — Görög-orosz: márczius 25. G. Husvét v. — Zsidó: Nizan 20. — A nap két reggel 5 óra 29 perczkor, nyugszik este 6 óra 36 perczkor. — A hold két éjjel 12 óra 24 perczkor, nyugszik reggel 7 óra 54 perczkor.
A miniszterek nem fogadnak.
Petőfi-ház (Bajza-utca 21.) Nyitva 10—2-ig. Belépődíj, kedd kivételével, 1 korona.
Nyitvalevő múzeumok: Nemzeti Múzeum összes tárai 9—12-ig. — Erzsébet Múzeum 9—12-ig. — Földtani

Múzeum 10—1-ig. — Fővárosi Múzeum 9—2-ig. — Gyermektanulmányi Múzeum (Mária Valéria-telep 12.) 9—12-ig. — Iparművészeti Múzeum 9—12-ig. — Mezőgazdasági Múzeum 10—1-ig. — Tanszermúzeuma 9—12 óráig. — Társadalmi Múzeum (Mária Valéria-utca 12.) 9—12-ig.

Nyitvalevő könyvtárak: Fővárosi Könyvtár 9—12 óráig. — Iparművészeti Múzeum Könyvtára 9—12-ig és 6—8-ig. — Kereskedelmi Múzeum Könyvtára 9—12 óráig. — Pedagógiai Könyvtár 9—12-ig.

Nyitvalevő képtárak: A Képzőművésznők kiállítása a Nemzeti Szalonban. Nyitva 9—1-ig. Belépődíj 1 korona. — A Francia grafikusok és humoristák kiállítása a Könyves Kálmán művészeti szalonjában (Nagy-mező-utca 37—39.) Nyitva 9—1-ig. Belépődíj 60 fillér. — Vaszary János kiállítása a Művészklubban (Krisztóf-tér 2.) Nyitva 10—2-ig. Belépődíj 1 korona. — A Szépművészeti Múzeum összes tárai. Nyitva 10—2-ig.

Hétfő, április 8. — Róm. kath.: Husvét hétfő. — Prot.: Husvét hétfő. — Görög-orosz: márczius 26. Husvét hétfő. — Zsidó: Nizan 21. — A nap két reggel 5 óra 27 perczkor, nyugszik este 6 óra 38 perczkor. — A hold két éjjel 1 óra 24 perczkor, nyugszik reggel 8 óra 42 perczkor.

A miniszterek nem fogadnak.

Munkásnevelés.

* * *

Nem volna minden hipokrizis nélkül való, ha úgy tennénk, mintha fölfedeznők most, hogy az, amit bizonyos értelemben sztrájkjognak neveznek, kapcsolatban van másvalamivel, aminek más elnevezés hiányában sztrájkeroszak a neve. Abból az ötletből foglalkozunk most ezzel a kérdéssel, hogy távirati jelentések szerint a Skótszágban lévő Dunfermlineban a sztrájkoló bányamunkások erőszakosságokra vetemedtek. Néhány bányász, nyilván az éhségtől hajtva, dolgozni akart és szemet aknázott. A sztrájkoló bányászok erre megtámadták a dolgozó munkatársakat s a gépeket is elpusztították. Vér is folyt.

Annak idejében, amikor Magyarországon a sztrájkoló munkások szintén erőszakosságokra vetemedtek s különösen néhány év előtt a süitősztrájk idején a munkások több, nem is tagadom: brutális kihágást követtek el, jó szomszédaink, az osztrákok, akik egy alkalmat sem mulasztanak el, hogy bennünket a külföld előtt befektítsenek, világgá kiáltották, hogy a magyar proletáriátus még nem érejt meg a szocializmusra. Félbarbár ország, még nem érti meg az ideálokat, amelyek benne foglaltatnak a szocialdemokrácia eszméiben.

Azóka százszor megtörtént Ausztria területén, sőt Bécs városában is, amelyet oly előszeretettel neveznek kulturközpontnak, hogy ilyen és ehhez hasonló erőszakosságokra vetemedtek a sztrájkoló munkások. Genosz indultat szomszédaink mindenkor úgy tettek, mintha nem is emlékeztet volna, mivel vádoltak bennünket akkor. Vagy ha emlékeztek is rá, abból az elvből indulhattak ki, hogy: „Cum duo facient, idem non est idem.”

S nem volt ország, még a kultura legmagasabb fokán álló sem, ahol a sztrájkoló munkások ne fordultak volna adáz és fekezhetetlen dühvel azok ellen, akik véleményük szerint megbocsáthatatlan bünt követtek el a szolidaritás ellen. A gyilkosságok és vérengzések nem tartoztak a ritkaságok közé külföldön.

Semmi szín alatt sem akarjuk enyhíteni a Magyarországon előforduló, vagy esetleg a jövőben előforduló erőszakosságokat azzal, hogy azok külföldön is előfordulnak. Bizony, szívesebben látnók, vennők tudomásul és regisztrálnók is, ha faktum volna, hogy a magyar proletáriátus a gondolatot teljesen átértette és az eszme magaslatán állva már ennél fogva is távol tartja magát minden néven nevezendő erőszakosságoktól. De tagadhatlan, amint azt az eközzei eset is bizonyítja, hogy a legmagasabb kultura fokán álló országok proletáriátusa is hasonló, vagy még erősebb és adázabb kihágásokat is követ el, ha munkástevéreik a szolidaritás eszméjét nem respektálják. Ennek pedig csak egy oka lehet: a munkásnevelés hiányossága.

Ez idő szerint más szervezet nem nevelheti a munkásokat, mint maga a szocialdemokrata szervezet. Az egyes szakszervezetek is azon firtadoznak, de az egész szocialde-

mokrácia is, hogy megértessék a munkásokkal, milyen magas és tündöklő ideálok lakoznak a szocializmus eszméiben. Nem hisszük, de nem is lehetséges, hogy a munkás, ha ezeket az ideálokat kellőképpen megértette és felfogta, ne nyomná el magában az adáz, vagy bős elemeket, amelyek fölébrednek benne. Oly hatalmasak és az erkölcsöket enyhítő eszmék ezek, hogy minden körülmények közt a nemes fölfogást érlelik meg a megértő és fogékony lelkekben.

De ez idő szerint nálunk úgy, mint a külföldön a munkásnevelés ez irányát meg lehetőségen elhanyagolják. Az érdekeik megvédésére, vagy kivívására megtanítják őket, de arra nem, vagy legalább nem eléggé intenzív módon, hogy önmagukat fékezzék és legyőzzék magukban a harag és boszu érzéseit.

De ez az idő sincs messze. A szocializmus a jövő zenéje és ennek átalakító ereje nem lesz hatás nélkül az egyesek erkölcsére sem. (t.)

— Lapunk legközelebbi száma kedden reggel a rendes időben jelenik meg.

— A király husvétja. Bécsi jelentés szerint király a rossz és viharos idő miatt nem utazott el Wallseebe. A királynak tudvalevőleg az volt a szándéka, hogy ma reggel udvari külön vonaton Amstettenbe és onnan automobilon Wallseebe megy, ahol a husvéti ünnepet Ferenc Szalvator királyi herceg és Mária Valéria királyi hercegnő családja körében akarta töltetni. Az utazás két első napja egyikre volt kitűzve, de a kedvezőtlen idő miatt máig elhalasztották, most pedig végleg elmarad, mert az idő nem javult. A király orvosa tanácsára Schönbrunnba tölti a husvéti ünnepeket. Bécsből jelentik: Az udvar köréből eredő értesülés szerint, ha az idő kedvezőre fordul, a király a legközelebbi napokban, talán már holnap mégis elutazik Wallseebe. Ha az utazás megtörténik, úgy a walsei tartózkodás alatt nyilvánosságra hozzák Mária Valéria főhercegnő leányának, Ella főhercegnőnek eljegyzését.

— Kossuth Ferenc állapota. Kossuthi Ferenc egészségi állapotában az utóbbi napokban a rossz időjárás következtében némi visszaesés állott be, minek következtében lézióorvosa tanácsára szobáját őrizte. A gyöngyösi pártvezér állapotában az örvendetes javulás annyira előrehaladt, hogy már ki is kocsizhatott.

— Husvét. Tizenkilenc századdal ezelőtt történt, hogy elhagyta a kietlen sziklasírt az, ki pályafutását az Olajfák hegyén kezdte gyarló emberek között. Nemzetek pusztultak el s új nemzetek jöttek, de ő ittmaradt közöttünk s ma is épp úgy, mint akkor, újra kikel a sziklasírból és bekapogtat tanítványai közé, kik reménykedve várják, kik tudni óhajtják, hogy nem halt meg, hogy nem halhatott meg az, ki pályáját az Olajfák hegyén kezdte s aki azért jött, hogy enyhülést hozzon kinoktól gyötört embereknek. És ma hajnalban, ahogy felkel a nap, megkondul az első harangszó. A hangja tán gyöngye, de elkapkodja a fűrgé áprilisi szél s meghallják kinn a pusztán s a dóm tövében az emberek, azok az emberek, kik ma is úgy várják, mint századokkal ezelőtt, azok kik ma is épp úgy szenvednek s épp úgy rá vannak szorulva szelid, vigasztaló szavaira. A mai reggel nem olyan, mint a többi. Ma, ma reggel fényesebben tündöklök a nap, ma reggel enyhülnek a gyötrelmek, hisz feltámadott, itt van közöttünk s tépett palástjával befűdi azokat a láthatatlan sebeket, melyek lelkünket borítják. . . . Ma reggel susogva kél az enyhe áprilisi szellő az Olajfák hegyéről s bejárja az egész földtekét. Azt susogja, hogy feltámadott a nagy halott, hogy újra itt van szerettei között és vigasztal és gyógyít, úgy mint tizenkilenc századdal ezelőtt.

— A pápa állapota. A milánói Secoló egy római jelentése szerint a pápa husvét vasárnapján nem fogja pontifikálni a misét, hanem lakosztályában marad, mert udvari orvosa teljes nyugalmat tanácsolt. A Vatikán táján az a hír járja, hogy a pápa beteg.

— A prezumpatív trónörökös halálos veszedelemben. Lembergben jelentés szerint a nagy hőföregetek miatt, amely egész Galicziában dúl, *Károly Ferencz József* főherceg komoly halálos veszedelemben forgott a vasuton. A jövő trónörökös, aki tegnapelőtt érkezett ide, különvonaton Kolomeába és onnan Chyrowba kart utazni, mert táviratilag megállapodott feleségével, hogy ott fognak találkozni. A különvoat utnak is indult, de Strij környékén elakadt a hóban. Strijből száz katonát rendelték ki a pályára hólapátokkal, hogy szabadá tegyék a sínpart, a munka azonban lassan ment, mert az orkán nem csillapodott. A hosszú várakozást a főherceg elunta s kiadta az utasítást, hogy a különvonat induljon vissza Lembergbe. Abban bizott a főherceg, hogy Lembergben más uton, esetleg automobilon juthat el Chyrowba. A lemberg állomáson a főhercegnek erről a szándékáról természetesen semmit sem tudtak s így történt, hogy egy lokomotívot küldtek ki a pályára, bejárni az egész vonalat ellenőrzés céljából. Fél uton szembejött egymással a mozdony és a főherceg különvonata. A nagy hófúvásban a két gépész már csak akkor vette észre a fenyegető veszedelmet, mikor a két lokomotív alig száz méterre volt egymástól. Szerencsére mind a két mozdonyvezető kipróbált gépész s nem veszítették el lélekjelenlétüket. Teljes ellengőzzel sikerült megállítani a főherceg különvonatát, amikor már az ellenőrző mozdony visszafelé haladt. A vonalra küldött lokomotívot is hozzákapcsolták a főherceg különvonatához, amely így jutott vissza Lembergbe. Az állomáson tudta meg a jövő trónörökös, hogy milyen veszedelemben forgott. A főhercegtől tudakozódott, volna-e rá mód, hogy valamiképpen eljuthasson Chyrowba s mikor azt a választ kapta, hogy az utak is be vannak havazva, kár volna kockáztatni az elakadást automobilon, akkor a főherceg visszavert Kolomeába.

— Az egri érsek a hercegprimásnál. *Samassa* egri bíboros érsek a napokban meglátogatta *Vasary* Kólos bíbornok hercegprimást és hosszabb ideig tárgyalta vele egyházi ügyekben.

— Német Michel és a csehek. Drezdai jelentés szerint ma délelőtt a szász főváros ezrével osztogattak egy röpiratot, amelyben felszólítják a szász népet, hogy bojkottálja a pilseni *Urquelle-Bräuerei* sörét. A furcsa sörháború okai és előzményei ezek: Pilsenben a minap meghalt *Houska* gazdag cseh tőkepecénzes, a sörgyár részvénytársaság igazgatóság tagja s végrendeletében kerek egy millió koronát hagyott Pilsen szegényeinek, 200.000 koronát pedig cseh nemzeti kulturális célokra, de a testamentumban határozottan kikötötte, hogy német koldusok ne részesedjenek jótéteményében. A röpirat címe, amelyet mohón elkapkodtak, ez: — A cseh szegényeknek egy milliót, a németeknek semmit! *Ébrodj, német Michell!*

— Nagy hóviharak Ausztriában. Megemlékeztünk Galicziában dühöngő óriási szél- és hóviharakról, melyek miatt a vasuti forgalom is sok vidéken megakadt úgy, hogy Lembergbe tej- és élelmiszerhiány fenyegeti. Galiczián kívül hóviharakat jelentenek Ausztria minden részéből is. Bécsben a múlt éjjel is irtózatos orkán volt és a külvárosokban több háztető és kémény dőlt be és kisebb baleseteket okozott. Tegnap este egy uriaszony, kinek nevét még nem tudják, imádságos könyvvel és rózsafüzérrel kezében, templomba akart menni. A templom sarkán elkapta az orkán, a falhoz vágta úgy, hogy eszméletlenül terült el a földön. A kórházba vitték, ahol eddig még nem nyerte vissza eszméletét. — Krakóból jelentik: Az időjárás melege fordult és a nagy hőtömeg hirtelen olvad, ennek következtében nagy a veszedelem, hogy árvíz lesz. Krakó környékén már nagy kiterjedésű földek víz alatt vannak. A Visztula közelében fekvő helységeket árvíz fenyegeti.

— Vipera az iskolában. A boszniai Tuzla-Radának egyik iskolájába tanítás közben egy vipera osont be. A mérges kígyó a gyermekek közül tizenhatet megmárt. A gyermekek egy ideig mozdulni sem mertek a halálos félelemtől s így történt, hogy a tsunító mielőtt észrevette volna a fenévad garázdálkodását, már három gyermek halálosan megsebesült. A három gyermek meg is halt. A többi sebesült a szülők nagy megkönnyebbüléssel megmenekült.

— Az automobilos banditák. Párisi jelentés szerint nagy volt a riadalom tegnap délután az egész Montmartre-on és különösen a Rue Ordeneren, azon a környéken, ahol két hónap előtt az automobilos rablók gyilkos támadást intéztek Caby bankpénzbeszedő ellen. Szájról-szájra járt a hír, hogy a rendőrök felverték Bonnot és Garnier rejtékelyét s talán csak órák kérdése, hogy a két legveszedelmesebb bandita hurokra kerüljön. Termédek ember verődött össze, mikor a rendőrök megkezdtek a Montmartre bekerítését és a gyűrű egyre szűkebbre szorult. Hírlapírók nagy hada robbogott elő automobilon, jöttek a fényképezőmasinakkal a kinematográf-vállalatok emberei s minden kocsiforgalom megakadt. Estélig tartott a hajszja, akkor aztán a rendőrség elszéledt. Azt hiszik, hogy a rendőrség szándékosan rendezte ezt a látványosságot, mert így akarta elterelni a figyelmet máshonnan, ahol tényleg nyomra akadt. A párisi rendőrség állítása szerint Bonnot, az automobilos bankrablók főnöke és Garnier, a banda sóffője, akik a legutóbbi időben elkövetett valamennyi gyilkosságban szerepeltek, Párisban vannak s a rendőrség a rejtékelyüket is ismeri; le tartóztatásuk már csak órák kérdése. Egyébként mióta általános hajszja indult meg az apacsok ellen, a rendőrségnek arra is kiterjedt a figyelme, hogy ki lehet a banditák orgazdája, hol teszik pénzé a nehezen beváltható nagy bankjegyeket és értékpapirokat. Így jött rá a párisi rendőrség, hogy az orleansi departement Rodez nevű kis városában *Antraqueux* bankár az apacsbanda czinkostársa. Tegnap váratlanul rajtaütöttek. A rablóbankár nem volt meglepődve, revolvert ragadott, de több markos detektív ártalmatlanná tette.

— Sztrájkoló újságírók. Nagyváradról jelentik tudósítónk, hogy ma a *Sas* Ede szerkesztésében megjelenő *Nagyvárad* című lap szerkesztősége sztrájkba lépett. A szerkesztőség már hónapok óta elégedetlen részben anyagi javadalmazásával, részben a lap tulajdonos bánásmódjával. *Sas* Ede az utóbbi időkben üzleti ügyeiből kifolyólag sokat idegeskedik. Nevezetesen állami nyomtatványok elkészítésére pályázott. Eddig évente 20,000 korona ára postai nyomtatványt készítettett nála az állam, de most ennek csak a tizedrészét kapja megrendelésükben. Ugyanis a *Sas* Ede lapja volt az, amelyik minden czáfolatok ellenére is megírta és fenntartotta azt a hírt, hogy gróf *Tisza* István birtokán kutmérgezés történt. Gróf *Tisza* elfordult *Sas* Edétől, aki a szerkesztőség agresszív magatartásának tulajdonította azt, hogy elesett az állami nyomtatványok szállításától. *Sas* Ede tegnap Eudapesten volt, itt tudta meg a kellemetlen valóságot. Nagyváradra megérkezve, egyenesen a szerkesztőségbe ment. Ott belekötött a munkatársakba. Felelős szerkesztőjét, *Marton* Manót sem kimélte meg. Őt tette felelőssé a lapnál előforduló hibákért, jöllehet azok éppen *Sas* Ede intézkedése folytán történtek. Az éjjel aztán a felelős szerkesztő tudtán kívül levette nevét a lapról. Mikor ma reggel ezt a munkatársak meglátták, szolidaritást vállaltak *Marton* Manóval és sztrájkba léptek. Ugyancsak szolidaritást vállaltak a többi nagyváradai hírlapírók is. A lapot most *Sas* Ede két ügyvédjelölttel szerkeszti. A sztrájkoló újságírók ma d. u. átadták *Sas* Edének a memorandumot. *Marton* szerkesztőnek teljes elégtételt, maguknak 30 százalékos béremelést kérnek az eddigi 5 koronás fizetésemelésekkel szemben. Holnap különböző egyletek tartanak tiltakozó gyűléseket *Sas* Ede ellen. Nagyváradon élénk bojkottmozgalom indult meg ellene. Az ügy előreláthatólag a hírlapírók győzelmével fog végződni.

— Házasság. Révész Béla, a győri vagongyár r. t. vezérigazgatója Szabadkán eljegyezte *György* Mariskát, *György* Mór földbirtokos leányát.

Dr. *Wolsky* József zágrábi ügyvéd ma házasságra lépett *Kolmár* Gizivel.

Burger Viktor és *Bosen* Berta e hó 6-án házasságot kötöttek.

Stein Sándor, a Salgótarjáni Kőszánbánya r. t. tisztviselője eljegyezte *Bartos* Leukét.

— Öngyilkos hadnagy. Brassóból jelentik: *Köcher* Rudolf, a szászvárosi 64. gyalogezred hadnagyja a napokban a Brassó melletti Prázmárra érkezett özvegy édesanyja látogatására. *Köcher* ma reggel anyja lakásán revolverrel föbelötte magát és azonnal meghalt. A vizsgálat megejtésére katonai bizottság ment ki Prázmárra.

— Egy község lángokban. Balassagyarmatról jelentik: A Balassagyarmat mellett levő Haraszt község lángokban áll. Az oltás a nagy szélvész miatt lehetetlen.

— Az erdélyi nagygyakorlatok. Nagyszebenből jelentik: Az Erdélyben firtandó nagygyakorlatokon a tizenkettedik és hetedik hadtesteken kívül egy kombinált hadtest is részt fog venni. A kombinált hadtest *Trsztyánszky* altábornagy vezénylete alatt főleg a fővárosi csapatokból fog állani.

— A hírlapíróknak. A Magyarországi Hírlapírók Nyugdíjintézete harminczéves fennállásának jubileuma alkalmából legújában a következő adományokat kapta: Debreczeni Első Takarékpénztár, Debreczen 30 korona, Steiner Ödön Budapest 2 korona, Pestmegyei-Abonyi Takarékpénztár 10 korona, Vasvármegye törvényhatósága 200 korona. Rendes adományként befolyt: *Kellner* Antaltól, abból az alkalomból, hogy a magyar gazdasági gépipar terén negyedszázadot töltött el, *Gelléri* Mór király tanácsos utján 200 korona, a *Pester Lloyd* utján *Gomperz* Emiltől 25 korona, *Gomperz* Lajos Leótól 25 korona és dr. *Fraenkel* Sándortól 20 korona, *Vogel* Imre es. és kir. hadapródiskolai tanártól 10 korona. A nyugdíjintézet elnöksége ez uton is hálás köszönetét fejezi ki az adományozóknak.

— Bemutató a Beketow-czirkuszban. Mint minden évben, nagyrészt meghívott vendégek, zsúfolt nézőtér és előkelő közönség előtt tartották meg szombaton este az első előadást a Beketow-czirkuszban. A czirkuszt részben átalakították, szélesebbek lettek a járások, fényesebb a világítás, ki-rekesztették a léghuzamot. A műsor elsőrendű, csupa kiváló vagy legalább is az átlagon felülálló művészi produkció. Mindenekelőtt meg kell említenünk, hogy a látvány jóval több, mint az előző években, a műsor több mint egy harmadát töltik be. *Beketow* igazgató, akit lelkesen ünnepezt a közönség, szabadon idomított 40 telivért hoz a maneszbe, szebbnél szebb és kitünően idomított állatokat. A *Blumenfeld* nővérek párjelenete lóháton nagyon tetszett, kiváló sikere volt *Dynar* comtesse iskolalovarnőnek és *Cook* Lidia pirouete lovárnőnek. *Ott* Alfréd jelenleg a legjobb iskolalovas. Egész sereg művészi produkciókat mutattak be, egyik kergette a másikat és egyik jobb a másiknál, azonfelül minden új. Nagyobb számok *Sitrol* idomított fenevadjai, *Maud Elton* idomított óriás kutyái, a hat *Heraldo* akrobaták. A hat *Black* és *Cats* akrobata-táncosnők, a négy *Florimonds* egyensúlyozó művészek. *Beketow* arról is gondoskodott, hogy közönsége ne csak csodálkozzék, hanem nevesen is. Kitünő komédiások *Bob Conner* és *Augustja*, elsőrangúak a *Fratellini* testvérek, kiváló a magyar énekbohóc *Jancsi*, aki egy csapásra meghódította az egész közönséget, a páholyoktól a karzatig. Taps, elismerés, virág volt bőven. A két husvéti ünnepeken naponta két előadást tartanak és megismétlik a bemutató előadást. A délutáni, szintén teljes műsoru előadásoknál, gyermekek félhelyárakat fizetnek.

— Fényképezés tavaszkor. A természet újra-éledésével az emberekben is erősebb a vágy, hogy átengedjék magukat a szép, szabad természetnek és élvezzék annak tavaszi hangulatos képeit. Ilyenkor igazán irigylésre méltó az, aki egy jó fényképező gép birtokában nemcsak a pillanat hangulatának engedheti át magát, hanem képes ezt a fölerelő pillanatot a maga részére rögzíteni és állandósítani. Egy alkalmas készülék beszerzése azonban sok szakértelmet, ennek hiján pedig teljesen megbízható beszerzési forrást tételen fel, azért mint régi és teljesen megbízható szakmabeli cézert ajánljuk olvasóink b. figyelmébe a *Lechner* R. bécsi cézget (L. Graben 30.), ahol a fényképezéshez szükséges mindennemű gépek, felszerelések és kellékek kifogástalan minőségben beszerezhetők.

— Árvizek. Balassagyarmatról jelentik: Balassagyarmat mellett az Ipoly vize messze kiáradt. Besztercebányáról jelentik: A nagy esőzés még szakadatlanul tart. A patakok, a Garam folyó kiáradtak és elöntötték a partok mellett elterülő mezőket és réteket s a vetéselben nagy kárt okoznak. A még mindig dühöngő szélvihar az épületekben és erdőkben igen nagy kárt okoz, különösen a kincstári erdőben tett nagy kárt. Újában *Benes* háján több mint 3000, *Szentandráson* 10,000 és *Ohgyen* 30,000-nél több fenyőfát döntött ki a vihar. — Kievről jelentik: A *Drjéper* kilépett medréből és a külvárosokat elárasztotta, úgy, hogy ott csak osónakokkal lehet közlekedni. A víz emelkedésben van.

— A gyermekek betörőbandája. A tegnapi számunkban már részletesen beszámoltunk arról, hogy Grünfeld Jakab szeszgyáros István-ut 81-ik szám alatt lévő lakásába betörték és harmincezer koronát érő ékszert és értékpapírt elloptak. A megindult rendőri nyomozásnak érdekes eredménye lett; egy gyermekekből álló betörőbandát leplezték le. A detektívek elsősorban a zálogházakat járták sorra. Tegnapi Párisi-utcában levő zálogház tulajdonosa közölte a detektívekkel, hogy reggel járt nála a 8-as számú központi boy, aki egy briliáns butont akart ott elzalogosítani. A buton leírása teljesen hasonlított a Grünfeld Jakabtól ellopott egyik briliáns butonhoz. A rendőrség az éjszaka előkerítette Alvincz István tizenhétéves központi boyt, aki hamarosan megvallotta, hogy egy betörőbandának a tagja. Csupa hasonló kora fiatal legény a betörő, kiknek vezére Bódó László tizennyolc éves pinczér. Ők követték el a Grünfeld-féle betörést, de ezenkívül még egyéb lakásfosztást is. A boy vallomása alapján a rendőrség ma reggel a fiatalok betörőbanda minden tagját elfogta. A gyermekek betörőbandájának a tagjai Bódón és Alvinczen kívül Baranyai István 18 éves lakatos és Acser Henrik 16 éves pinczér. Az éjszaka Acser, Baranyai és Bódó hajnalig lumpoltak, reggel fel mentek csak haza. Bódónak a harsnyájában elrejtve 1680 koronát, Acser zsebében 420 koronát találtak. Bódó László elmondta, hogy ő szervezte a betörőbandát, ő volt az értelmi szerzője a betöréseknek. Őt betörést követték el eddig. Felhívték többek között ifj. gróf Zichy István Fehérvári-ut 19. szám alatti lakásába is, a legutolsó volt a Grünfeld-féle betörés. Az ékszerek egy részét elzalogosították, az ékszerek más részét összetörték és eladták. Seit G. A. Holló-utcai aranyműves cégnek, akihez a boy vitte el az arany törmelékét és így Seit gyanútlanul a rendes árnyalymon vásárolta a lopott holmit. Bódó a kihallgatásokon a régi mesével állt elő. Azt állítja, hogy a betörésre a mozis rablótörténet adta az ötletet. Szervezte a betörőbandát és hogy jobban tudják értékesíteni a lopott holmit, a banda tagjai sorába fejezték egy boyt is. A boy azután a zálogházakba az ékszerekkel azzal állított be, hogy egy százados küldte, vagy egy háztulajdonos és így gyanu nélkül sikerült is értékesíteni a lopott holmit. A fiatal betörőket a rendőrség letartóztatta.

— Az aradi cigány-sztrájk. Az aradi cigányzenészek kitartással állják a sztrájkot; egy hét óta pihen a vonó. A kávécsok most úgy próbálnak segíteni magukon, hogy nagy fizetéssel idegen városokból próbálják Aradra édesgetni a cigánybandákat. Ez az iparkodás azonban tökéletesen hiábavaló. A sztrájkolók éberen vigyáznak érdekeikre, most például a következő körlevelet küldték szét mindenfelé: Tisztelt kartársak: Amint talán tudjátok is, mi, aradi cigányzenészek egy hét óta sztrájkban állunk. Hogy jogos követelésünk derékon törjön, az aradi vendéglősök és kávécsok a legnagyobb áldozatok árán vidékről keresnek sztrájkolókat. Mi bízunk a ti kartársi szeretetekben és felkérünk benneteket, hogy amíg sztrájkban állunk, Aradra ne jöjjetek. Hiszünk, hogy sztrájkoló egy sem lesz köztetek. Eljén az összetartás! Arad, 1912. április hó. Kartársi üdvözléssel: Az aradi cigányzenészek. Ez a felhívás éppoly természetes jelensége a háboruszkodásnak, mint az, hogy a kávécsok sztrájkolókkal próbálkoznak. A temesvári példa megmutatta, hogy most aztán újabb etapznak, a kávécsok behódolása következik.

— Halál a bányában. Beuthenből jelentik: A múlt éjjel egy bányában Givosdek és Zair galicizai születésű bányamunkásokat szénomladék agyonnyomta.

— Tokaji bor. Mai húsvéti számunk hírdetései között a Tokaji bortermelők társaságának árjegyzéke található. E társaság a legmegbízhatóbb e téren és neki köszönhető, hogy a tokaji bor ma már az egész világon visszanyerte régi hírnevét és a világ minden piacán újra keresett cikket lett. A magyar közönség tehát csak hazafias kötelességet teljesít, ha szükségleteit a társaságnál szerzi be, melynek sárospataki és tokaji pinczéiben több ezer hordó tokaji bor van különböző régi évjáratok legkiválóbb terméseiből felhalmozva. A társaság (melynek központi irodája Budapest, VI., Teréz-körút 25. alatt van, pinczészete pedig Sárospatakon, Tokajon) a legkisebb mennyiséget is készséggel küldi a hozzáférőknek. Részletes árjegyzékkel is kívánatra mindenkinek szolgál.

— Végzetes kirándulás. A bajorországi Chiamseen megrendítő szerencsétlenség történt. Müncheni jelentés szerint tegnap délután Roubaud csataképfestő árbócos bárkájára, amelyen két ur és két hölgy ült, válságos helyzetbe került, bár rögtön két kis gőzös sietett segítségére, a bárkának csak két utasát lehetett megmenteni. — A tóba fuladt báró Ferstel, báró Ferstel Henrik bécsi építőmesternek, a bécsi fogadalmi templom és a bécsi egyetem építőjének unokája és Ferstel Miksa bárónak, a bécsi műgyemtem tanárának fia volt. A szerencsétlenül járt huszonegy éves volt s az orvosi tanulmányait Bécsben végezte el. A húsvéti ünnepeket használta föl a végzetes kirándulásra. Nagyon kedvelte a vitorla-csónakázást és egy kisebb vitorla-csónakot bérelt, amelyen tegnap kirándult. Az óriás viharban a csónak fölborult és Ferstel báró a vízbe fuladt.

— A csekk-csalók. A budapesti rendőrség távirati megkeresésére az érdeklő bakui pénzügyi közölte, hogy a Kereskedelmi Banknál hamis csekkel elkövetett csalás értelmi szerzője a szentpétervári nemzetközi bank bakui fiókjának egy Kanadian nevű hivatalnok, aki állítólag Perzsiában tartózkodik. Ez a banktól egy csekkönyvet ellopott s ezzel követte el a csalásokat. Megállapítást nyert az is, hogy az ismeretlen tettes ugyan csak e hó 3-án a Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság Bécsi-utcai fiókjánál 1500 rubel adatott föl egy bakui intézet címére, 1500 rubelről pedig egy magáncímre a bakui orosz kereskedelmi bankhoz csekket állított ki. Megállapította a budapesti rendőrség azt is, hogy a Kereskedelmi Banknál elkövetett csalás tettese egy társával e hónap 3-án éjszaka a „Budapest”-szállóban lakott, s ezzel a társával adathatta föl pénzt is Bakuba.

— Amerikai rendszer a Párisi Nagy Áruházban. Amerikában már az emberek vérében van a takarékoskosság és minduntalan találkozunk ily feliratokkal: „Ki a fillért nem becsüli, a koronát nem érdemli!” Ezt a közmondást a Párisi Nagy Áruház magáévá tette és azon fáradozik, hogy gazdag és szegény előtt egyaránt nagyobb értéket szerezve a fillérek, őket egy újonnan meghonosított takarékoskossági rendszerben részesítse. A Párisi Nagy Áruházban a mai naptól kezdve minden egyes vevő, ki bevásárlásait a délelőtti órákban végzi, minden korona bevásárlás után egy takarékbélyeget ingyen kap. Az ily módon nyert bélyegek az erre a célra készített 60 beosztású gyűjtőlapra ragasztandók. A bélyegekkel megtelt, illetve beszolgáltatott gyűjtőlapok tulajdonosa ingyen jutalomtárgyban részesül. Ezen igazán remekbemenő jutalomtárgyak, melyek egy, illetőleg több gyűjtőlap után járnak, az áruház e célra berendezett kirakataiban vannak közzemlére kitéve és tetszés szerint választhatók. Mi könnyebb, mint ilyen úrlapokat megtenni. Mert az áruházban nemcsak az egyes cikkekre szól ez a kedvezmény, hanem az összesekre, hiszen mindenkinek szüksége van élelemre, ruházódásra, otthonának berendezésére és háztartási cikkekre, melyeket egy helyen szereznén be, időt s pénzt takarít, mindezek betetőzésére pedig ajándékot is kap. A jutalomtárgyak pedig olyképp vannak összeállítva, hogy azok nemcsak a mindennapi szükségletnek felelnek meg, hanem egyszerre több úrlapnak beszolgáltatásakor húsvéti, karácsonyi, pünkösdi, újévi, névnapi és nászajándékokra jogosítanak. Ez által bárki is megszerezheti gond nélkül azt, minek beszerzése esetleg nehezebb esnék. Érdekes, hogy az áruház az első bélyeget ingyen ragasztja a gyűjtőlapra. Ezzel is gyűjtésre, azaz takarékoskosságra akarja serkenteni vevőit.

— A mexikói követ betörő inasa. Párisi jelentés szerint Neuillyben tegnap betörők kirabolták De Mier mexikói követ palotáját. Nagybecsű családi ékszereket, drága asztali készleteket s egyéb értéktárgyakat vittek el, amelyeknek értékét a kárvallott egymegyedmillió frankra teszi. Az ékszerekkel együtt eltűnt De Mier holland származású inasa is, akiről a rendőrség a személyleírás alapján megállapította, hogy veszedelmes nemzetközi betörő. Az eltűnt inas rendezte a rablást.

— A bójt miatt. Kecskemétre jelentik: Kovács János gazdálkodó afölötti dühében, hogy felesége nem akarja lehozni a füstölt húst a padlásról és bójt ebédet készített, baltát ragadott és úgy összetörte feleségét, hogy most élet és halál közt lebeg.

— Ismeretlen öngyilkos. A Hárshegy keleti oldalán a Húsvölgy irányában egy középsőtárhoz tartozó, harminczöt-negyven évesnek látszó férfi holttestére akadtak. Mellette revolver hevert s feje át volt löve. Semmiféle igazoló írást nem találtak nála.

— Tűzvész a berlini földalatti villamoson. Még ki sem szivattyúzták a földalatti villamos vasút alagútjából a Spree vizét, amely a gátszakadáskor betódult s ma, mint Berlinből jelentik, újabb szerencsétlenség történt az alagutban. Rövidzárlat lett és a kábelvezetékek meggyuladtak. A tűzoltóság a fojtó füst miatt nem tudott behatolni az alagutba. Végre is elállították az áramot, de akkor már minden kábel elpusztult.

— Két rablógylókosság. Párisból jelentik nekünk: Soissy külvárosban ma reggel szegényes lakásán az ágyban megfojtva találtak egy 70 éves szabónőt. A gyilkos legfeljebb ha 80 frankot rabolhatott tőle s azt nem vette észre, hogy áldozatának nyakán egy arany medaillon van. Mikor megfojtotta, az arany ékszert egészen beleszerította a szerencsétlen asszony nyakába. — Ugyancsak ma hasonló gyilkos eset történt, de az áldozat, egy 80 éves törődött asszony megmenekült. Egy fiatal suhanc hatolt ennek a matrónának lakásába és már-már megfojtotta, mikor a szomszédok behatoltak és a gonosztevőt elfogták. Egykedvűen mondta a rendőrségen ez a bandita, hogy mindenáron pénzre akart szert tenni, mert régen nem mulatta ki magát.

— A vasuti kalauz balesete. Tegnapi este a keleti pályaudvaron a Szabadka felé induló 912-es számú személyvonatra, amikor már elindult, felugrott Forrai Mátyas harmincznyolc éves vasuti kalauz, azonban megbotlott és lezuhant. A kerekék mindkét lábát összeroncalták. A mentők a Rókus-kórházba vitték.

— Eltűnt turisták. Bregenzből jelentik nekünk: Két nap óta nyoma vesztett a hegyek között egy ski-kiránduló társaságnak, amely négy turistából állott. A Valuga-hegyre ment a turista-csoport és mivel a vorarlbergi hegyek közt mostanában sürűk a lavinák, nagyon valószínű, hogy ezt a társaságot is lavina érte utól. Egy mentőexpedíció indult el a turisták felkutatására.

— Feltaláló olvasóink figyelmébe ajánljuk az április-május hónap tartandó IV. kontinentális értékesítési körutazást, mely Ausztria—Németországon át Luxemburg, Belgium, Anglia területére terjed. Részvétel olvasóinknak díjtalan. Felvilágosítás, utmutató Áron és Molnár szabadalmi és értékesítési osztályában, József-körút 9.

— Halálozás. Ádám Gusztáv, a volt Ádám és Eberling-czög betagja életének 75-ik évében Budapesten meghalt.

Kunvári Miklós hírlapíró tegnap hosszas és súlyos szenvedés után meghalt. Az elhunyt régebben több napilap munkatársa volt, az utóbbi időben azonban állandóan beteg volt, ami a hatalmas természetű ember munkakövéit is megtörte. Vasárnap délelőtt fél 12 órakor temetik a rákoskeresztúri zsidó-temetőből.

Ujházy Lászlóné szül. Ujházy Etelka, Tövisen elhunyt.

László Gyula, a polg. isk. tanítóképző nyugtanára 74 éves korában Budapesten meghalt. Temetése holnap délután 4 órakor lesz a farkasréti temető halottasházából. László Gyula felszáz esztendőnél több időt töltött a nevelés és tanítás szolgálatában és ebből 12 esztendőt az Erzsébet nőiskolában, mint a történelem tanára.

Déványai Halasy Pál es. és kir. kamarás, nyug. lovassági tábornok, a vaskorona-rend lovagja és több érdemrend tulajdonosa ma reggel 6 órakor, 66 éves korában elhunyt. A megboldogultnak hullteteme folyó hó 8-án délelőtt 11 órakor fog a gyászházban, VIII., Múzeum-utca 3. szám alatt a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni, katonai díszmenettel a nyugati pályaudvarra kísérve Kecskemétre szállítani és ott április hó 9-én délelőtt fél 11 órakor, újból beszentelés után, a családi sírboltban örök nyugalomra tétetni.

Özv. Sályom Sándorné, az állami felsőbb leányiskola és leánygimnázium rendes tanárnője 54 éves korában meghalt. Temetése e hónap 7-én, húsvéti vasárnapján délután négy órakor lesz a rákoskeresztúri új köztemető halottasházából.

Berlinből táviratozzák, hogy Coudreiller, a párisi Temps itteni munkatársa, aki ezelőtt Berlinben képviselte lapját, ma hirtelen meghalt osztrigánérgezés következtében. Néhány hét előtt látogatásban volt rokonainál szállóvárosában. Lilienben, ott evett mérges osztrigákat s nagybeteg volt, mikor visszatért Bécsbe. Coudreiller még csak 27 éves volt.

Szívós Béla ismeretnevi író, a „Vasárnapi Újság” volt belmunkatársa folyó hó 6-án, szombat este hatvannolczadik évében elhunyt Budapesten. Temetése folyó hó 8-án, hétfőn délután 3 órakor lesz a Bethesda-kórház halottasházából, ahonnan holttestét Hajduszoboszlóra szállítják és az ottani református temetőben lévő családi sírboltban helyezik örök nyugalomra.

Klauber Zsigmond Máv. főellenőr, aki harmincznyolcz évig állott az államvasutak szolgálatában, a napokban ötvenöt éves korában elhunyt.

Bolognában Giovanni Piascoli ismert költő ma délután meghalt.

Amerikai milliárdos fejedelmi barátjai.

Római jelentés szerint *Pierpont Morgan* hosszabb ideje Olaszországban tartózkodik s gyűjtőszendélyének hódol. Nemrégiben *Viktor Emánuel* király fogadta az amerikai milliárdost, most pedig az a hír terjedt el, hogy *Vilmos* császár vendégeül fogja látni *Pierpont Morgan* a „Hohenzollern” fedélzetén, mikor visszatér Korfuból.

Tavaszi Olaszországban.

A Cunard magyar-amerikai vonal Fiume és Newyork között közlekedő modern kényelemmel berendezett gyorsgőzseivel a magyar utazókörzés egyre nagyobb számban keresi fel a Földközi-tenger legszebb partvidékeit, különösen a mostani kedvező időjárásu tavaszi hónapokban, mikor a tengeren való utazás a legkellemesebb. E járatok már oly népszerűek, hogy az utóbbi időben a hajók tágas első osztálya teljesen megfellel a legelőkelőbb utazókörzéssel, miért is ajánlatos az április 20-án induló 14,600 tonnás „Ivernia”-ra már most előjegyezni a helyeket. Az „Ivernia”-n I. oszt. helyek teljes élmezővel együtt a következő áron kaphatók: Fiumétől Messziáig 84 K, Palermáig 96 K, Nápolyig 120 K, Gibraltáig 240 K. Bővebb felvilágosítással szolgál az „Adria” m. kir. tengerhajózási rt. személyszállító osztálya Budapest, V. József-ter. 13. és az „Adria” Fiumében.

Royal-Orfeum.

Budapest e legkedveltebb színházának felülmulhatatlan áprilisi műsora elejétől végig csupa legelsőrangú szenzációs világatrakciókból áll. Páratlanul álló városi telexszínház és falrengető kacajai kíséri *Paul Beckers* ellenállhatatlan humorral előadott kitalálásokát. Rajta kívül nagy sikert aratnak még: *Fred Marie, Oscar et Suzette, Les é Bravouffs, The haunted Castle, Les Averinos, Maggie May, 4 Orig. Cliftons* stb. A nagykereskedelmi szkecses, *Hellay* Jenő tréfája: „Berni” kikocsizna” továbbra is műsoron marad. *Husvét vasárnap és husvét hétfőn délután 3 és fél óráig* a színház nagy ünnepi előadás lesz, amelynek műsorán szerepel a szenzációs sikorú, malatásos kinema szkecses: „Berni kikocsizna”, továbbá *Paul Beckers* és az összes nagykereskedelmi műsora. A *Royal-Cabareten* éjjel 12 órakor a teljesen új műsor keretében 46 páratlanul álló és kék fényatrakciók lépnek fel.

Royal-Orfeum, Budapest, Erzsébet-körút 21. sz.

Színházi és variété műsor. Kezdeté 8 órakor.

Vilmos német császár véleménye a divatról.

Próvenczi párisi művész tudvalevőleg Berlinben vendégszerepelt. A nagykövetség egyik estélyén a császár elragadtatva jötték és ragyogó öltözéke által megszállással tűntette ki, amelyről Párisba visszatérve, a kíváncsi hírlapíróknak a császár szeretelműltetéséről, a francia irodalom tájékoztatásáról, valamint a női divat érdeklődéséről esődelte, különösen tetszenek a német császárnak a szűk aljak, ezen izlést azonban a legújabb férfi, de különösen hölgyeink is osztózzák. A híres Schoss-fabrik mindenkor értette az aljdivatúditást kellő időben nyilvánosságra hozni. A mai hirdetés a 26. oldalon kérjük figyelemmel kíséreni.

A természeti szépségekben bővelkedő Húsvétgyógyintézet.

Húsvétgyógyintézet I. Hídegyúti-ut 74-76-78. szám alatt, mintegy 5000 négyszögű árnyasparkban egy szállodát létesítettek, mely modern kényelmével pártját ritkítja az álláslegelőt teszi, hogy az innátról közlekedést vált Dr. Lahmann-féle természetes gyógykurát a külföldön kereszük. A Húsvétgyógyintézet Park Penzió Rt. eme alapítását örömmel üdvözöljük, amely lehetővé teszi a fővárosba költözni — nem beteg, de üdülést kereső közönségünknek ezen gyógyintézetnek telen-nyáron át való igénybevételét.

Akkordutazás Olaszországba.

Az ideális utazásnak egy, a külföldön általánosan kedvelt, Magyarországon a rivierai utazások által előnyösen ismertté tett nemet, az akkordutazásait léptette életbe a Világjárás r. t. menetjegyjelöltés és alkalmazza azt első sorban a most aktuális olaszországi utazásokra. Az akkord alapon utazók a társasirányú kedvezményei mellett az önálló utazás függetlenségének előnyeit élvezik. Meggyőződésük, hogy közönségünk mihamarabb megkedveli az akkordutazás rendszerét és Velence—Róma—Flórenz—Nápoly gyönyörű városait már csak a Világjárás menetjegyjelöltésének akkordszelvényeivel fogja felkeresni. Prospektusait az iroda (V. Földutca 1., Dorottya-utca sarok) díjmentesen megküldi. Telefon 152-52.

Mihalkovics és Szemere előkelő belvárosi női divatruház (Bodó Gusztáv utcai) helyiségeiket a Váci-utczától Ferenciek-tere 2. szám alá helyezte át. Ez alkalommal e kiváló cég a Váci-utczai helyiségeiben tetemesen leszállított árakkal kiadásit rendez. Ajánljuk a megbízható ézeget a hölgyközönség figyelmébe. Jól és jutányosan vásárol az, aki e cégnél szerzi be szükségleteit.

A magyar gazdaközönség és motorszakértők

már régen tisztában vannak azzal, hogy Kállai Lajos-féle motocykloparkok az összes más rendszerű motocyklokat messze felülmúlják, mert egyszerű szerkezetük és könnyű kezelésük folytán valóban páratlanok. Bizalommal fordulhat mindenki ezen hírneves gyárhoz, ahol legjobban motocykloparkok kaphatók. A gyár címe: Kállai Lajos, Budapest, Gyár-utca 23.

x Fodor-féle vivóterem a Koronaherceg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vivóterme. Különös gond fordították a gyermektorna- és vivásra.

Yes porcellán powder

legjobb powder a világon. Előkelően mattá teszi a női arczbőrt, mintha tejben volna fürösztve. Ára 3 és 5 korona.

A nyomor husvétja.

— Ahol nem ismerik az ünnepeket. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, április 6.

Ösöndesen, halkán kopog az eső. Néha-néha erősebb szélroham kerekedik, végig száguld az utcákon, elkappa a vízecskéket, magával ragadja. Az automobil kerekei mélyen belevágódnak a puha sárba, a piszkos víz két oldal fröcsöcsen széjjel. A hatalmas bérpaloták már észrevétlenül elmaradtak, üres térségeken keresztül szaladunk keresztül. A messzeségben már lustán kavargó a gyárak fekete füstfelhője. Nehezen uszik a levegőben, még a szél se tudja elkapni...

Ez már Angyal föld. Hirtelen, a földből bujt elő ez a városrész, de meg is látszik rajta. A házak sorát itt-ott egy üres telek szakítja meg, másutt egy magányos épület buslakodik. Három oldalról sima tüzfal mered az ég felé, a homlokzatra furcsa ákom-bákomokat rajzolt a kavargó füst. Minden perezen egy-egy gyárkémény állítja meg az embert, karcsun, büszkén néz le az alatta gubbasztó emberre, itt az ő birodalmában vagyunk.

Már messziről látszik, már messziről magára vonja a figyelmet az új Népszálló hatalmas, monumentális épülete. A tiszta falakat még nem maszatolta be a ezálló korom; fehérén áll, mintha még hozzá se nyúltak volna. Az első pillanatban valami boldog meglepődésfele fogja el az embert. Már dicsekedni is szeretne, hangosan, energikusan kiabálni, hogy a főváros nem feledkezik el a szegényekről, szívén viseli a nyomorgók sorsát, igyekszik enyhíteni rajta. De itt, ahol olyan pompás palotája van a nyomornak, nem is lehet igazi szomorúság...

Zuhog az eső, a szörnű szélvihartól két lépésnyi távolságra se lehet látni. A Ferdinánd-híd mögött furcsa, fából összerótt házikók látszanak ide. Az eső, mintha örülne, hogy gyengébb ellenfélre talált, erősen paskolja a fagerendákat, a házikók — szinte látszik — amint összehuzódnak. Az ablakokban bus gyerekfejek jelennek meg, az arcukról le sir az ijedség...

Alig merjük kimondani, amit gondolunk: ott, a Népszállóban a hivatalos, itt az igénytelen barakkokban a valódi nyomor...

Hatalmas nagy, ötször akkora területen, mint a Népszálló, sorakoznak egymás mellett a szükséglakások, a fabarakok. Itt lakik az igazi nyomor. Azokat kergették ide, akiket a tél folyamán a lakásukból bírói végzéssel kitétek az utcára. A város mindenképen gondoskodni akart a sorsukról. Először iskolákban helyezte el őket, majd más középületekben szorított nekik helyet. Az egyik helyről a másikra vándoroltak, végre kijuttek ide, az utolsó mehetségképen.

Egyszerű kerítés öleli össze a sok apró, földszintes épületet. Valamikor kórház lehetett a járványok idején. De a mult emlékeiből csak egy maradt meg rajta: a kereszt, az épületek tetején. De a léce, a szeretet szimbóluma, amely másutt büszkén mutat az ég felé, eldőlt, odalapult a tetőhöz. Maga se bízik abban, hogy ezeknek a szegény embereknek még valaha jó dolguk is lehet...

Mindjárt a kapunál kis harangtorony. A

— Erőltén testüeknek és mindazoknak, akiket betegség, túlfeszített munka, idegesség elgyengített, csak egyetlen olcsó és kitudó erősítő-szer használhat: az *Egger Emulsió*. Akiknek légzőszervei meg vannak támadva, kérdezzék meg orvosukat ezen szer iránt. Ára 2 korona, kapható minden gyógyszerárban.

szél meg-meglöbölja a haranglábat, kondul egyet, majd gyors egymásutánban kettőt-hármat.

Tóth Imre a gondnok — máskülönb városi szolgálja — maga nincs otthon. Benn van a központi városházán, a várost szolgálja. Helyette a felesége fogad. Jóságos arcú, kedves asszonyka. Maga se él valami fényesen, de legalább tisztá a szobácskaja. Nagy tisztelettel ültet le az egyetlen ép székre. Peregni kezd a nyelve, meg se áll, amíg mindent el nem mondott, ami a szíven fekszik:

— Bizony, nagyon jól tették a nagyságos urak, hogy kijöttek bennünket megnézni. Nem árt, ha felhívják ezekre a szegény szerencsétlenekre a figyelmet. Nagy itt a nyomorúság... Hát kérem, az uram a gondnok, de mivel távol van, én tartom fönn a rendet. Higgyék el kérem, nem kis munka ez. Mert nemcsak a lakókra kell felügyelnem — hiszen ezek csöndes, békés emberek — hanem itt van a menedékhely is. Ötven ágyra van berendezve. Leginkább koldusok, napszamosok, piaci munkások térnek be hozzánk. Már hat órakor jönnek, hétkor meghuzom a harangot, aki későn jön, már künn reked. Ez a szabály. Nincs kivétel...

Egy-két percze elhallgat. Nagy fontoskodva kinéz az ablakon, a szemét végigjárta az esővel leitatott tájon:

— Ja, igaz, a lakók. Hát kérem, elegen vagyunk, de mindig többet szeretnének idehozni. Három korona volna a hetibér, de a pénz fizetését nem tartjuk be valami nagyon szigoruan. Az a fő, hogy aki itt van, békében, tisztességesen viselje magát, akkor itt maradhat élete végéig ha még egy piczulát se fizet a városnak. Van kérem lakónk, aki már három év óta ingyen lakik. Egy szegény mosónő, tavaly halt meg az ura, öt apró gyereke van, a hatesztendő a legidősebb. Elég gondja van a sok ételfogyasztónak kenyeret keresni és még mi se hagyjuk békében? Van nekünk lelünk, megtudjuk érteni, hogy mi a nyomor... Aztán itt van a szomszédaink, *Tokesics* János. Két éve éldegélt itt mellettem, napszamos. Nyoloz gyerekeinek kell élelmét szereznie, a szegény felesége megunta a nyomort, meghalt, elment innen...

Egyetlen szoba, butor nélkül. A közepén hatalmas mosóteknő. Ez minden.

Még a legezínikusabb ember se talál elég fekete, elég szomorú szavakat, hogy a megdőbentő nyomort lefesse. *Lugosi* Gáborné a mosóteknő mellett. Szorgalmasan mos, nem hagyja abba a munkát, amikor belépünk.

— Már bocsanatot kérek, de az idő pénz és még sok dolgom van.

Nehéz, fojtó a levegő a mosóteknőből kiáradó gözterengéstől. Az ablakokat befujta a melegség, az egyik kis gyerek azon mulat, hogy torzalakokat rajzol rá. A többiek is ott szaladoznak, kíváncsian tolongának körülöttünk. Beteges, sápadt arcuk, erőtlen gyöngye a testük, tán egy héten csak egy napon kapnak valami husfélét.

Beszól az asszony:

— Nekünk igazán nincs ünnepeink. Dolgoznom kell, dolgoznom ezekért a gyerekekért. Ha ők nem volnának, már régen megfürödtem volna a Dunában. De hát nem lehet, miattuk élnem kell... Bizony mind a két ünnepen dolgozom, mintha rendes hétköznap volna: sok a munkám, ha nem végzem el, másnak adják és én még a gyerekek éhen halhatunk. Mese az csak kérem, hogy a Krisztus mindenki számára támadt volna föl. Nekünk csak Nagypéntekünk van: meghalt a Megváltó. Nekünk bizony nem támadt föl, nekünk még mindig halott és valószínű, hogy az is marad. Ugy könyörgött nekem a kis fiam, hogy vegyek neki egy kis piros tojást. De az kérem tiz krajezár, azért már majdnem egy kiló kenyeref kapok... Itt nincsenek kérem ünnepek...

Künn megkondult a harang. Aztán gyorsan, egymásután, szabályos ütemben csengett tovább. Ugy sirt, mintha halottat temetne el.

Kérdőleg néztünk az asszonyra, hamar készen volt a válaszsza:

— A szomszédunk Pistáját temetik. Szegény jól járt, nem kell neki tovább nyomorognia. Boldog lesz az ünnepnapja . . .

Fekete kocsit sietett ki a kapun. Benn ült a szülő a kis halott gyermekével. Az emberek megfásult tekintettel néztek rá, sokan cserélték volna föl a helyzetüket a csöndes halottal. Csak a lo haladt busan, szomorúan, nagyon erősen paskolta az eső a lompos, csapzott szőrért . . .

Paiz, Ödör.

MINDENKI
 aki irodákban, hivatalokban, üzletekben a gyárakban a tisztaságot, kényelmet és egészséges életet szem előtt tartja

AZ „A. B. C.”-NÉL

hygien. tisztított kölesöntörüléknek, portörölöknek, padlóruhának bevezetését, nagyon olcsó kölcsönj mellett házhoz szállítva és hetenként pontosan cserélve, okvetlen megkezd.

„A. B. C.” Egyesült Fehőrnemű Kölcsonzó Vállalat.
 Eötvös-utca 30. szám, Telefon 46-86.
 Külön osztály vendéglők részére.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) Uj Szinpad. Az irodalomnak három egészen különböző vágányáról futott ide egymás mellé az Uj Szinpad ma este bemutatott három egyfelvonásos. Kezdetül fogva egy tekintettük ezt a színházat, mint a megkülönböztetett irodalomnak egy szépen fejlődő házát és a mai hármass bemutató csak még erősítette ezt a hitet. Az első darab *Barta Lajosnak* „Tavaszi mámor” című proletártragédiája volt. A darab hangja, stílusa körülbelül ugyanaz, mint a szerző tavaly bemutatott darabjának, a „Parasztok”-nak a hangja. Szépen, élesen, markánsan megirt epizódja egy tavaszi éjszakának, amikor a piszkos munkáskabátok alá lopva odasettekedik a mámor, hozza az erőért, a szabadságért, a borért való vágyat, az emberekbe bánatos vadsgót lop a tavasz és a végén embervér folyik. A közönségnek igen tetszett a darab és sokat tapsolta a szereplőket, különösen *Patákit, Garast* és a szerzőt is. Utána *Max Dauthendley*-nek „Kaczagni-meghalni” című egyfelvonásosát mutatták be. — A német-francia háború idejében játszódik a modern német írónak ez a kis, megízelt darabja, amelynek nő szerepében mint valami egészen különálló, sajátos jelenség, játszott egy fiatal leány: *Simonyi Mária*. Nemrég a Magyar Színházban tűnt fel és most, hogy ezen a szinpadon is bemutatkozott előttünk, úgy néztük, mint az igazi, majdnem tulfinomult színjátszó művészetnek egy tehetséges, gyönyörű ígértét, amely még sokat válthat valóra. A közönség sokat tapsolta *Simonyi Mária*t és a többi szereplőket is. Harmadiknak *Schnitzler* Artur már ismert „Irodalom” című elmés, okos kis egyfelvonásosát adták. *Harmos Ilona, Antalfy és Gellért* játszották a darabot pompásan, teljes sikerrel.

(— lassa.)

(*) Színházak műsora. Az Operaház jövő heti műsora a következő: Holnap husvét vasárnapján az Operaház és a Nemzeti Színház javára szokásos jótékonycélu előadásul a Nyugat leánya kerül színre. *Minnie Szamosi Elza, Johnson Környe*i, a sheriff *Takács*. Hétfőn *Hoffmann* meséit adják. A hármass női főszerepet *Sándor Erzs*i, *Hoffmann* Székelyhidé, a csodadoktor *Dalnoki énekl*i. A második felvonás táncgyegyvelegében a tréfás hármast *Nirschy, Pallai* és *Brada* táncolja. Vezényli *Szikla Adolf*, rendezi *Alsze*gy *Kálmán* főrendező. Kedden: *Tannhauser* kerül színre az eredeti (nem a párisi) vezérkönyv szerint; a czimszerepben *Bur-*

rián *Károly* kamaraénekes lép fel. *Szerdán Puccini* *Bohéméletje* és a *Havasi gyopár* ballet van műsoron. Csütörtökre *Fausztot* tűzték ki *Braun Károly* kamaraénekes vendégfellépésével *Mefistó* szerepében. A dalmü részben új szereposztással kerül színre, amennyiben ez alkalommal énekl először *Marchalkó Rózi Margit*ot, dr. *Székelyhidé* pedig *Fausztot*. Ez előadást jótékonycéllra a Poliklinikai Egyesület javára rendezik (Felemelt helyárak.) — Pénteken népszerű előadásul olcsó helyárakkal gróf *Zichy Géza* *Rodostója* kerül színre. Szombaton Anyeginben lép fel *Burrián Károly*, aki *Lenszki* szerepét énekl magyarul. Vasárnap *Braun Károly* kamaraénekes folytatja vendégfellépését a *Zsidónob*ben *Brogni* bibornok szerepében. Hétfőn, április hónap 15-én a Nyugat leánya kerül előadásra tizedszer, a sheriff szerepében dr. *Pick Ernő* vendégfellépésével. Kedden *Braun Károly* fejezi be vendégfellépését a *Hugonották* *Marcel* szerepében.

Nemzeti Színház. Vasárnap délután a „Rang és mód”, *Szigeti József* nagy sikerrel felújított színműve kerül színre *Blaha Lujza* fellépésével. A darab a jövő héten még szombaton is színre kerül ebben a szereposztásban. Este *Herczeg Ferencz* „Éva boszorkány” című színdarabja kerül előadásra és a jövő héten kedden és pénteken is előadják. Husvét hétfőjén délután a legnépszerűbb *Ohnet-dráma*, „A vasgyáros” kerül színre, *Ivánfal* a czimszerepben és *B. Török Irmával Claire* szerepében. Este *Biró Lajos* és *Lengyel Menyhért* „A czárnó” című színdarabja van műsoron, amelynek ez lesz tizenhatodik előadása és a következő vasárnap is színre kerül abban a kitünő szereposztásban, amelyben az eddigi előadásain meghódította a közönséget. *Szerdán* harminezkededik előadását éri meg *Henry Bataille* „A szerelem gyermeke” című színműve, amelynek fő női szerepét ezúttal is *Cs. Alsze*gy *Irma* fogja játszani. A jövő vasárnap délután „A dolovai nábob leánya”-t adják *Cs. Aczél Irmával* a czimszerepben. *Tarján* főhadnagyot *Garamszeghy Sándor* játssza. A jövő hétfőn „*Othello*”, *Shakespeare* klasszikus tragédiája kerül színre *Bakó Lászlóval* a czimszerepben. *Desdemónát* *P. Márkus Emilia*, *Jágót* *Gyenes László* adja.

Népepera. Husvétvasárnap délután a Theater an der Wien társulata a *Czigánybárót* mutatja be, a czimszerepben a szerep híres kreálójával, *Streitmann Károlylyal*. Partneri *Fischer Betti* (*Saffi*), *Macha Guszt*i (*Cypra*), *Glawatsch Guttman*, *Trehan Mária* és *Schütz Miczi* lesznek. Este a *Szép Helénát* játsszák *Günther Miczivel*, husvéthétfőn délután pedig a szenzációs sikerű *Wiener Blut* kerül színre *Kartousch Lujzával*, *Fischer Bettyvel* és *Tautenhayn Ernővel* a főszerepekben, este pedig a *Czigánybárót* ismétlik meg. Keddtől kezdve minden este fellép *Treumann Louis*. És pedig kedden a *Drótostóban*, szerdán a *Herczegkissasszonyban*, csütörtökön a *Dollárkirálynőben*; míg pénteken a *Luxemburg gróffjával* buszlik a társulat. Ezen az előadásban részt vesz az egész kitünő ensemble: *Günther Miczi*, *Kartousch Lujza*, *Fischer Betty*, *Schütz Miczi*, *Macha Guszt*i *Trehan Mária*, míg az urak közül *Treumann Louis*, *Streitmann Károly*, *Tautenhayn*, *Glawatsch Guttman*, *Bötel*, *Langer*, *Deutsch-Haupt* és *Flemming*.

Szombaton este kezdi meg vendégjátékát a Népeperában az olasz operatársulat. Ez este *Verdi* *Álarcos bálja* kerül színre a következő szereposztásban: *Riccardo*: *Nicola Zerola*, *Renato*: *Viglione Borghese*, *Amalia*: *Elsa Bland*, *Oscar*: *Marcella D'Oria*, *Ulrika*: *Elisa Bruno*, *Samuel*: *Luigi Lucenti*. Vasárnap *Puccini Bohémélet* adják; *Rodolfo*t: *Pietro Navia*, *Marcello*t *Demaroc Edgar*, *Schaunard*t *Ubaldo Carozzi*, *Collinet* *Luigi Lucenti*. Mimit *Ida Quaiatti*, *Musetta*t pedig *Marcella D'Oria* énekl. Utána hétfőn pedig a Népepera társulata a *Furulyás Janesit* játssza.

A *Vigszínház* jövő heti műsorában a legtöbb est az „*Innocent*”-nek jut, amely a holnapi vasárnapon kívül még kedden, pénteken és a következő vasárnapon kerül színre. A „*Csitra*”-t hétfőn és csütörtökön este, valamint a jövő vasárnap délután ismétlik. Szerdán a „*Kém*” kerül színre. A „*Györgyike, drága gyermek*”-et, *Szomor*y *Dezső* színművét, amelynek holnap, vasárnap délután lesz a huszonötödik előadása, szombaton este megismétlik.

A *Magyar Színház*nak husvét hetében 11 előadása lesz. E tizenegy előadás közül a „*Rablólovag*” és a „*Frankfurtiak*” töltik be a műsor nagy részét. A „*Rablólovag*” holnap, vasárnap este, szerdán és szombaton kerül színre, a „*Frankfurtiak*” pedig husvét hétfőn este, kedden, pénteken és a jövő vasárnap estében van műsorra tűzve. A héten egyszer és pedig csütörtökön *Paul Armstrong* hatásos darabja, az „*Alibi*” kerül színre. A husvétj ünnepeken a délutánokat a „*Sárga liliom*” és a „*Kis lord*” foglalják le, az utóbbiban *Fényes Annuska* játssza a czimszerepet. A jövő vasárnap délután a rég nem adott „*Karenin Anna*”-nak az előadását ismétlik meg, ugyancsak mérsékelt helyárakkal.

Király Színház, *Sidney Jones* világhírű operettje, a „*Gésák*”, amelynek pénteken, április 12-én lesz a *Király Színházban* az első előadása, a következő szereposztásban kerül színre: *Fairfax*—*Lugosi*, *Bronville* — *Krasznai*, *Cunningham* — *Asszonyi*, *Grinston*—*Nádor*, *Stanley*—*Fényes Annuska*, *Imári mári*—*Boross*, *Tekmini*—*Sáfrány*, *Vun-Csi*—*Rát-kay*, *Mimóza*—*Fedák Sári*, *Aranyvirág*—*Rombay Lily*, *Bimbó*—*Concha Gizi*, *Aranyhárfa*—*Fenyő Irén*, *Ibolyácska*—*Oláh Erzs*i, *Juliette*—*Lonzay Annie*, *Molly Seamore*—*Berky Lily*, *Lady Constante*—*Bethlen Gilda* grófné, *Mary Worthington* —*Lukács Sári*, *Edith Grant*—*Szilágyi Rózi*, *Katána*—*Tóth*, *Námi*—*Saáry Rózi*, *Muszmék*—*Lábas Juczi*, *Serényi Irma*, *Pintér Erzs*i és *Holley Margit*, egy kuli—*Dévényi*. A „*Gésák*” első előadásáig a „*Leányvásár*” van műsoron *Fedák Sárral* *Bessy* szerepében *Jacobi*. *Bródy* és *Martos* e diadalmas operettjének, kedden, április 9-én lesz a 6-ik jubileuma, a 150-ik előadása, amelyet fényes keretben fog a színház megünnepelni. A „*Leányvásár*” jövő vasárnap délután is műsorra van tűzve *Fedák Sárral*, ezúttal azonban mérsékelt helyárakkal.

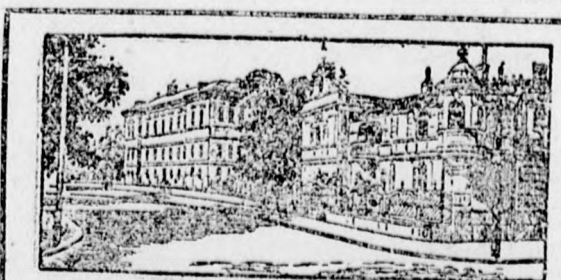
Budapesti színház. Husvét vasárnap és hétfőn két-két előadást tartanak a *Budapesti színházban*. Vasárnap délután 3 és fél órakor *Bál* az udvarnál operettet, hétfőn délután pedig *A piros bugyelláris népszínművet* adják. Mindkét darabban *Küry Klára* lép fel. Vasárnap és hétfőn este, valamint a hét minden estében a *Mayerék* című új bohózat — *Feld Zsigmonddal* *Mayer Adolf* *Móricz* szerepében — van műsoron. Jövő vasárnap délután *Géczy István* pályanyertes népszínműve, A *gyimesi vad-virág* *Küry Klára* felléptével, teljesen új betanulással kerül színre.

Gyermekszínház. Husvét vasárnap és hétfőn délután 4 órakor *Csipkerózi* négy képből álló bájos tündérrege és *Komor Gyula* *A büvös hegedű* című varázsgéje kerül színre. Mindkét előadásra jegyek a *Gyermekszínház* helyiségében (*Révay-utca* 18.) egész napon át válthatók.

(*) *Dollárkirálynő*. A Népeperában vendég szereplő *An der Wien* színtársulat ma a „*Dollárkirálynő*”-t mutatta be. A nőszereplők: *Kartousch Lujza* és *Günther Miczi* elsőrangúak voltak és jóval túltették férfikollegáikán, akik közül csak *Glawatsch* tűnt ki. *Storm Ottó* csupán a második felvonásban tudott érvényesülni. Az előadás általában kellemes, jó volt és sok élvezetet szerzett a gyakran tapsoló tele nézőtérnek.

(*) *A Vigszínház* újdonsága. A *Vigszínház*ban májusban fogják bemutatni *Paul Gavault* *Le Bonheur sous la main* című új vígjátékát, amelyet *Mérei Adolf* fordított magyarra.

(*) *Mayerék*. A *Budapesti Színház* ma este *Fritz Friedmann-Frederick* német írónak a *Mayerék* című háromfelvonásos bohózatát mutatta be. A szerző először szerepel magyar szinpadon, bár darabjait Németországban nagy sikerrel adják. A „*Mayerék*” című bohózata tele van mulatságos és ötletes jelenetekkel, van benne sok német kedélyesség, amely kedvessé teszi a darabot és a sorány mese daczára is ébren tudja tartani érdekelődésünket. A cselekmény egy házasság körül forog és sok alkalmat nyújt a színészeknek kitünő szerepek eljátszására. A darab főszerepét, *Mayer Adolf* *Móricz*ot *Feld Zsigmond* igazgató játszotta. A szinpadon régen látott direktor őszinte sikert aratott ebben a szerepben, amely teljesen megfelelt egyéniségének. Mellette még *Holló Terikének*, a színház új tagjának játékát tapsolták meg többször is. *Szabolcs, Gábor* *Ernő* és *Fényesi* igen tetszettek.

Uj városrész

kelelkezik a főváros VII. ker., Erzsébet királyné-ut és a villamos mellett, hol 180-200 négyszögletes telkek

5 évi részletfizetésre

adnak el. Az átvennézés és egyéb közmunkák m r nagyban folynak, ezek előkészítéval a telkek értékei óriásiak tognak emelkedni és így minden vevő nagy nyereséghez jut. Előkezésre már sokan jelentkeztek. Fejlesztési tást és térképet ad a tulajdonos:

Békesi József irodája, Budapest, VII. kerület, Alutácsy-utca 1. Telefon 37-42, vagy a helyszínen az intéző, Erzsébet királyné-ut 114. sz. (villamos végállomás). ■■■

Kiváltunk

ZÁLOGBAN

levő arany- és ezüstékszereket, sorsjegyeket s azokra magasabb kölcsönt nyújtunk.

MANNHEIM SIMON ÉS FIA

Budapest, IV., Párisi-u. 5.

■■■■■■ (Főpostával szemben) ■■■■■■

Delliné, Körmenyi Ilona, Heltai Olga és Eötvös Jenny is elősegítői voltak a szép összjátéknak. A siker egyik főrejtője Szomorj Emil, aki a darabot kitűnően fordította és színpadra alkalmazta. A színház egészen megtelt a mai estén és a közönség felvonásvégeként sokszor kitapsolta a szereplőket s különösen Feld Zsigmondot. (m. i.)

(*) A kormánybiztos darabja Berlinben. Az állami színházak kormánybiztosának, gróf Bánffy Miklósnak „Naplegenda” című egyfelvonásos drámáját, melyet nálunk a Nemzeti Színházban játszottak, a jövő szezonban Berlinben is be fogják mutatni. A darabot Reinhardt Miksa szerezte meg előadásra és az előadásra vonatkozó szerződést a szerző képviselőjében a minap írta alá Berlinben dr. Márton Miksa, a Színpadi Szerzők Egyesülete ügynökségének vezetője. Reinhardt a „Naplegenda”-t „Sonnenmythe” címmel a Deutsches Theater Kammerspielében fogja bemutatni és a magyar darabban egy estén Eitenne Rey „Peau neuve” (A hütlenség iskolája) című vígjátékát adják elő.

(*) Az Opera husvét után. Az Operaházban husvét utáni kedden a „Tannhauser” című szerepében folytatja fellépéseit Burrián Károly kamaranékes, aki a hátralevő idény folyamán még többször és újabb szerepben is részt vesz a műsorban. Ugyancsak a jövő héten mutatkozik be először az Operaház színpadján Braun Károly cs. és kir. kamaranékes, akit hangversenyei révén már előnyösen ismernek Budapesten. A még aránylag fiatal művész több évre vállalt amerikai kötelezettsége miatt állandó szerződést nem fogadott el az európai színházaknál, mióta a bécsi udvari operaháztól megvált. Nálunk e hó 12-én, a Faust Mefisztó szerepében lép fel először. Ennek az előadásnak az érdekességét emelni fogja az a körülmény is, hogy a mieink közül ez alkalommal először fogja adni Margit szerepét Marschalkó Rózsika, Faustban pedig dr. Székelyhidy fog debutálni. Braun Károly kamaranékes a Fauston kívül még a Zsidónő Brogni bibornokát és a Hugonották Marcelljét fogja énekelni. A „Faust” reprizét április második felében a „Biblia ember” új betanulmányos előadása fogja követni, amelynek címszerepét magyar szöveggel Burrián Károly először adja. Márta: Marschalkó Rózsika, Magdolna: Bäder Dóra, János: Szemere Árpád, Jancsi: dr. Székelyhidy Ferencz, a kurátor: Venczell Béla lesz. Az évad még hátralevő ideje alatt tervezik a hetedik ujdonságnak, Humperdinck nagyszabású meseoperájának, a „Kis királyok”-nak (Königskinder) bemutatását is. E premiére főszereplői: Sándor Erzsi, dr. Székelyhidy, Fodor Aranka, Szemere Árpád, Hegedüs Ferencz, Kertész Ödön, Ambrus Etelka lesznek. A darab zenei részeit Kerner István karnagy tanítja be, a rendezés munkáját Vidor Dezső végzi. Több más tervbe vett repriz mellett még május hó folyamán megtartják a szokásos Wagner-ciklust, vagyis „A Rajna kincsé”-nek, „Walkür”-nek, „Siegfried”-nek és az „Istenek alkonyá”-nak sorozatos előadásait is.

(*) Francia színészek Berlinben és Bécsben. Párisból jelentik nekünk: Színházi körökben érdekes tervről beszélnek, amely egyébként már közel áll megvalósulásához. Arról van szó, hogy a párisi színházak téli műsorának legsikeresebb darabjait a legkiválóbb francia művészek vendég szereplésén bemutatassák Berlinben és esetleg Bécsben is. A terv a német fővárosban fogant meg és a párisi színházigazgatók mindjárt felkarolták, mert nemcsak nagy anyagi eredményt várnak tőle, hanem erkölcsi sikert is.

(*) Reinhardték Budapesten. A minap történt meg a végleges megállapodás arra nézve, hogy Reinhardt Miksa berlini társulata április 21-én kezdi meg vendég szereplését a Vigaszínházban. Reinhardték az első estén a „Turandot”-ot fogják játszani és ez ideig műsorukon szerepelt még Peter Nansen „Eine glückliche Ehe”, Hebbel „Gyges und sein Ring” és Strindberg „Totentanz” című darabja. A Budapesten már ismert tagokon kívül az idén eljön Lia Rosen is, akit Reinhardt a Burgszínháztól szerződtetett. Abban az esetben, ha Bassermann is eljön Budapestre, Reinhardték előadják a „Viel Laerm um nichts” című Shakespeare vígjátékot is. Ezekon kívül tervbe van véve Wedekind „Frühlingserwachen”-jének egy előadása is.

(*) Új színház Bécsben. Bécsből jelentik nekünk: A jövő év őszén, valószínűleg októberben fog megnyitni az új bécsi színház, a Freie Volksbühne, amelynek építkezéseihez most már, miután a felsőbb engedély leérkezett, haladéktalanul hozzá fognak látni. Az új színház a VIII. kerületben, az ugynevezett Kitchel-féle telken fog épülni.

(*) Az Andrássy-uti Műcsarnok sorsa. Az állam 1896-ban a millenáris kiállítás alkalmával a Képzőművészeti Társulatnak kiállítások rendezésének céljaira a Városligetben díszes műcsarnokot építtetett és a Társulat akkor végleg kiköltözött az Andrássy-ut 69. szám alatti palotájából és székhelyét az új műcsarnokba helyezte át. Azóta eltelt másfél évtized alatt az Andrássy-utnak az egyik legszebb ékességét évek óta a Magyar Vasuti és Hajózási Klub bírja bérben. A klub azonban saját magának új otthont épített és az őszzel kiköltözik a palotából. Így a tulajdonos Képzőművészeti Társulatnak ismét bérbe kell adnia, sőt ha alkalmas vevő kínálkozik, eladnia, hogy a palotába fektetett összeget neves céljai előmozdításának a javára kellőleg gyümölcsöztethesse. Így azután megeshetik, hogy a nagy építőművészek, Láng Adolfnak a remeke, amely egyik gyöngyszeme Budapest egész építészeti és amelynek belsejét Lotz mester örökségű freskói ékesítik, oszákányok alá kerül és nyomtalanul eltűnik a föld színéről. Valószínű azonban, hogy ezt meggátlandó, az állam, vagy a székesfőváros fogja a palotát magának megszerzeni, amelynek akármelyike mostani állapotában is pompásan felhasználhatja muzeális célra, vagy valamely közintézmény számára.

REPÜLÉS ÉS LÉGHAJÓZÁS

© Pekingtől Párisig repülőgépen. Párisi jelentés szerint Blériot és Vedrin teljesen megvalósíthatónak tekintik a *Matin* tervét, hogy *Pekingből Párisba* és nem, mint az első hír jelentette, Párisból Pekingbe, repülőversenyt rendezzenek és kijelentik, hogy a transzibériai vasut lehetővé teszi, hogy úgy a repülőgépeket, mint az aviatikusokat minden szükségességgel felszereljék.

FŐVÁROS.

Szónokok és közbeszólók.

Egy kis statisztika a városatyák működéséről.

Budapest, április 6.

Aki a „Fővárosi Közlöny” 1911-iki évfolyamának most megjelent név- és tartalommutatóját szorgalmasan áttanulmányozza és a beszédes számokat elolvasni tudja: annak igen érdekes dolgokat mesél e száraz tartalomjegyzék a törvényhatósági bizottság tagjainak elmúlt évi működéséről. A statisztika gyakran szolgál humorral és ebben az esetben is kedves kis leleplezések olvashatók ki ebből az unalmas névmutatóból. Csak a megfelelő szemüveget vegyük fel amikor olvasásához hozzáfogunk. A névlajstromból és a nevek mellé írott lap-számokból összeállítjuk városatyáink működésének, szorgalmának avagy lustaságának, higgadságának avagy temperamentumának egészen hű képét. A rideg számadatokból mi a következőket hámoztuk ki:

Először is a mulandóság fájdó érzése lopózik a szívünkbe, amikor azt látjuk, hogy a közgyűlés régi, nagy ügyei sorba elesenedtek és most balraikon nyugodva, hallgatnak. *Polónyi Géza*, a „Sasok” egykor rettegett, félelmetes vezére, a régi közgyűlések leggyakoribb szónoka az egész esztendő folyamán csak egyetlenegyszer szólalt fel, akkor is egy öreg tisztviselő nyugdíjának felemelése érdekében. Csendes ember lett a Terézváros egykori uralkodójából, *Radocza Jánosból*, aki bár a közgyűlés legszorgalmasabb tagjainak egyike még ma is — egyetlenegyszer sem hallatta szavát az elmúlt esztendő alatt. A vízivárosiak egykori szóvivője, *Kollár Lajos*, ugyancsak hiányzik a szónokok sorából: az obudaiak egykori vezérszónokának, *Stern Józsefnek* a szerepét is a fiatalabbak vették át. A józsefvárosiak vezére, *Hüvös József* felszólt egyszer és közbeszólt kétszer, *Ehrlich G. Gusztáv*, az Erzsébetvárosi Napoleonja ellenben hétszer szólalt fel: mindannyiszor szűkebb bizottsági üléseken és csak egyszer hallatta zamatos magyar szavát a közgyűlésen — akkor is közbeszólás alakjában.

A hallgatók csendjével ellentétben néhány kipróbált régi debatter az elmúlt esztendőben is buzgón öntötte a szót. A rekordot dr. *Feleki Béla* tartja 64-szer felszólalással és a jeles szónok dicsegetésre szolgál, hogy ezzel szemben mindössze 8 ízben ragadtatta magát közbeszólásra. Csak utána következik számban *Vázsonyi Vilmos*, aki 61-szer szólalt fel, de temperamentuma 14-szeri közbeszólásra készítette. A jó öreg *Kasics Péter* — akinek döngő hangja annak idején egyetlen közgyűlés napirendjéről sem hiányzott, — még mindig 8-szori felszólalással vette ki részét a közügyek intézéséből. A közbeszólások championatusát az elmúlt évben *Peló Sándor* nyerte el 16-szori közbeszólásával, de azért 36-szori beszédével is eléggé tanujelét adta a közügyek iránti meleg érdeklődésének. Dr. *Platthy György* a szabadpolgárok egyik vezére 40-szer beszélt, de már csak 9-szer szólt közbe. *Baránszky Gyula* 36-szor szólalt fel, de alighanem hibásan van feltüntetve a névmutatóban, hogy ezzel szemben mindössze 2-szer szólt közbe. Báró *Herzog Péter* 29-szer szólalt fel, *Heltai Ferencz* 14-szer, dr. *Glücksthal Samu* 19-szer, dr. *Waigand József* 12-szer és *Havas Rezső* 15-ször, akik kitűnően fegyvermezett idegzetten rendelkezhetnek, mert egyszer sem szólottak közbe. *Szabó József* 48 felszólalására csak egyetlenegy közbeszólás esik, *Fürredi Mór* 23-szor beszélt és nyolcszor szólt közbe, dr. *Rácz Dezső* beszéd helyett 7-szeri közbeszólásra tud hivatkozni. *Hüvös Iván* egyszeri felszólalására is hat közbeszólás esik. Ezeknek egyenesen ellenlábasaik azok a szorgalmas szónokok, akik sohasem vagy aligha szólottak közbe és akiknek a sorában a rekordot dr. *Bárczy István* polgármester tartja. Ő egyszer sem szólt közbe, de 32-szer beszélt. *Székely Gyula* 15-ször szónokolt, dr. *Reichfeld Izor* 9-szer, *Palóczy Antal* 8-szor, — de egyszer sem szóltak közbe.

MUSCHONG

BUZIÁS

gyógyfürdője

(a magyar Nauheim).

A kontinens legszénsavdusabb sós és vasas radioaktív forrása, köztük 3 Gaysir.

120 holdra terjedő parkban levő fürdőtelep enyhé klíma, ózondus levegő.

Fürdőésivókurák.

Specifikus gyógyfürdő szívbetegék részére, mely a szívbántalmak és a vérértékesítő anyagok modern terapiájának összes segédesszüközveivel rendelkezik.

Vannak természetes, szénsavban dus sósfürdők. A szív kímélésére és begyakorlására (terain gyógyászati) alkalmasak, illetőleg emelkedő sétányok. Rendelkezik Zander-intézzel, Röntgenlaboratóriummal, az arzenvalenciához s fenykezeléshez szükséges berendezésekkel.

Buziás javallt: női bajoknál, hólyag- és vesebántalmaknál, köszvénynél és a vérképzés heletségeinél.

Újonnan épült modern fürdőházak, uszoda, hidegvízgyógyintézet, moorfürdők. — Diéta: tükas konyha, kitűnő fürdőzenekar, hangversenyek, nyári színház, kiterjedt sétányok, tennisz játszó tér.

Hivatalos fürdőorvos:

Dr. MAHLER GYULA.

Fürdőorvosok: Blasi Ferenc dr., Bercsényi István dr., Glas Rezső dr., Porcili Romulus dr., Pataky Nándor dr., Rasonvid Mór dr., Schopf József dr., Sugár Rezső dr.

Fogorvos: Schwenk Antal dr.

Vasutállomás: **Buziásfürdő** Budapest-től 7 óra.

Idény: május—október.

Prospektussal szolgál a fürdőigazgatóság.

A buziasi öltő és nyágyvizek „MOMIX” Mihály és József források tölte- és szétküldési telepe.

Ezek után hadd álljon itt sorban a legtöbbet leszelők díszes listája felszólalásai számának sorrendjében:

Név	Felszólalt	64-szer
Feleki Béla	61	„
Vázsonyi Vilmos	48	„
Szabó József	40	„
Platthy György	36	„
Pető Sándor	36	„
Baránszky Gyula	32	„
Bárczy István	29	„
Báró Herzog Péter	23	„
Püredi Mór	19	„
Glücksthal Samu	15	„
Havass Rezső	15	„
Szekula Gyula	14	„
Heltai Ferenc	12	„
Waigand József	12	„
Szilágyi Károly	11	„
Kriszthaber Leó	11	„
Szalai Mihály	10	„
Márkus József	10	„
Márkus Miksa	9	„
Reichfeld Izor	8	„
Kasics Péter	8	„
Palóczy Antal	8	„
Stern József	8	„
Vértess Emil	7	„
Hecht Ernő	7	„
Perczel Béla	7	„
Springer Ferenc	7	„
Glück Frigyes	6	„

Ezekkel a nevekkel körülbelül ki is van mérítve a közgyűlés szónokainak a listája. E szorgalmas városatyák azok, akiknek szava, akiknek hangja a közgyűlési teremben leggyakrabban felelendül. Az a több száz városatyja pedig, aki nincs megnevezve, rendszerint hallgat vagy teljesen távol van. Egészben véve konstatáljuk, hogy a közgyűlés tárgyalásainak a színvonala higgadtabb és nyugodtabb lett. A viharos ülések elritkultak és a szenvedélyek többé-kevésbé elnémultak. A szónoktatistikának ez a tanúsága örvendetes és ráczáfol azokra, akik a statisztikának értékét tulajdonítani nem hajlandók.

(A kórházak igazgatásának decentralizációja.) Báró Müller Kálmán tanárnak, a dunabüparti közkórházak igazgatójának és dr. Ludvik Endrének, a jobbparti közkórházak igazgatójának állásuktól való megválása alkalmával megírtuk, hogy a fővárosi közkórházainak az igazgatását megszüntessék és az egyre fejlődő intézetek vezetését egymástól elkülönítik. Ez a decentralizálás legközelebb megtörténik s értesülésünk szerint a Rókus-kórház és főképp élére dr. Ángyán Béla, a Szent László-kórház és főképp élére dr. Gerlóczy Zsigmond, a Szent János-kórház és főképp élére dr. Irsai Artur, végül a Szent Margit-kórházhoz dr. Kuzmik Pál egyetemi tanárokat állítja a főváros.

(Az állatorvosi személyzet beosztása.) Az állatorvosi személyzet körében a legutóbb megtartott tanácsos választások következtében szükségessé vált személyzeti beosztások ügyében a polgármester a következő rendeletet adta ki: A megválasztott főorvosok közül Gruber Henriket a tanácsos VIII. ügyosztályba nevezte ki; Ráthonyi Zoltánt a tisztiorvosi hivatalhoz osztotta be azzal, hogy egyúttal a IV. kerületi állatorvosi tennivalókat is ellátni tartozik; az I. ker. előjárósághoz beosztotta Kusztos János helyettes főállatorvost és Bodrogi Ákost; a II. ker. előjárósághoz Haszmann József állatorvost; a III. ker. előjárósághoz Szende Lajos és Hollós József állatorvosokat; az V. ker. előjárósághoz Hajdu Lipót főállatorvost; a VI. ker. előjárósághoz Sipos Izidor főállatorvost és Dévény József állatorvost; a VII. ker. előjárósághoz Förstner Dávid és Fischer Antal helyettes főállatorvosokat; a VIII. ker. előjárósághoz Ney Samu főállatorvost és Vámos Jenő állatorvost; a IX. ker. előjárósághoz Junger Sándor helyettes főállatorvost és Szidon Gyula állatorvost; a X. ker. előjárósághoz Berger Gyula és Lenkei Zsigmond helyettes főállatorvosokat.

(Készülődés a községi választásokra.) Megírtuk már, hogy a folyó év november havában községi választások lesznek Budapesten. A négyezred tagból álló törvényhatósági bizottság felének mandátuma ekkor jár le és az egyes kerületekben márje serényen dolgozik a hatalmi párt, hogy a választásoknál a maga jelöltjeit diadálra vigye. Az ellenzéki pártok közül most elsőnek a VII. kerület ad magárgl életjelt, ahol megalakult a községi ellenzéki párt, mely minden pártpolitika kizárásával, mint egyesült ellenzék akarja a küzdelmet

felvenni Ehrlichékkel szemben. A községi ellenzék zömét a kerületi függetlenségek alkotják, amelyekhez a kisiparosok, kiskereskedők és a klikkellenes társaságok csatlakoztak. A VII. kerületi községi ellenzéki párt ideiglenesen a Wesselényi-utca 41. szám alatt rendezte be helyiségeit és mint hogy a VII. kerületben az ellenzék rendkívül nagy és jól szervezett: a választási küzdelem is hevesnek és érdekesnek ígérkezik.

(Az új járványkórház.) A Gellért-kórház — a főváros legújabb járványkórháza, mely a Szent László-kórház mögött épül — rövidesen teljesen elkészül és a főváros egy új nagyfontosságú intézménnyel lesz gazdagabb. Az új járványkórház az eddigi rendszertől eltérően, a nagy kórtermek helyett apró, 4—6 személyes és kisebb kórtermekkel berendezett négy pavillonból áll. A tapasztalat mutatja meg, hogy a járványkórház nem türi a nagy helyiségeket. Az új építésnek van még egy igen praktikus újítása. A távozók, vagyis gyógyultak teljes elkülönítése a betegektől. A gyógyultak távozók külön öltözőt, fürdőt, kijáratot kaptak s megszűnik az a visszaállapot, hogy a gyógyultak a kórteremből jut az utcára s magával vihetik a kórterem százféle ragályát. A most befejeződő négy pavillon építését 168 ágygal tavaly kezdték meg s ezeken kívül építettek egy személyzeti pavillont is, amelyben 30 szerzetes és 30 világi ápolónő kap helyet. Az egész építésre 1.100.000 koronát iránycztak elő.

(A városligeti hurokvágány.) A budapesti villamos városi vasút tudvaleg a király-utcai vonalának végpontján a forgalom gyorsabb és könnyebb lebonyolítása érdekében hurokvágány és fordítókorong megépítését határozta el. A tanács a bemutatott tervekhez, amelyek már közigazgatási bejárás alapjául is szolgáltak, hozzájárult és megengedte, hogy a munkálatokat az építési tőke terhére 320.000 korona maximális költséggel végrehajtassák.

Nyilttér.

Előzetesben készítőikért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

„THE MUTUAL“
new-yorki életbiztosító társaság.

2968 millió frank vagyon.
7 1/2 milliárd frank biztosított tőke!

Legliberálisabb biztosítási feltételek! Tiszán kölcsönös! Részesítési díjmentes!

Az 1907-ik év óta kiállított kötvények után — 35 éves korig és a három főábrázatot (haláleseti, haláleseti 20 évi díjzárattal és vegyes 20 évi tartamra) alapú véne — átlagban a következő nyeresemények fizetettek ki az évi díjak százalékában kifejezve:

Biztosítások után, melyek kötetek:	elsőéves	másodéves	harmadéves	negyedéves
1907-ben	10.71	13.48	16.03	20.58
1908-ban	12.39	15.12	19.63	—
1909-ben	14.12	18.83	—	—
1910-ben	17.50	—	—	—

Magyarországi vezérgazgatóság:
Budapest, VI., Andrassy-ut 20. sz.

Leltározás előtt

mindennemű arany-, ezüst és ékszer áruimat a legújabb nyosabban beosztom a közönség rendelkezésére.

Zirner Testvérek utóda

Liszt Hugó 2. Pontos címre ügyeini.
Budapest, IV., Váci-nca 2.

Kirakatom megtekintését kérem, hol minden tárgyon a szabott ár feltüntetve van!

TANÜGY.

= A tervezett fizetésrendezés sérelmes intézkedései. Az új fizetésrendezés szerint a tanító negyven évi szolgálata alatt 2600 koronával fog többet kapni, mint eddig. A szolgálati éveket csak 1898-tól számítanak be. Ilyenformán a mai tanítóságnak csak egy hányada jutna el a IX. fizetési osztályig. Az állami tanítók közül csak 530, vagyis hat százalék élvezhetné a legmagasabb fizetési fokozatot. Az 1893. évhez való csökönys ragaszkodás azt a fura helyzetet idézi föl, hogy a tizenkilenc működési évvel rendelkező tanítónak ugyanannyi fizetése lesz, mint aki már harminczhat év óta tanít. Egyik nagy sérelme a tervezetnek, hogy a tanító fizetése csak háromezer koronáig terjedhet, de az ugyanazon fizetési osztályba sorozott tisztviselők már harminczkét évi szolgálat után jóval többet, háromezerhat száz koronát kaphatnak. Az Állami Tanítók Országos Egyesületének új tiszti-kara memorandumban fordul a miniszterhez, amelyben rá fog mutatni ezekre a sérelmekre.

= A bécsi egyetem látogatása Budapesten. A bécsi tudományegyetem tanárai és hallgatói közül mintegy kétszázharminczan dr. Redlich Oskár rektor magnifikus vezetésével április 11-én, a jövő csütörtökön déli 12 órakor a nyugati pályaudvaron Budapestre érkeznek, hogy tanulmányozzák a budapesti egyetemi és felsőiskolai intézményeket, egyúttal pedig megtekintésük a székesfőváros nevezetességeit. A bécsi vendégek fogadása ügyében ma értekezlet volt, amelyen résztvettek dr. Fröhlich Izidor udvari tanácsos, egyetemi rektor, dr. Margitay Antal királyi tanácsos, egyetemi tanácsjegyző, Rados Gusztáv, a műegyetem rektora, dr. Bartoniek Géza, az Eötvös-kollégium igazgatója és dr. Zsembery István, az Országos Diákszövetség elnöke. Az értekezlet nagyjában megállapította a bécsi vendégek fogadtatására vonatkozó intézkedéseket. A vendégek mindjárt első napon megtekintik a budai királyi palotát, a Mátyás-templomot és az országházat. Második nap sorra látogatják a tudományegyetem épületeit, a klinikákat, a királyi József-műegyetemet és az Eötvös-kollégiumot. Harmadik napon folytatják szemlélőiket, melynek befejeztével bucsuestély lesz a Menza Akadémia helyiségében. A bécsiek tiszteletére ugyan a közoktatásügyi kormány, mint a székesfőváros lakomát ad.

EGYESÜLETEK.

(—) Az Országos Magyar Népfürdő Egyesület folyó évi április 21-én, vasárnap délelőtt 11 órakor és április 22-én, hétfőn d. u. 5 órakor, esetleg április 29-én, d. u. 5 órakor a Tarsadalmi Múzeum üléstermében (V. Mária Valéria-u. 12.) gyáripari fürdők létesítését előmozdítandó az összes illetékes faktorok: hatóságok, orvosok, szociálpolitikusok, technikusok, munkás- és munkáltatóegyesületek képviselőinek bevonásával ankétet rendez.

TÖRVÉNYSZÉK!

§ Rágalmazó csendörök. Gyuláról jelentik: A Zsilinszky-per budapesti tárgyalása folyamán Fekete József és Szabó Miklós csendőrtanuk azt a vallomást tették Kurz Antal gyulai vizsgálóbíró és Jankovich Tihamér békéscsabai járásbíró ellen, hogy a vizsgálati eljárás folyamán Kurz Antal vizsgálóbíró megengedte, hogy a vádlottaknak 1911. május 15-én történt kihallgatása alkalmával dr. Liszy Viktor kir. főügyész helyettes és Jankovich Tihamér járásbíró jelen legyenek, és utóbb nevezett járásbíró pedig a vizsgálóbíró háta mögött állván, jelekkel adta volna tudtul a vádlottaknak, hogy a vizsgálóbíró kérdésére mily feleletet adjanak. Ezen ügyben Gálbory József, a gyulai törvényszék elnöke azonnal megindította a vizsgálatot, amelynek során megállapítást nyert, hogy a csendőrség állítása teljesen valótlanok. A törvényszék elnöke felkért bennünket ennek nyilvánosságra hozatalára, miután a megrágalmazott bíráknak legkisebb elégtételük lehet az, ha eljárásuk szabotossága és törvényessége ugyanolyan nyilvánossággal nyer megállapítást, mint aminővel az ellenük emelt vád tárgyalatott. Az igazságügyminiszter

ezzel kapcsolatban megkereste a m. kir. honvédelmi minisztert, hogy a nevezett csendőrök ellen a megtorló eljárást megindítsa.

§ Elgázolás motorciklivel. Breuer József martonvásári óráslégény háromkerékű motorciklijén vígan száguldott a múlt év augusztus havában hazafelé. Az országuton Ráczkeresztúr község mellett vigyázatlanságból nekihajtott az előtte ballagó Takács Sándornak és azt elütötte. A motorgép oly súlyos sérüléseket ejtett Takácsra, hogy a szerencsétlen ember még aznap meghalt. A székesfehérvári kir. törvényszék gondatlanságból okozott emberölés vétségéért öthónapi fogházra ítélte a vádlottat. A kir. tábla Sárkány Lajos bíró elnöklete alatt, Traeger Zsigmond bíró előadásában hozzájárult ehhez az ítélethez. A védő semmisségi panaszal járult a kir. Kuriához, mert szerinte gondatlanság esete nem forog fenn.

SPORT.

Przedswit-handicap.

— Háromévesek nagy handicapja. —

— Bécsi tavaszi meeting: első és második nap. —

Holnap kezdődik Bécsben a lóverseny-szezón, beköszöntőjeként a „nagy” versenyeknek, mert ami Alagon eddig lefolyt, az mégis csak a vidéki versenyek izévelbir, eltekintve a két attrakciótól: a Rákosi díjtól és a Nagy alagittól. Míg Alagra a nagyobb istállók csak azokat a lovaikat küldték, amelyeken túl szeretnének adni vagy amelyeknek nagy pályákon nincs semmi keresni valójuk, addig Bécsben már jobb lovak is pályára jönnek, hogy a fogadási kedvet annál jobban fokozzák.

Első nap mindjárt egy olyan futam áll az érdeklődés középpontján, amely már akkor élénken foglalkoztatta a fogadókat, míhlyest egy kissé megnyílt az idő: a *Przedswit-handicap*, amely minden előrefogadásban szerepel. Eleinte *Beg Pardon* volt a közkereset tárgya, majd *Fejedelem* nevét emlegették legsűrűbben, míg végül mindkettőjüket leszorította a jelenlegi favorit: *Jávor*, amely most már meg is fogja tartani pozícióját. Oly jó kaliberű lovak, mint ideán, rég nem voltak az értékes súlyelosztó versenyben s így előreláthatólag nagy mezőny és szép végküzdelem fogja emlékeztetése tenni. Valószínű indulók ezek: *Egeria* (Janek), *Radoteur* (Casslake), *Jávor* (Pretzner), *Beg Pardon* (Gulyás), *Winnetou* (Miles), *Peppermint* (Dugan), *Nix* (Winkfield), *Sunnyside* (Buxton), *Alpenrose* (Vivian), *Doper* (Varga), *Álnok* (Izményi), *Dovecot* v. *Mitzaki* (Ferguson), *Fejedelem* (Korb), *Whisky* (Kozuch), *Romulus* (Schuster), *Beggar* (Bullock), *Győr* (Heidt), *Tempora mutantur* (Baluska). Amely lovaknak ebből a várható hatalmas mezőnyből esélyt adunk, azokat itt felsoroljuk, a többivel — mint teljesen felesleges dolog — nem is foglalkozunk. *Egeria*, *Jávor*, *Radoteur*, *Beg Pardon*, *Alpenrose*, *Fejedelem*, *Romulus*, *Beggar* fognak szerepet játszani a versenyben.

A legjobb klasszissal ezek közül *Jávor* rendelkezik s így indokoltnak is kell tartanunk favorizálását s ha igazak azok a hírek, hogy a munkában nem tudnak vele lépést tartani a többi lovak hands galopp kell nyernie a versenyt, *Egeria* legutóbbi favorizálása amellelt szól, hogy most ismét jó, azonban vele szemben már óvatosnak kell lennünk, mert csak abban az esetben verheti meg *Jávor*-t, ha kétéves formáinak megfelelő regiszterben mozog, *Radoteur*t nem tartjuk tavaszi lónak, *Beg Pardon*-nal pedig nem vagyunk tisztában, hogy nem-e a szokásos trükkje-e istállójának a start pillanatára való elhanyagolás; mult évi tavaszi formájával van neki chancea. *Alpenrose*-nál az a csodálatos, hogy istállója inkább *Doper*-t pártolja, pedig erre a távra a Beregvölgy-kancza feltétlenül jobb. *Fejedelem* neve szintén a télen emlegetettek között volt; ha kétéves futásaihoz közel jár, megnyerheti a versenyt, *Romulus*-t istállója jó formája ajánlja, *Beggar*-nál pedig nem szabad elfelejteni Alagon látott jó futását rossz lovas alatt. A többi résztvevő győzelme nagy meglepetésszámba megy s így

ezekre nem is számítunk. Végeredményben *Jávor* mellé állunk bizalmunkkal *Egeria* és *Alpenrose* előtt, külsoldali esély *Beggar*-t illeti.

A *Kisérleti verseny* lesz a nap főszáma. mellett a legérdekesebb verseny, melyben *Lumperl* tehet arról bizonyosságot, hogy van olyan jó, mint amilyen híreket hallunk róla. Ha csődöt mondana bemutatkozása, *Ferke* és *Finom Rózi* egyforma esélyt visznek starthoz.

A *Zsupán-verseny* — ha *Poker* indul — le van futva, ellenkező esetben a másik Dreher-ló: *Giergl*, továbbá *Rafael* és *Libuska* színei lesznek elül.

Rosalie némi vigaszt fog szerezni a *Bécsi tavaszi akadályverseny*-ben híveinek a Nagy alagiban ért kudarczért. A helyek *Florian*-nak és *Trust*-nak jutnak.

Annyira a sötétben való tapogatózás egy versenyünkénél sincs, mint a *Háromévesek nagy handicapj*-nál, amely husvét hétfőjén lesz lefutva a Freudenuban. Ez látszik is a fogadási listán, ahol csak az utóbbi napokban alakult ki annyira a helyzet, hogy egynéhány lovat kiemelnek a többi közül. Ez természetesen még nem jelenti azt, hogy ezek valamelyike meg is nyeri a versenyt, de némi támpontot mégis nyújt arra, hogy némileg fogalmat alkossunk egyik-másik crack esélyeit illetőleg. Leghamarabb *Marasesti* neve lett emlegetve, majd *Libuska* és *Katapila* iránt érdeklődtek, míg most hatalmas összegekkel *Bug*-ot és *Marasesti* istállótársát: *Gun*-t fogadják. Tekintve, hogy mély homály fedi a telivérek képességeit, a fogadási listához és az egyes istállók már látott formájához kell magunkat tartani s ezek alapján a nyerőre rámutatni. Esélyt kell adunk *Libuska*, *Bug*, *Love me*, *Katapila*, *Rahl*, *Zoltán*, *Imi*, az Egyedi lovak (*Balmoral*, *Golconda*), *Gun* és *Buzogány*-nak.

Az *Áprilisi gátverseny* lesz a nap zászlók közti konkurrencziája. Itt alkalma lesz *Palóczkirály*-nak bebizonyítani, hogy a Rákosi díjben szerephez jutott volna, ha nem bukik el. Ellenfeleinek a Szemere-lovakat (*Coupefile*, *Livia*) és *Nagy ur*-t tartjuk.

Jelöltjeink a két napra:

— Vasárnap. —

- I. *Bánk-bán*—*Ferdusi*—*Szemere-ist.*
- II. *Lumperl*—*Ferke*—*Finom Rózi*
- III. *Jávor*—*Egeria*—*Alpenrose*
- IV. *Szabad*—*Coax me*—*Bezzentő.*
- V. *Poker*—*Rafael*—*Libuska*
- VI. *Rosalie*—*Florian*
- VII. *Lubomirskist.*—*Pajtás II.*—*Du.*

— Hétfő. —

- I. *Geist-ist.*—*Erlkönig*—*Fojtos II.*
- II. *Granville*—*Kamp*
- III. *Libuska*—*Katapila*—*Buzogány*
- IV. *Magali*—*Eos*—*Lerobi*
- V. *Dreher-ist.*—*Ferguson lov.*
- VI. *Palóczkirály*—*Szemere-ist.*
- VII. *Adelsberg*—*Falcon*—*Bezzentő.*

() Alag. A második tavaszi meeting vasárnap kezdődik, de sok vizet nem fog zavarni. Egyrészt, mert az érdeklődés most már Bécs felé fordul, másrészt pedig azért, mert a kizárólag urlovasok és katonatisztek számára fentartott futamok sosem vonzóttak oly publikumot, mintha professzionisták is nyeregbe szállhatnak. Nagy mezőnyökben azonban most sem lesz hiány és remélhetőleg — ha az idő is kedvez — az anyagi siker sem fog elmaradni, hisz tekintettel kell lennünk az ünnepre, de különösen arra, hogy még a szezon elején vagyunk, amikor még van miből áldozni a lóverseny-sport oltárára. Jelöltjeink a két napra a következők:

— Vasárnap. —

- I. *Bac*—*Espana*—*Tabán*
- II. *Dämon*—*Gabi*—*Lotus Flower*
- III. *Tengernagy*—*Gredine*
- IV. *Gabi*—*Casserole*—*Soltykoff*
- V. *Mindenem*—*Pater Kämmerer*—*Divat*
- VI. *Akbar*—*Samuella*—*Vulkán.*

— Hétfő. —

- I. *Rivoli*—*Eenson-ist.*—*Fütyös*
- II. *Prince Charmant*—*Elsa*—*Éjjel Nappal*
- III. *Gabi*—*Mókus*—*Nevermore*
- IV. *Muzsikus*—*Harley Shuta*
- V. *Wamba*—*Péter*
- VI. *A Sport*—*Sonate*—*Pater Kämmerer.*

() Az ügetők is részt követelnek a husvéti ünnepekből s dacára annak, hogy a galoppversenyek is kezdetüket veszik Bécsben; bevonták az ünnepeket is a tavaszi meetingbe. Azután egyidőre csend lesz a bécsi pályán és jövő héten már nálunk kezdik meg tevékenységüket. A két zárónapra jelöltjeink ezek:

— Vasárnap. —

- I. *Brown-hajt.*—*Ryerson-hajt.*—*Illusion.*
- II. *Prokop*—*Márta*—*Toncsi*
- III. *Maggiolino*—*Hexenmeister*—*Express*
- IV. *(Herold)*—*Szigetvár*—*Tedd meg*
- V. *König*—*Haidhofi ménes*—*Stara*
- VI. *Kesergő*—*Ellie Ansel*
- VII. *Gladiator*—*Gambetta*—*Kontrás S.*
- VIII. *Ryerson-hajt.*—*Furcsa*—*Hullám.*

— Hétfő. —

- I. *Primás*—*Imitator*—*Hydra*
- II. *Sattelbacherin*—*Ingo*—*Léni.*
- III. *Hansi Niese*—*Hela*—*Regent*
- IV. *Brown-hajt.*—*Haidhofi ménes*—*Lógós*
- V. *Bauer-hajt.*—*Czankó*—*Méltóságos*
- VI. *Pierrot*—*Cruster*—*Stroller*
- VII. *Hullám*—*Cinczár*—*Félszemű*
- VIII. *Wiltonhofi ménes*—*Sharovai ménes.*

() Angol-magyar labdarugó mérkőzés. Az üllői-uti pályán kezdték meg a husvéti angol-magyar labdarugó mérkőzéseket ma délután. A Budapesti Athletikai Club volt a Bishop Auckland első ellenfele, aki a BAK-ot 4:1 arányban győzte le valódi angol játék keretében. A match három negyed részében a vendégek voltak följönben, dacára, hogy a második félidőben erősen széllel szemben játszottak. A BAK az első half-timeban védekezésre szorult és a védelme, Károlylyal az élén, megakadályozta az angolok támadásait, akiknek csak egyszer sikerült a labdát a magyar halóba juttatni. Szünet után a BAK széllel hátra játszik, egy ideig támad, de balszerencséje révén eredményt nem tud elérni. A második és harmadik gólt az angolok ezután gyönyörű szép játéccal melettt érik el, majd újra a magyarok a támadó felek és sikerül egyetlen gólt rugniok az angol halóba *Salamon* révén. A többi támadásokat a kitűnően helyezkedő kapus György ártalmatlanná. A negyedik gólt az angolok György kapuvédő hibájából érik el. Az angolok csapatában a kapus, a jobb-szélső és a centerhalf játéka magaslott ki. A BAK-nál Szuri, Károly és Gálos mutattak jó formát. Piró Schubert volt.

Előzőleg a husvéti serlegért a BTC játszott a MAC-al. A mérkőzést a MAC 4:2 arányban nyerte meg.

() A sport, bármilyen sokoldalú is az ő változatos formáiban, két dologra nézve mégis közös vonást tüntet; egyik a cél, hogy általa egészségünket előmozdítsuk; másik a veszély, hogy a sportszerű gyakorlatok, főképp azok túlhajtásai igen könnyen az ellenkező hatást eredményezhetik az erős felhevülés és az ezt követő gyors lehülés, hirtelen hőmérsékletváltozás, por, füst stb. behatás folytán. Aki a sportnak ezen veszélyes oldalát kívánja kerülni, igen jól teszi, ha követi egy tapasztalt sportférő tanítását, aki szigorú szabályok között állandóan Fay-féle valódi sződeni ártóvizpasztillákat fogyasztunk, körülbelül olyan formán, mint ahogy az amerikaiak rendszeresen használják az ő rázó-gummijukat, csak hogy természetesen a pasztillák javára jelentékenyen nagyobb előnnyel, amennyiben ezek hatása a lézerek nyálkahártyájára a képzelhető legjobb. Azonkívül a pasztillák a nyálérválasztást is előmozdítják, így a sportszerű gyakorlatok közben fellépő szomjúságot is jelentékenyen csökkentik.

KÖZGAZDASÁG.

A Lipótvárosi Takarékpénztár és az Adria Biztosító. Jeleztük már, hogy a Lipótvárosi Takarékpénztár R.-T. igazgatóságának sikerült báró Láng Lajos v. b. t. tanácsost megnyerni az intézet elnökéül, kit a legközelebbi közgyűlésen be is választanak az intézet igazgatóságába. Ez a választás mindenképen szerencsés: Láng Lajos kiváló egyénisége minden esetre dísz és súlyt kölcsönöz annak az intézetnek is, amelynek élére áll, úgy, hogy a Lipótvárosi Takarékpénztár még akkor is szerencsés választást csinált volna, hogy ha Láng Lajos semmi más nem jelentene az intézetre nézve, mint egy nagyteknélyű, e mellett kiváló közgazdasági tudással rendelkező elnököt. Ámde Láng Lajos elnökségének vannak más előnyei is, az t. i., hogy ezzel minden valószínűség szerint a Lipótvárosi Takarékpénztár is egy tökéletes háttérrel kap. Láng Lajos tudvalevőleg igazgató-tanácsosa az Adria Biztosító Társaságnak. E személyi kapcsolatok révén igen valószínű az, hogy a Lipótvárosi Takarékpénztár és az Adria Biztosító Intézet között szorosabb összeköttetés fog létesülni. Ismeretes, hogy majdnem minden nagyobb biztosító intézetnek van egy-egy pénzügyi szorosabb érdekeltsége, amely révén egyrészt tartaléktökéit gyümölcsösözteti, másrészt pedig üzletkört is előnyösen kiterjesztheti. Így az Első Magyar Általános Biztosító Társaság a Központi Kereskedelmi és Iparbankkal dolgozik, a Generali tudvalevőleg a Magyar Általános Takarékpénztár és a Telepítő és Parcellázó Bank kiváló és erőteljes támogatója, a Gresham a Budai Takarékpénztár üzleteit fejleszti: csak az Adria Biztosítóknak nem volt ezidőig semmiféle pénzügyi szoros üzleti összeköttetése. Pedig közismertek azok az előnyök, amelyek egy ilyen kapcsolattal járnak. A pénzügyi nagy tökéhez jut, amelyet, hosszulejáratu hitellügyletekbe fektethető kamatozás mellett, a biztosító pedig, mely tartalékjait csak fix kamatozású papirokban helyezhetné különben el, nemcsak hogy megfelelő fix kamatot kap a bank által forgatott tőkéje után, hanem a kölcsönben részesülők életbiztosításai révén még saját alapszabályszerű üzleteit is fejlesztheti. Ilyen körülmények között valóban kézenfekvő az a feltevés, hogy Láng Lajos az Adria Biztosító és a Lipótvárosi Takarékpénztár között is hasonló szorosabb üzleti összeköttetést fog szervezni, miből a bankra és a biztosítóra nézve is igen nagy előnyök származnak.

A Fonciére Pesti Biztosító Intézet üzleteredménye. A Fonciére Pesti Biztosító Intézet folyó évi április 16-án fogja ez évi rendes közgyűlést megtartani. A zárszámadásokról, melyeket ez az intézet az 1911. évre vonatkozólag nyilvánosságra hozott, a következő lényegesebb számadatokat veszünk át: A múlt évi díj- és illetékbérek levonása után az elemi és baleset ágazatokban 16 millió 617.491 korona 78 fillért és az életbiztosítási ágazatban 5.858.989 korona 89 fillért, összesen tehát 22.476.481 korona 67 fillért tett ki, míg a későbbi években esedékes tűz- és balesetágazati díjkötelezvények és díjváltók összege 40.005.975 korona 69 fillérre rugott. Az életbiztosítási állomány az elmúlt üzleti évben 130.482.140 korona tőkét és 64.245 korona járadékot tett ki. A díj- kár és nyereség tartalékalapok, valamint a díjhozatok 38.128.943 korona 63 fillért tesznek ki. Az intézet összes tartalékai a nyereség-tartalék ezidei javadalmazása után 3.162.670 korona 49 fillérrel szaporodtak. Az intézet tőkét a képviselőségeknek élő készpénz-állomány, a folyószámla követelések és a viszontbiztosítóknál, a képviselőségeknek és feleknél külnölvő egyenlegek bevonása nélkül a következőképen vannak elhelyezve: Pénztári készpénz-állomány az intézet székhelyén 224.735 korona 49 fillér, hitelintézeteknél és takarékpénztáraknál lévő követelésekben 6.260.103 korona 05 fillér, az intézet budapesti, bécsi és prágai tehermentes házaiban 3.295.000 korona, állampapírokból, vasúti részvényekben és elsőbbségi kötvényekben, valamint óva-

dékképes záloglevelekben 23.030.250 korona 84 fillér, tárczabeli váltókban 413.326 korona 63 fillér, jelzálogkölcsonokban 14.280 korona 94 fillér, az intézet életbiztosítási kötvényeire adott kölcsönökben 4 millió 368.240 korona. Az 1911. évre kimutatott 420.472 korona 37 fillér nyereségből részvényenkint 16 korona (8 százalék) osztalék kifizetése fog indítványba hozni.

A pénzpiacról. Csöndes volt a hét, az ünnepi előkészületek a pénzpiacra is érezhetőek voltak. Pihent a forgalom a tőzsdén, a pénzintézetek iródaiban sem kötöttek új üzleteket, szóval erős igényeket nem támasztottak a pénzforrások iránt. Valószínűleg ennek a következménye az, hogy egyik-másik piacon nagyobb pénzajánlat is jelentkezett. Különösen Berlinben volt kedvező a pénzpiac helyzete. Elég tekintélyes mennyiségű pénz került a piacra, ami a magánkamatlábát erősen megjavította. Ma már 1 és egynegyed százalékkal 3 ötnyolcad százalékre csökkent a privát diszkont Berlinben. Sajnos, a berlini javulással nem járt együtt a mi pénzügyi viszonyaink kedvezőbb alakulása. Nálunk még mindig arra számítanak, hogy husvét után javul meg a piac helyzete, mert abban reménykednek, hogy lassankint a francia pénzügyi ajánlatok is megjelennek a piacon. Minden esetre kívánatos volna, hogy a remény valóra váljon, mert a hosszú idő óta tartó erős pénzügyi feszültség nemcsak a vállalkozói kedvnek szegi elejét, hanem megakasztja az egészséges hitelélet alakulását.

Lámpacsó-kartel. A lámpacsóveket gyártó magyar és osztrák gyárak, névszerint Schreiber J. unokaöccsei ügyvérei telepek r.-t. budapesti, Magyar ügyvérei művek Inwald József r.-t. budapesti, Schreiber Vince szentszidónai, S. Reich et Co. bécsi és Jos. Rindsknopf et Söhne kosteni cégek — írja a K. L. — egymással kartelt kötöttek, amelybe belevonták a nagykereskedőket is. Magyarországon elismert nagykereskedők a Zucker Henrik, Glaser Lipót, Sperlinger Vilmos és fia budapesti, Baruch J. és fia temesvári és Deutsch Károly Ignác feketeterdői ügyvérei raktár, nagyváradi cégek. A nagykereskedők kötelezték magukat, hogy a karteltől évenként 500—500 ezer darab lámpacsóvet vesznek át és 100 darabon felül 1000 darabig való vételnél nem adják a 3, 5 és 8 ösveket 4.20 korona, a 11-eseket 4.60 korona + 10% fölön alul. A közép- és kiskereskedőket ezen árak alapján évi fogyasztásukhoz képest osztályozzák.

A Belvárosi Takarékpénztár affiliációi. Ezen cím alatt megírt mai hírünkre illetékes helyről úgy értesülünk, hogy a Belvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság kecskeméti intézete a kecskeméti Leszámitoló- és Pénzváltó Bank R.-T.-nak *nincsen összeköttetése* a Kecskeméti Vasöntőde és Gépgyár R.-T.-nél s így nem is szenvedhetett veszteséget. A Kecskeméti Vasöntőde és Gépgyár R.-T. a *Kecskeméti Közgazdasági Bank R.-T.-al áll üzleti összeköttetésben* s így az esetleges veszteségek ezt az intézetet érhették. A Kecskeméti Leszámitoló és Pénzváltó Bank R.-T. egyike a legelső kecskeméti intézeteknek.

A Gazdák Hitelintézetének közgyűlése. A Magyar Gazdák Hitelintézete Részvénytársaság közgyűlése elfogadta az igazgatóság jelentését, amely megállapítja, hogy az intézetnek az év végéig befizetett alaptőkéje mintegy 9%-ot jövedelmezett. A felügyelő-bizottság jelentésének felolvasása után a közgyűlés úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadta és az igazgatóságba a következőket választotta: Gróf Lázár István országgyűlési képviselő, földbirtokos (Kölcsház), báró Kemény Ákos főispán, földbirtokos (Dicsőszentmárton), ifj. gróf Wolkenstein Oswald es. kir. kamarás, dr. Baitzár Dezső ev. ref. püspök (Debreczen), Ugron Gábor nyug. főispán, földbirtokos (Marosvásárhely), gróf Pongrácz János országgyűlési képviselő, földbirtokos (Vágújhely), báró Stojanovich Iván országgyűlési képviselő, földbirtokos (Lazunás), dr. Fenyvessy Soma ügyvéd (Marosvásárhely), Balla Árpád vállalkozó (Ujvidék), Mikoss Aladár földbirtokos (Győrök), dr. Mayer Ödön országgyűlési képviselő, ügyvéd (Gyulafehérvár), Gallovich Jenő, Kenesse Ferencz nyug. jószágigazgató, Biedermann Gyula igazgató. A felügyelő-bizottság tagjai lettek:

Zerkovitz Emil ker. tanácsos (elnök), Halász József, a Marosvásárhelyi Agrártakarékpenztár igazgatója, Pető Kázmér, a Magyar Takarékpénztárak Központi Jelzálogbankja R.-T. h. főkönyvelője. A közgyűlést követő igazgatósági ülésen alelnökké: gróf Lázár István, báró Kemény Ákos és ifj. gróf Wolkenstein Oswald választott meg.

Gépgyári tisztviselők mozgalma. A magán-tisztviselők körében az utóbbi időben észlelhető erős mozgalmak, amelyek a banktisztviselők köréből kiindulva, más szakmákra is átragadtak, a legutóbbi napokban gépgyáraink tisztviselőinek körében találunk élénk viszhangra. A gépgyári tisztviselők azt panaszozzák föl, hogy a fizetésemelkedésük nem tartott lépést a fokozódó drágasággal s ha egy vezető állás megüresedik, nem az illető gyár egyik főbb tisztviselőjével töltik be, hanem mellőzik a jogos ambícióit, s idegen hivatalnokot állítanak az exponált tisztség betöltésére. Panaszokdnak továbbá a nyugdíj, a nagy munkaidő miatt. Mind-ezen bajok orvoslására megalakították szövetségüket, melynek célját és programját az előkészítő bizottság állapítja meg. A tisztviselők a Magán-tisztviselők Országos Szövetségének ógisze alatt szervezkednek.

A Generali mérlege. Ma tette közzé múlt évről szóló mérlegjelentését a Trieszti Általános Biztosító Társulat. Az április 4-én tartott közgyűlés elé terjesztett mérleg igen kedvező képet nyújt a társaság üzleteinek fejlődéséről. A társaság 416 milliónyi díjtartalékának csak alig egyötöd része (82 millió K) van magyar értékekben. A jelentésből látjuk, hogy az 1911. december 31-én érvényben volt életbiztosítási tőkeösszegek 1.189 millió 790.207 korona 74 fillért tettek ki és az év folyamán bevett díjak 51.905.357 korona 81 fillérre rugtak. Az életbiztosítási osztály díjtartaléka 24.558.447 korona 87 fillérrel 351.843.680 korona 02 fillérre emelkedett. Az életbiztosítottak osztályalapja 6.987.470 korona 49 fillért tesz ki. A tüzbiztosítási ágban, beleértve a tükörüveg-biztosítást, a díjbevétel 18.155.625.823 korona biztosítási összeg után 31.117.251 korona 84 fillér volt, miből 10.777.655 korona 29 fillér viszontbiztosításra fordított, úgy, hogy a tiszta díjbevétel 20.339.596 korona 55 fillérre rugott és ez összegből 14.714.913 korona 09 fillér mint díjtartalék minden tehertől menten jövő évre vitették át. A jövő években esedékesse váló díjkötelezvények összege 148.108.144 korona 98 fillér. A betörésbiztosítási ágban a díjbevétel 1.494.546 korona 70 fillérre rugott, miből levonván a viszontbiztosítást, a tiszta díjbevétel 816.101 korona 49 fillért tett ki. A szállítványbiztosítási ágban a díjbevétel kitűnt 5.133.335 korona 29 fillért, mely a viszontbiztosítások levonása után 2.330.844 korona 58 fillérre rugott. Kárként a társaság 1911-ben 45.723.647 korona 90 fillért és alapítása óta 1.063.798.459 korona 33 fillért fizetett ki. E kártérítési összegből hazánkra 211.795.053 korona 79 fillér esik. A nyereség-tartalékok közül, melyek összesen 23.957.883 korona 59 fillérre rugnak, különösen kiemelendők: az alapszabályszerű nyereségtartalék, mely 6 millió 804.335 korona 18 fillért tesz ki, az értékpapírok árfolyamigadozására alakított tartalék, mely az ideai áttalással együtt 14.962.260 korona 76 fillérre rug, továbbá felemlítendő a 160.000 koronára rugó kétes követelések tartaléka és az ingatlan tartalék, mely az ideai áttalással 2.031.287 korona 65 fillért tesz ki. Részvényenkint 700 arany frank osztalék kerül kifizetésre. A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek elsőrangú értékekben vannak elhelyezve, az ideai áttalások folytán 392.746.965 korona 47 fillérről 416.840.622 korona 40 fillérre emelkedtek, melyek következőképen vannak elhelyezve: 1. Ingatlanok és jelzálogkövetelések 101.703.390 korona 60 fillér. 2. Életbiztosítási kötvényekre adott kölcsönök 36 millió 489.996 korona 03 fillér. 3. Letétmenyezett értékpapírokra adott kölcsönök 4.961.098 korona 36 fillér. 4. Értékpapírok 249.564.355 korona 85 fillér. 5. Követelések államoknál és tartományoknál 19.182.014 korona 70 fillér. 6. Tárca váltók 634.457 korona 05 fillér. 7. Készpénz és az intézet követelései a hitelezők követeléseinek levonásával 4.305.309 korona 81 fillér. Összesen 416.840.622 korona 40 fillér. Ezen értékekből 82 millió korona magyar értékekre esik. Ezen alkalommal arra utalunk, hogy az Assicurazioni Generali legújabb leányintézete, a „Minerva” általános biztosító részvénytársaság Budapesten, a kezességi és óvadék-, valamint az elbirtoklás, lopás, hűtlen

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-féle

Használatra valódi áldás gyomor- és székzsorulásban szenvedőknek.

Igmándi keserűvíz

Az elrontott gyomrot 2-3 óra alatt teljesen rendbe hozza.

Kis üveg 40 fillér Nagy üveg 60 fillér

kezelés és sikkasztás elleni biztosítást, nemkülönben a versenylovak, telivérek és más értékesebb tenyészállatok biztosítását vezette be mint új ágazatokat hazánkban.

Vidéki bankok válsága. Az öt év előtti pénzkrisis nem hagyott olyan súlyos nyomokat maga után, mint a jelenlegi tartós hitelválság. Vidéki és fővárosi intézetek egyformán érzik a súlyos helyzet hatását. Különösen a vidéki bankokra jár rá erősen a rud. Hitelüket megszorítják, visszlezámitolásra felküldött váltóikat alapos cenzurának vetik alá, jelzálogos kölcsöneiket nem cedálhatják, mert az emissziós intézetek nem képesek záloglevelet plaszírozni. Bajukat még a Magyar Pénzintézetek Központi Hitelbankjának válsága is tetézi. Ez a szerencsétlen pénzintézet minden bizonynyal magával ránt több vidéki bankot. A Központi Hitelbank jelenlegi vezetősége ugyanis rendkívül mostohán bánik el a vidéki bankokkal. Nem elég, hogy a Központi Hitelbank kötelékéhez tartozó vidéki bankok már azáltal is jelentős veszteséget szenvedtek, hogy a Központi Hitelbank részvényei értéktelenebbé váltak, még a betétjeiket sem tudják visszakapni. Tizenkét millió korona betétje volt a válságba jutott Pénzintézetek Központi Hitelbankjának, amely összeg kilenczven százalékát a vidéki bankok szolgáltatták. Most erősen dolgozik a fizetésképtelen bank ügyeit intéző vezetőség a státus összeállításán, s amíg ezzel el nem készülnek, addig a vidéki intézetek egy árva krajczárt sem látnak betétjeikből. Megszenvedik azt az áldozatkészségüket, melylyel téglát hordtak egy olyan centrum építéséhez, amelytől egy nagy Központi reeszkompt-intézet kialakulását remélték. Hogy tervük nem sikerült, azért egyenesen a Központi Hitelbank volt vezetői felelősek, akik lelekiismeretlen spekulációs manőverekkel elusztatták ezeknek a kis intézeteknek a vagyonkát. Már mutatkozik bomlás a vidéki intézetek sorában. Így két *somogy-megyei* s legalább is három *fölvidéki* intézetről beszélnek pénzügyi körökben, hogy fizetési kötelezettségeiknek megfelelni alig tudnak, s lépten-nyomon moratóriumért könyörögnek. Arra kérik adósaikat, hogy legalább csak addig várjanak, amíg a Központi Hitelbank helyzete tisztázódik. Kérdés, hogy az adósok hajlandók-e ilyen hosszú moratóriumra?

A „Merkur” tőkeemelése. Megirtuk, hogy a Merkur Bank és Váltóüzlet R.-T. felemeli alapítóját. Az igazgatóság határozata értelmében a régi részvényeseknek 12.500 darab új 400 korona névértékű részvényt 600 koronás átvételi árban ajánlanak fel. A bejelentések bezárólag április 16-ig eszkelendők az igényjogosultság különben elvesztése mellett az intézet bécsi (I. Wollzeile 1.) és budapesti (V. Fűrődő-utca 3.) számfejtőségénél és valamennyi vidéki fiókjánál. A bejelentéssel egyidejűleg lefizetendő az egész 600 korona átvételi összeg s ennek 1912. január 1-től járó 5 százalékos kamata.

Új tőkeforrás a magyar piac részére. Most, amikor a pénzpiac helyzete nemcsak nálunk, hanem külföldön is mindenütt igen feszült, amikor éppen e miatt a nagy tőkeeros piacok az idegen országok számára a legnagyobb tartózkodással nyújtanak csak unérsékelt hitelt, valóban örvendetes meglepetésként hat az a hír, hogy a német és a svájci piacokon most egy tőkeeros nagy pénzcsoporthal alakult kifejezetten azért, hogy a magyar piacokon fejtsen ki tevékenységet. A csoport tagjai a Bank für Handel und Industrie (Berlin), a Schweizerischer Bankverein (Basel), a Rothschild-csoportból kivált Darmstaedter Bank, a K. u. k. Priv. Wechselstube A. G. Merkur (Bécs), valamint a Merkur Váltóüzlet RT. Budapest. A csoport magyarországi képviselője a Merkur lesz és ennek révén fogja a hatalmas pénzcsoporthoz magyarországi műveletei lebonyolítani. A hazai gazdasági élet szempontjából kétségtelenül rendkívül nagy és örvendetes jelentősége van ennek az új alakulásnak, mely — miután első ízben történik, hogy német és svájci bankok így egy csoportot alakítanak — a nemzetközi pénzpiacokon mindenütt igen nagy feltűnést fog kelteni. Természetesen a csoport összetartozását és érdekösszességét külsőleg is dokumentálni fogja az által, hogy az egyes intézetek igazgatóságaiban kölcsönösen képviseltetik magukat, mint az a Merkurnál tudvalevőleg már most meg is történt.

A tőzsdetanács ülése. Az ujonnan megválasztott tőzsdetanács Horváth Elemér elnöke alatt ma délelőtt feltizenkét órakor tartotta meg alakuló ülését, a kereskedelmi miniszter megerősítvén tisztségükben a közgyűlés által megválasztott tanácsosokat. Az ülés tárgyát az elnökség és a különböző bizottságok tagjainak megválasztása képezte. A tanács elnökévé ismét Horváth Elemért, alelnökéivé pedig Simon Jakabot és Végh Károlyt választották meg.

A boszniai buza közjogi helyzete. Bármilyen abszurd dolognak látszik is, az kétségtelen, hogy a tőzsdén ma erről folyt a szóbeszéd egy tőzsdépör kapcsán. Egy helybeli gyár ezer mázsa búzát szállított egy fővárosi malomnak s utóbb különként 10 fillér felülfizetést követelt a malomtól azon a czímen, hogy a buza az üzansz-minőségénél súlyosabb volt. A malom megtagadta a felülfizetést azzal a kifogással, hogy a szállított áru közé bosnyák buza is volt keverve. A felperes gyár a tárgyaláson tagadta, hogy a szállított búzában olyan is lett volna, amely Boszniában termelt, de hangoztatta, hogy őt a különként kért 10 fillér akkor is megillette volna, mert hisz nem az eredet, hanem a minőség a fontos. Azonkívül hivatkozott a közjogi állapotról. Bosznia hovatartozásáról szóló törvényekre és az annexiók proklamációjára s kifejtette azt a meggyőződését, hogy Bosznia Magyarországhoz tartozik. Ennek az állításának támogatására fölemeltette azt is, hogy Bosznia gazdasági helyzetéről mindig a magyar földművelési miniszter ad ki jelentést. A felperes érvelésének elhangzása után a szakértő bizottság visszavonult tanácskozásra és úgy döntött, hogy az alperes malomnak igazolnia kell, hogy a szállított búzában volt-e csakugyan bosnyák buza is? A kérdés közjogi részét a szakbizottság mellőzte, elég helytelenül, mert a polgári bíróságok már ismételtelen elfogadták az annexió törvényes alapját, a magyar szent koronához való tartozást. Nincs tehát semmi értelme annak, hogyha a 67-es kormányok politikai alkalmazkodásból kerülnek a kérdés rendezését, független bíróságaink is — politizáljanak.

Az osztályorsjáték mai húzásán a következő nagyobb nyerevényeket sorsolták ki:

Otész koronát nyertek: 1443 20837 78228 93344.
Kéteszer koronát nyertek: 475 8834 16372 21144
22286 25478 39135 45247 52035 53958 60540 62821
65331 65810 70091 77192 80033 86511 109584.
Ezer koronát nyertek: 933 3971 4476 9665 10850
11508 14320 16687 17310 18613 21467 22403 27760
33613 34862 37788 44508 46688 47146 54081 57507 58046
58183 62084 64451 67191 67509 69513 71592 72187
72605 75673 76118 81297 82824 86154 87588 87790
88329 90100 91516 92027 92247 92729 94247 94769
95761 98300 96040 99242 100503 100897 104064 106753
108122 109502 109492.

Otész koronát nyertek: 297 693 819 1223 4189
4218 5184 5002 8454 11280 12200 12535 17718 18319
19185 21353 22124 24115 24490 24728 32326 34298
34482 35147 35252 36639 36116 36491 37960 38509
38584 42182 43498 43571 45085 46802 49398 49177
51188 51490 52904 54611 54708 57209 58723 61474
63446 63731 64496 64737 64871 65875 66138 68630
73944 74444 78067 81931 83803 85884 90115 90938
93913 94285 94874 95482 95736 97777 99015 99803
102878 103250 103596 103682 104099 106330 106699
108936. A többi kihuzott sorsjegyek kétszáz koronát nyertek.

Egy biztosító cégváltozása. Működik Budapestén a Star életbiztosító-társaság London magyarországi képviselősege. Ez a társaság most új cégcsöveget változtatott. Új cégcsövege: Star biztosító-társaság London magyarországi képviselősege.

A Generali forgalma. Az Assicurazioni Generali életbiztosítási osztályánál 1912. évi márczius hónap 2377 ajánlat 18,771,316 korona 64 fillér biztosítási összeg erejéig nyújtott be és 2047 kötvény 16,363,090 korona 84 fillér biztosítási összegre állított ki. F. évi január 1-je óta 7065 ajánlat 56,449,515 korona 83 fillér biztosítási összeg erejéig nyújtott be és 6112 kötvény 50,206,426 korona 07 fillér biztosítási összegre állított ki. F. évi január elseje óta a bejelentett károk 2,689,485 korona 19 fillér. Az életbiztosítási osztály kimutatott állománya 1911. december hó 31-én 157,997 kötvény után 1,189,790,207 korona 74 fillér tőkét és 1,950,287 korona 57 fillér járadékot tett ki, amire készpénzben 351,843,080 korona 02 fillér van tartalékba helyezve. Az 1911. évben az életbiztosítási osztály által teljesített kifizetések 25,682,498 korona 78 fillért tettek ki s az összes ágazatoknál a társulat alapítása óta (1831.) azévenkénti kimutatások szerint fizetett károk összege 1,063,798,459 korona 33 fillér. A biztosítás minden pótadíj nélkül érvényben marad a teljes összeg erejéig, ha a biztosított népfelkelési kötelezettségénél fogva hivatott be. A betérés-lopás elleni biztosítási osztályánál ugyancsak hónapban 148 káreset 36,697,27 korona összeggel, f. évi január 1-je óta 600 káreset 126,780,91 korona összeggel került bejelentésre.

A Tavaszi Vásár. A folyó hó 18-án megnyílt Tavaszi Vásárra a vidékről egyre nagyobb számban jelentkeznek a bevásárló kereskedők. Az irodához eddig több, mint 500-an jelentették be látogatásukat. Az igazgatóság, amely a vidékről feljövő kereskedőknek mérsékelt vasuti utazásra jogosító igazolványt ad, ezután is felhívja az érdekelteket, hogy jegyutalványaikra vonatkozó kéréseiket ne a fővárosi Vigadóba, hanem a Tavaszi Vásár irodájában (Irányi-utca 21.) intézzék. A Vigadót most rendezik be a Vásár céljaira. A Vásárra jelentkező kiállítók száma tekintetében az idén előreláthatólag emelkedés nem fog mutatkozni, mert a vezetőség inkább arra irányította törekvését, hogy a vásári kereskedők számát növelje, és a Vásár üzleti forgalmát fejlessze. A Vásár végleges programját az ügyvezetőség a jövő hét folyamán fogja elkészíteni és ugyancsak a jövő héten kéri fel a kereskedelemügyi m. kir. minisztert a Vásár megnyitására. A kiállítók jelentkezését az iroda a jövő hét végével beinteti.

Kisebb iparvállalatok felszámolása. A Continental lemosható galler- és kézelőgyár r.-t. VII., Telep-u. 43. kimondotta a felszámolást és dr. Kovald Emil, György Ákos, dr. Láng Lajos, Hosszu István és Nagy Andor választottak meg felszámolóknak. — Lumen gyertya- és szappangyár r. VII., Kazinczy-u. 51. ugyancsak beadta a kulcsot. Felszámolók Hirsch Jakab és Hircz Móritz.

Francia ügyvédek visszaélései. A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségéhez az utóbbi időben ismételtelen érkeztek panaszok amiatt, hogy egyes bányahivatalok részéről a külföldön nagyobb beszerzések történtek. A konkrét esetek kapcsán a Szövetség alapos utánjárással megállapította, hogy e beszerzések körül tulajdonképpen hazánkban utazó francia ügyvédek visszaéléseiről van szó, akik próba czímen kisebb megrendeléseket esközölnek ki s azután sokkal nagyobb mennyiségű árut küldetnek el. A vidéki hivatalok sok esetben a hosszadalmas és bizonyos tekintetben, minthogy a szállítás a megrendelő tisztviselő által meg nem értett francia nyelvű megrendelés alapján történt, kétes kimenetelű pörökösödés elkerülésére, átveszik a külföldi árut, noha arra egyáltalán szükségük sincsen. Franciaországi és svájci gyárak képviselői ily módon nemcsak hatóságokat, de sok magánfelet is megkárosítottak már s mindezek megőrlésére az ügyvédeknek a Franciaországi és Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége ezért azzal a kérelemmel fordult a kereskedelmi miniszterhez, hogy a kincstári bányahivatalok panaszolt külföldi beszerzéseit dolgában elrendelendő vizsgálatok alkalmával a nyomozás a francia utazó ügyvédek szerepére is kiterjessék s egyben külön is figyelmeztesse az összes hatóságokat a külföldi gyárak képviselőinek visszaéléseire azzal, hogy minden e téren tapasztalt visszaélést annak megtörése céljából azonnal hozzanak a felsőbb hatóságok tudomására.

Országos háziipari és amatőrkiállítás Miskolcon. Izabella főhercegnő védnöksége alatt vasárnap nyílik Miskolcon az országos háziipari és amatőr-fénykép, festmény, kézimunka, slójd, iparművészeti és antik-műtárgykiállítás. 950 kiállító mestermunkájával van ott képviselve az ország minden vidékének háziipara s a legkiválóbb amatőrök járultak hozzá a tárlat sikeréhez. A kiállítás különösebb érdekességei a néprajzi csoport, melyben 160-nál több népviseletű baba van festői díorámban elhelyezve s ethnográfiai szempontból is igen tanulságos. A slójdteremben 52 iskola gyermekmunkájával nemcsak gyönyörködtet, de fontos pedagógiai célt is szolgál. A kiállítással kapcsolatos ünnepek sorozata hűsvét után veszi kezdetét, így április 11-én lesz a gazdaszonyok napja, melyen a házilag készült élelmiszer és életrészletek kerülnek bemutatásra és díjazásra, 14-én antik-műtárgyak napja, 15-én színelőadás lesz a matyódalárda s matyónapszámok bemutatásával, 16-án a kiállítás bezárása s a tárgysorsjáték húzása. A sorsjegyek magyaros motívuma kézimunkaterveket bemutató képeslevegőlapokra vannak nyomva s fényerőnyük egy matyó motívumokkal készült modern szobáberendezés.

A gyapjúárverések. A Magyar Általános Hitelbank az idei gyapjúárverések első sorozatát július 23-ára tűzte ki, melyre bejelentéseket legkésőbb június 16-ig fogadnak el.

Egybehívott közgyűlések.

Április 11. Beocsi Czemengyár Unió r. t. (tőkeemelés.)

Április 27. Magyar Általános Kőszénbánya r. t. (r. k.)

A Brázay Kálmán cég
budafoki gyártelepének városi raktárai
Budapest, VIII., Baross-u. 43.
szám alatt vannak.

BELATINY PEZSGÓ

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonátőzsde.

Budapest, április 6.

A készáru piacra ma kifejezetten szilárd volt az irányzat. Csekély kínálattal szemben a maltnak elég jó vételekedvűt mutattak és jobb árak fizetése elől sem idegenkedtek, a forgalom mindazonáltal korlátozott maradt, mivel az árubirtokosok igen tartózkodók és kissé túlkövetelők is voltak. Így aztán mindössze csak mintegy 7000 q buza kelt el a csütörtöki árnál 5-10 fillérrel olcsóbban. A legdrágább eladási ár 12.- korona volt 81 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 11.65 korona 78 kilós becskereki buzáért. Egyéb gabonane-műek közül a rozs 10-15 fillérrel, a zab 5 fillérrel, a tengeri 2 1/2 fillérrel drágább. Forgalomba került 1400 q rozs 10.07 1/2-10.20 koronás árakon, 100 q zab 9.90 koronás áron és 500 q tengeri 9.-9.02 1/2 koronás árakon. A határidőpiacon a mai üzlet, noha igen szép idő volt, mégis mindjárt a megnyitáskor szilárdan és a tegnapielőtti zárlatnál jóval magasabb jegyzésekkel indult meg. A nagy forgalom folyamán élénk fedezési hajlandóság mutatkozott és mivel ennek folytán a kereslet egyre fokozódott, az irányzat csak még jobban szilárdult, mi mellett aztán az árfolyamok még tovább emelkedtek. Különösen az áprilisi és a májusi buza volt ma igen élénk kereslet tárgya, mivel a felmondások nem feleltek meg a várakozásoknak. Felmondtak ugyanis: 25.000 q buzát, 24.000 q rozst és 43.000 q zabot. Ebből a kisarányú felmondásokból azonban semmiféle következtetést sem lehet levonni, mert a teljesítési nap folyó hó 11-ére esik, ez pedig nemzeti ünnepnap és így tehát sokan nem mondtak föl, amit különben felmondtak volna. Az áprilisi buza ma 4 fillérrel a tegnapielőtti zárlaton fölül, 11.38 koronán indult, 11.53-ig emelkedett, aztán 11.43-ig csökkent, de ismét 11.52-ig emelkedett és zárlatkor így is maradt. Az októberi buza 10.80 koronás kezdő árfolyama 11.88-ig ment fel és 11.86 koronán zárult. A csütörtöki zárlathoz viszonyítva, végeredményképen ma az áprilisi buza 18 fillérrel, az októberi buza 9 fillérrel, az áprilisi rozs 2 fillérrel, az októberi rozs 7 fillérrel, az áprilisi zab 8 fillérrel, a májusi tengeri 8 fillérrel emelkedett.

Kötött:

Buza. Tiszavidéki: 300 q 81 k 21.- K, 150 q 81 k 23.70 K, 1000 q 79.8 k 23.70 K, 300 q 79.5 k 23.70 K, 600 q 79 k 23.70 K, 500 q 79 k 23.80 korona.
Fejérmegyei: 150 q 80 k 23.50 K, 800 q 79 k 23.30 K, 200 q 78.5 k 23.20 K.
Pestvidéki: 200 q 80 k 23.60 K, 100 q 78 k 23.45 K, 150 q 77.5 k 23.30 K.

Felsőmagyarországi: 600 q 81 k 23.60 K, 150 q 80 k 23.60 K, 300 q 78 k 23.40 K.
Becskereki: 1200 q 78 k 23.30 K.
Aradi: 100 q 79.5 k 23.50 K.
Rozs: 200 q 20.40 K ppar., 200 q 20.30 K ppar., 200 q 20.35 K ppar., 100 q 20.40 K ppar., 500 q 20.35 K ppar., 200 q 20.15 K ppar.
Tengeri: 400 q 18.- K, 100 q 18.05 K vaggonba.
Zab: 100 q 19.90 K kpf.
Árak 100 kilogrammonként koronaértékben értendőek.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

	Kilós	Ára 100 kg.	Kilós	Ára 100 kg.
Buza				
Tiszavidéki	75	—	79	23.25-23.45
"	76	—	80	23.30-23.55
"	77	—	81	23.40-23.70
"	78	23.-	82	—
Fejérmegyei	75	—	79	23.05-23.25
"	76	—	80	23.0-23.40
"	77	—	81	23.35-23.50
"	78	22.90-23.15	82	—
Pestvidéki	75	—	79	23.05-23.25
"	76	—	80	23.20-23.40
"	77	—	81	23.35-23.50
"	78	22.90-23.15	82	—
Bánsági	75	—	79	23.20-23.40
"	76	—	80	23.30-23.60
"	77	—	81	—
"	78	23.-	82	—
Bácskai	75	—	79	23.-23.25
"	76	—	80	23.20-23.45
"	77	—	81	—
"	78	23.-	82	—
Rozs	I. rendű új	—	—	23.50-20.70
	Középmínőségű új	—	—	20.30-20.50
Arpa	takarmány I. rendű	—	—	19.10-19.60
	II.	—	—	—
Zab	I. rendű	—	—	20.40-20.60
	II.	—	—	19.80-20.10
Tengeri belföldi új	—	—	—	17.70-18.05
Köles	—	—	—	—

A határidőpiacon kötött:

Dél előtt:

Előfordult kötések (100 kg.-kint) 1912-re.

Buza 1912 áprilisra	22.76-74-23.06-86-98
Májusi buza	22.76-74-23.08-98-10
Buza októberre	21.60-58-76
Rozs áprilisra	20.66-76-48-62-58
Rozs májusra	—
Rozs októberre	17.64-62-80-74
Zab áprilisra	19.58-56-64
Zab májusra	—
Zab októberre	17.-04-16.96-17.12-02-04
Tengeri 1912 májusra	17.62-60-78-74
Tengeri júliusra	17.52-56-60
Tengeri augusztusra	17.60-78
Káposztarepeze	—

1 óra 30 perccor zárulnak:

Buza áprilisra	23.04-23.06
Buza májusra	23.08-23.0
Buza októberre	21.2-21.74
Áprilisi rozs	20.60-26.62
Rozs októberre	17.74-17.76
Zab áprilisra	19.72-19.74
Zab októberre	17.12-17.14
Tengeri 1912 májusra	17.74-17.76
Tengeri júliusra	17.62-17.68
Tengeri augusztusra	—
Káposztarepeze augusztusra	31.60-31.80

Budapesti gabonatorgalom.

1912. április 3-ától 1912. április 5-ig.

Erkezett Elszállított

	m	é	t	e	r	m	a	z	s
Buza	20181	—	—	—	—	—	—	—	—
Rozs	218	—	—	—	—	—	—	—	—
Arpa	150	—	—	—	—	—	—	—	—
Zab	14074	443	—	—	—	—	—	—	—
Tengeri	3397	1600	—	—	—	—	—	—	—
Liszt	357	12204	—	—	—	—	—	—	—
Korpa	—	2784	—	—	—	—	—	—	—

FELTALÁLÓK UTMUTATÓJA

SZABADALMAZÁSHOZ ÉRTÉKESÍTÉS-HEZ NÉLKÜLÖZHETELLEN! DÍJTALANUL KÜLDI: **ÁRON ÉS MOLNÁR** SZABADALMI ÉS ÉRTÉKESÍTÉSI IRODA BUDAPEST VI. JÓZSEF-KÖRUT 9. SZÁM.

ELSŐRANGU ÖSSZEKÖTTETÉS MINDEN ÁLLAMBAN ÉRTÉKESÍTÉSI KÖRÜLTARTÁSOK FELELVENKINT. MUNKADÉKÁRT KÉZST ÉREMMELE KÍTÖNTETVE PATENT VERWERTUNG. TELEFON: 140-55.

KONTINENTÁLIS ÉRTÉKESÍTÉSI KÖRÜLTARTÁSOK FELELVENKINT!

Értéktőzsde.

A mai előtőzsde iránya szilárd, de a forgalom a kétős ünnep előtt teljesen pangott. A nemzetközi piacon a Magyar hitelrészvény, a helyi piacon a Rimamurányi részvény bécsi megbízásból keresett volt. A készáru piacra a Gummi részvény ma is tetemesen emelkedett. A zárlat nyugodt volt. A déli tőzsde iránya tartott volt, de a forgalom igen csekély volt délben is, mert a berlini jelentés újra hiányzott. Ugyanis a német piacokon ma szünetet tartottak. A készáru piacra az árnívó nem változott. A járadékpiac csöndes, a valuta és ércváltó változatlan volt.

Az előtőzsde kötött: Osztrák hitel 658.75-658.75, Magyar hitel 836.75-838, Jelzálogbank 475.50, Rima 723-724.50, Államvasút 733.50, Városi villamos 428-428.50, Közúti vasút 791-798, Magyar bank 670.75-672, Mercurbank 292.50-293, Gummi 593-597, Schlick 520-522.50, Vasúti forgalmi 453-455, Hazai sorsjegy 122.50-123.25.

A déli tőzsdén kötött: Osztrák hitel 658-658.25, Magyar hitel 837.50-837.75, Rima 723.25-725, Közúti vasút 790.50-792, Magyar bank 670-670.75, Agrár-bank 529.50-531, Kereskedelmi bank 3960-3963, Budapesti bank 415, Mercurbank 293-293.50, Erzsébetvárosi takarékpénztár 535, Belvárosi takarékpénztár 671-672, Lipótvárosi takarékpénztár 207, Bp.pesti takarékpénztár 435, Fővárosi takarékpénztár 2325, Viktória gőzmalom 270, Czement 1. 287, Drasche 1178-1185, Salgó 720, Ujlaki 375-377, Gummi 594-595, Hazai sorsjegy 121-122, Schlick 522-523.

Még sohasem létezett olyan gyógyszer, mint a rég elismert és jónak bizonyult **Dr. Schöfft-féle „ARANYCSEPPEK“**

váltó és minden gyomorba ellen, a görcsöt 15 perc alatt megszünteti és gyógyítja a hasdugulást és köhögést, továbbá vértisztít, a székletet is megszünteti az étvágytalanságot, fejmérges, hanyásingert, aranyeret és reumatikus fájdalmakat. Aki ezen szert a házába tartja, soha nem eshet nagy betegségre és a gutaütéstől is mentve van. Vesebaj és köiera ellen.

1 üveg ára . . . 1 frt. 20 kr.
1 drb. sebtapasz 1 frt. 50 kr.

Székföldi minden világrészbe:

Franz Dommanovics
Wien, 17. Bez. Halischgasse 19. II/30.
Magyar levelezés.

Heti műsor:

Április hó	Magy. Kir. Operaház	Nemzeti Színház	Népepera	Vigszínház	Király Színház	Magyar Színház	Új Színház	Budapesti Színház	Várszínház	Uránia
9 Kedd	Tanaháuser	Éva boszorkány	Drótoslót	Innocent	Leányvásár	A frankfurtiak	Tavaszi mámor Kaczagni - meghalni Iroda om	Mayerék	—	Mesés India
10 Szerda	Bohémélet Havasi gyopár	A szerelem gyermeke	Herceg-kisasszony	A kém	Leányvásár	A rablólovag	Tavaszi mámor Kaczagni - meghalni Irodalom	Mayerék	—	Mesés India
11 Csütörtök	Faust	III. Richárd	A dollárkirálynő	Csitra	Leányvásár	Az a ibi	A Mari Abátor Kasszián	Mayerék	—	Mesés India
12 Péntek	Rodostó	Éva boszorkány	Luxemburg grófia	Innocent	A Gésák	A franku tiak	Tavaszi mámor Kaczagni - meghalni Irodalom	Mayerék	—	Mesés India
13 Szombat	Anjégia	Rang és mód	Ae álarczos báli	Györgyike, drága gyermek	A Gésák	A rablólovag	A Mari Abátor Kasszián	Mayerék	—	Az országos szimfonikus akadémia előadása
14 Vasárnap	Délután: Este	A zsidónő; A csárnő	Bohémélet	Csitra; Innocent	Leányvásár; Gésák	Karenin Anna; A franku tiak	A Mari Tavaszi mámor Kaczagni - meghalni Iroda om	A gyimesi vadlót; Mayerék	—	—

Bécsi gabonatorzsde.

Bécs, április 6. (Saját tudósítónktól.) Meglehetősen nagy üzlettelenség közepette az irányzat a gyér kínálat következtében szilárd volt és csak egyes helyi malmok vásároltak egészen jelentéktelen tételekben. Buza 15 fillérrel drágább lett a mult szombati árakhoz képest, rozs 25 fillér árválást tüntetett fel, de ebben a cikkben is csak néhány waggonnal fordult elő kötés, árpa irányzata esendes, árfolyamai tartottak, zab 15 fillérrel emelkedett, csekély helyi kereslet mellett, tengeri 5 fillérrel javult.

Jegyzetett buza: Tiszavidéki 12.30-12.65, mosoni és győri 11.65-11.85, bánáti és bicskai 12.15-12.45, déliavasúti 11.60-11.80, felsőmagyarországi 11.65-11.85, marchfeldi 11.65-11.90.

Rozs: Felsőmagyarországi 10.70-10.90, csepeli 10.65-10.80, pestmegyei 10.70-10.90, déliavasúti és külföldi magyarországi 10.60-10.80, marchfeldi 10.75-10.90 K.

Árpa: Morvaországi 10-10.50, bécsvidéki 10-10.40, felsőmagyarországi 9.30-10.10, mosoni 9.70-10, déliavasúti 9.40-10, maláta 9.75-10, takarmány 9.50-9.75 K.

Magyar tengeri 9.40-9.75, Cinquantin 10.40-10.80. Magyar zab: válogatott 10.85-11.20, elsőrendű 10.65-10.95, közepes 10.35-10.70, alsóausztriai 10.65-10.90 K.

A gabonapiacnak megszilárdulása következtében a héten némi érdeklődés jelentkezett liszt iránt, minden esetre nyomott árakon és átmenetileg. Az átvételek korábbi kötésekre annyiban kielégítőek voltak, hogy a malmok nem növekedtek tovább. Rozsliszt irányzata gyenge, őszi határidőre azonban jó kereslet mutatkozott, takarmányárak promptszállításra a legmagasabb árakat érték el, későbbi határidőkre ellenben nem mutatkozott érdeklődés.

Bécsi értéktörzsde.

Bécs, április 6. (Magyar értékek zárlata), 4 száza lóko arany-járadék 109,20 Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegye 97,75, Magyar hitelbank részvény 836,50. Magyar leszámítoló és váltó részvény 548.—, Rima murányi 728.—, Magyar cukoripar —, Adria hajózási részvénytársaság —, Magyar koronajáradék 89,50, 4 százalékos magyar földteherm. kötvény — Magyar nyeram.-kölcs. sorsjegye 4 7.—, Kassa-Oderbergi Vasntérsz. —, Magyar jelzálogbank 476.—, Magy. kereskedelmi bank —.

Bécs, április 6. (Osztárkértelkek zárlata), 4.2 száza lókos papír-járadék 89,65, 4 százalékos osztrák arany járadék 114,05, 1860-as sorsjegye 1577.—, Osztrák hitel sorsjegye —, Angol osztrák bankrészvény 331,90, Bécsi Bankverőin 548,25, Osztrák-magyar bank 1930, Déli vasut 106,30, Dunagőzhajózási r.t. 1150, Dohány részv. 333.—, Cs. k. arany (vert) 11,38, Német bank 117,81, Osztr. Lloyd 545.—, 4.2 száz. ezüst jár. 9,60-93.— Osztr. koronajáradék 89,65, 1864-es sorsj. —, Osztrák hitelintézeti részvény 657,75, Union-Bank 615,25 Osztrák Landerbank 545.—, Osztrák-magyar államvasút 733.—, Elbevolgyi vasut —, Alpesi részvény 942.—, 20 frankos 19,11, Londoni váltóár 241,25 Lipótkohó —, Török sorsjegye 244,75.

Külföldi értéktörzsde.

Hamburg, április 6. (Zárlat), 4.2 százalékos ezüst járadék 92,3, 1860. sorsjegye 179.—, Déli vasut 17,10 4 százalékos aranyjáradék 97,25, Osztrák hitelrészvény 06,50 Osztrák-magyar államvasut —, Olasz járá dék 95,75, 4 százalékos Magyar aranyjáradék —.

Üzleti tudósítások.

Budapesti szesz törzsde.

Table with columns: Milyen időre?, Fyers, Finomított. Rows include Azonnali és folyó havi szállításra, Április-májusra, Április-augusztusra, Április-decemberre, Irányzat: Bagyadt., Bécsi nyersszeszjegyész, Prágai, Lembergi.

Buzakorpa.

Table with columns: Item, Price. Rows include Finom korpa azonnali szállításra, 1912. áprilisra, 1912. májusra, Durva korpa azonnali szállításra, 1912. áprilisra, 1912. májusra.

Zsiradékok.

Table with columns: Item, Price. Rows include Disznózsír budapesti, vidéki, Szalonna, Városi 4 drbos, 3.

Kőbányai sertéspiac.

Április 6. Magyar elsőrendű: Fiatal nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 152-156 fillér. Fiatal közép (páronként 251-320 klg.-ig terjedő súlyban) 156-158 fillér. Közép (páronként 240-280 klg.) 162-166 fillérig.

Sertéslejtés: 1912. évi április 4. napján volt készlet 28015 drb., — 1912. április 5-én felhajtott 728 drb., — 1912. április 5-én elszállított 113 drb., — 1912. április 6. napjára maradt készletben 28630 drb. A hízott sertésüzlet irányzata: üzletellen,

Sertéskonsumvásári jelentés.

(A székesfővárosi állatvásár és közbiztonsági igazgatóságától. 1912. április 6-án.) ELGöz napi eladatlann maradvány 119 drb sertés, 126 drb süldő. Pótlékhajtás 62 sertés. Mai felhajtás (egy negyed 4-ig) 53 drb sertés. Összesen 234 drb sertés, 126 drb süldő. Eladott 117 drb sertés, 2 drb süldő. Mai maradvány 117 drb sertés, 124 drb süldő.

Árjegyzések: Zsirsertés. Öreg Y. rendű 350 klg. felül ételsúlylevonással 142-144 fillér. Fiatal nehéz 300 klg. felül ételsúlylevonással 153 fillér. Fiatal közép 220-300 klg.-ig ételsúlylevonással 156-166 fillér. Fiatal könnyű 220 klg.-ig ételsúlylevonással 162-172 fillér. Husstetés nehéz 300 klg. felül ételsúlylevonással 144-170 fillér. Husstetés könnyű 140-300 klg.-ig ételsúlylevonással 170 fillér. A vásár irányzata lanyha. Az árak változatlanok.

Felölös szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadó-tulajdonos:

A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.

Igazgató: ERDŐS ARMAND.

Ékszer, ezüst, óra,

hárméveszeti ajándékok, egyházi művek gyári áron beszerezhetők. Ékszerész és Sárja János ós. és kir. udv. szállítónál. Budapest, IV., Kilyó-tér 5., Kolozsvár, Mátyás király-tér 13.

És bérmentve. - Vidékre válassza a postaközzel küldés.

Main financial table with multiple columns: Allamadosság, Záloglevelek, Bankok, Takarékpénztárak, Biztosító társaságok, Gőzmalom, Iparvállalatok, Borsjegyek, Bazilika, Pénzjegyek, Pénzjegyek és váltók. Includes various bank names and financial data.

Idegenek Utmutatója!

Bankok, takarékpénztárak.

Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület.
Budapest.

Alapított 1840-ben. Befizetett részvénytőke 20.000.000 K. Tartalék 59.629.862 K 89 fillér. Könyvekre és folyószámlára elhelyezett betétek álladéka 1910. december hó 31-én 369.403.373 K 18 fillér. Forgalomban levő saját kibocsátványok 333.571.450 K. A takarékpénztár 4 százalékos és 4½ százalékos zálogleveleket, valamint 4 százalékos és 4½ százalékos községi kötvényeket bocsát ki. Ezen címletek teljesen adómentesek, minden ekinetben kauczióképesek és községek, testületek, alapítványok és nyilvános felügyelet alatt álló intézetek pénzeinek elhelyezésére, valamint hitbizományi és letéti pénzek gyümölcsöző elhelyezésére alkalmasnak nyilvánítottak. Mind a záloglevelek, mind a községi kötvények alkalmazásnak nyilvánítottak továbbá katonai házassági övadékok céljaira s a záloglevelek ezenfelül árva-pénzek elhelyezésére is. A takarékpénztár ezenkívül 1906-ban 30.000.000 K összegű, egyenkint 100 K névértékű nyereségekötvényt bocsátott ki.

Budapesti Bank Részvénytársaság.

VI., Teréz-körút 22. szám.

Alaptőke 10 millió korona. Fiók: V. kerület, Zoltán-utca 16. szám. Elfogad betéteket folyószámlára és takarékkönyvekre. Előleget ad értékpapírokra. Külföldi pénzek vétele és eladása. Tőzsdéi megbízások. Safe deposit a Zoltán-utcai fiókban.

Első Magyar Iparbank váltóüzlete,

Budapest, V., József-tér 1. szám.

Értékpapírok, sorsjegyek, ércpénzek vétele és eladása a hivatalos napi árfolyamon. Tőzsdéi megbízásoknak úgy az érték, mint a gabonatőzsdén a legelőnyösebb feltételek mellett eszközése. Szelvények és kisorsolt értékek díjmentes beváltása. Olcsó magas előlegek értékpapírokra és sorsjegyekre. Sorsjegyek részletfizetésére. Igérvények minden huzásra. Osztálysorsjegyek eredeti áron. Sorolási ellenőrzés költségmentesen. Katonai házassági övadékok ügyében minden utbaigazítás és eljárás ingyen.

Magyar Leszámitoló- és Pénzváltóbank.

V., Dorottya-utca 6. szám.

Fiókinézetek: Budapest, IV., Múzeum-körút 1. — V., Nádor-utca 25. — V., Lipót-körút 32. — VII., Erzsébet-körút 41. — VI., Andrassy-ut 30. — Vidéki fiók: Fiume, Kolozsvár, Kassa, Pozsony. Közraktárak: Budapest és Barscon. Alaptőke: 40.000.000 korona.

A Wiener Bank-Verein

magyarországi fióktelepe.

Budapest, V., Nádor-utca 4. szám (saját házában.)

Belvárosi osztály: IV., Koronaherczeg-utca 10. — Terézvárosi osztály: VI., Deák Ferenc-tér 6. — Központ: Wien, I., Herrengasse 8. Teljesen befizetett részvénytőke 130 millió korona. Tartalék 40 millió korona. A Wiener Bank-Verein magyarországi fióktelepe a folyó banküzlet összes ágaival foglalkozik.

Budapesti Takarékpénztár és Országos

Zálogkölcson Részvénytársaság.

Befizetett részvénytőke: 20 millió korona. Központ és Magyar kir. szab. osztálysorsjáték fő-elárusító helye: VI., Andrassy-ut 5. — Kézi zálog-üzletek: IV., Károly-körút 18. — IV., Ferenczié-tere 4., Irányi-utca sarkán. — V., Lipót-körút 27. — VII., Király-utca 57. — VII., Rottenhiller-utca 1. — VIII., József-körút 2. — VIII., Ullői-ut 6.

Részvénytársaság villamos és közlekedési vállalatok számára.

V., Béla-utca 5. szám.

Alaptőke: 9.300.000 korona, (46.500 darab 200 korona névértékű részvény).

Lipótvárosi Bank mint szövetkezet.

V., Erzsébet-tér 7. szám.

Szövetkezeti tagok 6 éves évtársulatokban. 1911-ben a VII.-a. évtársulat 378 üzletrésztárs egyenkint 50 korona nyereség jutott.

„Hermes” Magyar Általános Váltóüzlet R.-T.

IV., Koronaherczeg-utca 5. szám.

Fiók: V., Dorottya-utca 8. — V., Nádor-utca 25. — Bécsi fiók: Wien, I., Stock am Eisenplatz No 3. — Alaptőke 5 millió korona. Értékpapírok és sorsjegyek vétele és eladása. Betétek takarékkönyvekre és folyószámlára. Utalványok és hitellevelek az összes piacokra. Osztálysorsjáték. Safe deposit.

Központi Bank Részvénytársaság.

V., Sas-utca 24. szám.

Az Ustredni banka ceskych sporitelen, Prága (alaptőke 25.000.000 K, tartalék 2.000.000 K) affiliált intézete. Elvállal a banküzlet körébe vágó minden megbízást. Elfogad betéteket takarékkönyvekre 4—4½ százalék mellett, folyószámlákra a legelőnyösebben. — Sorsjegyszállya foglalkozik a sorsjegyeknek részletfizetés mellett való eladásával. — Amerikai osztálya az összes átutalásokat, követelés-behajtásokat, örökségi és más jogi ügyek rendezését, newyorki testvérintézete, a Bank of Europe útján eszközöli.

Mercur váltóüzleti Részvénytársaság.

V., Fürdő-utca 3. szám.

Alaptőke 6 millió korona. Ajánlkozik a banküzlet körébe vágó mindennemű megbízás lebonyolítására. Sorsjegyek és értékpapírok vétele, eladása és biztosítása árfolyamvesztés ellen. Tőzsdéi megbízásokat elfogad a budapesti és valamennyi külföldi tőzsdére. Kisorsolt értékpapírok beváltása. Takarékbetétek. Különlegesség: vidéki pénzintézetek és tőzsdén nem jegyzett részvények adásvétele.

Magyar-Cseh Iparbank Részvénytársaság.

V., Sas-utca 27. szám.

Főbb üzletágai: betétek elfogadása könyvekre 4¼% netto kamatozás mellett, valamint csekk- és folyószámlára; behajtás; bel- és külföldi hitellevelek kiállítás; értékpapírok, külföldi pénznemek, devizák vétele és eladása; lombardirozás, tőzsdéi ügyletek lebonyolítása; sorsjegyek részletfizetésre való eladása, stb.

Budapesti Kereskedelmi Részvénytársaság,

VIII., Rákóczi-ut 9. szám.

„Palace pezsgőgyár” elnevezés alatt Budafokon modern berendezésű pezsgőgyára van, ahol francia minta szerint elsőrangú magyar pezsgőt gyárt. E mellett borkereskedelemmel, főleg fajtaborokat palackokban, likör, rum, cognac és gyümölcspálinka gyártásával foglalkozik. Tokaji borokban Tokaj-hegyláncján külön pinzéi vannak és a legmegbízhatóbb számorodni- és asszu-borokat árusítja. Importál kínai és japán teákat, amelyeket Nippon-tea elnevezés alatt hoz forgalomba. A részvénytársaság pénzületeket lebonyolít és takarékbetétet elfogad. Telefon: 141—83.

Szállítmányozási és Iparbank R.-T.

VI., Váci-körút 37. szám.

Alaptőke 400.000 K. Telefon: 21—25.

Belvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság.

IV., Kigó-tér 1. szám.

Alaptőke 16.000.000 korona. Tartalék 4.000.000 korona. Elfogad betéteket takarékpénztári könyvekre, pénztári jegyekre és csekk-számlára. Leszámitol váltókat. Jelzálogkölcsonket nyújt földbirtokokra. Előleget ad értékpapírokra s azok vételét és eladását lelkiismeretesen és legelőnyösebb feltételek mellett eszközöli. Tőkebefektetésül ajánlja 4½ és 4¼ százalékos adómentes zálogleveleit.

Budapesti Kölcsonös Segélyező Egylet m. sz.

V., Arany János-utca 18. szám.

Takarékbetétek gyümölcsözletését elvállalja heti befizetések mellett. Kölcsonöket folyósít olcsó kamat és előnyös visszafizetési módokat mellett.

Budapesti Iparbank Részv.-Társ.

IV., Eszlő-tér 8. szám.

Kölcsonöket folyósít váltóra vagy kötelezvényre; leszámitol folyószámla-követeléseket és elvállal minden, a banküzletbe vágó megbízást előnyös feltételek mellett. Telefon 25—65.

Budapest III. ker. Takarékpénztár.

III., Lajos-utca 183. szám.

Alaptőke 1 millió korona. Alapított 1872. Telefon 41—82.

A Magyar Pénzüzetek Földhitel- és Ingatlanbankja Részvénytársaság

V., Országház-tér 4. szám.

Mely az Angol-Osztrák Bank és a Magyar Pénzüzetek Központi Hitelbankja alapítása, foglalkozik a földhitelügyletek minden fajával, birtokokat vesz és elad, parcellázásokat, illetőleg azok finanszírozását ellátja. Hivatalos órák: 9-től 2-ig.

Magyar Fakereskedők Hitelintézete R.-T.

V., Széchenyi-utca 1. szám.

Alaptőke 3.000.000 korona. Alapításai és részesedései: Egyesült Fatermelők R.-T., Kisjenői Fatermelők R.-T., Központi Faértékesítő R.-T., Magyar Fakereskedelmi R.-T. Elvállal minden a fatermelés és fakereskedelem ágába tartozó pénzügyi műveletet, felbecsélést, erdőértékesítést, vételt és eladást előnyös feltételek mellett. Felvilágosítás: Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca.

Általános Iparbank Részv.-Társaság

VII., Erzsébet-körút 39. szám.

Alaptőke 8 millió korona.

Budapest-Terézvárosi Takarékpénztár R.-T.

VI., Andrassy-ut 47. szám.

Alaptőke 1.200.000 korona. Elfogad betéteket betétkönyvekre, pénztárjegyekre, valamint csekk- és folyószámlára. Leszámitol váltókat a legelőnyösebb feltételekkel bank-uton és hitelegyletben; előleget ad értékpapírokra; elfogad megbízásokat értékpapírok vételére és eladására.

Budapest-Lipótvárosi takarékpénztár r.-t.

V., József-tér 13.

Alaptőke 8.000.000 korona. Alapítási év 1895. Elfogad takarékbetéteket és a banküzlet körébe vágó mindennemű megbízást.

Országos Magyar Vasutas Takarékpénztár Részvénytársaság.

V., Váci-körút 22. szám (saját ház).

Alaptőke 3 millió korona. Tartaléktőke 200.000 korona. Fiókinézetek: Arad, Miskolc, Nagyvárad. Foglalkozik mindennemű, a bankszakmába vágó ügyletekkel, finanszírozza a vasutas fogyasztási szövetkezeteket, lebonyolít mindenféle vasutas pénzügyi tranzakciót.

Az Algemeene Bank voor Zaleijk Onderpand

némalföldi (hágai) pénzintézet.

Kölcsonöket folyósít hasznélvezetekre, életjáradékokra, kötött tulajdonra, stb., anélkül, hogy váltófedezetet kérne. Felvilágosítás: Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4., az Általános Övadék-bank helyiségében.

Országos Iparbank Részvénytársaság,

Budapest, V., Ferencz József-tér 6. szám.

(Gresham-palota.)

A Zivnostenká banka, Prága alapítása. Részvénytőke 60 millió. Tartalék 16 millió. Telefon 131—65 és 131—66. Sürgönycim: „Industriale”. Elfogad takarékbetéteket 4½ százalékos netto kamatozás mellett. Betéteket folyószámlára meg egyezés alapján kuláns tétel mellett. A bankszakma összes ágaival foglalkozik. Értékpapírok vétele és eladása. Értékpapírok megőrzése és kezelése. Előleg értékpapírokra. Külföldi váltók és pénznemek vétele és eladása. Hitellevelek kiadására. A budapesti és külföldi tőzsdéken megbízások kuláns eszközése. Váltók, utalványok, stb. behajtása. Váltóüzlet: V., Ferencz József-tér 6., (Gresham-palota.)

Gaedicke Bankház Részv.-Társ.

A magy. kir. szabadalmazott osztálysorsjáték főelárusítója. Játéktervek ingyen és bérmentve.

Magyar Kereskedelmi Hitelbank Részvénytársaság.

Budapest, V., Erzsébet-ter 18. szám.

Alaptőke: 8.000.000 korona. Elfogad betéteket takarékpénztári könyvekre, folyó (cheque) számlára és pénztárjegyekre. Leszámitol váltókat, utalványokat, kötelezvényeket és nyit számlákon alapuló künnlevőségeket. Előleget nyújt értékpapírokra és az azok vétele és eladására vonatkozó megbízásokat lelkiismeretesen és legelőnyösebben teljesíti. Külföldi pénznemek vétele és eladása. Vállal szeszadóhitel-biztosítékot a kincstárral szemben és letesz mindennemű övadékok. Elfogad betéteket megőrzés végett. (Safe deposit.) Kiállít hitelleveleket.

Hazai Bank Részvénytársaság.

V., Dorottya-utca 3. szám.
Alaptőke **32,000.000 korona.** Tartaléktőke **9,500.000 korona.** Nádor-utcai fiók: V., Nádor-utca 18. — Oktogon-téri fiók: VI., Andrassy-ut 43. — Rákóczi-utí fiók: Rákóczi-ut 26.

Budapesti Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság.

IV., Koronaherczeg-utca 3. szám.
Alaptőke **2,000.000 korona.** Elfogad takarékbetétet $4\frac{1}{2}$ százalék mellett. Köztisztviselői kölcsönöket folyósít 10—30 évi törlesztésre, minden előleges költség nélkül. Elvállal tisztviselőházak építését és telepek létesítését lakbérlettel.

Budapest—Erzsébetvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság.

VII., Károly-körút 13. szám.
Befizetett alaptőke **5,000.000 korona.** Elfogad betéteket takarékkönyvekre és folyószámlában. Tőzsdei megbízásokat teljesít, értékpapirokat, csekkeket, külföldi pénznemeket vesz és elad.

Industria-Bank Részvénytársaság.

Budapest, V., Zrinyi-utca 9. szám.
Alaptőke **300.000 korona.** Elvállal a banküzlet körébe vágó mindennemű megbízást.

Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár

Budapest, V., Dorottya-utca 4. szám.
Központi osztály: Budapest, V., Dorottya-utca 4. Fiókok: I., Fehérvári-ut 1. — II., Fő-utca 2. — VIII., Rákóczi-ut 11. — VI., Andrassy-ut 2. — V., Nádor-utca 23. — Alaptőke **15,000.000 korona.** Elfogad betéteket takarékpénztári könyvekre, pénztári jegyekre és folyó számlára. Leszámlától váltókat és hitelpapirokat. Kölcsönöket ad telekkönyvi ingatlanokra és fővárosi házakra.

Budapesti Kereskedők Bankja Részvénytársaság.

Budapest, V., Erzsébet-tér 7. szám.
Erzsébetvárosi fiók: VII., Baross-tér 18. Alaptőke **2,500.000 korona.** Elfogad minden a banküzlet körébe vágó megbízást.

Magyar Telepítő. és Parcellázó-Bank R.-T.

Budapest, V., Nádor-utca 9. szám.
Alaptőke **5,000.000 korona.** Működési köre: Telepítések és parcellázások finanszírozása, saját számlára vagy bizományban. Mezőgazdasági ingatlanok vétele és értékesítése. Közreműködés a telepítési és parcellázási ügyek minden fajtájánál. — Parcellázásokat és telepítéseket saját műszaki, gazdasági és telekkönyvi szervezete segítségével, a tulajdonos minden közreműködése nélkül, teljes felelősséggel lebonyolítja.

Magyar Jelzálog-hitelbank

V., Nádor-utca 7. szám.
Részvénytőke **20,000.000 aranyforint.** Az intézet kibocsát zálogleveleket, községi kötelezőket, nyereségekötvényeket.

Községi és Körjegyzők Országos Bankja Részvénytársaság.

VIII., Kálvin-tér 11. szám.
Alaptőke **3,000.000 korona.** Részvényeseinek fulnyomó része a jegyzői karból kerül ki. Elfogad betéteket. Leszámlától váltókat. Lebonyolít parcellázásokat. Törlesztéses és egyéb jelzálogkölcsönöket nyújt. Községi kölcsönöket folyósít.

Biztosítás.

„Duna” Biztosító Társaság.

VI., Andrassy-ut 30. szám.
Alaptőke: **2,000.000 korona.**

„Friedrich Wilhelm” porosz élet- és kezességi biztosító R.-T. Berlinben.

Magyarországi igazgatóság: Budapest, IV. ker., Kossuth Lajos-utca 17. Alapított 1866-ban. Telefon: 69—75. Eddig biztosítva: 1500 millió korona.

Első Leánykiházasítási Egylet m. sz. Gyermekek- és életbiztosító intézet.

Budapest, VI., Teréz-körút 40—42. szám.
Alapított 1863. Légerőnyösebb díjtáblázatok gyermekek és mindennemű életbiztosításokra, havi fizetések mellett is. — Tartalékok: **10,000.000 korona.** Eddig kifizetett biztosított összeg **7,000.000 korona.** Biztosítási állomány: **46,000.000 korona.**

Magyar Élet- és Járadékbiztosító Intézet m. sz.

Andrassy-ut 8. szám.
Az életbiztosítás összes nemet kultiválja, jutányos díjak és előnyös feltételek mellett; továbbá a nyugdíjbiztosítás különböző nemet és orvosi vizsgálat nélküli biztosításokat, kiházasítási biztosításokat leányok részére.

Assicurazioni Generali (Trieszti általános biztosító-társaság.)

Budapest, V., Dorottya-utca 10. szám.
Alakult **1831-ben.** Részvénytőke és tartalék-alap: **366,829.741 korona 68 fillér.** Az eddig teljesített kifizetések összege: **1,018,074.811 korona 43 fillér;** az érvényben levő biztosítások összege: **1,106,056.556 K 66 fillér.** **Életbiztosítás** minden módozat szerint, valamint **fiúellátási és leánykiházasítási biztosítások.** — **Tűz-, szállítvány-, betöréses lopás elleni és üvegbiztosítások.** — **Jégbiztosítás a Magyar jég- és viszontbiztosító részvénytársaság** (Budapest, V., Nádor-utca 5.) által. — Részvénytőke és tartalék-alap **7,000.000 korona.** Egyenkénti és csoportos **balesetbiztosítások** (egyenkénti balesetbiztosítások díjviszatérítéssel is) az **Első ált. baleset ellen biztosító társaság** által. (Budapest, V., Dorottya-utca 10.).

Kereskedelmi vállalatok.

Aufrecht és Goldschmid utóda Elek és Társa R.-T.

IV., Károly-körút 10. szám.
Egytetemes áruház. Elárúsít könyveket, képeket, fényképező cszkéket, fegyvereket, mindenféle háztartási és fényüzési cszkéket, előnyös részletfizetésre.

Idegenforgalmi és utazási vállalat r.-t.

IV., Vigadó-tér 1. szám.
Fiókok: Brassó, Fiume, Kolozsvár, Nagyvárad, Nagyszeben, Temesvár, Zágráb. Alaptőke: **800.000 korona.**

Budapesti Központi Tejesarnok-Szövetkezet.

VII., Rottenbiller-utca 31. szám.
Üzletrész-tőke: **365.600 korona.** (457 darab 800 koronás üzletrész). Telefon: 58—56.

Általános Berendezési Részvénytársaság.

(Billiárd, fabutor és hűtőkészülékek gyára.)
Budapest, VII., Gizella-ut 26. szám.
Telefon 65—75. Sürgőnyezim: Berendezők Budapest. Levélbeli vagy szóbeli megkeresésre költségvetéssel, rajzokkal és tervekkel készségesen díjtalanul szolgálunk.

Budapesti Közuti Vaspálya-Társaság.

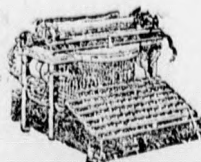
V., Lipót-körút 22. szám.
Alapított 1865-ben. Alaptőke **40,477.800 K.** Telefon: 24—52, 85—92, 73—06, 19—90, 22—35, 47—56, 8—78, 84—51 és 20—99.

Világjárású utazási és menetjegyiroda R.-T.

Budapest, V., Fürdő-utca 1. szám.
(Bejárat a Dorottya-utca felől. Telefon 152—52.)
Utazási jegyek a világ minden részébe eredeti áron, Díjmentes felvilágosítások. Bérutók.

A Smith Premier

VI., Deák Ferenc-tér 6. szám. (Anker-palota.)
Látható írású írógép az egyedüli, azonnal és állandóan látható írással és teljes billentyűzettel. „Grand Prix” Páris 1900. és Brüsszel 1910. Árjegyzék és természetbeni bemutatás költségmentesen és minden vételkötelezettség nélkül. Telefonszám: 80—60.

Ipari vállalatok.

Gyorstalpaló ipar r.-t.

V., Andrassy-ut 4. szám.
Elvállal mindennemű cipőjavítást gyorsan és olcsón. Valódi angol cipő jutányos áron. Telefon **28—33.**

Hazai Likőr- Rum- és Szeszárugyár Részvénytársaság.

Budapest, VI., Forgách-utca 9b. szám.
Gázüzemű likörgyár. Nagyarányu pálinkafőzdek, Szesz-szabadraktár. Szesz-denaturálótelep.

Hungaria mütrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság.

V., Fürdő-utca 8. szám.
Alaptőke **4,000.000 korona.** Gyárak Zsolna és Budapest. Telefon **39—57.**

Continental lemosható gallér- és kézelőgyár részvénytársaság.

Budapest, VII., Telep-utca 43. szám.
Telefon-szám: **115—92.**

Pizsurnyi L. utóda Janisch János és fia.

Budapest, VII., Jósika-utca 12. szám
Csatornázási vállalat, épületbádós mülhely és horganydíszítmények gyára. Légszesz és vízvezeték, központi fűtések, szellőztető készülékek, szivattyuberendezés, árnyékszék, vízelék, mindennemű gőz-, magán- és nyilvános fürdő, hidegvizgyógyintézetek, melegvízkészítő-berendezések, fűtő-tűzhely összekötéssel, gépek, világítási, fűtési és műszaki cszélokra. Saját légszeszkészülék minden házban. Telefon **20—83.**

Szabadalmazott Osztrák-Magyar Államvasút Társaság magyar bányái, hutái és uradalmának igazgatósága.

Budapest, IV., Egyetem-utca 1. szám.
Vas- és aczélművek: Resiczán és Aninán. Hidépitő- és gépgyárak: Resiczán. Gazdasági gépgyár: Román-Bogánon. Petroleum-finomító mülvek, cementgyár, erdszet és gazdaság: Oraviczán. Megrendelések a budapesti igazgatósághoz: IV., Egyetem-utca 1. szám alá intézendők.

Magyar Aszfalt Részvénytársaság.

V., Nádor-utca 4. szám.
Gyártelepek: Budapest (VIII., Orczy-ut 34.), Arad, Mezőtelegd, Felső-Derna, Tataros, Versecz. Alaptőke **5,000.000 korona.** Alapított 1878-ban.

Amerikai Czipő Részvénytársaság — American Shoe Company Ltd.

Budapest, Dorottya-utca 6. és Erzsébet-körút 42.

Unió gőzmosógári részv.-társ.

Budapest, VII., Telep-utca 43. szám.
Telefon-szám: **115—92.** és **80—38.**

Kartonnyomó ipar és textil kereskedelmi részvénytársaság.

(Fürst Jakab és Fiai.)
V., Sas-utca 18—22. szám.
Alaptőke $4\frac{1}{2}$ millió korona. Alapított 1906. Gyár: III., Lajos-utca 3. Központi eladási iroda és raktár: V., Sas-utca 20—22. Fióküzlet: Wien, I., Zelinkagasse 13.

Beocsini Czemmentgyári Unió R.-T.

Budapest, V., Alkotmány-utca 10. szám.
Alaptőke **7,600.000 korona.** Czemmentgyár: Beocsin. — Malomkőgyár: Ujvidék. — Köszénbánya: Ujbánya.

Magyar keleti tengerhajózási r.-t.

V., Zoltán-utca 6. szám.
Alaptőke **4,200.000 korona.** Hajójáratokat rendez főleg a keleti tartományokba.

Kőolaj-finomító gyár részv.-társ.

V., Nádor-utca 14. szám.
Alaptőke **6,000.000 korona.** Gyártelepek: Fiume, Brassó, Oderberg. Budapesti raktár: IX., Löverseny-tér-düllő.

Északmagyarországi Egyesített Kőszénbánya és Iparvállalat Részvénytársulat.

V., Arany János-utca 29. szám.

Alaptőke 4.000.000 korona. Ajánlja szobafűtésre az országserzte kedvelt **csibaji darabos szemet**, gazdáknak és iparosoknak pedig a **csibaji aknaszenet**, valamint a kitűnő **baglyasaljai tömör- és gyárszenet**.

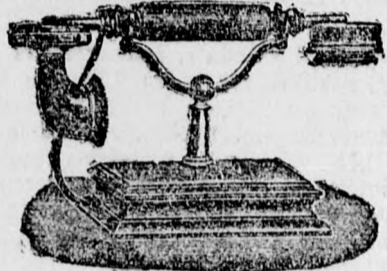
Urikány-Zsilvölgyi Magyar Kőszénbánya Részvénytársaság.

Budapest, V., Nádor-utca 19. szám.

Telefon: 38-83. Sürgőnyezim: Urikány-Budapest. Bányák: **Lupény**. (Hunyadmegye). Termel: darabos szenet, kockaszénét szoba-, gőzcseplő-, gép- és gőzeke-fűtésre, diészenet, aknaszenet, portmentes aknaszenet kazánfűtési czélokra, aprószenet körkemence fűtésre, kovácszszenet kovácsolási czélokra. Lupényi kockaszénében gyárt: darabos pirszenet kohászati czélokra, kocka pirszenet, dió pirszenet szobafűtési, cement- és cukorgyártási czélokra, kátrányt, kénsavas ammoniumot, magas hatásfoku műtrágyát. **Vezérbizományos: Magyar Államias Hitelbank**, Budapest, V., Nádor-utca 12. szám.

Magyar Magántelefon Részvény-Társaság

Halló!

! Halló!

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 27. szám.

Még nem jutott eszébe, hogy sok pénz takaríthatna meg, ha házitelefonszólókat bevezetné? Ha meggondolja, hogy Önnek és alkalmazottainak mennyi idővesztése, hiábavaló idő-oda járkálása van, ha fogja látni, hogy mindentől csak szabadalmazott házitelefonszólók bevezetése által kimélteti magát. Levélbeli- vagy telefon-felzárkoltatásra (szám 10-49) azonnal elküldjük megbízottunkat, aki díjtalanul fog Önnek szabadalmazott házitelefonszólókat **költségvetéssel szolgálni**.

A NAGY NAP.

— REGÉNY EGY KÖTETBEN. —

Irtta: **JEAN DE CARRE.**

84

Inkább egy akaratlan mozdulat, mint kíváncsiság, Beatrix tekintetét a mellette ájtatoskodó nőre irányította. A csipkekendőn keresztül, melybe a nő feje burkolva volt, egy arcot pillantott meg, amelyet már többször látott ugyanezen a helyen. Sápadság borította a selymes szőke hajjal övezett arcot és a mély tekintetű szemek mérsékelték annak szigorú, kissé büszke kifejezését. Beatrix megismerte s egy név emelkedett ajkaira, Castrogeriz Marguerita neve.

Több év óta megeseft, hogy így egymás mellé kerültek az isten házában; mindenik tudta a másik kilétét, de sohasem beszéltek egymással, bárha Castrogeriz gróf, Marguerita atyja járatos volt is Boristidi műhelyeibe és büszkén vallotta magát a fegyverkovács barátjának. Margueritának, mint a királyné udvarhölgyének rangja sokkal inkább felette állt a Beatrixénak, semhogy közeledés történhetett volna közöttük. Idegenek maradtak tehát egymáshoz. Nérbal Joachim özvegye, aki csak pár hónap óta tért vissza Madridba, bárha gyakran látta Castrogeriz gróf leányát, még csak a hangját sem ismerte Margueritának.

De azért nem maradt ismeretlen előtte, amit a kisasszony a közkíváncsiság prédájának engedett életéből: odaadása az aszturiai herceg iránt, eltávózása az udvartól az infáns elfogatása után és önkéntes visszavonulása ettől az időtől kezdve.

Ezeket a körülményeket, melyeket egész Madrid ismert, most a templomba való véletlen találkozás eszébe juttatta Beatrixnak. Szánakozás töltötte el Marguerita iránt s ez érzés hatása alatt megszólítani ké-

Ujlaki Téglá- és Mészégető R.-T.

V., Akadémia-utca 9. szám.

Alaptőke 6.000.000 korona. Mészégető: Budajlak, Téglá- és cserépgyárak: Óbuda, Péterhegyi dűlő, Békásmegyér, Habarcsgyár: Budapest, V., Vízafogó 1455.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Április 6. —

Kinevezések. A közös pénzügyminiszter a szerajevói műszaki szakiskola vezetésével megbízott Svoboda Methodius tanárt ezen intézet igazgatójává;

Bosznia és Hercegovina országos kormányának főnöke Bömerl József számtisztet számvizsgálóvá a IX. díjostályaiba;

a belügyminiszter a nyitrai anyakönyvi kerületbe Markovich Sándor ugyanottani városi tanácsnok, anyakönyvvezetőhelyettes anyakönyvvezetővé, Gyürky Ferenc nyitrai városi főjegyzőt anyakönyvvezetőhelyettesé;

a földmívelésügyi miniszter Imre Károly II. oszt. belépőállomási őrt, altiszti minőségben, I. oszt. állomási őré;

a győri ítélőtábla elnöke Turesányi Tibor beszercebányai lakos, végzet joghallgatót a győri ítélőtábla kerületébe díjas joggyakornokká nevezte ki.

Névmagyarosítások. A belügyminiszter Klein Lajos budapesti lakos Keletire, kiskoru Breuer Piroska és Erzsébet budapesti lakosok Bokorra, kiskoru Salzberger Lajos és Miklós budapesti, illetve sümegi lakosok Zoltánra, Rosenberg Gyula budapesti lakos Hollósrá, Weisz Jenő budapesti lakos Vadászra, kiskoru Taubner Vilmos veszprémi lakos Farkasra, kiskoru Bienenfeld Margit veszprémi lakos Bokorra, Fischer Sándor szamosújvári lakos Fodorra, Propper József budapesti lakos Vasra, kiskoru Lewi Zsófia vághelyi lakos Lorántra, Stepán György nagyszilasi lakos Borkára, Tauser Gedeon budapesti lakos Törökre, kiskoru Bleier Gyula budapesti lakos Benkőre, Schwarz Dávid budapesti lakos Szőkőre, kiskoru Weisz Alfréd és József budapesti lakosok Fehérre, Ravelhofer Mária temesvári lakos Révészre, Twrdy János bozói lakos Keményre, kiskoru Görös Mária debreczeni lakos Botosra, Mleinnek József budapesti lakos saját, valamint József nevű kiskoru gyermeke Marosra, kiskoru Rosenberg Rezső budapesti lakos Pónára, kiskoru Roth Ferenc budapesti lakos Rovóra, Weiss Károly budapesti lakos Vidorra, Weinberger Lajos budapesti lakos Vágóra, Hartstein Sámuel budapesti lakos Horvára, Löwi Márton budapesti lakos saját, valamint Klára, György és Livia nevű kiskoru gyermekei család nevének Lukácsra kért átnevezését megengedte.

Pályázatok. A Borosjenő és Oklándon felállítandó adóhivatalhoz egy-egy az Országos Tanszer-

muzeumhoz 2, a budapesti törvényszéknél egy hivatal-szolgnai állásra 4 hét alatt; Oklándon és Borosjenőn felállítandó adóhivatalhoz egy-egy pénztárnoki, egy ellenőri és egy tisztii állásra 2 hét alatt; az aradi pénzügyigazgatóságnál több pénzügyi vigyázói állásra április 30-ig; a rétsági járásbírósnál irnoki állásra 4 hét alatt; az ipolysági pénzügyigazgatóságnál számgyakornoki állásra 2 hét alatt lehet beadni a pályázatokat.

VIZÁLLÁS.

április 5. április 6. április 5. április 6.

m é t e r		m é t e r	
Inn	Schärding 1.34 1.75	flaza	M.-Sziget 0.80 0.86
Duna	Passau 0.00 2.90		Tekchaza 1.20 0.87
	Linz 0.03 0.22		V.-Nemény 4.95 2.70
	Bécs 0.41 0.48		Tokaj 0.00 0.00
	Pozsony 2.96 2.24		Tiszafüred 5.67 0.00
	Komárom 3.74 3.30		Szolnok 6.13 6.08
	Budapest 3.44 3.24		Csongrád 5.98 0.00
	Pécs 2.88 2.87		Szeged 6.10 6.10
	Mohács 3.86 3.75		T.-Bécs 4.74 4.71
	Gömbös 4.83 0.00		Titel 4.58 4.86
	Újvilék 3.88 0.00	Óndova	Hoór 0.37 0.92
	Pancsova 4.19 0.00	Tapolc	Bártfa 0.38 0.40
	Orsova 3.93 0.00	Bodrog	Ladmoza 4.56 4.51
Morva	Morvafalu 2.50 1.94	Sajo	Zsaloza 3.01 2.18
Vág	Zsolna 1.18 2.20	Hernád	H.-Németi 1.05 1.07
	Trencsén 1.20 2.12	Bereetty	Margitta 1.76 2.92
	Szered 1.80 1.49		B.-Újfalu 2.40 0.85
Rába	Szt.-Gotthárd 0.22 0.10	Kőrös	Causca 0.00 0.32
	Sárvai 0.26 0.18		N.-Várad 0.60 0.00
	Győr 3.17 3.63		Belényes 0.00 0.00
Órava	Varasd 1.72 2.15		Tenke 0.68 0.50
	Zákány 0.24 0.34		Gurabonca 0.00 0.32
	Barcs 1.80 0.60		Borajec 0.68 0.56
	Eszék 2.40 1.80		Békes 3.06 3.46
Sura	M.-Szerdah. 0.82 1.06		Gyoma 0.00 4.50
Száva	Zágráb 0.00 0.00	Sáros	Gy.-Fehérvár 1.18 1.10
	Sziszék 6.34 3.69		Branyicska 1.70 0.00
	Mitrovicza 0.00 0.00		Árad 0.00 0.36
Szamos	Deés 1.11 0.00		Mikó 1.82 1.76
	Szatmár 3.10 1.46	Temes	Lugos 0.98 0.88
Kraszna	N.-Blajény 4.22 0.46		K.-Kostály 1.28 1.08
Latorozs	Munkács 0.50 0.70	Bágy	Riszető 1.00 3.93
Laboroz	Homonna 0.40 0.20		Temesvár 0.08 0.12
Vág	Fereczany 0.00 0.00		Becskek 0.98 0.98

„EGYETÉRTÉS“

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: **PAJOR MÁTYÁS.**

„Jó étvágya lesz Ha DIANA-SÓT vesz.“

szült őt. De váratlanul a fiatal lány meg-előzte s halkán így szól hozzá:

— Örülök, hogy itt látom, Donna Beatrix. Ugy gondolom, azért jött ide, hogy Don Rafaelért imádkozzék istenhez.

— Ön pedig kétségkívül az aszturiai hercegrét, donna Marguerita.

Castrogeriz kisasszony tagadólag vá-laszolt:

— Az aszturiai herceg nem méltó többé imáinkra. — Don Rafaelért imádkozom, az ön vőlegényéért, akit don Ferdinánd árulása elhanségei kezébe juttatott.

— Mit mond, szenorita? — kiáltott fel csaknem hangosan Beatrix. — Ön az infánst vádolja?

— Hát nem tudja, hogy Bourbon Ferdinánd büntetésainak neve nyilvánosságra jutott, az esakis így történt, hogy a herceg nem riadt vissza azok elárulásától és ilyen beestelen áron vásárolta meg önmaga szá-mára a kegyelmet?

— Hogyan tudhatnám! Először hallom őt ilyen nagy bünnel vádolni.

— Senki sem vádolhatja, csak én, aki tanuja voltam a gyáva feljelentésnek és azok, akik azt tőle kicsikarták. Ezek pedig nem árulták el gyávaságát. Megígérték neki a hallgatást. Ami ennek illet, én az esemény következtében megbetegedtem és halálos veszedelemben forogtam. Az emberek tudománya és a mindenható kegyelmes akarat megmentettek, de orvosaim parancsára távoznom kellett Madridból, hogy Andalu-ziában töltsen a telet. Mindössze csak egy pár nappal ezelőtt jöttem vissza. Nem beszélhettem tehát el senkinek sem a történetet s ha most felhasználom a véletlent, mely min-ket így összehozott és elmondom önnek, azért teszem, hogy értesithesse vőlegényét.

— Fájdalom! — sóhajtott Beatrix. — Nem értesithetem Rafaelt. Még mindig fogva tartják.

— Igen és keményebben bánnak vele,

mint többi társaival, hevesebb gyűlölet tárgya.

Beatrix kiegyenesedett a büszkeség kifejezésével homlokán.

— Azért üldözik, mert szeret és meg-lőditotta szívemet. Ha le akar mondani ró-lam, vagy ha én lemondok róla, akkor sza-bad volna.

— Így hát utjában áll valakinek, akit ön az ő szerelmétől elvitatni igyekszik? Ki ez a szemtelen vetélytárs?

— Egy gonosztevő, akinek a spanyol ha-zafiak csak borzalommal ejtik ki a nevét. Godoi Manuelnek az elkárhozott lelke.

— Morera Juan!

— Igen, Morera Juan — jelentette ki Beatrix. — Ő az, aki azért, hogy magához kényszerithessen nőül, behörtönöztette Ra-fael. Azt reméli, hogy zsákmányának elra-gadása végett föláldozom magamat vá-gyainak.

— És meg fogja ön valóítani ezt a gyalázatos reménységet, donna Beatrix?

— Soha, bárha vesnie kell is Rafael-nek és nekem magammak is. Hűséget esküd-tem neki életben, halálban; megtartom es-kümet.

Marguerita felállt és megragadta Beatrix kezét.

— Üzze el ezeket a sötét gondolatokat — mondá neki. — Ha az ég segítségemre lesz, Morera Juan nem igen követhet el ön ellen a jövőben több rosszat, mint amennyit a multban elkövetett.

— Ön azt hiszi, hogy lerakja a fegyvert?

— Nem, de le lesz fegyverezve, még pe-dig nemsokára, szenora; még mielőtt újabb csapásokat oszthatna.

— Lefegyverezve? — kérdezte Beatrix.

— Napjai meg vannak számálva.

— Ön tehát ismeri sorsának titkát?

Marguerita a jobb kezét mutatta Beatrixnak, mely fehér volt és kicsiny.

(Folyt. köv.)

SZÍNHÁZAK.

Vasárnap, 1912. április 7-én.

M. KIR. OPERAHÁZ.

A nyugati leánya.

Dalmű 3 felvonásban. Szövegét írta: Guelfo Civinini és Carlo Zangini. Zenéjét szerzte: Giacomo Puccini.

Személyek:

Minnie	Szamosi E.
Rance Jack (sheriff)	Takáts
Johnson Dick	Környei
Nick, pinzer	Kertész
Ashby, úgynök	Venczell
Sonora	Mihályi
Trin	Déri
Sid	Várkonyi
Belle	Noy B.
Harry	Pichler
Joe	Juhász
La. kens	Dánoki
Happy	Adam
Vándorénekes	Kóza
Billy, indián	Kárpát
A felesége	Bader D.

Kezdetek 1/2 3 órakor.

Hétfőn, 1912. április 8.

Hoffmann meséi.

Fantaszikus dalmű 3 felvonásban, elő és utójátékkal. Zenéjét szerzte: Offenbach Jakab. Szövegét írta: Barbier Gyula. Fordították: Dr. Váradi Antal, Fáy J. Béla és Radó Antal.

Személyek:

Olympia	Sándor E.
Giulietta	
Antónia	
Coppellius	Dánoki
Dapertotto	
Miracle	
Cochenille	Kertész
Pittichinaccio	
Ferenc	Székelyhidy
Hoffmann	Ambrus E.
Nisios	

Kezdetek 1/2 3 órakor.

NÉPOPERA.

Déliután mérsékelt helyárak.

Theater an der Wien vendéglátéka.

Der Zigeunerbaron.

Kezdetek 1/2 3 órakor.

Este rendez helyárakkal.

Die Schöne Helena.

(A szép Heléna).

Operetta 3 felvonásban. Írták: Meilhac és Halévy. Zenéjét szerzte: Offenbach.

Személyek:

Páris, királyi	D - Haupt E
Menelaus	Gutmann
Heléna, neje	Günther
Agamemnon	Schütz J.
Klytáimnestra	Schütz M.
Orestes	Karlousch
Pyriades	Krost Vally
Kalchas	Glawatsch
Ajax I.	Bauer Gy.
Ajax II.	Mandl Hugo
Phylomones	Gertner H.
Entyces	Koch H.
Bacchis	Honée Trudo

Kezdetek 1/2 3 órakor.

Hétfőn, 1912. április 8.

Déliután mérsékelt helyárak.

Wiener Blut.

Kezdetek 1/2 3 órakor.

Este rendez helyárakkal.

Der Zigeunerbaron.

Kezdetek 1/2 3 órakor.

A nm. vallás és közokt. miniszter elismerő leiratával kitüntetve.

Dr. Batizfalvy I. Z. fővárosi legelső

FOGORVOSI INTÉZETE

áthelyezve: Károly-körút 10. sz. alá.

Fájós fogak gyógygyítása Szájpadlásánálküli műfogak, Tartós fogtömések, aranyhítek, koronák, Foghuzások (altatásban is), Jól használható fogszorok elkészítése és behelyezése. Jótállás mellett mérsékelt szabott áron. Vidékiek félnap alatt megkapják műfogalkat.

Fővárosi Orfeum

VI. Magyarszínház-utca 17. WALDMANN IRÉN, igazgató.

Ma húsvétvasárnapján, és holnap hétfőn

két-két nagy ünnepi diszeloadás.

Kezdetek d. u. 1/2 4 és este 8 órakor.

Déliután mérsékelt helyárak.

Jegyelővétel 10-1 és 3-6-ig a nappali pénztárnál.

Siófok fürdő

a Balaton mellett!

Elsőrendű női- és gyermekfürdő.

Budapestről 2 1/4 órányira a déli vasút mentén. Nirvevas hársnyifinom fürdőtelepéről és idegedző hullámveréséről. Modern kényelem a fürdőtelepi szállókban és elsőrendű ellátás, kivánságra diätetikusan is. Gyermeknek külön erősítő ellátás. Remek park, színház, zene, sport. Prospektust kivánságra küld a fürdőigazgatóság. Telefon 1.

„Kulatór“

szobrász és építőművészek által tervezett kőszobrászati műveletek általános kiállítására

BUDAPEST, VIII., Köztisztviselő-utca 4.

TELEFON 01-76. IRÓDA:

BLUM LAJOS

: : sírkőraktárban : :

L

ESKÜSZÜNK-ESKÜSZÜNK

hogy mindig - Kerpel

kézfinozmitót veszünk

KERPEL-kézfinozmitó 90 fillér. A kezét 3 nap alatt bársonysimává és hófehérré teszi. **KERPEL-arcfinozmitó** 2 kor. 50 fillér. Az arcon előforduló szeplőket, májfoltokat, mitesszert és egyéb tisztátalanságot rögtön elmulasztja. **KERPEL-bőrfinozmitó mosdószappan** 3 darab 1 korona 30 fillér ezidőszert a legolcsóbb és legtokéletesebb kiváló illatu mosdószappan. **KERPEL-arcfinozmitó puder** 2 kor. Feltétlen ártalmatlan, kitünően tapad és remek illatu. Minden színben kapható. Egy arcfinozmitót, egy kézfinozmitót, egy pudert, egy csomag szappant franco küld: **Kerpel Vilmos V., Lipót-körút 28/4.**

PALACE ÉTTEREM = és KÁVÉHÁZ

CAFE RESTAURANT, Rákóczi-ut 43.

Estéknél tolnai Korodi Gyula muzsikál.	Palace soupe személyenként 3 korona.
--	--------------------------------------

Weinberger és Fodor

az összes sportcikkék áruháza.

FOOTBALL

cikkékben az ország legnagyobb raktára.

IV., Marischbazar 4.

Telefon 113-59.

Minden sportágról külön árjegyzék ingyen.

Vérszegénység étvágytalanság. idegesség gyógyítására és gyenge gyermekek erősítésére a legkitünőbb készítmény a Kriegner-féle

Tokaji china vas bor

Valódi 5 puttonos tokaji borból készült. Kis üveg ára 3.20 kor.

Kriegner-gyógyszertár
Budapest, Kálvin-tér

Közvetlen keleti behozatal.

Valódi Perzsa és Smyrna szőnyegek

nagy választékban kaphatók, budapesti lakóknak árfel- emelés nélkül részletfizetésre is.

SZŐNYEG-UDVAR BUDAPEST, KIRÁLY-U. 32. (az udvarban.)

SZÍNHÁZAK

Vasárnap, 1912. április 7-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Délután mérsékelt helyárakkal.

Rang és mód.

Vígjáték 3 felvonásban. Irta: Szigeti József.

Személyek:

Bannai Gábor	Gál
Clorisse, neje	Vizváry M.
Irma, leánya	Váradi A.
Bannai Gerő	Szacsavay
Erzsébet, neje	Blaha L.
Sándor, fiuk	Garamszeghy
Auerburg gróf	Ujházi
Eltei Oszkár báró	Naday
Tauer, ékszerész	Horváth J.
Weber, hajhász	Hajdu J.
Klein, kereskedő	Abonyi Gy.

Kezdeté 1/3 óraker.

Este rendez helyárakkal.

Eva boszorkány.

Dráma 3 felvonásban. Irta: Herczeg Ferencz.

Személyek:

Eva hercegnő	Váradi A.
A gróf	Iványi
A deák	Ódry
Orsola néni	Rákosi Sz.
Anzelmus	Rózsahegy
A kamarás	Horváth
A kapitány	Mihályi
Ulrik ur	Somlay
Enzio	Garamszeghy
A morva	Sugár
A bosnyák	Bartos
Inasfi	Mészáros
Toronyőr	Bónis
Tanácos ur	Horváth

Kezdeté 1/3 óraker.

Hétfőn, 1912. április 8.

Délután mérsékelt helyárakkal.

A vasgyáros.

Színmű 4 felv. Irta: Ohnet György Fordította: Fái J. Béla.

Személyek:

Beaulieu marquisné	Csillag T.
Claire, leánya	B. Török I.
Octave	Mészáros
Bygny herceg	Dezso
Préfoni báró	Horváth
Sophie, neje	Vizváry M.
Derblay	Mihályi
Suzanne, huga	V. Molnár R.
Moulinet, gyáros	Hajdu
Athenais, leánya	Lenkey H.

Kezdeté 1/3 óraker.

Este rendez helyárakkal.

A csárán.

Színmű 3 felvonásban. Irta: Biró Lajos és Lengyel Menyhért.

Személyek:

A csárán	P. Márkus E.
Könczellár	Gál
Alexej	Beregi
Franziska követ	Ódry
Ronszky	Pethes
Karamazov	Rajnai G.
Dimov	Hajdu
Annie	Váradi A.
Jasikov	Garamszeghy
Malakov	Sugár
Marie	Rákosi A.

Kezdeté 1/3 óraker.

ÚJ SZÍNHÁD.

Délután mérsékelt helyárakkal.

A Mari.

Irta: Hajermanns. Fordította: Dresztovszky Ernő.

A gyűrűben.

Kurt	Garas
Lotty	Markovics M.
Betti	Harmos I.
Vilmos	Harsányi
Karolin	Saláth E.
Minna	Nagy M.
Mari	Judik E.
Puczerajos	Darvas

Az ár lezajlik.

Személyek:

Kurt	Garas
Lotty	Markovics M.
Betti	Harmos I.
Vilmos	Harsányi
Minna	Nagy M.
Mari	Judik E.

Kezdeté 4 óraker.

Este rendez helyárakkal.

Tavaszi mámor.

Utána:

Kacagni — meghalni.

Végül:

Irodalom.

Kezdeté 8 óraker.

Hétfőn, 1912. április 8.

Este rendez helyárakkal.

Tavaszi mámor.

Proletártragédia. Irta: Bartal Lajos.

Személyek:

András, szolgabíró	Palaky J.
Hirselén, a gazdaja	Harsányi
Az utkaparó	Harsányi
Esküdt	Antalfy
Vejti	Festi
Simon	Hajdu
Lőrci	Gellert
Weisz, kereskedő	Darvas
Ciganyprimás	Erdi

II.

Kacagni — meghalni.

Egyfelvonásos. Irta: Max Daut.

hedei. Fordította: Erdős Dezso.

Személyek:

Ivette Bernard	Simonyi M.
Bernard az atyja	Pesti
Pierre Murfort	Garas
Calmet abbe	Harsányi
Claire	Saláth Etel

III.

Irodalom.

Egyfelvonásos. Irta: Schnitzler.

Artur. Fordította: Harmos Ilona.

Személyek:

Clamens	Antalfy
Margit	Harmos I.
Gilbert	Gellert

Kezdeté 8 óraker.

Reklam 5 K.

Rendkívül fess, strapa és turista alj. Sima, szürke és oliv nyári homespunból vagy angol felfűzővetből, szürke, drapp és oliv melirozott vagy csikos mintával 5 K.

Szép lüsterből, szürke, és tegethof színekben, vagy prima mosóvászomból fehér és ecritben, továbbá prima brünni legújabb mintázatú szürke kosztümszövetből 7 K.

Írásbeli rendelésenként minden darab kiváló figyelemmel lesz elkészítve és utánvét mellett expedálva. Cégünk evék hossza során elismert megbízhatósága és mai kiterjedtsége biztosított nyújt arra, hogy tőlünk minden vevő meglepedéssel vegzi át rendelését. — Kérjük h. kívánságait pontosan leírni, azaz a schluss és csipőbőgét, az alj hosszát, oldalt és hátul, valamint a színt és árat. — Fenti 4 reklám aljon kívüli újonnan megjelent divatlapunk ca 150 újdonságot tartalmaz aljában 40 koronától 60 koronáig, kosztümbökből 20 koronától 150 koronáig, bárkinék megküldetük ingyen és borsmentve.

Vindobona 8 K.

Kiválóan csinos frotheur alj, újdiva szabásban izéles kiállításban. Angoloz kosztüm szövetből gyönyörű szürke, drapp és oliv melirozott vagy csikos mintával 8 K.

Finom angol szövetből a legdivatosabb szürke és drapp színösszeállításban 12 korona.

Gyapjusevőtől vagy lüsterből, fekete, tegethof s zöld színekben 18 K.

Paris 12 K.

Eleganciát és legújabb divatot magában egyesíti sikkos alj az alakra pontosan simuló szürke színű szövetből az ismét divathá jöv rakott alt-nik díszköt alkalmazása teszi oly kedvessé e modellt. Divatszövetből világos, közép és sötét-szürke, oliv, továbbá se-viethől fekete és tegethof színekben 12 kor.

Fehér és ecrit vászonból 14 kor. Rendkívül elegáns angol szövetből szolid szürke és drapp mintában 18 kor. Női posztóból fekete és tegethof vagy seiyemfényű lüsterből ugyan e színekben 15 korona.

Grazia 15 K.

Feltűnő elegáns legújabb parisi divat. Finoman hímzett egyoldu betéttel. Prima kamgarn szövethől, barna, fekete, zöld és ecritben 15 K. Finom nyári porvien posztóból vagy sima fabtásie kamgarn szövethől, fekete, sötétkek, barna és illa színekben 20 korona.

ZUR SCHOSSENFABRIK

Wien, VI., Mariahilferstrasse 51.

Képeket és kereteket

mint eszményi szép

alkalmi ajándékot

ajánl
Sinayberger Béla műkereskedő és fényképész
 Király-utca 51. (a Teréz-templommal szemben.)
 Mindennemű stízszerű keretezések, valamint művészi fényképek. Telefon 13-68.

FOLIES CAPRICE

Téli helyisége: Révay-utca 18. szám.
 Igazgató: Kélti Henrik. Főrendező: Rott Sándor.
 Telefon: 14-22. Előadás kezdete 1/9 óraker.

Ujdonság! Mn Ujdonság!

„A vén kecske“

Falusi életkép 1 felv. Irta: Satyr. Rendező: Rott Sándor.

Végül 11 óraker.

„Gezähmte Bestien“

Jegyek elővételben kaphatók: Folies Caprice Révay-utca 18. d. e. 9-1-ig és d. u. 3-6-ig. Híres nagytársulat Andrássy-ét 19. és Sopronyi nagytársulat Rakóczi-ut 1. 12 óra után az 1-50 emeleti „Casino de Parisban“ teljesen új műsor a világ legelső tánc-attrakcióinak felléptével.

SZINHÁZAK.

Vasárnap, 1912. április 7-én.

VISSZINHÁZ.

Délután mérsékelt helyekkel.

A kém.

(La Fimbe.)

Színmu 3 felvonásban. Irták: Kétszeméckers Heini, Fordította: Góth Sándor.

Személyek:

Felt Pierre Góth
Helene Góthné
Stern Lőrinc Szerényi
Yvonne V. Haraszthy H.
Mária Komlós I.
Góthné Stella
Auspök Tapolczay
Maurice Tihanyi
Aurélius Molnár A.
Vizsgálóbíró Góth S.
Alamügyész Bacsó

Kezdeté 3 óraker.

Este rendez helyekkel.

Innocent.

Színjáték 3 felvonásban. Irták: Pásztor Árpád.

Személyek:

Fekete Dénes Hegedűs
Innocent Sz. Varsányi I.
Von Guggen Tanyai
János Horace Fonyvési
Kopos H. Dittol
Yétes, képviselő Stella
Sóköp József Tihanyi
A nyom őr Sz. Szerényi
Irma Herdudás
Margit, szobalány Varga A.
Tan-Lo Sarkadi
Sra-Csu Bardi
Lizetvezető Gyöző
A felesége Jancsi J.

Kezdeté 1/2 8 óraker.

Hétlőn, 1912. április 8.

Délután mérsékelt helyekkel.

Györgyike, drága gyermek.

Színmu 3 felvonásban, 4 képből. Irták: Szomorú Dezső.

Személyek:

Mikar Ferenc Góth
Mikar Ferencné V. Haraszthy
Györgyike Sz. Varsányi I.
Anna Mesáros G.
Stella Lancy M.
Hübner Félix Csontos
Térszászky László Tanyai
Glaux Hugó Kemanes
Favits Lóri Rónaszkyne
Ida Molnár
Virágáros lány Szomy
Sofőr Boogyó M.

Kezdeté 3 óraker.

Este rendez helyekkel.

Csitrí.

Vígjáték 3 felvonásban. Irták: Pierre Veber és de Gorsae Henri. Fordította: Heltai Jenő.

Személyek:

Dalanny Maurice Hegedűs
Vergnaud Dittol
Alice Tanyai
Simoneau Szerényi
Seraín Pierre Körmenó
Piebanos Vendray
Colette Varsányi
Agale Haraszthy
Valter Nancy Mészáros
Suberville k. a. Komlósey

Kezdeté 1/2 8 óraker.

MAGYAR SZINHÁZ.

Délután mérsékelt helyekkel.

Sárga liliom.

Vígjáték 3 felvonásban. Irták: Bíró Lajos.

Személyek:

A nagyherceg Törzs
Thurzó Viktor Z. Molnár
Hessen báró Pethő
Bedőházy gróf Vandory
Bassaroyz Andras Tarnai
A primadonna Szarmay
Dr. Perelli Csatali J.
Peredy Judith Papp
Bokor Adolf Gombaszögi
Csalas Péter Vágó
Rudas Béla Dobi
Zsi Kovács János Körmenó
Rád János Gere
A főispán Pártos
Emencia Nagy T.
Néző Csizsér

Kezdeté 3 óraker.

Este rendez helyekkel.

A rablólovag.

Színmu 3 felvonásban. Irták: Bíró Lajos.

Személyek:

Ferenoz gróf Törzs
László gróf Sebestyén
Enma gróf Haraszthy M.
Mihaly gróf Réthy
Margit grófó T. Forrai R.
Stell gróf Z. Molnár
Viktor gróf Tarnai
Galambos Kürthy
Anna R. Gombaszögi
Kürti Balla

Kezdeté 1/2 8 óraker.

Hétlőn, 1912. április 8.

Délután mérsékelt helyekkel.

A kis lord.

Eletkép 3 felvonásban. Irták: Burnett Hodson. Fordította: Heltai Jenő.

Személyek:

Dorincott Sebestyén
Errol Cedrik Fényes A.
Hawisham Réthy
Hanna Kürthy
Hooba Hajnal
Dick Huszar
Tomas Gere
Mrs. Errol Bathori
Minna Csatali J.
Mary G r)

Kezdeté 3 óraker.

Este rendez helyekkel.

Az alibi.

Detektitörténet 4 felvonásban. Irták: Paul Armstrong. Fordította: Dr. Mikos Lajos.

Személyek:

Doyle detektív Kertész
Websterné Csataly J.
Moorené Gerő I.
Pay György Réthy
Lano Vilmos Pártos
Róza, leánya Bathory G.
Bobby, Róza öccse Lakos V.
Kitty, Róza húga Lakos F.
Handler Körmenó
Sauts Hegedűs
Büchendorfbach Kardos
Randelé Leó Balla
Vörös Jocklin Z. Molnár
Averi Simi Vágó
Palkányi Tóni Csizsér

Kezdeté 1/2 8 óraker.

PYRAM

CIPOKREMA LEGJOBB. GYÁRTJA: BENES TESTVÉREK GYŐR

TROCADERO

Telefon 15-70
VII. KIRÁLY-UTCZA 77. Pénztárváltás 5-ker
NEMZETKÖZI KABARET.
Az áprilist teljesen új remek műsort!
Hilda Reiman József Schaffer Lafayette
előadó művésznő. előadó művész. előképek.
Hansl Edelweiss tiroli énekesnő. Elise Gless szubrette
!!! Die unmoralische Wohnung !!!
Schwand in 1 Akt von Ablander Engel. Tóth Marcsa cabaret
énekesnő. The 3 Hardins zenejelentő. Hilda Emma tancz-
művésznő. 12-14-ig 14 táncatrakció fellegő szabad bemenet mellett.
1-5-ig keringőverseny pécsi Hegedűs Gyula cigányzenekarával.
Tegyelővétel Zipsér és Königiné Andrássy-ut 4. Kezdeté fél 8 óraker.

ROYAL-CABARET

A Royal-Orfeum épületében
(VII. Erzsébet-körút 31. sz.)
Minden éjjel 12 óraker legelsőrendű cabaret előadás
48 teljesben új szenzációs ének- és táncatrakció
többekközt: B. Bravouros, Poldi Flüst, Anais Lespars, Ely
Fürstennühl, Sorelle D'Alimo, King Bailey and Girls, Vardá
Margit, Mita Camarotti, Emmy Schmitzer, Luty Lemyrt, Cecile
Jeuville, Les Perez Grimaldi, Konrády Stefi, Ilka de Viola,
Grete Bolling, Lilly Herzog, Nelly Tobé, Marta Montero, Die
4 Donauweib-ria, Romani trio, Ellen Putti, Sisters Lewis,
Szabó Margit, Arany Sári, Bertsi Horner, Bogár Böske,
Sisters Deak, Mizzie Bigonie, Szondy Angeia, Ely Bach, Hegyi
Iren, Sisters Meiser, Antalffy Laura, Hansi Tichy, Klemen
Böske, Fodor Vilma, Reti Sándor, Elek Andor, Erdélyi Ferike.
Belépődíj 1 óráig 1 kor. 1 óra után nincs belépődíj. Bal mobilis.
Keringő verseny. Kukó Vincze és zenekara hajnalig muzsikál.

Benes Károlyné

VI. ker., Teréz-körút 26. sz.
alatt levő elsőrangú angol és
francia női divattormozó kap-
csolata csatlakoztatva

szabásügyi- és
varrodafanatintézetében

a beiratások a XII. ker. tanfo-
lyamra megkezdődtek és na-
pontá d. e. 10-12-ig. a. u.
2 órától 6-ig eszközölhetők.

Schottola Ernő
gyáros

Budapest, Váci-körút 13. és 53.

Esőköponyegek

vízhatlan gummizott
divatszövetekből urak
és hölgyek részére.
Feketen vagy barnán
gummizott szövetekből
rendőrök, csendőrök,
postások, pénzügyőrök,
vasutasok stb. részére.
Tessék árjegyzéket és
mintákat kérni.

Ön már tudja?

hogyminden ár-
ban kaphatja a
legjobb és legol-
csóbb saját készítményű
amerikai cipőket.

Elegáns férfi-cipők
box- és chevro-bőrből, utolsó
divatu, cugos, fűzős 10, gum-
bos 1 K és fellebb.
Amerikai és angol cipők, elszá-
kíthatatlan 14, 16, 18, 20 és felj.
Gyönyörű női-cipők
box- és chevro-bőrből, cugos
9, fűzős 9.50, gumbos 10 és felj.
Stíkos amerikai és angol cipők,
fűzős és gumbos 13, 15, 18, 20
és fellebb. 1.2922
Hygienikus
gyermek-cipők
minden árban.
Mérték stábi
készítés leg-
finomabb ki-
vitelben.

„Uj módszer!” Orthopéd-cipők fájós lábra
lábrójz után készülnek
Pongrácz S. Sándor Budapest, VII., Szondi-u. 23a.
nyugati pályaudvar közelében.

Csokrok, koszorúk

kerti és egyéb díszítések a legszebb ki-
vitelben, mérsékelt árakon készíttetnek

Kmoskó Mihály

virágkereskedése
Budapest, VI., Eötvös-utca 6. szám.
Nővénytelep és kertészet
Budapest, I., Budafoki-ut 48. szám.
Alapítva 1881. Telefon 99-72. sz.

SZEP TELT KEBEL!

A Lassing-féle „Amorlin” kebel-krém több-
szoroson kipróbált és elismert szer, teljesen ki-
fejlett, szép kebel eléréséhez. Tartós, biztos
eredmény. Az Amorlint többször kintuntettek és sok
elismert levél szól a hatásosságáról; csak
külöleg használandó és bármilyen koruknál alkal-
mazható. — Egy tégely ára használati utasítással
4 kor. Közvetlen nagysága tégely 1 db hozzávaló
szappannal — az eredmény elérésére teljesen
elégendő — 7 kor. Titoktartás mellett küldi után-
vét mellett vagy bélyegok beiktudése ellenében?
Frau J. Frisch, Wien, VIII. Tigorgasse 38/717

STEINHARDT MULATO

Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.
Ujdonság! 11 óraker Ujdonság!
Pillanat felvételek.
Bohózat. Irták: Korcsmáros Nándor.
9 óraker: 9 óraker:
CSINGILINGI.
Bohózat, irták: Blinger és Taussig. Ford. és átdolg. Steinhardt.
STEINHARDT, HUNYADI és GALAMBOS uj kuplékkal.
Vasár- és ünnepnapokon délután mérsékelt helyaru előadás.
Kezdeté fél 4 óraker. Éjfél után a remek téli kertben **Sarkózi**
Pista zenekara, cabaret és táncz, belépti díj nélkül. Jegyok:
d. e. 10-12-ig és d. u. 3-6-ig a mulatóban és egész nap a Hír-
féle nagyteremben és a Hungaria furdó pezisztáráni kaphatók

Park Hotel és Dependance

(előbb: Wahliss).
Pörtschach am Wörthersee.

Legelőkelőbb szálloda a Wörthi tó mellett, 12 Dependance-szal, 300 szo-
bával, 500 ágygal. Elsőrangú nagy étterem és kávéház, a tó partján
egyetlen szép ékező terasszal. 70.000 négyzetméter saját park, 4 ten-
nisz-tér. Motor-csónak és vitorlásport. Legmelegebb tó Ausztriában.
18-22 fok hőmérsékkel. Naponta zene. Minden szombaton reunion.
Exquisit Pension 6 korondért.

KARL HYSAM tulajdonos személyes vezetése alatt.

Ahárom legujabb Wrabetz „Excelsior” étterme

!!! szó: Rákóczi-ut 72., a Népoparával szemben. Navi ebédhíreltek és üfögásos ebéd 2 kor. a Soutarrainban. A főváros legszebb étkezője

SZINNHÁZAK

Vasárnap, 1912. április 7-én.

KIRÁLY SZINHAZ.

Délután méréseket helyarák. **A kis gróf.**

Operett 3 felvonásban. Irták: Martos Ferencz. Zenejét szer-zette: dr. Rényi Aladár.

Személyek:
Agárdi Guidó gróf Szirmai László, fia
Kovárd Dorothy Lonzay A.
Rózi Fedák S.
Csibráké Gerő I.
Zapolya, igazgató Rátkay Kálmán, önkéntes
Kállai, önkéntes Simai
Rozonyi, riportor Balázs
Schwarcz, bankhiv. Dévényi
Itató, színész Sáfány
Egressi, színész Latabár

Kezdete 3 órakor.

Este rendez helyarákkal. Leányvásár.

Kezdete 7 1/2 órakor

Hétfőn, 1912. április 8.

Délután méréseket helyarák. **János vitéz.**

Daljáték 3 felvonásban. Petőfi kölői elbeszéléseiből írta Bakonyi Károly. Zenejét Heltai Jenő verseire szerzte: dr. Kacsóh Pongrácz.

Személyek:
Kukoricza Jancsi Fedák S.
Hiska Soós M.
A gonosz mostoha Tárnoky G.
Straszamester Sajó
Bárgó Tóth
A falu cséze Sáfány
A francia király Rátkay
Királykisasszony T. Harmathi
A tündérrády Berky L.

Kezdete 3 órakor.

Este rendez helyarákkal. Leányvásár.

Operette 3 felvonásban. Irták: Martos Ferencz és Brédy Miksa. Zenejét szerzette: Jacobi Victor.

Személyek:
Harrison Boross
Harrisonné Erdő B.
Lucy, leánya Harmath I.
Rottenberg gróf Latabár
Fritz, fia Rátkay
Mirles Tom Király
Korcsnáros Kovács
Hajóskapitány Krasznal
Bessl, szobalány Fedák S.
Sam, pinceszér Dévényi

Kezdete 7 1/2 órakor

HIRKUSZ-BEKETOW

Városliget. Telefon 107-46.

Ma húsvétvasárnap és holnap húsvéthétfőn naponta 2 nagy ünnepi díszelőadás az óriási sikerű megnyitó műsorral d. u. 4 és este 7 1/2 órakor. A délutáni előadásokon is a teljes esti műsor, délután gyermekeknek fél-helyárák. Keddén és a következő napokon nagy par force előadások a teljes megnyitó műsorral. Jegy váltatható, elővételidő nélkül: A cirkusz pénztárána a városligetben. A Hirsch-féle nagytársaságban, Andrassy-ut 19. Az Ujság olvasótermében, Erzsébet-körút 9. Az Est kiadónivatalában Erzsébet-körút 20. és Váci-körút 14. A Világ főkkiadónivatalában Andrassy-t 29. Dr. Pataki dohányüzede Andrassy-ut 38. és Szántó tőzsde Kecskeméti-utca 14. szám.

ROYAL-ORFEUM

ERZSÉBET-KÖRUT 31
110-22 : TELEFON : 110-22

Ma, április 7-én. Húsvétvasárnap és holnap 8-án húsvéthétfőn két-két előadás: Délután 3 1/2 órakor mérsékelt helyáru nagy családi előadás teljes esti műsorral. Este 8 órakor a fölülmulhatatlan ünnepi műsor.

Paul Beckers
„Das Original“ falrengető szóló-számaival.

Fred Marion. Maggie May.
4 Orig. Mittons. Oscar & Suzette

Les 6 Bravourouffs.

„Bernáték kikoocsiznak“ Kinema szkecs: Irták: Heltai Jenő. Beszélő mozi: — Világító díszlett

A kísértetek kastélya: (The haunted Castle) világhírű rejtelmes látványosság.

K. Solti Hermin „A mandula“ és „Jancsi“ Virágh Jenő új kuplékkel és a többi új attrakció!

A télikerben **Royal-Cabaret**. Belépődíj 1 óráig 1 korona 1 óra után nincs belépődíj. **Kukó Vinco** és zenekara hajna-ny muzsikál. 46 új, szenzációs ének- és tánc attrakció.

Minden vasár- és ünnepnap délután 3 1/2 órakor mérsékelt helyáru nagy családi előadás teljes esti műsorral.

VÁRSZINHAZ.

Nincs előadás.

ROYAL-ORFEUM

VII. Erzsébet-körút 31.
Telefon 110-22.

Ma, április 7-én, húsvétvasárnap és holnap 8-án húsvéthétfőn: **két-két előadás!**

D. u. 3 1/2 órakor mérsékelt helyáru nagy családi előadások a teljes esti műsorral. — Este 8 órakor:

legelsőrangú színházi- és variété-előadás.

Paul Beckers „Das Original“ in seinen urdrolligen Soloszenen. — **The haunted Castle** világhírű rejtelmes látványosság. **Fred Marion**. **Les 6 Bravourouffs**. **4 Orig. Cliftons**. **Maggie May**. **Les Averinos**. — **Bernáték kikoocsiznak**. **Kinemaszkecs**. **K. Solti Hermin** „A mandula“ és „Jancsi“ című kuplékkel. **Virágh Jenő** teljesen új kuplékkel. **Finom hely** Timmory és Manoussi bohózata fordította: Heltai Jenő. **Perez Grimaldi**. **Sorelle D'Aliné** és a többi új attrakció!

A télikerben **Royal-Cabaret** Belépődíj 1 óráig 1 korona, 1 óra után nincs belépődíj. **Kukó Vinco** és zenekara. **Bal-mabilé**. **Keringő verseny**. **Tánc hajnalig**. A legvilágosabb budapesti hely.

Minden vasár- és ünnepnap délután 3 1/2 órakor mérsékelt helyáru nagy családi teljes esti műsorral.

OMNIA

A város legnagyobb és legdíszesebb mozgóképpalotája. **Bajárat: József-körút 81. sz. Telefon 128-48**

!!! Kizárólagos joggal!!!

Szombat és vasárnap utoljára **Az ismeretlen**, mímó-dráma 3 felvonásban. **Wolf-Metternich** grófnővel a főszerepben. **Scott kapitány délsarki expedíciója**. (Scott kapitány saját helyszíni felvétele. — **Húsvét hétfőjén** teljesen új slágertű műsor. **Helyáruk:** Erköly páholy 2 K. Páholy 1.50 K. I. hely 1 K. II-ik sz. f. III-ik sz. f. Előadások kezdete hétköznap d. u. 5 órakor, vasár- és ünnepnap délután 3 1/2 órakor.

500 év óta gyógyítanak

köszvényt eszi 5lb.

Trencsénteplicz

rádiumos kénés hévíz és iszapfürdői.
Egész évben nyitva. Milliók új építkezések.
Új nagyszálló. Új fürdők. Festői vidék.
Nagyszálló otcso tavaszi kúrák.
Házi kúrákhoz: iszapszékellődés.
Prospektust küld.
Fürdőigazgatóság.

ABBZIA.

BRISTOL-SZÁLLODA

ELSŐRANGU HÁZ.

MÉRSÉKELT ARAK.

CSILLAG BELA
SZÁLLODÁS.

Hűvösvölgyi

PARK PENZIÓ

R.-T. Budapesten. Hidegkúti-ut 74-76.
Villamos megálló Nyéki-ut. Telefon 145-90.

Megnyílik folyó év április havában!
Szobák már most bérelhetők penzióval vagy a nélkül egész időnyre is, előnyös árakban.

A legmodernebb berendezés, kényelmes szobák, elsőrendű konyha penziószerű rendszerral vagy a la carte, nagy étterem és kávéház, étkező-lugas, fürkek.

Vizgyógyintézet,
Lahmann dr.-féle gyógykurák,
elsőrendű orvosi vezetés alatt.
Az igazgatóság.

PETROLNERUDA

A LEGJOBB HAJAPOLOZÓER

Neruda Tandor

cs. k. KIR. UDV. / ZÁLLITÓ

BUDAPEST, N. KOSSUTH LAJOS-UT 7.

FRANZENSBAD

legelső lápfürdő a világon, kitűnő szív-gyógyfürdő

NATALIA - FORRÁS

orv. ajánlva csusz, köszvény, érelmeszesedés vese- és hólyag-bántalmak ellen. **Eredeti Franzensbad** vas lap sós és láplug csusz, köszvény, méhbeteg, tisztulási zavarok, hystéria, sápkór, vér-szegénység, gyermekbetegségek, ideg és női bajok ellen. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban, ásványvízkereskedésekben. **Vezérképíróség: Alte K. K. Feldapotheke, Wien, I., Stephansplatz 3. 11810/1.**

36. ik
Racz Laci cigány király teljes zenekarával esteként hangverseny.

Szalon

Kávéház
Andrassy ut 12.

Városmajor szanatórium

és vizgyógyintézet

Budapest, Városmajor-utca 64. szám.
Telefon 88-99. Telefon 88-90.

A kis Svábhegy lankás hegy-oldalán, óségi Arnyas park közepén, remek kiátással a budai hegyekre. **Ozondus le-vegő**. Budapest legesendősebb területe. **Harminez**, kényelem-mel berendezett szoba, közös és társalgó-helyiségek, előkelő és meleg családi otthon. Nagy vizgyógyintézet. A vizgyógy-kezelés összes eljárásal szén-savas, sós, mór, fenyő, villamos és fényfürdők. A szanatórium-ban rendelkeznek: emésztőszervek betegségei, anyagcsere-bántal-mak, cukorbetegség, máj, epekö-bajok, vesebetegségek, neurasthénia, hátréncz-sorvadás ellen, sav-nyitló- és bizálékurák csotéro. — **Igazgató-törvos: csernyo-talvi dr. Kezmuta Béla.** Felvételi a szanatóriumban egész nap.

Finom uri fehérneműek legmodernebb kivitelben

SÓS BERNÁT

uridivat cégénél

VI., Budapest, Andrassy-ut 50. sz.

A legjobb zongorák:

CHMEL J. ÉS FIA

cs. és kir. udvari zongoragyárosoknál

BUDAPEST, Gizella-tér,
Kaas-palota I. és II. e.
Bösendorfer, Bechstein
Schiedmayer, Ronisch,
Steck, Proksch, Wirth
stb., valamint

„Pianola“ zongorázó-készülék egyedül képa-viselete. Uj-donság „Wetto Mignon“ művészek játékat reprodukáló zongora.

DARANYI LEGJÓBB MODELLO

Számoló

ES LATHATO IRASU

összeadógépei

nem szorulnak reklámra.

Díjmentes bemutató az ország bármely helyén.
Telefon 139-54.

DARANYI MIKSA
Első Magyar Számoló- és Összeadó-gépek Kereskedelmi Vállalat, a Szállítmányozási és Iparbank részvénytársaság áruszállója
Budapest, VI., Váci-körút 37.

OLÁH GÁBOR:
KORUNK HÖSE
Verses regény.
Ára 3 korona.
Kiadja a **FRANKLIN-TÁRSULAT.**
Kapható: **Lampel R.** könyvkereskedésében (Wodianer F. és fia) r.-t.)
Budapest, VI., Andrassy-ut 21. és minden könyvkereskedésben.

SZÉN, KOKSZ nagyban és kicsinyben

SALAMON JAKAB és T^a cégénél Budapest,
V. Erzsébet-tér 5. szám.

TELEFONSZÁMOK: 78-96, 78-97, 78-98, 78-99

SZÍNHÁZAK.

Vasárnap, 1912. április 7-én.

BUDAPESTI SZÍNHÁZ

Délután mérsékelt helyárakkal.

Bal az udvarnál.

Operett 3 felvonásban. Írta: Steicz Vilmos. Zenejét szerz.: Ziehrer M. C. Ford. Horvay Fr.

Személyek:

A herceg	Pillinszky
Dorn ögrófia	Veszpréminé
Erschbít prófó	Köröndy I.
Kovács Szabolcs	Fekete
Halden Ivonne	Kürty Kl.
Caralia	Szollóssy R.
Rodn, kamarás	Szabolcs
Walten	Ferjesy

Kezdeté 1/4 órákor.

Este rendez helyárakkal.

Mayerék.

Kezdeté 1/2 órákor

Hétfőn, 1912. április 8.

Délután mérsékelt helyárakkal:

A piros bugyellár.

Kezdeté 1/4 órákor.

Este rendez helyárakkal:

Mayerék.

Bolozat 3 felvonásban. Írta: Fritz Friedmann-Friedrich. Fordította és magyar szóra alkalmazta: Szomorj Emil.

Személyek:

Mayer Adolf	Móna	Feld
Mayer Marcell	Dellinó	
Mayer Irén	Mányoky L.	
Mayer Erzsébet	Pillinszky	
Mayer Jakab	Fekete	
Radó Vilmos	Fényesi	
Radó Vilmosné	Klenovics	
Eitl, leányok	Veszpréminé	
Császár Boche	Holtos T.	
	Gábor Ernő	

Kezdeté 1/2 órákor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Délután mérsékelt helyárakkal.

Az Ur Józus.

Kezdeté 1/4 órákor.

Este rendez helyárakkal.

Mesés India.

Kezdeté 1/2 órákor.

Hétfőn, 1912. április 8.

Délután mérsékelt helyárakkal:

Razzia.

Írta: Székely Vladimír és Tábori Kornél.

Kezdeté 1/4 órákor.

Este rendez helyárakkal:

Mesés India.

Kezdeté 1/2 órákor.

APOLLO-PROJEKTÓGRAF

Cépszínház-utca 2-3.

Telefon 68-39.

Mozgófénykép-újítás. Az első lépés (humorizáció). A sivatag róme (dráma). Az M. T. K. pályanyitása. Az újvilág leánya (humorizáció). A karrikaturista (tréfa). Looklovs tanár (dramatikus). Előadások kezdete hétköznapokon d. u. c. vasár- és ünnepnapokon d. u. 4 órától éjfélig. Folytatódóan. Kétórás előadások, rendez helyárakkal.

VILÁG-SZABADALOM!

CSAK A **VULKÁN** VASALÓ JÓ

AFENEKÉRTŐK
MAGYARORSZÁG
ZONNÁK KÖNYVEI
TANULÓKÉNYVEI
NINE-SYANG-É
NEM-LEHETŐJÁTÉK
GÓDASÁN GYORGY
A TISZTA VASALÁS
MINDENYUTÉ
KAPHATÓ!

POKOLBA A RÉGI VASALÓKKAL

Közönséges faszénrel fűthető

Ha vasalóra van **VULKÁNT** vegyen

és ne rontsa tovább drága egészségét a régi vasalókkal. Csiszolt, nikkelezett és zománczott állapotban kapható!

Gyáros és világsszabdalom tulajdonos: **Arak és Fehér**
Budapest, VIII., József-körút 33. sz. Telefon 20-71.

ÁGYTOLLAK, „MARABU”-hoz

VII., Károly-körút 7. Ágytoll-góztisztítás.
(Telefon 71-25.)

A háztól való el- és visszaszállítás még aznap 10 óráig díjtalanul eszközöltetik.

FROMMMER-PISZTOLY

a szakértők zsebpisztolya!

Kilenclövetű.
7.65 mm. kaliberű.

Az egyedül pisztoly a világpiacra, amelynek esőve lövés közben épp olyan erősen és megbízhatóan van elzárva, mint a legújabb katonapuskáké, tehát a lövésnek a legnagyobb biztonságot és a legkíméletesebb lövés eredményt nyújtja és emellett kényelmesen zsebben hordható. Háromszoros biztosítója van legkíméletesebb kivételben. Félkezelt kényelmesen felhuzható és bármikor leereszthető kakasa.

Minden részében teljesen kieserődhető gépmunkával készült a **Fegyver- és Gépgyár R.-T.**
Budapesten.

Kapható a bel- és külföld minden jóbb fegyverkereskedésében. Kibátólc nyelvű leírás díjmentesen rendelkezésre áll.

A magy. kir. Opera művészei,
A magy. kir. Zene-Akadémia,
A Nemzeti Zenede, az ország leg-
előkelőbb zene-iskolák tanárai
szívesen elismerték, hogy hegedűt

Reményi Mihály

olyant készít, mely bármely régi 2000 koronás hegedűvel a versenyt sikeresen kiállja.

Reményi hangfokozógerendája által bármely rossz hangú hegedű sokkal jobb, erősebb és nemesebb hangot kap. Sikertörtézetesség minden egyes hangszernél. Árjegyzéket kérjen REMÉNYI hegedű-készítési osztályától.

Budapest, Király-u. 36.

A világ legjobb quintesszcia hurjai csak REMÉNYINEL.

Abbázia Szálloda

Budapest, Dohány-utca 62.

(Erzsébet körút mellett) teljesen újonnan berendezve, gőzfűtés, villanyvilágítás, hideg-meleg víz.

Szobaárak már 3 koronáért. Figyelmes előzékeny kiszolgálás.

Megnyilt! Megnyilt!

Példátlan nagy sikere a nyárnak az

ANGOL PARK

A főváros egyetlen családi mulatóhelye.

Városliget, Hermina-ut 61-65.
Tulajdonosok MEINHARDT TESTVÉREK.

Új szenzációk, nagyszerű látványosságok.

Ragyogó őrüsi **SKATING RINK**
teremben
(kerekos koresnyapálya) katonazenével.

Körtörög repülőgépek: **AERODROM.**
Senegali néger falu. Gyönyörű japáni kert.

ALPESI FALU:

a legkedélyesebb hely két zenekarral.

Varieté: művészi varieté-előadások délután és este. :::

Amerikai magasvasút. Csodakörök.

Elvarázsolt kastély. Ródl. Mozi.

Pompás vendéglők és kávéházak.

Fedett helyiség 12000 személyre.

Két katonazenekar délutántól éjféltáig.

Czigányzenekarok.

Minden héten új attrakciók.

Még harmincz kisebb-nagyobb látványosság és attrakció.

Kapunyitás délután 3 órákor.

Belépődíj 20 fillér.

Kedvozményes jegyek a dohányboltokban kaphatók.

Megnyilt! Megnyilt!

Bécsi és párisi kalapújdonságok!

4, 5 és 6 korona

ártól kezdve. Tessék azonnal kérni — a „Világ”-ra hivatkozva — az épp most megjelent magyar kalap-árjegyzéket.

Kalapmodellház Weiler, Wien Mariahilfer-
strasse 51.

„A köztudatba ment át“, „hogycsakis
KÁLLAI LAJOS motorgyára
 Budapest, VI., Gyár-utca 28.
 szállítja teljes jótállás mellett a leghíresebb motorcséplő-készleteket.
 Saját érdekében kérjen minden gazda disz-főárlapot, melyet ingyen és bérmentve küld a gyár!
Fontos figyelmeztetés! Kállai Lajos hírneves motorgyára nem téveszte nő össze más Kállai nevű cégekkel.

Gyertyánliget Máramaros-megye
 a legrsőbb, legegészségesebb klimatikus-erdői hegyi gyógyhely, ásványfürdő és vizgyógyintézet.
 Csodálatos szép magas fekvésű, por- és szélmentes, ózondus, enyhe levegő, kitünő izü és könnyen emészthető tiszta vassórák. Teljesen berendezett vizgyógyintézet. Fekvő kura fedett csarnokban. Legradikálisabb gyógsiker: vérszegénység, sápkór, idegesség, neurasthenia, gyomor-bélbajok és női bántalmaknál. Kétyómos, csinos lakások és igen jó ellátás. Igen mérsékelt árak. Idény május-október. Vasutállomás: Nagybooskó, Gyertyánliget. — Elényök: 1. Olcsó árak és fesztelen életmód, 2. Enyhe éghajlat és barátságos környezet. Interurban telefon.
 3. Közelvasutállomás és jó kocsit. Interurban telefon.
A fürdőigazgatóság

ÚJ KÖNYV!
GYULAI PÁL
KRITIKAI DOLGOZATOK
 1854—1861.
 Ára 5 korona.
 Hét nagyobb kritikai esszé van e kötetben, Gyulai Pál munkásságának az az irodalomtörténeti fontosságú része, melyvel irodalmunk leghatalmasabb kritikusa és félelmetes polemikusává küzdött fel magát.
 Megrendelhető:
LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál Budapest, Andrássy-út 21, valamint minden könyvkereskedésben.
Pénzt
 akar Ön azonnal butorra, zongorára, varrógépekre, kerékpárokra és mindenemű kereskedelmi árukra, akkor forduljon bizalommal csak a régi Tauber-céeghez, Baross-ter 17. sz. Telefon: 149—00. 29387

FELTALÁLÓK ENCIKLOPÉDIÁJA
 160 oldal 48 ábra terjedelmű műszaki és szabadalmi zseblexikon.
 II-ik kiadás.
 IRTA **MOLNÁR R. BELA** hites szabadalmi ügyvivő.
 Tek. **MOLNÁR BELA** mérnök urnak Budapest, VII., Baross-ter 14. sz. Sziveskedjék nekem, mint a Pesti Napló olvasójának fenti könyvet ingyen és bérmentve elküldeni.
 Név _____ Foglalkozás _____ Lakhely _____ Cím _____ Olvashatóan kitöltendő!

THURZÓ-FÜRED
 A déli Szepességnek egy remeke ősi fenyvesek közepette. Vasuti állomás Gölniczbánya, 572 méter. Posta és távirda helyben.
ELSORANGU KLIMATIKUS GYÓGYHELY.
 Vizgyógyintézet, vízkurák, inhalációk, diétás kurák, nap- és szabad tófürdők, villanyozás és massage. Mindennemű idegbajok, légzési, emésztési, vérkeringés, anyagcsere és más egyéb bajok ellen.
 Igen védett hely, állandóan anyhe, szép tavaszi időjárással. Kitünő konyha és olcsó ellátás. Elő- és utóidényben 30%, július elejétől 6 heti tartózkodás után 50% áruengedmény. Szobák egész idényre olcsó ártalányban bérelhetők. — Állandó fürdőorvos: **Vladár József** Dr. Prospektussal szolgál a **Fürdőigazgatóság.**

BERLINI VICTORIA
Általános biztosító részvénytársaság. Alapított 1853.

Biztosítási Allomány 1910. december 31-én: K.	2,373.942.548.—
Vagyon 1910. december 31-én: K.	959.594.576.—
Bevétel az 1910. évben: K.	197.784.727.—
Nyereség az 1910. évben: K.	40.302.300.—
Nyereségrészesedés; az 1910. fizetésre: K.	36.690.194.—

Különös előnyök:
 *Megtámadhatatlanság: A kötvény egy évi fennállás után semmiféle alapon sem támadható meg.
 *Párba vagy öngyilkosság: Az első évben a teljes díjtartalék, ennek elteltével pedig az egész biztosítási összeg fizetettik ki halál esetében.
 *Világ-kötvény: A biztosított minden külön pótfizetés nélkül kezdetől fogva tartózkodhat és utazhat az egész földön.
 *A biztosítás megszűnésének kizárása: Három évi fennállás után a biztosítás nem válhat érvénytelenné.
 *Legnagyobb költsésm- és visszavásárlási érték 3 évi fennállás után.
 *Megtűnt biztosítások érvénybe helyezhetők 6 hónapon belül orvosi vizsgálat nélkül.
 *Háború biztosítás teljesen költségmentes a teljes biztosítási összeg érvényével.
 *Nyereségrészesedés: A tiszta nyereség 90%-a biztosítottaknak szavatoltatik. Az 1909. üzletévre 35,734.621 korona utaltatott át a biztosítottaknak mint nyereségrészesedés. Már 1878 óta az összes díjbevetések 3%-val emelkedő osztalék fizetettik ki.
 *Példa: 10.000 koronás elérés és halál esetére szülő biztosítás 25 évi időtartamra egy 30 éves egyének csupán 5634 koronájába kerül.
 *Rövid-világos biztosítási feltételek, fenntartások nélkül. Ugya képviselőket alkalmazunk.
Igazgatóság Magyarország és a Kelet részére:
Budapest, V., Dorottya-utca 1. szám.

Viznyomásu sajtók szőlő- és gyümölcsnedv nyarésóra, nagyban üzemre, 1, 2 vagy 3 :: kitolható gyűjtő-medencével ::
„HERCULES“ szőlő- és gyümölcsprés
 kézi hajtásra. Gyártják mint különlegességet, különféle nagyságban és szerkezetben, kitünő kivitelben
PH. MAYFARTH & Co.
WIEN III.
 Gépgyár és vasöntöde.
 Különleges gyár szőlő- és gyümölcsértékesítő gépekre
 Kitüntetve több mint 700 első díjjal.
 A most megjelent 185/a. számú képes kimerítő árjegyzék ingyen és bérmentve megküldetik.

MOTORGYÁR ÉS MODERN MALOMÉPÍTÉSZEZET

Teljesen automatikus malmok sima, félmagas, magas őrlésre.
 Összes malomgépek legelőkeltebb szerkezetek.
 Transzmissziók és csapagyk legmodernebb kivitelben.
 Malomátalakítások Mernökküldés és tervek ingyen.
 Alapított 1850.

Magyar Motor- és Gépgyár Részvénytársaság ezelőtt
MAYER Gépgyár Vas- és Fémöntöde r.-i. Szombathely-Budapest VI., Váci-körút 61. szám.

 Eredeti MAYER-benzinmotoros cséplőgarnitúrák, Stabil benzínmotorok, Szívógázmotorok, Hydr. olaj- és borprések, Nyersolajmotorok, Francis-Turbinák. Költségvetés, mérnökküldés díjtalan.

Magyar Élet- és Járadék-Biztosító- Intézet mint szövetkezet Budapesten,

VI., Andrásy-ut 8. szám (saját-ház).

A szövetkezet elnöke:
gróf Széchenyi Aladár

A szövetkezet alelnöke:
gróf Erdődy Tamás

Az igazgatóság; báró Rudnyánszky József elnök, Dénes Tibor,
Forrai Miklós, dr. Lévai Zsigmond, Vargha Sándor vezérigazgató.

Az intézet szövetkezeti alapra lévén fektetve, az
össznyereség 70 százaléka a biztosított tagok közt
a díjfizetések arányában felosztatik.

Az intézet az életbiztosítás összes nemeit művel
jutányos díjak és előnyös feltételek mellett. Ajánlja
különösen a halál esetére szóló biztosítást a család
ellátására, kölcsönös biztosítást a házastársak részére,
a halál és elérés esetére szóló vegyesbiztosítást,
kiházasítási biztosítást leányok részére, esetleg neve-
lési járadékkal kapcsolatban.

Ajánlja magánhivatalnokok részére a nyugdíj-
biztosítás különböző nemeit, azonkívül özvegyi jára-

dékbiztosítást, továbbá állami és közhivatalnokoknak
nyugdíjaztatásuk esetére lakbérpótló járadékot.

Az összes biztosítási módokatnál kívánságra
a rokkantsági kockázatot is elvállalja az intézet
olyként, hogy munkaképtelenség esetén a biztosított
a díj fizetése alól felmentetik. Az intézet orvosi
vizsgálat nélkül is köt a legelőnyösebb feltételek
mellett biztosításokat.

 Bővebb felvilágosítással készséggel
szolgál az intézet igazgatósága!

Cs. és kir. szab. „MERCUR” bank és váltóüzlet részv.-társ.

Hirdetmény.

Részvényeseink 1912. április 2-án tartott XXIV. rendes közgyűlésének határozata alapján a forgalomban levő részvények
birtokosainak az újonnan kibocsátandó 25.000 darab bemutatóra szóló 400 korona névértékű, összesen 10.000.000 koronát kitevő
1912. január 1-től a régi részvényekkel egyenlő osztalék igényű részvényekből

**a Mercur bank és váltóüzlet r.-t. 12.500 drb, 400 korona névértékű részvénye
egyenként 600 korona kibocsátási áron**

az 1912. január 1-től esedékes kamatok hozzáütésével felajánljatik a következő feltételek alatt:

Minden nyolcz régi részvényre jut egy új részvény.

Részvénytörtrészek, vagy ilyenekre igazolványok **nem** adatnak ki.

A bejelentés **1912. április 9-től bezárólag 1912. április 16-ig**

eszközleendő a szokásos üzleti órákban a következő helyeken:

**A cs. és kir. szab. Mercur bank- és váltóüzlet r.-t. főpénztáránál Wien I. Wollzeile 1.,
valamint az intézet fióktelepeinél: Böhm.-Kamnicz, Böhm.-Leipa, Brünn, Gablonz a. N., Graklitz, Krakau,
Leitmeritz, Mähr. Schönberg, Meran, Neutitschein, Pilsen, Prag, Reichenberg, Teplitz-Schönau,
Wiener-Neustadt és Zwittauban.**

A Mercur-bank és váltóüzlet r.-t.-nél Budapest, V., Fürdő-utca 3.

A Bank für Handel- und Industrie-ozégnél Berlin, Darmstadt és Frankfurt a/M.

A Schweizerische Bankverein intézetnél Dazetben.

Az igényjogosultság érvényesítésére a régi részvények, szelvényivek nélkül, két egyforma s a benyújtótól aláírt jegyzék
kíséretében nyújtandók be, amelyhez való formulare a bejelentő helyeken kapható; mire a részvények a bejelentést igazoló bélyegző
lenyomattal ellátva a jegyzék egyik példányával együtt visszaadatik.

A bejelentéssel egyidejűleg minden igényelt új részvény után **600 korona**, valamint darabonként 1912. január 1-től
a bejelentés napjáig esedékes **5% kamat** készpénzben lefizetendő, ami a visszaadott jegyzék-példányon nyugtatva lesz.

Minden részvényes elveszti igényjogosultságát, ha a fentebb közölt határidőben és módokat mellett igényét nem gyakorolja.
Az új részvények **1912. április 16-tól** kezdve adatnak ki a fizetményt igazoló jegyzék visszaszolgáltatása ellenében.
Wien, 1912. április 6.

Mercur cs. és kir. szab. bank és váltóüzlet r. t.

E hirdetés rovaton minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovaton minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

Pénzszekrényeket
tűz- és betörésmenteseket ajánl a **Budapesti Pénzszekrénygyár.** Mintaraktár V., Széchenyi-utca 7. Gyár IX., Rákóczi-utca 4. szám. Telefon 116-40. 11261

Katonatiszt
elvenne vagyonos urinót feleségül. Ajánlatok „Siker” hirdetőbe István-ut.

Férjhez menni óhajt
26 éves kath. árva 180,000 vagyonnal, 38 éves francia k. a. 100,000 vagyonnal, 22 éves csinos török hölgy 100,000 vagyonnal, valamint még sok száz vagyonos öregegy és hajadon. Komoly ajánlatoknak, ha vagytalanok is, díjtalan felvilágosítást ad Schlessinger, Berlin 18.

20,000 nemes rózsza
a legkedveltebb válogatott fajokban, 38 éves francia nő, 50-80 dm. félmagas törzs 10 db. 8 kor., 100 db. 70 kor., 90-120 dm. magas törzs 10 db. 12 kor., 100 db. 100 kor., 130-150 dm. magas törzs 10 db. 15 kor., 100 db. 130 kor., solitair 160-180 magas törzs 10 db. 20 kor., 100 db. 180 korona. Alacsony cserje és rózsatörvek 10 db. 4 kor., 100 db. 30 korona. Utánvétellel szállítja Fr. Spora, Klaitau. (Csehország).

Parlamentari
gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíró iskola. Gépirás és magyar-német levelezés-oktatás. A teljes kiképzés díja havi 10 kor. Kereskedelmi akadémiái tanárok által oktatott szakintézetek. Az **Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület** miniszteri jóváhagyással szervezett tanfolyama nyilvánossági joggal. Alapította **Markovics Iván** 1883-ban. Biztos állás-közvetítés. — Közérvényi egyesületi oklevelek. Nyitva szept. 1-től jul. 1-ig. Havonként új tanfolyamok. Tájékoztatót küld a **Gabelsberger szakiskola.** (Csak Hegedűs Sándor-utca 7., saját épületében; előbb a szemközti Liszt Ferenc-tér 10.) Címre vigyázzunk! — Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája irógép-eketől s más hirdetésünket utánzó újabb tanfolyamoktól független. — Telefon 64-68.

Készpénzért
vagy hitelteljes egynek kedvező feltételek mellett szállított teljes lakberendezéseket vagy egyes darabokat és biztosítottam, hogy ilyen **olesón**
sehol nem kap modern háló, bédió, úri és szalon szobákat stb. Gyözödjön meg, tekintse meg zsefolt raktármat, itt jutányosan **vehet**
a leggyorsabbútól a legdrágább kivitelű minden fajta **BUTORT**
Nagy Imre
lakberendezési vállalkozó üzég
BUDAPEST,
Váci-körút 9. szám
(Bejáró Szerencsen-utca 1., 1. em.) Árjegyzék ingyen. Album 1 K.

Tisztviselő-otthon
Pensió Budapest, Szentkirály-utca 22., I. em. Lakás pénzióval vagy csak ellátás különösen tisztviselőknak. Teljes pénzió 135 kor. Ebéd 42 kor. Vacsora 24 kor.

Szóló-spárgát,
czukorborsót, kárfiolt, spenótot, zöld hagymácskát, új burgonyát 5 kilónként 2 korona 60 fillér házilag főzött barack-likvár kilóját 2 kor. 40 fillérről szállítja **Szabó Géza Csongrádról.**

Juniperus
(nemes borovicska) 4 literes tartályban 11 koronára bérmentve. Csomagekonzervekkel árjegyzék ingyen. **Felki konzervgyár, Baria József, Felka,** (Szepes megye.)

Diszkrét kedvelők
kérjenek árjegyzéket az **Első magyar díszfőny-faiskolától.** — Tulajdonosa: Copony Béla Körömenben. 120 fajta tüllelű fák, lombfák, sorfák, díszeserjék kaphatók. 6168

Sütőde
egy emeletes bérházzal együtt eladó. Legmodernebbül felszerelve, 4 kementé és villanyerőre működő dagasztó-géppel. Napi 700-800 korona forgalommal. Bővebbet Kémény Dezső, VII., Hernádu-utca 54.

Kitűnő fegyverek
öröknek, önvédelemre, vadászatra és szobadísznek. Wernli gyaloglósági fegyver 5 kor., szurony hüvelylyel 1 K Wernli lovassági karabély 16 korona, Kropatschek-karabély, 8 golyóra tölthető, szuronyal 25 K. fegyverszij 1 korona, töltény darabja 10 fill. Katonai puskaművés által kipróbált jó fegyverek. **Tiller Mór és Társa** udv. szállítóknál, Budapest, Váci-utca 35. Fegyver árjegyzék kívánatra díjmentesen.

Magyar harzi kanári-tenyésztés Debrecenben.
Kia madár dalát meg tudja érteni és annak énekét föl tudja becsülni, kanári tenyésztés megkezdése az fel és tiszteljen meg egym rendeltetve. Minden, mit egy madár előadni képes, legyen az lágy, mély hang, avagy csengő érces. Ami csak madárban kiválóan jó, tenyésztésben mindez föltalálható. A rendelt madarat mielőtt elküldöm, tudásáról előbb magam meggyőződom és ha hibás hangú, vagy rosszul énekel, nem létezik nálam, hogy én azt küldjem el. A tisztelt rendelő nyugodt lehet tehát, hogyha nálam rendel, tudom nem szenved kárt. A lakás legkedvesebb díszje a szemponeneki kanári madár. Kanári madarakat eddig sok pénzt adunk a külföldnek. Ma már nincs szükség erre, mert a szakszerű vezetés alatt álló **Agoston magyar harzi kanári-tenyésztő telep Debrecen Mergo-utca 9. sz.** gyönyörűen tenyészt, nemes fajta kanári madarakat szállít darabonként 14, 16, 20 és 24 koronáért. Tenyésztésre alkalmas remek szép nőstények darabját 4 koronáért. A szállítás a legnagyobb hidegben is gondosan csomagolva, szavatosság mellett történik. Árjegyzék és a postai utasítás ingyen. Számos elismerő és köszönőirat birtokában. A legnagyobb tenyésztőtelep és szétküldési intézet.

Zöld cukorborsót,
spenótot, sósát, kárfiolt, új burgonyát, öt kilót 3 koronáért szállít **Wellisz, Csongrád** 6176

Pianinot
vagy zongorát keresek megvételre. **Forgács, József-körút 17.** 12189

Zongorák,
pianinók átalkítását, hosszú zongorák rövidítését, hangolását, jótállással vállalom. **Szerencsen-utca 33. Kornács.** 12187

Zálogcédulát,
brilliantot, gyöngyöt, ékszer, aranyat, ezüstöt és régiséget veszek. Alt-Wien porcellánt, régi bronz csonttárgyakat, szobrokat és olajfestményeket veszek kézművesek, régiségkereskedők, Király-utca 85. Telefon 95-45 Meghívásra jövök

Feltalálók
Utmutatója szabadalmazás-hoz értékesítéshez nélkülözhetetlen. Díjtalanul küldi **Áron és Molnár** szabadalmi és értékesítési osztálya Budapest, József-körút 9. földszint.

Csillárok
rézből és galvanizált, gáz- és villanyhasználatra a legújabb eljárás szerint gyártva, legjuttányosabb áron szállít **Schulz-csillárgyár**
Rózsá-utca 109. Podmaniczky-utca mellett. Telefon 108-07.

Saját gyártmányú fűrdőkádak 14 kor.-tól feljebb; fűthető kádak 60 kor.-tól feljebb. Elvétel mindenféle kúszóvízcsatlakozás és házi vízvezeték-berendezéseket legolcsóbb áron. **LEFKOVICS ADOLF** Budapest, VII., Wesselényi-utca 51/E. Telefon 113-40. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Fülsolaj
a Dr. G. Schmidt
Fül-és Orrgyógyászati Intézet
Fülsolaj
gyorsan és alaposan gyógyítja az időszerűsűk sikeresen, fültájszt, fülzúgást és nagyothallást még ideült esetekben is. Egyedül kapható üvegje 4 Kor. **TÖRÖK JOZSEF** gyógyszerháza Budapest, Király-utca 12

BUTOR
30% megtakarítás!
Régi Butorszalon
Budapest, Ferencczék-tere 3. telemelet. Vétel és eladása használt és új poigári, urasági lakberendezéseknek, mahagoni és palisander butorok, úri szobák, angol börgarnitúrák és teljesen berendezett mintaszobák, keleti szönyegek, csillárok. Telefon 82-13. 28598

E. 12. VÉD JEGY
Dió-kivonat
az ősz hajnak festésére.
Régóta kipróbált tökéletesen ártalmatlan a diónak zöld héjából készített hajfestőszer mely a korán őszült hajnak 15 perc alatt eredeti szőke, barna, fekete vagy gesztenyeszínét visszaadja. 1 palack diókivonat K 6 és 3, 1 skatula 6 próbapalackkal 7.50, diótél, „ajrestor” K 6 és 3, diókivonat vagy dióolaj K 4 és 2, diópép a szakál festéshez K 2, dió dupla kivonat K 6 és 4 káli-erém, glicerin szappan legfinomabb tolelt szappanok 1 kor. Rendelhető a feltalálónál:
MACZUSKI A.
Wien, III/2. Erdbergerláde 2.
Raktárak Budapeston:
Török J. gyógyszer. Király-utca 12.
Vértess S. illatsz. Kristófer-ter. Neruda N. drogueria. Kossuth Lajos-utca 7. Bruder Radanovits Baross-utca 1. Thalmyer & Seitz drogueria. Zrínyi-utca 3. Koshmeister Fr. m. drogueria. Hold-utca s. sz. Molnár és Moser drogueria. Koronaherozeg-utca 11. szám

Rózsafák
Tíz darab két éves magas rózsátó ujdonságok 20 koronára. Tíz darab két éves legjobb fajtak 16 korona. Tíz darab bokorrózsza 7 korona. — Kezeskedem fogamzásért, virágzásért. Szállítás utánvétellel csomagolással együtt bérmentve bárhová. Kérje díjtalan gyakorlati tanácsadó képes árjegyzékemet. Ifjabb Wilk kiviteli kertészete, Feketehalom 296.

Gyorsírók és gyorsgépirás. A Gyakorló Gyorsíró Társaság szaktanfolyamát lényegesen megnagyobbított modern higienikus új helyiségekben (Andrássy-utca 12.) tartatnak. Legalapabb kiképzés gépirás-magyar- és német gyorsírásban. — Gabelsberger-Markovits rendszer. Beiratkozás naponként. Tandíj igen mérsékelt. Díjmentes tantárgyak: magyar-német helyesírás, „Kartothek” amerikai könyvelési és nyilvántartási rendszer, összeadó- és számológépek kezelése. Parhuzamosan oszt tanfolyamokat is tartunk. Végzett növendékeinket díjtalanul állásba juttatjuk **Glogowski és Társa,** (Remington) Budapest, VI., Andrássy-utca 12. szám.

Soha nem létezett
rendkívül kedvező feltételek mellett szállított helyben és vidékre teljes lakberendezéseket, valamint egyes butor darabokat részletfizetésre.
Modern lakberendezési vállalat ::
Budapest, IV. kor., Gerliczy-utca 7. sz.
0 iszes butor-album 1 kor.

Képtelenek vagunk az összes hozzáink érkezett kérdésekre egyenként válaszolni, ezért uton értéktjük t. cz. vevőinket, hogy még nagy készlet **nyilművelés- és sz. és sorja** áll rendelkezésre, amelyeknek elszállítására előrelátólag április végéig 1 heteséges.

Fenyőfák
szétküldésének legjobb ideje most van és tart május végéig. Luczfenyő 30-180 cm. magas darabja 30-120 fill., tölgyfenyő 20-200 cm. m. darabja 50-250 fill., feketefenyő 30-100 cm. m. drbja 70-100 fill., fehérfenyő 30-300 cm. m. darabja 70-200 fill., jegenyefenyő 30-300 cm. m. drbja 70-300 fill.
Erdécszeméték: különösen szép 3-4 éves feketefenyő 1000 drbonkint 7-9 korona, koscsnyostölgy 1-4 éves 1000 drbonkint 6-20 kor. **Süvevényeseméték:** akácok 1-3 éves 20-300 cm. magas 1000 drbonkint 12-65 kor., gladiola (grisztus-tóvis) 1-3 éves 20-250 cm. m. 1000 drbonkint 12-55 kor. Többféle fajboronfiak és ezek tojásai, vadász- és díszfánakok és ezek tojásai. Képes főárjegyzéket kívánatra ingyen küld: **gróf Batthyányi Zsigmond** uradalmi intézősége Csendiák, up. Ferencczák, Vasmegye.

Parti-árukat
szövet- és fehérmű-árakban, bármily nagy mennyiséget, helyben és vidéken veszek készpénzért. Ajánlatokat e lap kiadóhivatalába „Parti-árúkereskedő” cím alatt kérek.

Ajtók, Ablakok
vasrudonnyók, használtak és újak, bármily méretben és alakban, igen olcsón kaphatók

Wiener A. utódánál
BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 123.
Telefon: 62-80.
Alapítottát 1886-ban

Zálogcédulákat
veszek. Elzálogosított brilliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100,000 koronáig költségmentesen kiváltak és teljes értékűt kifizetem.
Singer Jakab
ékszerkereskedő
BUDAPEST,
Király-utca 91. sz.
Izabella-utca sarkán.

Rózsza, szegfü,
magastörzsű rózsafák, csak ujdonságok, 2 éves koronával, 10 drb 20 K, magastörzsű rózsafák 2 éves koronával, csak régiek, legjobb fajták, 10 drb 16 K, bokorrózsák, 2 évesek, csak ujdonságok, 10 drb 10 K, bokorrózsák, 2 éves, csak régiek legjobb fajták, 10 drb 8 K. Császárszegfük, folyton virító, 10 drb 5-10 K. Szétküldés mindenható, csomagolás beleértve, bérmentve, utánvétellel. Kezeskedem biztos fogamzásért, érték vagy pótlásért, valamint gazdag virágzásért. Képes árjegyzék díjtalanul. Krausz T. kiviteli kertész, Feketehalom, Brassó mellett.

BÉRCZI-VITRÁGE

60/85 cm. nagy borsóültre Point-Lace szalag munka rózsdal és gyűrűkkel darabja 1 kor. 50 fill.
Bérczi D. Sándor
BUDAPEST
Főútel: Dossewify-utca 5. szám. — Pihüzel: VIII., Üllői-utca 4. szám

ADORJÁN ANDOR
könyve:
SORSOK ÉS PÁLYÁK
Irodalmi arcképek
Ára 3 kor.
Kapható:
LAMPÉL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) R.-T.-nál Budapest, Andrássy-utca 21 és minden könyvkereskedésben.

Gyümölcsfa
díszfa és rózsafagyűzőkkel ingyen szállít **Weber faiskolája,** Békásmegyeren. (Budapest mellett).

Soványosság
Az egyedüli eredménytől kísérte háziaszer a dr. **William Harley** tanár amerikai erőltető-pora. Soványak tartós, szép telet testidomokat nyerne és alakban, igen olcsón kaphatók
Hat hét alatt 20 kilo gyarapodást jótállast. Verszegénység, gyengesség, idegesség ellen és gyomorbetegségeknél nélkülözhetetlen tápszer. Kivitelre: Chicago, Berlin, London, Hamburgban. Közönséges levelek minden országban. Dobozonként 1 forint 10 kor. Használati utasítással. Főraktár **Balázs Mór E. Budapest VII., Isván-utca 11. 11/1.** Telefon 156-80.

Singer varrógépek
Kerekpárok, grammofonok, hanglemezek legolcsóbban kaphatók
Haban József
Budapest, Almásy-tér 14. javításokat olcsón készít. Képes árjegyzékét ingyen küld.

Nemi bajoknál
hüvelygyulladás, tripper, kankórák csakis az illetékes Santalinsulak ezüst Larioin Capsulák, mint legbiztosabb óvszer mindenki használja. 3 korona behúddal ingyen postaköltséggel. Készíti:
Mész Antal
gyógyszerész, Szabadska, 53 szotkúdesi tóraktár: **Budaörs** gyöngy-szaktár Erzsébet-körút 58.
Budapest.

Ne féltsd a magyar faj szupremáciáját.

Irta: Herczegh Mihály,

udvari tanácsos, egyetemi jogtanár.

Az általános, egyenlő, titkos és községenkénti választási jog már hatvanéves multtal bír Magyarországon. Az 1848 : V. törvényezikk tárgyalásakor Kubinyi Ferenc és Madarász László vetették föl annak gondolatát. 1874-ben pedig Mocsáry Lajos, Irányi Dániel, Simonyi Ernő, Helfi Ignác és Szederkényi Nándor függetlenségi képviselők kívánták annak törvénybe iktatását. Mert az, ugymond, velünk született jog, melyet az állam csak megerősíthet, de el nem vehet.

Ennek a már rég sürgetett új választási törvénynek azonban nem szabad beleütközni az ezer év óta egyéges és oszthatatlan magyar állam nemzeti jellegébe. Nem szabad beleütközni a liberalizmus követelményeibe, mely a politikai jogokat a kis emberekre, kisiparosokra, kiskereskedők, földmivelő és egyéb munkáselemekre is kiterjeszteni kívánja. Nem szabad beleütközni hazánk történelmi fejlődésébe, mely az államélet vezetését ezer év óta mindig a politikailag érett, begyakorolt, nemzetfenntartó magyar fajra bízta, mint amelynek a társadalmi és gazdasági haladás komoly kérdései iránt nagyobb fogékonysága és alaposabb tájékozottsága van.

Igaz, hogy ezen aggályokkal szemben nem lesz könnyű feladat az új választási törvény megalkotása, mert nemcsak a történelmi, miveltségi és társadalmi állapotokat kell majd vizsgálni és mérlegelni, hanem az állam jelen és jövő érdekeit is, főleg pedig a vezérlő magyar faj feltétlen uralmának fenntartását és biztosítását.

Én nem féltsem a magyar faj szupremáciáját az általános, egyenlő, titkos és községenkénti választástól. A mult idők tapasztalatai alapján erősen meg vagyok győződve

arról, hogy ez a reform a magyar nemzetre hasznos lesz, mert azt tömöríteni, erősíteni fogja.

Avagy ártott-e az a magyar faj szupremáciájának, hogy ez a legnagyobb szabadságszeretettel nyitotta meg kapuit mindig a más ajku nemzetiségek, idegen elemek és vallásfelekezeteknek.

Ártott-e a magyar faj szupremáciájának Szent István királyunk azon axiomája, hogy „az egy nyelvű ország gyöngé”, és az 1222. évi arany bullának azon tétele, hogy „az idegenek megtartják szabadságaikat”? Vagy hogy Kálmán király elrendelte, hogy „az idegenek felannyi adót fizessenek.”

Ártott-e az a magyar faj szupremáciájának, hogy ez a többi népfajokat és vallásfelekezeteket mindazon polgári és politikai jogokban részesítette, melyekkel önmaga birt.

Ártott-e az a magyar faj fölényének, irányadó befolyásának, hogy már a honfoglalás idejében, Árpád uralkodása alatt, a magyar nemzet tagjai közé felvették és a 7 ősi törzs és 108 nemzetség nemesi jogai, közbjogai kiterjesztettek, nemzetiségre és vallásra való tekintet nélkül, a jászokra, besenyőkre, szlávokra, zsidókra, bolgárookra és mindazon népfajokra, melyek a magyarokat a honfoglalás nagy munkájában segítették s ez által a haza körül érdemeket szereztek. Lauream virtutis.

Ártott-e az a magyar faj szupremáciájának, hogy a magyar nemesség már kezdetől fogva minden volt, csak zárt rend, vagy osztály nem. Alapeszméjét sohasem a kizárólagosság, hanem a liberalizmus képezte, mindig úgy faji, mint társadalmi tekintetben. Ez okból történt, hogy valamint a született magyarok, úgy a másajku nemzetiségek is, valamint a katolikusok, úgy a más vallásúak is, a törvényes követelmények mellett azonképen lehettek megyei nemesek, egyházi és világi főurak, az ország zászlós urai, grófok, bárók, állami és köztörvényhatósági tisztviselők. Azonképpen lehettek a magyarok is, nem magyar ajkuak is városi

polgárokká, ha az iparral és kereskedéssel foglalkoztak. Ez uton váltak jó hazafiakká és gyakran hatalmas magyarokká a más nyelvű magyar lakosság jelesei s ez uton erősödött meg a magyar értelmiség annyira, hogy fölényében, erkölcsi auktoritásában bizva, éppen nem törődött, egészen közönyös lett a nemzetiségek áskálódásaival szemben.

Ártott-e az a magyar faj szupremáciájának, mikor Szent István király az alkotmány sánczai közé emelte a papokat a keresztény vallás és a közmívelődés terjesztése miatt; vagy mikor IV. Béla király a várjobbágyokat és a kunokat megnevesítette harci érdeméért, vagy mikor Zsigmond király alatt az országgyűlés a királyi városoknak adta meg a nemesi rangot és nemesi jogokat, az ipar és kereskedés fejlesztésének jutalmául; vagy mikor I. Ferdinánd alatt a jobbágyok ruháztattak fel a nemességből álló magyar nemzet szabadságaival a földmives munka elismerése (mercés laboris) végett.

Még az sem árthatott a magyar faj szupremáciájának, hogy a horvátokat, románokat, tótokat, szerbeket, svábokat, ruténeket testvéreikül fogadták, előnyökben, hátrányokban éppen úgy részesítették, mintha született magyarok lettek volna.

De sokkal többet mondok. Még azon történelmi tény sem ártott a magyar faj szupremáciájának, hogy a nem magyar ajkuak nagyobb jogokkal ruháztattak fel, mint a született magyarok. Önkormányzatot és kiváltságokat, autonómiát és privilégiumot kaptak, melyeknél fogva a megyei hatóság alól kivették, saját tisztikarral bírtak, statut in statu képeztek és önmaguk gyakoroltak maguknak törvénykezési és közigazgatási joghatóságot.

Ilyen autonómiát és privilégiumot nyertek már az Árpád királyok kezdő korában a városok alján letelepülő németek, olaszok (hospites), kik minden előbbi jogaikat megtartották: II. Endre királytól a Tráncziából jött románok; II. Géza, illetve IV. Istvántól a

Falusi legény dala.

Én vagyok a falu első legénye,
Büszkén nézek egész világ szemébe!
Az apámnak hat ezímeres ökre van,
Fia pedig csak én vagyok, egymagam.

Ha az utcán elindulok dalolva,
Rózsafasor lesz az úteza dalomra:
A kapuba mind kifutnak a lányok,
Alig győzők kacsingatni reájok.

Hát még, mikor beáll a táncz vasárnap,
S nekikezdek a ropogós csárdásnak!
Ugy kijárom s olyan fene port verek;
Köhécselve bámulnak az emberek!

De a cigány, ha nem húzza kedvemre,
En kapom a hegedűjét kezembe,
S megtanítom hegedülni emberül.
Ha ugyan még valakinek hegedül!

Jakab Ödön.

Mikor az asszony igazat mond.

Irta: Benda Jenő.

Az asszony éppen készen volt az öltözködésével. Kicsi filigrán alak volt: vörösbarna haja divatos kontyba tűzve, égszínkék szemei hamiskásan ragyogtak. Valóságos babanő volt, afajta kedves, kis játékszer, aki a férfiakra a legveszedelmesebb szokott lenni. A kis budoárban ragyogó új volt minden, az

asszony kedvteléssel mozgott a szép szobában és azután hosszú időre megállt a tükör előtt. Aprólékosan végigvizsgálta a toalettijét, azon gondolkodott éppen, hogy ehez a ruhához melyik kalapja illik a legjobban, amikor bejött az ura. Az illatos női holmikkal teleszórt szobában ezután a következő beszélgetés játszódik le kettőjük között:

A férfi kérdi:

— Hova megy maga, kis csavargó?

Az asszony játékos duzzogással feléli:

— Semmi köze hozzá! Mindig kémkedik utánam!

A férfi komikus tulzással imitálja Othellót:

— Asszonyom, hü és tisztességes asszony házassága harmadik hónapjában nem szokott így beszélni az urával!

Az asszony itt közbevág:

— Csacsi! ahelyett, hogy itt bolondozik, inkább mondja meg, hogy melyik kalapot tegyem föl, az ibolyásat, vagy pedig a feketét?

A férfi: Semmi esetre sem az ibolyásat! Az ibolyakék nem illik a ruhája szalagjához.

Az asszony (kedvesen): Hiába, csak magához kell fordulni! Toalettdolgokban senkinek sincsen olyan ízlése, mint magának! (A tükör előtt próbálva a kalapot.) Ebben csakugyan szebb vagyok. (Hamisan.) Mert ma különösen szép akarok lenni!

A férfi: Ez jobban is áll az arcodhoz! Nem jól van! Még egy kicsit balra! Ugy! (Megesőkolja az asszonyt.) Most jó, így vagy a legszebb! (Ísmét megváltozott drámai hangon.) De miért akarsz te ma olyan különö-

sen szép lenni, te kigyó?! Hová mégy? Parancsolom, hogy megmondjad!

Az asszony (fölkaczag, azután vártat von, jelöl annak, hogy nem bánja, hát belemev a tréfába): Uram! ne kérdezze ezt tőlem, úgy sem felelhetek!

A férfi: De követelem, hogy megmondja: Az asszony: Komolyan kívánja, hogy megmondjam?

A férfi (sötéten): Követelem!

Az asszony: Hát jól de te vagy az oka annak, ami történni fog. (A legsötétebb hangon.) Hát tudd meg: a szeretőmhöz megyek!

A férfi (előbb majd felkaczag, de azután tragikusan felordít): A szeretődhöz?

Az asszony (fölvetett fővel, kigyóderéket hátravetve néz farkasszemet az urával. Ezt a pózt, mely hasonló alkalmakkor igen jól hat a színpadon, Márkus Emiliától tanulta).

A férfi: Te kigyó! (Felemelt ököllel rohan neki a nőnek; ő már jóval rosszabb iskolába járt, mert ezt a pózt Szacsavaytól tanulta.)

Az asszony (kigyóüggyességgel siklik el a széles göliát vállá alatt s tánczolva, tapsolva körüllejt a szobát): Szeretóm van!... szeretóm van!... tralala!... tralala!... szeretóm van!...

A férfi (lihegve hajszoja az asszonyt, azután elkapja, erősen magához szoritja, megcsókolja. Leül egy székre, az asszonyt az ölébe ülteti): Mit mondasz te kis tökmagkirálynő? Azt akarod, hogy szétmorzsoljalak?

Az asszony (a lábát lógázva az ura öléből): Igen is, azt akarom, hogy szétmorzsoljon!

szepesi és erdélyi szászok; IV. Bélától a kunok; Nagy Lajos királytól a rutének, kik Karotovics herceg vezérlete alatt jöttek hazánkba és I. Lipóttól a Csernovics Péter patriarcha alatt betelepített szerbek.

És midőn a köztörvényhatóságok rendezése alkalmával 1876-ban ezek az önkormányzati hatóságok és kiváltságok elvonattak a nemzetiségektől: ugyanakkor elvonattak azok a magyar ajkuaktól is. Elvonattak a székelyektől, jászok és kumonoktól, a nagy-kikindai kerülettől, mintegy ötven kir. városi és több olyan megyétől, melyekben előbb is, most is magyar ajkuak laknak. Átalakították területeiket, a köztörvények alá helyezték s a megyékbe olvasztották őket.

A magyar törvényhozás tehát itt is a jogegyenlőség, viszonyosság és a szabadelvűség követelményei szerint igazságosan járt el. A privilegiumokat meg kellett szüntetni, mert 1848. óta, a közszabadság korában a privilegiumok ideje lejárt.

A magyar nemzettel veleszületett ezen szabadelvűség viszi köröskörül az asszimiláció nagy munkáját már ezer év óta nemzet és nemzetiségek között a nélkül, hogy beolvadtunk volna, mint a hatalmas norman faj az angolszászba, vagy a góth nemzet az általa meghódítottba.

A szittya-faj és szittya-vér életképes maradt a vérvegyület dacára is: ősi jellemvonása megmaradt, felülkereskedett a többi fajok fölött. Hogy ez a magyar faj az asszimilációt keresztül tudta vinni a nélkül, hogy őseredeti jellegét elvesztette volna: semminek másnak, mint ősalkotmányából, őskormányzati rendszeréből kifolyó szabad intézményeinek s a nemzeti egység és nemzeti állam fogalmának korlátain belül átengedett politikai jogok teljességének kell tulajdonítani.

Ne féltsük tehát a magyar faj szupremáciáját az általános, egyenlő, titkos és községenkénti választási jog rendszerétől,

sem ez alkalommal a nemzetiségektől és valóságfelekezetektől.

De ne féltsük az európai nagyobb és hatalmasabb nemzetektől sem. Ezekkel szemben is diadalmasan állottuk ki a próbát. A magyar faj szupremáciáját nem bírta legyűrni, letiporni sem Svatopluk, a szláv népek hatalmas ura, sem III. Henrik német császár, sem Emanuel bizenci, vagyis kelet-római császár, sem az univerzal teokracziára törekvő római pápák, sem a török birodalom világhódító császárai, sem I. Lipót, sem II. József, sem más abszolút uralkodója Ausztriának és egyben a nagy Németbirodalomnak.

Jegyzetek az impresszionizmusról.

Irta: Cserna Andor.

Csak laikusok hangoztathatják már bizonyos, éppen a laikusokat jellemző nagyképűséggel, hogy az a mélyreható, nagy művészi mozgalom, amely Claude Monetnak a „Société anonyme“ által 1874-ben kiállított „Impressió: napkelte“ című képétől nyerte nevét, attól a kis vászontól, amely ugyszólván egész jelenkori művészetünknek tulajdonképeni alapja, kiinduló pontja lett, esztétikán kívül álló motívumokból ered. Az impresszionizmus határozott esztétikai tendencián alapul, amely, ha nem is az egyedüli helyes irány — mint ezt teoretikusai állítják — mindenesetre épp oly jogosult, mint akármilyen más művészi tendencia és amely, éppen ezáltal, mint lehetőség lappang minden művészi evolúcióban, sőt más időkben, más művészeti zónák alatt is megvalósult már. Igen sok, a modern impresszionistákéval rokon vonást találunk a japánoknál, vagy a primitív művészekben, sőt a későbbi klasszikusokban, mint pl. Rembrandtban, Franz Halsban, Velasquezben is. A különbség csak az, hogy a modern impresszionizmusnak félreismerhetetlen sajátosságai vannak, melyek látzólag igazolják a laikusok véleményét, hogy ugyanis az általános esztétikai tendencián kívül még egy másik, esztétikán kívül álló motívum is elengedhetetlen kelléke a művészetnek. Legérdekesebb azonban az a probléma, hogy ez a megva-

lósításra alkalmas, mindig megadott tendencia miért valósul meg éppen most, a mai művészi irányok erős és heves mozgalmi közepette. Azt lehetne hinni, hogy az impresszionizmus a kor kiváltságos követelményeit elégíti ki és megfelelő alkalmazásával arra sajátosságának félreismerhetetlen, jellegzetes bélyegét nyomja rá. Ámde ilyen követelmények nem csak a művészet, hanem az emberi kultúra minden egyéb megnyilvánulásaiban is jelentkeznek, úgy, hogy ezáltal a modern impresszionizmus korunk többi kulturjelenségeivel is vonatkozásban áll.

Az analízisnek tehát tekintetbe kell vennie az impresszionizmus általános alapjául szolgáló esztétikai tendenciát és a kor követelményeinek az esztétikán kívül álló motívumait, amely ennek a művészi iránynak sajátosságát megadja. Ehhez még egy harmadik szempont csatlakozik: az impresszionizmus teóriája a gyakorlatra való visszahatásában. Minden művészi iránynak vannak teoretikusai, akik az elvet igazolják és jogosultságát hangoztatják. Igaz ugyan, hogy első a gyakorlat és csak másodsorban következik a teoria, az utóbbinak mégis nagyfokú szerepe van a prakszisban és erősen hat arra vissza. A teoria ugyanis megelégedzik a mozgalom alapokáról, holott az impresszionizmusnál csakugy, mint egyéb művészeti irányoknál is, nem a teoria, hanem a gyakorlat adja a megértést. Viszont azért, hogy a teoria nem azonos azzal a prakszissal, amelyet igazolni akar, mert figyelmen kívül hagyja az impresszionizmus lényegét, alkalmat nyújt az iránynak arra, hogy módosítsa kifejezőmódját, koncepczióját tényleg és így letérjen a helyes útról. Az impresszionizmus sok különlegessége tehát többnyire a teoria rovására írható és nem függ közvetlenül össze az esztétikai alaptendenciával, vagy a kultúra aktuális követelményeinek motívumával.

Az impresszionizmusnak specifikusan modern jellegét nem nehéz meghatározni, mert hiszen a kor követelményeiből fakad és így a művészet minden fajtájában, az élet minden megnyilvánulásában felismerhető.

A modern impresszionizmus sajátosságai legkézenfekvőbben a legújabb festészeti irányban találhatók, az úgynevezett neoimpresszionista festészetben, melynek módszerét pointillizmusnak vagy „dekomponáló“ festészetnek szokták nevezni. Ez a módszer abban áll, hogy a képek színeit

A férj: Neked szeretőd van?

Az asszony (ugy nevet, mintha csiklandozna): Igen, nekem szeretőm van!

A férj: Majd persze! Ki vállalkoznék arra, hogy egy ilyen kis csunya békát szeressen!

Az asszony: Pedig van, aki vállalkozott rá!

A férj: Házasságod harmadik hónapjában? Te kis bestia!

Az asszony (szörnyen jól mulat és hőcög az ura térdén): Igen, én egy kis bestia vagyok, nekem a házasságom harmadik hónapjában szeretőm van!

A férj: És aztán ki a szeretőd?

Az asszony: Nem mondom meg, mert megöled!

A férfi (az asszony nyakára teszi a kezét): Követelem, mert különben megfojtalak!

Az asszony (fölsikolt): Inkább megmondom! Inkább megmondom! A szeretőm egy szép fiatalember, akinek nincsen ilyen csunya harsabajasza, mint neked! (Meghuzza az ura bajuszát.) Hanem szép angolos! És aki nekem nem kopaszodik így a homloka. (Megböki az ura fejét.) Hanem szép fürtös haja van! És aki nem olyan manlasz buta vén legény, mint te, hanem fess, fiatal.

A férj: Megöled! Megöled!

Az asszony: Hogy ölnéd meg, te buta, mikor nem is ismered!

A férj: Hát te hol ismerkedél meg vele? Mindent megvallasz, különben a halálfia vagy!

Az asszony: Ma két hete, amikor veled a dunaparti kioszkban voltam. Te beletemetkezted a Neue Freie Presse-be és a berliniekbe; mondtam, ugy-e, hogy vigyázz, mert unom magam, és az asszony mindig vesze-

delmes, amikor unatkozik. Untam magam, és ha én unatkozom, bolondot teszek! Hát bolondot tettem!

A férj: Ugy! szóval kisül, hogy ennek is éa vagyok az oka!

Az asszony: Igen, uram! Annak, amit az asszonyok hibáznak, mindig a férfiek az okai!

A férj: Ugy? Most megint tanultam valamit! De a dologra, asszonyom! Tudni akarom az egész históriát!

Az asszony: Mit, az egész históriát? nagyon egyszerű az egész. Addig kokettáltam vele, amíg felforrt.

A férj: Felforrt? no nézd!

Az asszony: Hát mit akar? persze, hogy felforrt! Vagy azt hiszi, hogy mindenki olyan halvérű, mint maga? No hiszen! szomorú lenne! Igen is felforrt!

A férj: És azután?

Az asszony: Másnap egy apróhirdetés: „Az a bájos cukrosbaba, aki tegnap a kioszkban...”

A férj: Ha ugy irta, hogy bájos cukrosbaba, akkor nem neked szolt az az apróhirdetés!

Az asszony (durezásan): Maga goromba, de igenis nekem szolt, mert válaszoltam neki és elmentem a randevurra! És azóta már sokkal szébbeket is mondott nekem! Hány óra?

A férj: Negyed hatra!

Az asszony (ijedten leugrik a férje üléséből): Jézus, Mária! És maga nem szol, itt effeeseget az időt! Az a szegény flu már öt órára várt! Siessen! Segítse föl a kabátomat! Ejnye! Ne ügyetlenkedjék! Hát már erre sem lehet magát használni? Ugy, köszönöm! Pá, pá! Csókot nem kap! Most nem érek rá! (Az ajtóból visszamosolyogva visszaint.) Adieu!

A férj (meleg szerelmes nézéssel bámul utána): A kis csacsi!

Vén számár! Az a csacsi babaasszony, most minden szavával igazat mondott!

Az oroszlán.

Irta: Móricz Pál,

A budai hegyeken tavaszi pompával rendeztek a virágos fák. Gyönyörű fényesen támadt fel a virradat. Korán felébredt a budai basa. A várkastély nyitott ablakából teletüdövel szivta a hajnali friss levegőt, melyet mézes illattal édesítettek meg a gyümölcsfavirágok. Az álomtól még lomhán pislogott a basa. Tekintete a váraljában hömpölygő Duna ezüstös hullámain pihent meg. Elrepült szempillájáról az álompillangó, midőn a dunai hajók játszi fordulása láta. Fürgé kedve kerekedett a basának.

— Kissé megszalajtom a paripámat, — mormolta a basa és belefújt az arany nyakláncról esüngő ezüst sipjába. Ajtó sem nyitkorgott, midőn a fekete udvarnagy Musztafa a keleti szőnyegajtón belépett és — kezét mellőn keresztbe téve — kétrét hajtotta a szolgálta:

— Parancsolj, nagyuram!

— Egy század lovas azonnal nvergeljen Vácra megyünk. — Vácra Ibrahim bég vezérletével szintén török őrség állomásozott. A budai basa még nyári kastélyt is épített Vácra. Megpihenni, mulatozni szivesen eljárt oda. Ott őrizték az afrikai pusztákról hozott oroszlánját is... Mostan, hogy Vácra megérkeztek, az aranyállangos lovagcsapat különféle hadijátékokkal igyekezett szó-

épülnek föl, amelyek minden belső kapcsolatot nélkül, mozaikszerűen sorakoznak egymás mellé. Kéri az átmeneteket az egyes színek között, a teret apró darabokra osztja fel, nem ügyel a kontur folytonosságára, úgy, hogy a szemlélőnek szinte fáradságába kerül a tér megérzése. A tér lényege a folytonosság, a pointillizmus azonban megfosztja a teret ettől a lényegétől. Így tesz a fénynyel is. A szétszórt fénynek jellege a kontinuitás, a természetben lágy, mindig fokozatos átmenetekkel terül el a térbeli formák mélységei és magasságai fölül és egyenletesen tölti be a levegőt. A dekomponáló festészet megszakítja a fényzóródás folytonosságát, képeiben a levegő valami nyugtalan, zavaros csillogás vagy derengés, a tárgyakon pedig szaggatott és diszsonáns reflex gyanánt hat a fény. Az impresszionizmus kritikusai azt mondják, hogy a modernnek a fény par excellence festői, holott nem is fényt adnak, hanem csak a fény lehetőségének érzetét keltik. A teoretikusok, vagy mondjuk: kritikusok éppen oly joggal dicsérhetnék őket térbeli ábrázolásukért. Hiszen a kontinuitás éppen úgy jellege a térnek, mint a fénynek. Különösen pedig akkor, ha a fény — mint erre rendkívül alkalmas — szimbolikus funkciót végez a festészetben. A neoimpresszionisták azonban a művelet megfordítottját vizik végbe: magát a fényt anyagszerűvé teszik, miáltal a levegőben is, a tárgyakon is durva anyagiasság terpeszkedik szét.

Ezek a végtetek, ha rendszerint gyengébb mértékben is, legjellegzetesebb sajátosságai a modern impresszionizmusnak. Az elv röviden: a folytonosság kiküszöbölése. Analog jelenséget tapasztalhatunk a modern művészet minden fajtájában, a zenében, irodalomban, filozófiában egyaránt, mint a modern impresszionizmus leggyénibb sajátosságát.

Absztrakt szempontból azt lehetne hinni, hogy miután az összefüggés inkább az emlékező tehetség veszi igénybe, ez az irány a memoria megkönnyítésére törekszik, fel akar szabadítani bizonyos megelőző dolgoknak emlékezetben tartása alól, amire már nincs is kedve az emberiségnek, mert a közvetlen jelennek él vagy talán, mert a kor szenilis fáradsága az emlékezőképességen is észlelhető. Sőt nincs kizárva az sem, hogy könnyebbé akarják tenni az esztétikai tárgy felfogását azért, hogy minden elem önállóan, a többitől függetlenül beállítva, közvetlen per-

cipiálást tesz lehetővé. Az első föltevés azonban csak az epikai költészetben vagy a filozófiában, az utóbbi pedig csak a zenében bizonyulhat alaposnak, bár ott is, itt is joggal. A folytonosság kiküszöbölése ugyanis csak módja az ábrázolásnak, a műalkotások utóhatásaiban való megértése összefoglalás nélkül itt sem lehetséges.

Sőt azt lehetne mondani, hogy a memoria itt még súlyosabb követelmények előtt áll: az ábrázolás szaggatottsága mellett is meg kell tartania az összefüggéseket, akárcsak a zenében, ahol fontos az egymásutániség szintézise, amit pedig éppen a melodiával könnyítettek meg. Ha a dallamfűzés elől kitérünk, megnehezítjük a szintézist, anélkül, hogy tulajdonképpen hozzáférünk volna.

Az impresszionizmus módszere általánosságban nem tesz kedvezményeket a szintetikus felfogóképeseknek és cseppet sem könnyíti azt meg. A neoimpresszionisták mozaikja éppen olyan perzicipáló képességeket igényel, mint Bellininek valamelyik képe.

Az impresszionizmus nem teszi feleslegessé a néző számára a tárgy felépítését. Összefüggéseket kíván adni, de még jobban elrejti azokat. Nem az elemeknek egymáshoz való kölcsönös vonatkozása hiányzik benne, hanem a vonatkozásnak csak egy faja, a kontinuitás.

A folytonosság azt jelenti, hogy minden egyes mozzanatot egy megelőző előkészít és minden egyes mozzanatot egy újabbnak előkészítőjévé válik. Várjuk a bekövetkezését, mert részben már megsejtettük a megelőzőben. A folytonosság az összeütköző elemeknek részleges azonossága. A folytonosság kikerülése az egyes mozzanatok előkészítésének kikerülésével egyenlő. A kontinuitás összefüggésben alig vehető észre az átmenetek, annak hiánya ellenben minden átmenetnél zökkenést idéz elő és bizonyos izgalmat okoz. Minél kevésbé van előkészítve valamely mozzanat, annál nagyobb a zökkenés, annál izgalmasabb a hatás. A dekomponálás tehát voltaképpen csak eszköz arra, hogy az idegekre érzéki hatást gyakoroljon.

Ha tehát a folytonosság dekomponálása a modern impresszionizmus elve, azt is mondhatjuk, hogy korunk mohóbban keresi az izgalmat, mint bármelyik megelőző és hogy az impresszionizmus mai alakjában tulajdonképpen csak alkalmazkodás a kor buja érzékiségéhez.

A művészek és a teoretikusok mellékesnek mondják ugyan a tárgyat, a gyakorlat azonban megzabolja őket annyira, hogy vannak művészek, akiket pusztán a tárgymegválasztás azonossága folytán soroznak az impresszionisták közé. Csak találmányra ragadjunk ki néhány világszerte ismert nevet, mint Manet, Degas, Rops, Beardsley, Picasso, Rodin, az irány főbb képviselői közül annak bizonyítására, hogy egyes témák gyakorisága nem a véletlen műve. Az idegek és az érzések izgatása a főcél. Igaz, hogy ez általánosságban is elmondható a művészetről, a modern impresszionisták azonban az eddigieknek megfordítottjával, valami sajátosan perverz értékátváltoztatással akarják ezt a célt elérni. Szeretik a durvaságot, a ríkitőt, a kiabálót, a közönségeset, az undorított. Ami régen a madonna volt, az a modernnek — az utócsa leánya. Nem a bujaságról van szó, ez nagyon is szelid fogalom volna. Az abnormitások, perverzítások hatásosabbak, erős szexuális vagy erotikus vonatkozások pedig egyenesen haut gout számba mennek. Az undor — szerintük idegcsiklandozás. A bünt és a nyomort szeretik ábrázolni, mert ez agresszív. A modern impresszionisták tehát stílusosak annyiban, hogy a tárgy vaskosságának és izgató voltának megfelelően eldurvították a technikát is és vizont.

Az impresszionizmus teóriája abban az elterjedt előítéletben gyökeredzik, hogy a művészet az érzékek világába tartozik, hatása, célja pusztán érzéki szemlélődés. Annyi bizonyos, hogy az esztétikai recepcióknak elengedhetetlen kelléke az érzéki szemlélődés és így a teóriában az igazság összevegyül a valótlansággal.

A szemlélődésnél voltaképpen nem is tudjuk pontosan, mit perzicipál közvetlenül a szem. A közvetlen érzéki benyomások ugyanis szokásszerűleg interobjektív vonatkozások gyanánt értelmezhetők és oly erős gyakorlati érdeklődés nyilvánul azokra, hogy a primér adatoknak újbóli feltalálása külön öntudatot igényel, de még akkor is nehezen sikerül.

Elöttem hóval borított fensik: fele napsütötte, fele árnyékban van. Milyen színeket látnak? A hó fehér, az árnyékok azonban sötétebbek. A napsütötte rész tehát fehér, ellenben az árnyékos „sötét-fehér“, vagyis szürke. A valóságban azonban másképpen áll a dolog. Amit árnyékban nézünk, az könnyed kékes színű, csak hogy a szem-

rakoztatni a basát. Célba lőttek. Lóhátról kópiát törtek. Karddal viaskodtak. Az alsóbbrendű katonák birkózásban vetélkedtek.

— 'Áh, háh! — a hatalmas basát nem izgatta egyik mutatvány sem, a dús ozsonna után unottan ásítózott. Ibrahím bég méz-mázos mosolyra húzta száját:

— Ó, nagyur! Tündöklő fényessége a szultán trónjának, szabad-e szólanom?

A basa a tornácra kitett diványról, félfejtében felmordult:

— Ne hubogj sokáig! Mondsz szaporán, mit rejtegetsz a kaftánod alatt?

— Ó, nagyur, volna egy magyar katonarabom is...

A basa szemén érdeklődés villant át:

— Katonarabot mondtál?! Honnét való? Mintha csak selyemfenalat gombolyított volna, úgy ellágyult a bég szava:

— Ó, nagyur! Ez a rab egri katoná.

Haragtűz lobbant ki a basa szeméből. Az egri magyar vitézek rég a begyében voltak már. Mikor a mátraalji magyar falvakat sarczolta, rajtaütöttek az egri katonák. Sok vitézt levágták. A zsákmánnyal és foglyokkal együtt arannyal ékes tábori sátora is odaveszett. Maga életét és szabadságát is lova gyorsaságának köszönhette a hatalmas budai basa, aki most kivicsoritotta hegyes, fehér fogait:

— Ugy! Hát egri vitézecske ez a rab? A vácsi bég hizelgőleg sunyított:

— Még pedig konok legény.

— Hozzátok elő, — parancsolt a basa, — majd megpuhítom.

A janicsárok bilincsekbe verten vezették elő a fogoly vitézt. Ez a derék szál ember bezzeg nem hajolt meg. Büszkén emelintette fejét, a szemét sem sötétítte le.

— Ebbitü magyar, térdre! — a janicsár káplár oldalba lökte a fogolyt, — vagy talán nem ösmered a hatalmas budai basát?

A janicsár magyar beszédjére az egri vitéz törökül szolt vissza, hogy a basa is értesen belőle:

— Dehogy is nem ismerem! Már hogyno ismerném! Mióta megszalajtottuk, hátulról is megismerném... Hanem, kemám, azt is tud meg, hogy a magyar egyedül az Istene előtt szokott térdelni...

A basának felpirult az arca, bár szinlelte, hogy nem értette meg az egri vitéz beszédét.

— Vetkeztessétek le az ebhitü gyaurt, — szolt a basa, — és hogy meg ne hajoljon a kemény dereka, kötözzétek ki mindjárt itt előttem a pellengérszlophoz.

Az egri katonai annyit mondott rá:

— Láttam én már másik ilyen felsőszéken ülő embert is, de azt is aláejtette a scrs...

— És az oroszlanommal mi van? — kérdezte a bégét a basa.

— Ó, nagyur! Semmi baja nincsen annak.

— Megéttétek már?

— Ma még nem evett! Ehes az oroszlan.

— Annál jobb! Vezessétek ehez a hires fogoly magyarhoz, lássuk, hogy értik meg egymást?

Az oroszlant őriző szerezcsen óriás nehéz nyaklánczon, vaspálczával vezette a félelmetes fenevadat, amely retteneteset bődült, midőn őrizője rábocsátotta az oszlopnál kikötött meztelen magyarra. A basának és főtisztjeinek még a biztos helyen, a fegyveres katonáktól őrizett tornácson is megdöbbant a szíviük. Kimeredt szemmel lesték, hogy mit csi-

nál a rab magyarral az éhes fenevad? Azt várták, hogy az oroszlan menten darabokra tépi a tehetetlen rabkatonát.

Másként történt. A magyar vitéz bátor, nyílt tekintete a vadállatot is megigézte és a fenevad orvtámadás helyett a fogoly meztelen lábához feküdt, nyalogatni kezdte azt...

— Ó! Allah! Allah! — a török tiszték ámulattal kiáltották, csupán a szerezcsen óriás ordított dühösen és hogy kedvét keresse a basának, vaspálczával végigvágott a fogoly magyar lábánál heverő oroszlanon:

— Rajta te bestia!... — Az oroszlan rémitőt bődült. Iszonyu erővel őrizőjére, a fekete óriásra vetette magát, még mielőtt közbeléphetek volna a basa katonái, halálra marcangolta, darabokra tépte azt.

— Ez az Isten itélkezése volt! — kiabálták a török főtisztek.

— Allah és az ő prófétája Mohamed oltalmazzák ezt a fogoly magyart, — rebegte áhitattal Gül Baba, a budai török tábori főpap.

A bégek és agák a basa elé térdeltek, úgy kérelték a basát:

— Ó, nagyur! Bocsdad szabadjára ezt a magyart! Lásd! Allah is úgy akarja ezt.

— Jól van! Hát oldozzátok fel! — Az egri vitézt teljes lovagi felszereléssel a basa egyik kedvenc arabs lován bocsátották utjára...

Váczról hazamenőleg szótlanul elgondolkozott a basa. A virágos hegyoldal tavaszi szűz pompája, a Dunát besugározó napfény nem vidították fel, lelkeben sejtelmesen ébredett egy szörnyű nagy veszedelem előérzete, mely később Egervár falainál porba, vérpatakba döntötte a török zászlót.

mel látott szint fehérnek fogom fel, mert ilyenek ismerem a hó színét és ehhez adom hozzá az árnyék hatását. Tárgyi tulajdonságoknál és vonatkozásoknál így kép az ismeret a primér benyomás helyébe.

Mindig azt hisszük, hogy más szint látunk, mint amit tényleg percipiálunk, a látásnál mindig jár a tárgy jellegzetes színére gondolunk, a primér benyomást átmagyarázzuk egy másikra, mely mint a tárgy ismertetőjele szerepel és hozzáadjuk ehhez az interobjektív módosítást.

Egészen így vagyunk a térbeli formákkal is. Itt is mást fogunk fel, mint amit látunk. Míg például a valóságban egész keskeny ellipszist látunk, a felfogásban az egy ferdén fekvő kör képeben rögzítődik.

A képzőművész számára nagy nehézségeket jelentenek ezek a tüpenmények. Ha a természet egy részét akarja visszaadni, lenyűgözi a tárgyról birt ismerete, azokhoz a színekhez és formákhoz nyúl, amelyeket valóban léteznek ismer és családottan látja, hogy műve nem sikerült. Okulva a kudarczon, lépésről-lépésre keresi és rendszerint meg is találja az utat visszafelé, az ismerettől, a tudástól a közvetlen érzéki adatokig. Ez a mód azonban — sikertelen kísérletekkel súlyosbitva — hosszadalmas; leplezett konvenciók szakítják félbe időnként és így könnyen érhető, hogy művészeink előtt még mindig nyitva áll az új felfedezések útja és ma nem is volna olyan csodálatos dolog, mint volt néhány évtizeddel ezelőtt, amikor a festők felfedezték, hogy az árnyéknak színe is van.

Ezek után pedig immár le lehet rögzíteni a modern piktúra egyik követelményét, hogy t. i. a művészek nem a dolgok ismeretét, hanem közvetlen érzéki benyomásait kell alkotásában megörökíteni. Mindazt, amit a tárgyról tud, ki kell kapcsolni.

A művészeti szenzualizmus teóriája természetesen másképpen fogja fel a dolgot. Szerinte a képzőművészet nem a szem-, a zeneművészet nem a fül számára alkot, hanem egyaránt, — csakis az érzelmekre appellál mindkettő. Kikapcsolja tehát mindazt, ami az érteleme szorol. A tiszta szemlélődésnek csakis ilyen empirikus érzelmektől még át nem formált momentumok lehetnek tárgyai, csakis az ilyen kép mehet műalkotásszámba.

De: kinek a számára tiszta szemlélődés tárgya a kép? Talán a néző számára? És hogyan áll a dolog, ha a művészek sikerült közvetlen érzéki észleleteit rögzítik? A néző tehát úgy áll a kép előtt, mintha a természet előtt állna, de azért a közvetlen érzéki benyomások nem alakulnak át benne azonnal tárgyi vonatkozásokká, mint ahogyan ez a valóságban történik. Annál kevésbé, minél jobban sikerült a művészek a közvetlenül látottakat fikszírozni. A módszer tehát így éppen az ellenkezőjét érte el annak, ami az esztétikai szenzualizmus célja. A néző képtelen a tiszta szemlélődésre, az érzéki benyomások tranzitorikus jellegűek lesznek. Gondoljunk egy technikailag tökéletes színes fényképre, a „tiszta szemlélet“ ideáljára: semmi sem rontja a benyomást, a kép s a természet közvetlen adatait tükrözi vissza, mindazonáltal marialéka lesz az objektív átmagyarázásnak. Ugyanez történik annak a művészek képével, aki tökéletesen felel meg a tiszta látás követelményeinek: bár legközvetlenebb érzéki benyomásait adja, a kép szétfolyik és nem jut szilárd állapotban a néző pszichéjébe. Legfeljebb csak annyit ér el, hogy megérezkíti a tárgyat, vagyis éppen azt, amit nem akar.

A szenzualizmus teóriájának ahhoz, hogy létjogosultsággal bírjon, módosításokra van szüksége. El kell kerülnie, hogy a művész által fáradságosan talált közvetlen érzéki adatok észrevétlenül szétfolyjanak és empirikusan magyaráztassanak a nézőnél. Ezért a művészet összes szabályai jogosultak. A szemlélődést primitív alakjában kell megőrizni. Ennek azonban az az eszköze, hogy tulozzák a különbséget a közvetlen érzéki benyomás és annak objektív átmagyarázása között. Ezért jogosult minden tulzás. Ha például a festő a hó árnyékfelületét nem éppen úgy adja, mint amilyenek az közvet-

lenül látszik — könnyű kék színben — hanem tulozza az árnyék színességét és könnyed nianaszok helyett mélyebb színeket ad, megmarad a szín, nem megy át objektív magyarázatba és a néző észreveszi. Vagy, ha a művész úgy találja, hogy a testek határvonalai fényes napsütésben egyszerűen eltűnnek, hogy az erős fény meglazítja kissé a konturokat, őrizkednie kell attól, hogy pontosan utánozza a természeti jelenséget, mert ebben az esetben észlelete észrevétlen maradna a néző előtt, csakugy, mint a tüpenmény a valóságban; a képet nézve pontosan határolt tárgyakat vélnek napsütésben látni, mert megszokott látvány jelenne meg előttük, mely a dolgokról birt ismeretünket azonnal empirikus felfogásunk nyelvére ültetné át. A festőnek tehát a konturok napfényben való elmosódását annyira tuloznia kell, a jelenséget annyira el kell durvítania, hogy a néző meglökkenjen és észrevegye azonnal a művész észlelését.

A modern piktúrának sok olyan képe van, mely megfelel a szenzualizmus követelményeinek. De mit érnek vele? Vajjon tényleg sikerül-e bennünket visszahelyezni a primitív szemlélődés állapotába? Azt hiszem, nem. Érdekel, kíváncsisággal nézzük, mint valami felfedezést, a pszichológus vagy a festő technikáját boncoló műkritikus kíváncsiságával, hogy vajjon megoldotta-e a művész a jelenség nehéz problémáját.

Ha nem híven ábrázolta, azonnal látjuk, mert ily durván sohasem hat a természet. Tudjuk: ha híven másolta volna le, a jelenség éppoly kevésbé volna észlelhető képén, mint magában a természetben. Így csak arra ügyelhetünk, hogy legalább helyesen fogta-e fel az irányt és elviseljük a durva tulzást, mint ahogyan megbocsátja az ember a tudományos czélokra készült ábrák tulzásait is, mert hiszen tulzás nélkül nem bizonyítanak. A művész nem helyez bennünket a primitív szemlélődés állapotába, csak megismerteti velünk ezt az állapotot, a maga állapotát.

Természetellenes és lehetetlen a nézőt pusztán a szenzualitásban lenyűgözni. Az érzéki benyomások lényege a tranzitorius. Akár tárgyról, akár pszichikai jelenségekről van szó, mulhatatlannul átváltoznak gondolkozássá vagy hangulati impressziókká. Azok a festmények azonban, amelyek az impresszionizmus általánosan uralkodó teóriájának akarnak hódolni, azt hiszem, csak arra jök, hogy az esztétikai szenzualizmus lehetetlenségét a legvilágosabban bebizonyítsák.

Halal felé . . .

A tengerparton hatalmas fák között
Egyedül bolyong az én fekete árnyam.
Hajnali szellő köpenyembe kap,
Visszaakarja rántani a vállam! . . .
Egy dalt kergetek itt a haláluton,
Ajkam vonaglik, szavam elakad,
Holott emlékek kinozzák a lelkeim,
Ajkamon ülik meg a szavakat . . .

A tengerparton hatalmas fák között
Meggörnyedten jár az én szomorú árnyam,
Eszembe jut egy nagy fekete kép,
Amit valahol utamban láttam:
A halál vágta holttestek között
Végtelen uton, — életet nevetve
Halott emlékek jutnak az eszembe . . .

Lábaim mindég halott uton jártak,
Halott emlékek, — halottjukra várnak.
S a felhők közt biborban kel a nap,
Kéjjel simítja meg a habok selymét
S arannyal önti le a halott utat . . .
— Valahol újra kezdődik az élet.
Mosolyog az ajkam. Talán nem is élek . . .

Fodor Rezső.

Az utcza.

Irta: Szederkényi Anna.

Eliz imádkozta az utczaát. Külvárosi szatőseemberek gyermeke volt és kisedet élete por és szemétkben gyökeredzett, amelyben, mint az apró, pihs csirke, özvegy fillérek és fényes gombokat keresgélve örökké turkált.

Csitrri korában — varrólánka volt akkor — továbbra is az utczaán élt. A különböző ismeretlen kapukon való befordulások, amelyeknek a száma a sötétben ösztönszerűen találta meg, lassan epizódokká törpültek. Eliz életének lényege abból állt, hogy az élet hullámai tovaragadták őt, hol ide, hol oda lökdösve, hömpölygetve odább a nagy csatornában.

A közös Eliz ujjongva, könnyű lábbal kopogtatta az aszfaltot. Villogó szemei, mint ostoba pillék, repdestek ide-stova, fűrődtek a fényben és a sárban. Mohón szívta magába a város illatát és büztét, szinte egybeolvadt annak eleven, lüktető életével és gyakran úgy érezte, hogy ő csak valami részese kéje annak a nagy egésznek, amely áthatja testének minden porcikáját.

Az egybetartozódsáknak ez a mindent uraló érzése kifejezést nyert Eliz külsején is. Azon körülmények megfigyeléséből, a hogyan járt, mozgott, öltözött és beszélt, mindig meg lehetett állapítani, hogy most mely utczaiban jár leggyakrabban, vagy hol lakik Eliz?

A külső váci-utról sokszor rongyos, kifakult bluzban, „cipifes“ szoknyában, ferde-sarku cipőben, ultramarin-kék és ezinobépiros rózsákkal diszitett kalapban járt be a városba. Keztyű sohasem volt a vörös kezén, amelyet mindig a kabát ötödik és hatodik gombja közé dugott. Akár ült, akár állt, a vállát hátra döntötte, a cipőit pedig előre és a lábait hanyagul szétvetette.

Ebben az időtájban valami gonoszoklás pislakolt ki az összeráncolt homloka alá mélyen behuzódó szemeiből.

Egészen neveletlen, vad kis lány volt; dühös és harapós, mindig karmolásra kész, mint az éhes macska, amelyet soha nem engednek beljé az éléskamra küszöbénél. A villamoson, ha tehette, rátaposott az elegáns nők lábára, de azért, ha szükség volt rá, alázatosan engedte át nekik a helyét.

A Dévay-utczaiban már kimosakodott, bestoppolta a harisnyája sarkát, az apró vörös repedések eltűntek ajkai szegletéből. A kalapja egészen kicsivé zsugorodott, de a cipője sarka nőtt két centiméterrel és pamutkeztű ránczosodott a kezén.

A Király-utczaiban még jobban kigubozódott Eliz. A katonák előbb csak szatinná, majd később klottá, az alsószoknyák a barchetből sifonná és a sifonból batisttá finomultak. A szeme úgy kinyit, hogy két-akkorának tetszett. Már nem vihogott, hanem nevetett és nevetéséből oly sajátságosan csengett ki a külváros hangja, mint a hamis aranyból a belekevert tul sok réz léha pengése. Am ez a sajátosság a léhaságot könnyelműséggé nyhitette, ami szinte hozzártartozott Elizhez. Illett neki, mint a kicsit nagy, de türhető formájú lábán a tizezenti-méteres sarku kivágott cipő és a kőczokból loknissá göndörült haján az óriási peremű, homlekába csapott kalap. A bluz és az erkölese átlátszó, sőt itt-ott áttört volt, de a kényesebb helyeken alábélelve.

A Király-utczaiból eljárt Eliz a kávéházakba, moziba, sőt színházba is. Megnézett egyszer, néha kétszer is, minden operettet és ismerte azt a bizonyos vidéki földbirtokost, aki szórakozás céljából fiatal leányok érdekelni kívánta ismeretségét keresi. Végül, miután három hónapig az orvos ur udvarolt neki a kórházban, akinek az osztályán Eliz egészen tisztességes vakbélgyulladásal feküdt, férjhez ment a divatárú-osztály első segédjéhez, aki már előzőleg beprotezsálta a derék-osztálynak főszabásznójánál és így együtt megkerestek havonta háromszázhatvan koronát.

Az esküvő után a Damjanich-utczaiba

költöztek, ahonnan a második héten már menesztette Eliz a „vidéki“ és behelyettesítette a főkönyvelővel. Ennek sápadt arca, görbe válla, sokkal inkább illett a Damjanich-utczába. Ugyan ki fog ezen a tájon egy rövid kabátos, vadászeszmás, tagbaszakadt, vörös-barna emberrel járkálni, itt, ahol az emberek kiülnek vasárnap délután a kapu elé, míg a gyerekek, a befásított nagy udvarokban, játszadoznak. Egy könyvelő, az egészen más. Nem tűnik föl. Egyszerűen a férjnek nézik, akivel könnyen össze lehet téveszteni, különösen este, mert egyforma a bajszuk és hétköznapon egyszínű szürke, vasárnap pedig ugyancsak egyforma fekete öltönyt hordanak. Még ugyanegy czégnél vásárolják is a ruháikat, a Károly-köruton, ahol a jó czég tiz százalék „kassa skonto-t“ engedményez.

Ha véletlenül közbe nem jön az Uri, majd a Klostrom-utca, Eliz minden lelki komplikáció nélkül ért volna el ama kis kapuig, amelynek a fejfáján Poe hollója károga folyton: never more... Megmaradt volna oly egyszerű öntvénynek, mely az élet által vésett formából száz- és ezerszámra alakul ki. De közbejött az Uri-utca és — oh végzet — a Klostrom-utca.

Az Uri-utczában Eliz megkomolyodott. Akkortájt kizáróan szürke kosztümöket viselt nagyságának szólította magát és a könyvelő helyett egy magánhivatalnokot fogadott. A magánhivatalnok csak vasárnap délutánokon vizitelt négy és hat óra között, amíg Eliz férje, immár a rövidáru-osztály vezetője, a rendes kártya-partival szórakozott. Ebben a környezetben Eliz már egy gyermek után is vágyódott, mert itt minden uriaszonynak volt legalább egy gyermeke és végül egész határozottan kijelentette, hogy az ő élete teljesen czéltalan gyermek nélkül. Ez a lelkiállapot elkísérte még a Klostrom-utczába is, ahol a barátok zárdája mellé költöztek egy virágos május elsején.

Alighogy itt berendezkedtek, Eliz elboesájtotta a Terkát és egy „jobb“ leányt fogadott, aki őt természetesen nagyságos asszonynak szólította.

Elizből valóban nagyságos asszony lett. Most már csak feketében járt ki, amelynek kihajtóján széles fehér csipke díszlett. Lassanként Elizből templomos lett, misére is járt, pedig „más“ vallású volt. Nagyon megváltozott. Egy hétfői napon a fehérenmüvarrónójánél csupa fekete alsóruhát rendelt és pedig angol szabással.

A legközelebbi vasárnapon a magánhivatalnok megdöbbenve állapította meg ezt a változást.

— Eliz, mit jelentesen ez?

— Azt, barátom, hogy ezentul erényes életet fogok élni.

— Félrebeszélj... Lázás vagy, fiacskám?

— Tévedés; most jött meg az eszem. Nem is értem, hogy egy olyan uri asszony, mint én, hogyan sülyedhetett annyira, hogy „barátot“ tartson magának. Nem mintha te nem volnál méltó hozzám és nemcsak rólad van szó hanem az egész mihaszna férfinemerről. Igen, a férfiakról és az én önérzetemről. Egy férfi sem érdemli meg, hogy az én női önérzetemet feláldozzam érte. Igen...!

— És hol van benned ez a női önérzet?

— Kérem, uram, ha így folytatja, elküldöm...

— Nem, már nem. De azt ugyebár szabad megkérdeznem, hogy meddig leszel erényes?

— Meddig? Örökké, mindig!

— Nagyon érdekes... De hogyan? Miért? Miért éppen most?

— Még kérdezi? És magának volna lelke egy ilyen környezetben büns életet élni, ahol bármerre nézek, mindenütt templom, zárdá, pap és apáca van körülöttem. Az ég nagyon is közel van hozzám, uram...

Pár nap múlva könyörgő levelet kapott a „barátjától“ Eliz.

„Szenvedek... Maga istenfelő, jó keresztény“ látogassa meg beteg embertársait...

És Eliz elment. Csak a villamoson ju-

tott eszébe, hogy a Király-utczába kell mennie. Hallatlan! Hogyan lakhatik valaki ilyen helyen. Komolyan, lesütött szemekkel haladt a gyalogjárón. De néha mégis megérezte az emlékek apró, halk koczogtatását az érzéseinek ajtaján. Ah! itt vette az első csipkebluzt!... Az első selyem alsót... És ott a kapu alatt sugták fülébe az első vallomást...

Meggyorsította lépteit és anélkül, hogy észrevette volna, ringatni kezdte a csipőjét és az aljat egy kicsikét feljebb emelte... Persze, hiszen a Király-utca mindig sáros...

A magánhivatalnok a negyedik emeleten lakott. Virággal, parfümös szobával és ölelő karokkal várta.

— Hát maga nem beteg?

— De, igen. A magácska betege vagyok. Elepedek a vágytól...

— Ez nagyon furesán hangzik!

— De igaz!

... Valóhonnán a budai hegyek felül langyos esti szellő szállt be a félig nyitott ablakon és vele az alkonyi homály esendes szárnyakkal ereszkedett le rájuk. Bágyasztó volt a virágos szoba levegője, úgy, hogy Eliz valami őszinte pillanatban, véletlenül elárulta, hogy hol is van a nyitja annak az angolos ruhadarabnak.

Egy halk hang megkérdezte:

— És mi lesz az erényeddel, Eliz?

— Kérlek, az egészen más; az otthon van, a Klostrom-utczában.

János és az Élet.

Irta: Falk Rikárd.

Tóti János előzetes életprogram nélkül tapodta a pesti aszfaltot. A nagy város zsilongása, lázas forgataga nem részegítette meg s nem is szédítette el, mint azokat a vidékről felszámazott kisvárosiakat, akik belebódulnak a világvárosi élet gyönyörzszakadékaiba s eltűnnek a lomha, emberevő sárkány gyomrában. Azok közé sem tartozott, akik irigy számkivetettségükben ödöngenek a pompa és hamis fény kultuszában, mint az opálos kavics a lehengerelt fővénysétányon, amelynél többen akar látszani.

Gondolkodó, magát értékelő egyéniség volt. Korainak találta még, hogy Budapesthez való helyzetét és viszonyát meghatározza. Embermag lesz-e, akit a társadalom malomkövei megörlenek, vagy olyan, amely az új földbe elültetve terebélyes fává növekszik? Kristály lesz-e, amely feloldódik, vagy amely maga köré újabb kristályokat fog kijegezesíteni az élet vízből? Ki tudja.

S amint órázára járta a pesti utcákat, az volt az érzése, hogy a moraj nem idegen az ő lelkének. Mintha ez a bűgös csak megsokszorozott erejű folytatása lenne az ő melanchólikus bensőjéből fakadó szimfóniának. Mintha ez a szimfónia a csöndes fájdalmak, szenvedések, reménykedések felsíró hangszereiből előtörve körülönnék azt a szívből elősajgó melódiát, — immáron főmotívumát az ő zenekölteményhez hasonló életének. Nagy, örömnélkül való, szerelem volt az. Kedves halott már születése pillanatában — legalább ő így érezte — amelynek sirja fölé illettek a nagyvárosnak sárába egybeölelkező, harmóniátlanságukban is egybehangzó hangfutamai.

Kívánta a sokadalmat, az életet, hogy minél mélyebbre temesse el reménytelen szerelmét. Anna Karolina hercegnő, a kevély Temessich Bogul herceg leánya, nem kap alkalmat arra soha, hogy visszautasítsa egy olyan közönséges halandónak a közeledését, akit az öröshaju istennő valamikor kalapácsosul a kezében, kormos kötényben látott dolgozni a falusi kovácsműhely előtt.

Komoly könyvek közé temetkezett. Alampolitikai, történelmi s művészeti fölírások heverték garnadászámra penzióbeli lakásán. Ampachné uri penziójában csak a „második emeleti csöndes urnak“ nevezték Tóti Istvánt. Nesztelen, csöndesen ment és érkezett, mint egy komoly árnyék. Szigorló tanárielőltnök tartották a benlakók. A nők

egyike-másika sóváran nézegetett a „jaj de szép férfi“ után. Ő nem vett róluk tudomást. A himnemű penziótársak kezdetben féltékenyen szemlélték. A férfiak nem szeretik a jónövésű, szép nemtársat. Nincs érzékük iránta. Asszonyi gyöngeség kell annak értékeléséhez. Később megállapították róla, hogy csak tömeghus. Lélek nélkül való könyvmoly. Nem veszedelmes. És megtörték.

Csak egy ember érdeklődött utána, Solyom Leopárd, az író. A divatos könyvek szerzője regénytémát velt benne felfedezni. Nem tudta megközelíteni a tolokodás látszata nélkül s ezért alkalmas időre várt.

S ez elérkezett. Egy vacsora után Solyom Leopard a buffet-asztalon egy könyvet talált. Byandt Marknak „Emberi tévedések“ című filozófiai munkája volt. A vaskos kötet belső lapján rejlő exlibris a Tóti János nevével viselte.

Solyom találomra belapozott. Véletlenül Napoleon jellemrajzának egyik fejezeténél nyitotta fel a könyvet. A lapok szélén itt-ott irónjegyzetekre akadt.

„Napoleon ura volt önmagának, de nem alattvalója is egyuttal. A császár akkor vesztette el első és végzetes horderejű csatáját, midőn önmagát nem tudta legyőzni.“

Más helyen:

„Sulyos hibát követett el azzal, hogy a francia földben fakadt lelkesedés növényét a hideg orosz talajba akarta elültetni. A moszkvai siralom természetes konzekvenciája volt ennek az elszámításnak. A hadtudomány és a kertészet között vannak rokoni vonások.“

Néhány lappal tovább:

„Akarni úgy, hogy akarated egy ország akaratanak lássék, s mindenki azt és úgy akarja, ahogyan te — ehez ismerni kell az emberi gyöngeségeket. Ne feledd: gyöngé patokból iramló folyót gyűjthetsz össze, de ennek a hatalmas folyónak az árkát magad vájhatod.“

Solyom Leopárd, a hóna alá vette a könyvet.

— Ez okos ember, — mondotta magában. Imponál nekem az erélye. Van benne valami szent, szüizes öserő!

Kevés ember dicsekedhetett azzal, hogy elismerést tud kicsikarni az örökösen gunyolódó íróból és Tóti Jánosnak — akiről a nevével egyebet nem tudott — ritka sikere volt nála.

Hirtelen elhatározással felment a második emeletre, és bekopogott Tótihoz. Ott találta az íróasztalánál, olvasott. Kissé tartózkodóan fogadta látogatóját, de amikor megtudta, hogy a híres regényíró kézbesíti neki a lent feledezt könyvet, szívélyesen bánt vele. Negyedóra múlva a két egymásra talált nyílt elme azzal a tudattal kapcsolódott a másikba, hogy értékes és szeretetreméltó ismeretségre tettek szert kölcsönösen.

Tóti János ügyesen elkerülte az asszonyokról való beszélgetést. Ez volt az egyetlen vadászterület, amelyen Solyom Leopárd nem ismerhette ki Tóti. Minden más komoly kérdésben azonban vaskoponyájú hozzáértőnek bizonyult.

Éjfélbe nyult már az idő.

— Nincsen ismerőse, hogy ennyire visszavonultan él? — kérdezte az író.

— Senkit sem ismerek, akiért érdemes lenne megbolygatnom magányomat. Azaz, hogy... most jut az eszembe, Fura körülmények között ismerkedtem meg a vonaton egy Bárány Timóth nevű újságíróval.

— Timóth? Hiszen egy szerkesztőségben dolgozunk a „Pesti Újság“-nál. Timóth nagyszerű író. S nem kereste fel?

— Igazán, már ezégyenlem, hogy nem tettem.

Azzal váltak el egymástól, hogy Tóti István másnap meglátogatta őket a „Pesti Újság“ szerkesztőségében.

Tóti sem, Bárány sem sietett elmondani miképpen ismerkedtek meg a vonaton. Egymás között sem esett szó róla.

Tóti majd mindennapos vendége lett a szerkesztőségnek, jobbadán két barátjának, Bárány Timóthnak és Solyom Leonárdnak. A külföldi újságokat bujta, míg azok elkészül-

tek a munkájukkal. Együtt vacsoráztattak, vagy a kávéházban folytatták egymás kölcsönös szellemi táplálását.

Őszinte szívből megvetették az ugynevezett irodalmi kávéházakat. Bizonytalan egzisztenciájú naplopók, borostás állu szerződés nélküli színészek, áhirlapírók, kölcsönkérésből és meg nem fizetett, de elfogyasztott kávékból élő, züllött alakok, veszedelmes kártyások alkotják a gerincét ezeknek az irodalmi kávéházaknak. Nagyhajú akarnokok, stréber titánok, elmekóros modern futkosnak ide-oda a dohányfüstös hodályokban. A gazdák közben megszédül magukat a drága cikóriaalé árából. Rájuk ragad ennek az élményítő világnak a tolvajnyelve, könnyedsége. Vendégeik vállán emelkednek holmi társadalmi pozíciókba, hogy aztán ők maguk is lenézzeék őket. Amikor aztán valóban érdemes író botlik be a pesti cowboyoknak ebbe a hortobágyias sokadalmaiba, inzultus éri szegényt mindenfelől. Szégyenteljes figurák barátokként üdvözlik, a nevén szólítják, az asztalához ülnek, letegeznek. A pinczerek szemtelenül bizalmaskodnak vele, akárcsak azokkal, akikről ismeretes, hogy mint szenvedélyes gyűjtők elgyűjtik a tálcáról a borralalókat. Végül a kávé maga ereszkedik le hozzá. Nagyképi véleményeket ad le irodalomról, politikáról, művészetről. Ugyanazokat, amiket néhány perczel azelőtt a beteg modernnek argyuklágységának következtésé-ként hangoztatni hallott.

A szegény áldozat röstelkedve menekül az ígéretek, de soha be nem váltások földjéről, amely ég a talpa alatt. S nem tér oda vissza soha.

A Solyomék társasága a belső Hungáriateremben találkozott. Körülöttük polgárok, módos emberek és lehetőleg semmi irodalom. Egy hangulatos őszi estén így szól Bány Timóth a barátjához:

— Hallod-e, János! Te vagy az első férfisphinx. Mi a csudának szíved tele magad tudománygyal? Minek az neked? Mit akarsz csinálni? Te nem vagy főuri amatőr, aki invezé módon csipeget innen is, onnan is, s akinek ezek a beleártogatások annyit jelentenek, mint a divatos virágok a gomblyukban. János, én téged alvajárónak látok. Ön tudatos szonnambulista vagy. Erőszakkal hunyod be a szemedet, hogy ne lásd az életet. Vagy fáj neked az élet, János, vagy nem akarsz megismerni. S ebben az esetben féltetek. Úgy jársz, mint az a világhírű hidépítő, aki egyik csodaalkotást hozta létre a másik után s amikor egy patakot át akart menni, egy fapadlóról belebukott a vízbe és odafulladt. Ismerni kell az életet, a gyakorlati életet...

Tóti János egy szeles gesztussal elhallgattatta Bány Timóthot.

— Az élet? Ez a ti pesti életetek? Lehunyt szemmel, utálattal botorkálok benne. Éppen azért, mert ismerem. Tudod, mi a ti pesti társadalmatok, az életetek? A legjobban azzal tudom jellemezni: a tehetetlen és tehetségtelen rendőrtisztek társadalmá. Itt mindenki úgy viselkedik, mintha rendőrtiszt lenne, vagy az akarna lenni. Nyersek, durvák, elbizakodottak és tehetségtelenségük folytán erőszakosak. Figyeld meg, s ezt a prototípust, mint társadalmatok bélyegét fogod felfedezni. Panamázó politikusaiktól legyenek elragadtatva? Népszerűséget hajhászó népvézérektől, akik barátaik börtét kiszolgáltatiák a hatalomnak? Művészeiktől, akik abban nagyok, hogy utánózzák a külföldieket. Bizonyosak benne, hogy nem csipik rajta őket, mert ugyan ki olvassa azokat a szakközleményeket, amelyekből ők „eredeti” műveiket kopizálják? Színészeiktől, akik között vannak érdemes ábrázoló művészek, de összetévesztik a színpadot az élettel. Kint az életben nagyképiük, dölyfösek, pózolók, szemforgatók. Viszont a színpadon üldözik a realitást. Iróitokat? Az egymásra irigykedőket, a könyöklő dolgozókat, akik a kanál vízben való fojtogatást kéjjel iktatják törvénybe? A pályikat, az utánérzőket, a töltelkeket, a kiasyátévesztetteket szeressem-e? A svadronőr, tanulatlan orvosokat, akik át-lumpolt egyetemi évek után nyitják meg rendelőjüket, a temetkezési intézetek előszó-

bait. Klienshajhászó, üzleteket kergető, kapzsi ügyvédjeiteket, akik nap-nap mellett járják el a paragrafusok haláltáncát! Kül-szines kereskedelmi és pénzügyi kapacitásaitokat, a pénzt marokra habzsoló, tanulatlan kamatlovagokat, rablóhadjáratok hőseit? Latéjner gépembereiteket, akik mielőtt belépnek a hivatalukba, a lelkiismeretüket a ruhátárba adják s elfelejtik onnan magukhoz váltani. Ez a ti életetek, a ti társadalmatok. Nos hát, csak tartásatok nyitva a szemeket, de csak azért, hogy vigyázzatok a zsebetekre, a szívetekre, a lelketekre, hogy ezeknek az alakoknak valamelyike meg ne lopjon benneteket!

Csend következett. Majd Solyom Leopárd odahajolt Bány Timóthhoz s a fülébe sugta:

— Te! Ne kezdj ki ezzel a fluval. Ez egy erős fejű ember!

Bányban dolgozott a kaján ujságíró. Halkan odaszólt:

— Hát ha meg akared tudni: mennyire gyöngye ez az erős ember, csald fel a szerkesztőségbe.

Az utcán Solyom Leopárd karonfogta Tóti Jánost.

— Gyere. Kísérjük fel Timóthot a szerkesztőségbe. Egy óra múlva együtt megyünk haza.

Tóti János ráhagyta és felmentek a „Pesti Ujság” termeibe.

Bány Timóth több ujságlevonatot csempészett a kis asztalra, amely mellett János szivarozgatott. Bány intett Solyomnak és elvonultak. Magára hagyták a fiut, hadd lapozgasson a legfrissebb hírek között.

Oldalról figyelték. Tóti János egykedvűen szemelgetett az újdonságok soraiban. Egyszerre megkövesült az arca. Kiejtette a szívart a kezéből. Meredten bámult a sűrű fekete sorokkal telt papírlapra. Aztán támo-lyogva felállott. Önkéntelen mozdulattal fejébe nyomta a kalapját és köszönés nélkül kiment.

Solyom Leopárd értelmetlenül nézett utána.

— Mi történt? — kérdezte Bánytól.

Az lassu léptekkel ment a kis asztalhoz. Felvette azt az ujságlapot, ami az imént nedvesen került elő a nyomdából Tóti János kezébe. Átnyújtotta Solyomnak és a közepre mutatott.

Solyom Leopárd mormolva olvasta:

„Temessich Anna Karolina hercegnőt a magyar arisztokrácia híres szépségű tagját. Temessich Bogul herczeg nagybirtokos, a főrendiház tagja, valóságos belső titkos tanácsos, a Szent István- és a Lipót-rend nagykeresztésének leányát eljegyezte Gustav Alabárd lombardi főherczeg az uralkodó család tagja. Az ünnepies eljegyzés a jövő hó folyamán fog megtörténni a bécsi lombardi nagyherczegi palotában, az uralkodó személy jelenlétében. A boldog válegény unokabátyjával, a trónörökösrel, ma a temesvághai vadászatokról Bécsbe utazott.”

Solyom sajnálkozva rebegte:

— Szegény fiu!

Bány Timóth ráhagyta:

— Ilyen az élet — néha. Nemosak olyan, amilyennek szegény barátunk látja. Akár-hogy vigyáz az ember, mégis elvesznek tőle valamit!...

A pacsirta.

A szabadságát elrabolták
A durva lelki emberek
S börtöne lett egy szűk kalitka
A pipásos mezők helyett...

A dalt már régen elfeledte;
Egész nap búsan szendereg...
Elgyötört lelke tán ilyenkor
Sugaras réteken lebeg?...

Szűk kalitka zárt rabmadár, te,
Ugy elmerengék sorsodon,
S szememből fájó köny perog le:
Lelkem lelkeiddel oly rokon...

Vékony Pál.

Sakk — matt!

Írta: Peterdi Sándor.

Az elmegyógyintézet orvosa nagyon szívesen fogadta látogatóját.

— Köszönöm, orvos ur, — szól a vendég. — hogy alkalmat ad ennek a szomorú, de azért érdekes világnak a megfigyelésére.

— Érdekesnek érdekes, — válaszolta az orvos, — de higgye el, nem oly szomorú, mint általában hiszik. Csak az az ember érzi helyzetét sulyát, aki teljes, tökéletes öntudattal bír. Ennek a háznak lakói azonban álmóvilágban élnek: a rögeszmék álmóvilágában. Az egyik ennek, a másik annak képzelet magát és mi — legalább látszólag — meghagyjuk ebben a hitében. Higgye el, kedves uram, odakünn az élet vásárában éppen az okozza a legtöbb bajt, a legsúlyosabb összetűzéseket, hogy az emberek nem maradhatnak meg rögeszméik mellett. Vagy az élet, vagy embertársaik kiábrándítják őket. A szerelmes, a politikus, az író, a művész: mindnek van egy-egy rögeszméje, amely élteti, fenntartja, buzdítja. A szerelmes azt hiszi, hogy ideálja angyal, szeplőtlen Madonna — és csalódik. A politikus azt hiszi, hogy a politika oly színpad, amelyen az igaz tehetség boldogulhat, — de csakhamar kiábrándul. És ez a kiábrándulás okozza az élet legmegrázóbb tragédiáit.

Tovább haladtak. Az intézet kertjében egyik terebélyes fa alatt három férfit láttak; kettő ült és sakkozott, a harmadik összefon karokkal nézte küzdelmüket, mint hadvezér a csapatok mérkőzését.

— Ezek is betegek? — kérdezte a látogató.

A tanár igenlőleg bólintott.

— Álljunk meg egy kissé...

Megállottak a három férfi mellett; ezek nem is vettek róluk tudomást; játszottak tovább.

— Kolléga ur... ön következik...

— Csak ne olyan diadalmasan, kedves barátom. Még nincs semmi komolyabb veszedelem, — tiltakozott az egyik.

— No... no... Az a futár nem valami kellemesen érezheti magát... — kaczagott a másik játzó. Bajban van a kis öreg!

— Nevetséges! Egy ugrás hátra és a veszedelem elmúlt. Az én futárom nagyon okos, számítóbb, mint az emberek bármelyike, mert megalkuszik a körülményekkel: halad előre, amíg lehet, s ha már nem lehet, — okosan hátrál. Látja, már hol volt; egész komolyan fenyegette az első sorban álló bástyát. Most azonban fordult a kocka és baj van elől, veszély fenyegeti, tehát... egy-kettő-három — és ime futárom gyors tempóban szalad visszafelé. Majd, ha veszedelem nélkül teheti, legyen nyugodt, újra előretör.

— Nagyon jól van, — bólongatott helyeslőleg a harmadik, aki társai küzdelmét nézte.

— Milyen következetes, okos beszéd! — szól a tanár látogatója.

— Csitt! csak hallgasson...

A játzó kissé elmélyedtek.

— Megyek a lovacskával előre, — mondá egy idő múlva a játzó egyiké...

— Az nagyon szép... node majd a paraszttal szépen bekerítem...

— A paraszt nem számít...

— Nem? téved, kedves kolléga... egy parasztot nem számít sokat... de én az egyik parasztot megvédem a másikkal és így áttörhetetlen gyűrűt csinállok... Parasztaim egymást védik. Hiszen tudja, hogy az a kapos a legerősebb mindig, amelyet az önédek kovácsol össze.

Gondolkodtak, tervelgettek és higgadtan mérlegelték az esélyeket.

— Tudja mi lesz most kolléga? — szólalt meg végre az egyik. — Gyilkos-háberu! Pusztítani fogok; kiütök mindent, amit üthetek... Tehetem... Én erősebb vagyok, több a katonám, elpusztítom önt, a gyöngöböt.

— Védni fogom magam, — felelte a másik.

— Ugyan, ugyan! Hogy beszélhet ilyen bolondot, kolléga ur! Hát van az erőszak, a durvaság ellen védelem?

— Hogyne volna! Az okosság, a megfontoltság...

— A könyvekben, bajtárs ur, meg a papok prédikációjában, de nem a valóságban. Ön lehet okos, ha akar, de az én erőszakosságom haszonnal jár, a kiméretlen pusztítással — előnyt csikarok ki.

— Az lehet; de így nem szép a játék...

— Hát aztán? Szép az, mikor a királyok egymásnak rotnának, pusztítják egymás népét, ölik halomszámra a katonákat; miért? mert végeredményben az erősebb valami előnyre tehet szert. Most én is ilyen leszek...

A játék hevesebb, gyorsabb ütemben ment; a figurák egymásután tüntek el a sakk-tábláról. A királyok körül alig maradt néhány figura.

A két játékos egészen kipirult a hévtől; a harmadik, aki csak a néző volt, nagyot kaczagott.

— Miért nevet? — kérdezték tőle a játékosok.

— Én a sors vagyok, a végzet, jól tudják és az mindig boldog, ha pusztulást lát és mindig elégedetten kaczag, ha az igazságtalanság, a jogtalanság győz.

— Én nem játszottam jogtalanul — tiltakozott az erőszakos játékos.

— Nem, barátom: te voltál az erősebb és az erősebbnek mindig igaza, mindig joga van... folytassátok...

— Folytatjuk, bár nem soká fog tartani a harc. Az ön királyát, kolléga ur, már nem sok harezos védi...

— Nem sok, de jó... Önnek csak parasztjai vannak...

— De ezek sokan vannak... összetartanak... nem hagyják el urukat... az én királyom tehát biztonságban van...

— Majd meglátjuk...

A játékos most már óvatosabban, körültekintőbben játszottak; a harmadik izgatót érdeklődéssel nézte a küzdelmet. Szeme csillogott, arca kipirult, keze ökölbe szorult.

A huzások egymást érték.

— Győztem! Még néhány huzás és nyertem! — kiáltá most az egyik. A gyengébb íme mégis kiesik a sakk-tábláról. Nem hiába küzdött az erőszak ellen...

A harmadik ekkor hirtelen a sakk-táblára ütött úgy, hogy a figurák szanaszét hullottak a földre.

— Sakk-matt! Nincs tovább! — kurjantott diadalmas gunnyal.

— Mit csinál, szerencsétlen! — riadt fel a két játékos.

— Tudjátok, hogy én a sors, a végzet vagyok — kiáltott ez rikácsolva. — Ismerem a kötelességemet: akkor sujtani le, amikor a siker már-már biztos.

Azzal nyugodtan, büszkén ment tovább.

A tanár vendége megcsóválta a fejét.

— Mi az? Mi nem tetszik? — kérde a tanár.

— Semmi... semmi... csak gondolkodtam a különös dolgon.

— Min?

— Bolondekhoz kellett jönnöm, hogy egy kis őszinte, okos beszédet halljak... Mert ez a három bolond csakugyan úgy beszélt, mint az élet három bölése. Mi tehát az ő bolondságuk?

— Az, hogy úgy cselekednek mindig, ahogy gondolkodnak — felelte a tanár. — Ez az ő bolondságuk. Az embereknek pedig a kettő sohasem egyezik: más a gondolat és más a cselekedet. Ez az ő bölcsességük. Melyiké a helyesebb? Melyik a szánalomra méltóbb? Adjon erre hamar választ.

A látogató nem szólt egy szót sem, csak nagysokára válaszolt.

— Tehát akkor e falakon kívül van az igazi bolondok háza?

— Körülbelül! — nevetett az orvos és az a baj, hogy a közveszélyes bolondok éppen ott vannak... szabadon szaladgálnak.

A két asszony.

Irta: Paizs Ödön.

(Este volt már. Tíz óra mult egy pár perczel. A kapu idáig ásitozott, de meguntá már a hiábavaló tátogatást, bezárult. A házban is aludni tért mindenki. Itt-ott még égett egyik-másik ablak, de a fény nemsokára már ott is kihalt, csöndes, szomorú volt az uteza.)

Ekkor jött az asszony. Színházi fejedőbe burkolta a haját, a testét is elrejtette a kimóna-szerű belépőbe. Csillogott a szeme, friss volt, vidám. Tényleg a színházból jött. A zsongás, a csillogás, a melegség egy kissé elbágyasztotta, de amikor a levegő megcsapta a sápadt arczóját, egy pillanat alatt visszanyerte fűrgességét. Sietett, rohant, szinte az egész teste nevetett. László rajta, hogy most táncolni szeretne, kéjesen, mámorosan keringözni...

A férfi alig bírta követni. A szemét folyton az asszonyon járatta. Minden vonása erős, határozott kívánást fejezett ki. A teste előre nyult, mintha csak alkalomra várt volna, hogy összecsoválja, összemarja az asszonyt.

Ott voltak már a kapu előtt.)

Az asszony (felszökött az utolsó lépcsőfokra. Az egyik keze már a csengő gombján, a másikat odaadta a férfinak): Isten vele!

A férfi (elkapta az asszony kezét. Magához huzta az illatos termetét. Szemeiben égtek a vágyak s eddig csak forrott, izzott benne a sok merész gondolat, most az ajkára tódult): Manczi, Manczi, miért játszik velem?

Az asszony (ijedten): Én?! Én?! De mit akar tőlem? Jaj, hagyjon, jaj, fáj...

A férfi (izzóan): Magával megyek...

Az asszony (felvillan a szeme, nyersen, hidegen): Nem!

A férfi: De... de... már nem tart hat így tovább! Nem bírom, érti, elfogyott már az erőm... nem bírom, nem bírom. Agyonkinoz engem, agyongyötör...

Az asszony: De Ottó?...

A férfi: Igen, megöl, gondolja meg: megöl. Eddig még csak harcoltam magammal, visszafojtottam az érzéseimet, de most már nem tudok tovább küzdeni, most már vége kell hogy legyen. Érti, akarom, érti, most már vége a csalóka játéknak... Ha erőszakkal is, fölmegek magához...

Az asszony (alig tudja visszanyerni az önuralmát. Megbotránkozva): De Ottó, mit akar, igazán nem értem, mit gondolsz?...

A férfi: Nem érti? Hát így is jól van. Mindegy. Csak az a fontos, hogy most már nem mondhatja: „Várjunk még, majd egyszer... Hozzá kell ehhez a gondolathoz szoknom...”. Most már nem játszunk tovább, asszonyom... Vége... és vége.

Az asszony: Kérem maga lázas, beteg, hagyjon magamra, menjen, nem akarom látni magát...

A férfi: Igen... igen, beszélt volna így az első napon, akkor, akkor, akkor rendben lett volna. De most? Most már magához láncozott, minden gondolatom a magáé, a vérem is forr, most már magának az enyémnek kell lenni...

Az asszony (félve, de azért erős hangon): Isten vele, ma nem lehet magával beszélni, sok pezsgőt ivott, mámoros... Majd holnap higgadtan csevegünk egymással... (Az egyik ujjával a csengőt keresi.)

A férfi (hozzá ugrik, elkapja, magához öleli. Lágyan, szerelmesen akar beszélni, de a hangján átrezeg a visszafojtott indulat, a sok-sok magába gyűrt érzés. Néha-néha egy erősebb szó is kiüt a többiből, ebben a pillanatban úgy érzi, hogy joga van, régi, elvitázhatatlan joga van az asszonyhoz): Édes Manczi, gyönyörű Manczikám, ne kinozz, hagyj abba a gyötrest, érted, érted, már nem bírok magammal, szeretni akarlak...

Az asszony (vergődve a férfi karjai között): Nem, nem és nem...

A férfi (felriad a határozott kijelentésre. Elengedi az asszonyt. Meghátrál, min-

den szavában mély, nagy fájdalom bug): Mondd már, mond, hogy nem is szeretsz?

Az asszony (ránéz a férfit. Sajnálja is egy kicsit, de tudja, érzi, hogy nem tud tőle másképp szabadulni): Nem, nem szeretlek!

A férfi (egy pillanatra megtántorodik. Súlyos, nyomasztó terhek nehezednek az agyára, lassan megindulnak előtte a házak, mintha csöndes, bus melódiára keringözni kezdenének. Az asszony alakja száz és száz alakban röpi körülötte. Feléje hajol, a meleg ajka már majd a száját éri, de aztán tovább libben, szétfoszlik előtte. Hirtelen még egyszer végig gondolja az egész viszonyukat, gyenge világosság kezd pislogni előtte. Most már megint csak az asszonyt látja. Amint félénken, gyáván meghuzódik a sarokban. Ujjai a csengőt keresik, a szeme azonban hizelegve siklik végig a férfi termetén. Ott elkiáltja magát): Nem igaz, hazudsz! Hazudsz! Szeretsz, igen szeretsz, nagyon, nagyon. Ugy, mint én téged! És mindig szeretél, már akkor, igen, amikor először találkoztunk... (A szavai lassan elhalkulnak, a visszaemlékezés sok meleg órát sodor eléje, a hangja elfulad, könnyölgővé változik)... Én tudom, hogy szeretsz engem. De van közöttünk valami. Már sokszor megéreztem, hogy az inaid szétmálnak, az erőd megtörik, oda akarsz borulni a keblemre. De az utolsó pillanatban megrázkódik a tested, az előbb még olyan meleg, engem akaró pillantásod elborul, sirni szeretnél... (Csöndesen magához huzza az asszony fejét)... Drágaságom, te titkolsz valamit előttem, te valamiért mindig visszariadsz tőlem, mond meg, fiam, kis bogaram, meglátod majd együtt nagyot kaczagunk rajta és vége lesz, vége... (Erőtletett vidámsággal): Hess, elkergettük...

Az asszony (eleinte csodálattal hallgatja a férfi. Főlesillan a szeme, ragyog. Örül neki, hogy annyira ismeri őt, hogy még a gondolatát is kiolvassa. Aztán hirtelen összebb huzza a köpenyét, a kendőt a fejére borítja, a legjobban szeretne eltűnni, nem itt lenni, már remeg is a férfitől, megijedt, hogy belelátott...): Nem ő nem, mit beszél maga...

A férfi (most még erősebben magához rántja az asszonyt. Belenéz a szemébe. A tekintetük találkozik. A férfié kutatva fűrkészi a nő pillantását, az lassan-lassan megadja magát, lecsukja a szemhéját, már gondolkozni se tud. A férfi hangja megint szerelmesen muzsikál): Manczi, Manczikám, ugy-e, ugy-e megmondod?

Az asszony (odatapad a férfihez. Most már ő is átkarolja erősen, forrón. Alázatos a beszéde, kérő, könyörgő): Ne akard azt, ne, ne... Hagyd azt nekem, jobb így, igen, jobb, jobb...

A férfi (most már követelően. Megrázza a nő vállát. Főlemeli, szembe magával, farkasszemet néznek): Beszélj, érted, rögtön, rögtön...

Az asszony: De Ottó... Ottó...

A férfi (dobbant a lábával, bérhullámok nyargalnak az ereiben, a legtöbb a fejébe szalad. A keze ökölbe szorul): Tudni akarom, most már nem lehet tovább...

Az asszony (kiegyenesedik, határozottan): Akarod?

A férfi: Gyorsan, gyorsan...

Az asszony (egy-két pillanatig még gondolkozik. Aztán megrántja a vállát. A szeme sajnálkozva néz a férfit, mintha mondani akarná, hogy „magadra vess.” Majd beszélni kezd. Keresztül néz a férfin, mintha levegő volna, mintha a semmiségnek mondaná el vallomását): Igen, szeretlek, szerettelek, már akkor, régen, amikor először megláttalak... Elfogódva nyujtottam kezét, amikor bemutattak, már akkor tudtam, hogy egymásé leszünk... De küzdeni akartam ellene. Majd képek ugrottak elé: álmodtam. Veled. Mindig csak veled foglalkoztam. De nem akartam a rabszolgád lenni, nem akartam kiszolgáltatni magamat neked. És ezért veled voltam a leghidegebb, alig bigzcenttettem meg a fejemet, ha láttalak... Félttem, menekültem tőled... De te jöttél utánam, ostromoltál. Lázongott a

szivem, örültem, hogy szeretsz, hogy imádsz, de azért a fejem folyton nemet bólintott. Meg akartalak kizozni, meg akartalak gyötörni, hogy mint valami tisztító tüzzön át, fájdalmak, kínok árán érijél el engem, sebesülten, betegem jöjjél el hozzám . . .

(Az asszony nagyot sóhajt. A legjobban szeretne most hallgatni, hallgatni, átálmodni újra és újra az egészséget.)

Az asszony (most már gyorsan, mintha félne, hogy nem tudna elmondani): De te nem voltál elég erős, nem tudtál belém látni, elszaladtál . . . Másnap egy nővel láttalak . . .

A férfi (tompán): Csak kizozni akartalak . . .

Az asszony (összeborzad): Jaj, borzasztó volt. Más karján, szerelmesen tapadtál hozzám, a szájad az ajkát leste és . . . és hallani is véltem ugyanazokat a lázas szavakat, miket csak tegnap, igen, még tegnap nekem mondottál el . . . (Eltakarja a szemét, igazi, szinte fájdalom hangján): Meguntaáltalak! Igen, meguntaáltalak. Sirni, zokogni szerettem volna, hogy neked, mindegy, csak nő legyen, csak nő legyen . . .

A férfi (nem tud mit felelni. Kínos, kellemetlen esőnd. Végre mégis megszólal): De Manczikám, Manczikám, akkor is csak téged szeretlek, csak téged. Azt akartam, hogy fölébresszem a féltékenységedet, hogy végre te is akarj engem . . . Manczikám, felejtse el a dolgot és legyünk boldogok . . . Ugy-e, ugy-e, azok leszünk . . .

Az asszony (visszanyeri az önuralmát. Szeliden, esőndesen a férfihez): Nem, nem lehet. Látja, látja már megpróbáltam. Már már sikerült is, de amikor a karjába akartam omolni, közibünk esuszott, rám kaczagott a másik asszony . . . (Kétségbeesve kiabál): Nem . . . nem . . . (Csőndesen): Látja, én nem szeretem a frázisokat, a kiszínezett jeleneteket: váljunk el szépen, esőndesen, mint két idegen ember . . . Hiszen mi még elváltunk egymástól, nagyon korán, nagyon korán jsmertük félre egymást . . .

A férfi (is látja, hogy nincs más mentés. Megpróbálja elgondolni a szakítást: de még a gondolatától is visszariad. Össze teszi a kezét és szinte könyörögve, meggyötörve beszél az asszonynak): Nem, Manzi, nem! Mi nem válhatunk így el egymástól . . . (Vigan, erőltetett fürgeséggel): Csókolom a kezét, Ottó vagyok! Most mutatkoztam be, csak most kezdek magának udvarolni, egy nagy szivacsos letörültünk mindent, ami a régi palatáblán szomorított bennünket . . .

Az asszony (keserűen mosolyog): Nem, nem lehet már, ezt magának is éreznie kellene . . .

A férfi (elveszti a türelmét, hogy minden harcot elveszít. Tovább nem tud uralkodni magán, kitör): Gyerekség az egész, nevetséges. Mindent helyre lehet ütni, érti, én már nem kulloghatok el maga mellett. Csak lehet még valahogy magához férközni.

Az asszony (elgondolkozik egy pár pillanattal). Aztán ijeszto nyugalmal mondja: Igen, lehet, hogy még én fogok magának könyörögni. Majd talán, ha más asszony kapaszkodik maga után, ha majd más valaki tapad magához, ha harezolnom kell magáért, ha verkednem kell . . . De így, ingyen, más után, nem kell, nem, nem . . .

Talán . . .

Talán csak az a szép, amit el nem érünk,
Ami a sárgi szivünkbe hordunk;
Mint egy, egy félig álmodott álmot,
Mint egy, egy dalló sóhse vállott
Széttelmes akkordunk . . .

Talán csak az a szép, ami úgy ragyog ránk,
A ködös távol gyöngyös mezében;
Ami remegő vágygyal úzve hajtunk,
Amíg utolsó sóhajtunk
Vérezőn, . . . szegényen!

Zivuska Andor.

Egy játszma piquet.

Irta: dr. Gábor Gyula.

1703 december vége felé, zimankós, hideg estén, titkos konferenciát tart I. Leopold császár a bécsi burgban. Mintha az utczát végigseprő hózivatar hatása még a fényes terembe is behatolna, valami komor hangulat nehezedik a tanácskozó társaságra. Maga a császár elnököl. Jobbján József ül, az „ifjabb király“, távolabb gróf Starhemberg Guido tábornagy és Charles Whitworth, Anglia követe. Baloldalt egy vézna külsejű, negyvenéves férfi. Arca első pillanatra csúnyának látszik, alsó ajka erősen előbbre nyúlik a felsőnél, ami a sovány főnek valami különös, groteszk kifejezést ad. Csak a szemében lobog valami szokatlan tűz, a mély értelem és a rendkívüli férfias energia visszafénye, ami egyszerűben megnyerővé teszi őt. Ez a férfi — Savoyai Eugén herceg, az udvari haditanács elnöke, a „kis abbé“ (a családja papnak szánta őt, onnan ragadt rá ez a gúnynév).

A tanácskozás tárgya Anna, angol királynő üzenete a császárhoz. A királynő úgy véli, hogy a császár nem viselhet egyszerre több irányban háborút, jó lenne, ha nem forgácsolná szét a haderejét és inkább kibékülne a magyar felkelőkkel. A királynő felajánlja a maga baráti szolgálatait és közbenjárását ez ügyben.

A császár kedvetlenül hallgatja az angol követ jelentését. Kibékülni? Hiszen az szépen hangzik, de hogyan? A felkelők ereje egyre növekszik, a bécsi külvárosiak ijedten vonultak be a belvárosba, sőt még a „Favoriten“-beli császári nyári lak butorait is be kellett hordatni a burgba, nehogy a felkelők esetleg elpusztítsák. A császár kérdő tekintetet vet Starhemberg grófra.

— Volna mód a békére a magunk megaláztatása nélkül?

— Azt hiszem, igen. — feleli a tábornagy — pénz, hivatal, címek . . .

— Ezzel a módszerrel eddig is felsültünk. És az ön véleménye, hercege?

Mindenki kíváncsian nézett Eugénre. Nemesak a véleménye iránti kíváncsiságból, de mert mindenki előtt ismeretes volt a közötté és gróf Starhemberg között fennállott ellenséges viszony. Hogy mi okozta a feszültséget, ma sem tudni. A bécsiek pletykáltak ugyan valamit. Gróf Starhemberg ugyanis olyan rettenthetlen szívű férfi volt, hogy, — amint a bécsi néphumor mondá — még attól sem ijedt volna meg, ha a Kahlenberg nevű hegy besétált volna a városba, hogy látogatást tegyen az Istvántoronynál. Csak Eugén kételkedett állítólag ebben a nagy bátorságban és próbára is tette. A Belveder-ben valami nagy ünnepélyt rendeztek és Eugén titokban négy mezsarat dugott el gróf Starhemberg háta mögé. Mikor a gróf felállott, hogy egy pohár pezsgőt üritsen a császár egészségére, egy titkos jelre elsült a négy mezsár, okezván akkora detonációt, hogy attól bizony egy oroszlan is megrémülhetett volna. De a gróf arcán egy izom sem rándult meg, kiitta fenékiig a már megkezdett poharat és menyei nyugalommal visszaült a helyére. Hanem Eugénnek sohasem becsátotta meg, hogy az ő bátorságában kételkedni mert.

Mi igaz ebből, mi nem, azt nem lehet tudni, de bizonyos, hogy a két vitéz katona nem jó szemmel nézte egymást. A gróf pedig eleve gúnyosan nézett a hercegre, hiszen a kérdés nem volt valami egyszerű. De Eugén nem jött zavarba.

— Az én véleményemet ismeri felséged. Szerintem a felkelés lelke nem Rákóczi, hanem Beresényi, Rákóczi csupán egy pictus masculus és semmi súlyt nem helyezek rá, hogy őt lekényerezzük. Ám, ha felséged mégis fontosnak tartaná, azt hiszem, mi sem könnyebb, mint Rákóczit levenni a lábáról.

— Áh? És micsoda eszköz áll a rendelkezésére?

— Egy szép asszony . . .

— De hiszen Rákóczi fiatal házasa, — veti közbe Starhemberg.

— Ez ugyan semmit sem jelent, a sőt a fiatal kecske is megnyalja, — dümnyögi a császár, — és ki legyen az a szép asszony?

— Strattmann Eleonóra grófnő, hiszen ismeri felséged. Igaz, hogy Rákóczi nős, de a feleségét ki nem állhatja, mert agyongyötörte a féltékenykedésével. Azonfelül három és félesztendeje nem látta Rákóczi a feleségét. Amáliát és végül Rákóczi halálosan szerelmes Eleonóra grófnőbe, aki négy hónap óta özvegy és nagyon kellene tévednie az emberismeretemenek, ha egy látogatás a táborban lángra nem gyujtaná a rebbellis magyar szívet.

Eugén számítása tényleg plausibilis volt. Rákóczi gyöngéd rajongását Eleonóra grófnőért annál bizonyosabban tudta, mert hiszen volt alkalma éveken át megfigyelni a fejedelem minden mozdulatát, ki szemben lakott vele a Himmelpfort-utczában, a mai Fürstenberg palotában, míg Eugén hercegnék a pénzügyminisztérium mai palotájában volt a lakása.

— Hát szerelmi viszony volt közöttük? — kérdi kíváncsian az angol követ.

— Hony soít, qui mal y pense! Rákóczi egy tizenhatéves ifju rajongásával imádtá a grófnőt, de sohasem tett előtte még csak egy illetlen czélzást sem. Különbben Eleonóra elhunyt férje, Batthányi Ádám horvát bán, Rákóczi legbensőbb barátja volt és noha én Rákóczit, mint államférfit és hadvezért egyaránt jelentéktelennek vélem, mint férfiről a legjobbat tartom fölé és képtelennek hiszem őt arra, hogy egy jó barátja hitvesét elesábitsa, nem is szólva Eleonóra szeplőtlen jelleméről.

— De hát akkor, — veti közbe a császár, akit szemmeláthatólag megnyert Eugén terve — mire alapítja ön a siker reményét?

— Arra a kimondhatatlan varázusra, ami ennek a bájos asszonynak a lényében lakik.

— Oh, milyen poétikus, — gúnyolódik Starhemberg.

— Kedves marschallom, ne izetlenkedjék. Önt pedig herceg felhatalmazom, hogy Strattmann grófnővel lépjen érintkezésbe. De el fogja-e fogadni a megbízást? A vállalkozás veszélyvel jár.

— Felsőgednek csak akarnia kell. Eleonóra grófnő szíve épp oly kevéssé ismeri a félelmet, mint némely férfié. (Starhemberg rákyörös lett erre a ripostra.)

— Ugy hát biztosítsa a grófnót császári kegyelmemről és adja meg neki a szükséges információt.

Az ülés véget ért. Eugén herceg egyenest a Strattmann-palotához hajtatott. Whitworth pedig megírta a jelentését Hedges angol miniszternek a Rákóczira vonatkozó terv felől, aki akkor Tokaj alatt táborozott: „With this young gentlemen other means are used, and a fair widdow of quality, for whom he had formerly a great inclination as been sent to him to Tokay.“ (A londoni állami levéltárban megvan a jelentés eredetije.)

Strattmann Eleonóra, gróf Strattmann udvari kancellár leánya, kedvence volt egész Bécsnek. Nemesak a császári udvar lelkesedett csodás szépsége és ritka szellemi tulajdonságaiért, de ünnepelte őt az egész nép. Közönségesen csak „die Wiener Lóri“-nak nevezték és még Károly császár udvari poétáját, Metastasiót is ihletre ragadta, aki egy gáláns szonettjében megnevezi a három legszebb asszonyt: a császárnőt, gróf Altham feleségét Pignatelli Mariannót és — Eleonórárt. De a jó bécsiek kijelentették, hogy Metastasio szonettje nem őszinte. A „legszebb“ mégis csak a Lóri grófnő egyedül.

Férjét augusztus hóban veszítette el és így még teljes gyászban fogadta Eugén herceget.

— Egy eszeze teát, kedves herceg. Talán bucsuzni jött? Ugy tudom, Olaszországba készült?

— Csak készültem, grófnő. A viszonyok legujabb alakulata Bécsben marasztalt.

— Ah, ez nagyon kedves, hiszen akkor nem siet, játszhatunk egy játszma piquet-t. Rumot parancsol, vagy czitromot?

— Csokolom a kezeit, citromot kérek, és ha megengedi, osztok.

— Így, nagyon helyes. Nini!... csupa „Herz“ vagyok.

— Ez jó jel, kedves grófnő. Szükségünk van reá, hogy ön „csupa szív“ legyen.

— Szükségünk? Kiknek?

— Önnek, nekem és a — császárnak.

— A császárnak? Kedves herceg, ön kemény próbára teszi a kíváncsiságomat és a fantáziámat. Ez utóbbi az egyszerű rutul cserben hagy. Beszéljen hát, kérem, miről van szó?

— Egy fontos politikai misszióról, mely önre vár. Ha ez sikerül önnek, grófnő, örök hála kötelezi vele nemesak a császárt, de az egész monarchiát és talán mondanom sem kell, engem is. Helyre kell állítani a békét a császár és a magyarok között és ezt a nehéz feladatot ma senki sem tudja megoldani, egyedül ön!

Eleonóra ijedten csapta össze a kártyákat.

— Én? Tréfál ön, herceg?

— Nem, grófnő, a dolog egészen komoly, rögtön meg fogja érteni. A rebbelisek vezére, Rákóczi nyakas ember és hozzáférhetlen. Pedig a császár békeizenetének oda kell jutni hozzá. Ezt csak ön viheti meg neki... a császár kívánja... gondolja... milliók üdve függ az ön lépésétől. A béke áldását hozhatja az országra, mely annyira szenved a háború borzalmai alatt.

Eleonóra vérpiros arccal hallgatta a herceget és hosszan elgondolkozott.

— A császár kívánja... és én meg fogom tenni. De képes lesz-e őt rábeszélni? Hiszen oly régen nem látott...

— Azt önre bízom, grófnő. — szolt a herceg mosolyogva.

— Hol van most Rákóczi?

— Tokaj alatt a táborban;

— A táborban? ebben a rettenetes időben... szegény ember...

— És a hercegnek úgy tűnt fel, mintha könyök csillognának a grófnő szép szemében. Majd hirtelen a herceg felé fordult.

— Elvállalom a küldetést, még ma éjjel elindulok.

Eugen felállott. Keményen megszorította a grófnő gyöngéd kis kezét, mintha csak egy bajtúrától venne bucsút.

— Isten vezérelje önt, grófnő. — Majd az ajtóból visszafordult. — Igaz! ha visszatér, folytatjuk a megkezdett piquet-partit.

Eleonóra egyedül maradt. Gondolataiban meglevenedett az ifjú Rákóczi alakja, amint szinte félnék esodálattal tekintett reá, mint egy szentképre, amelyet csak imádni szabad; amint az ifjú szinte leányos pirulással állott előtte, mikor először beszéltek egymással. És ő, a viruló tizenhétéves asszony, egy több, mint ötvenestendős férj oldalán, oly szívesen csevegett az ő kis lovagjával. Hiszen gyermekek voltak még mind a ketten. És most!...

Becsengette a komornáját, kiadta a parancsot, csomagolni kell rögtön, utasnak Tokajba, még az éjjel. A két kártyát is magával viszi. Csak a komorna és az öreg hajdu jönnek vele.

Három napig tartott az út Budáig. Ott akart átkelni a grófnő a Dunán. A révész fejesóvalva fogadta a kis társaságot.

— Istenkísértés most a Dunára szállni, ebben a nagy jégzajlásban. Ha felborulunk, mind ott veszünk.

— Ne aggódj öreg, hanem hozd rendbe a dereglyédet. Át kell mennünk, akármi történik is.

— No hát, én csak figyelmeztetem az ifiasszonyt.

Az utasok elhelyezkedtek a tágas dereglyén, a révész köteleket, esákiyákat hozott elő. De abban a pillanatban, mikor a dereglye éppen elhagyni készült a partot, ott termett egy harmincz főnyi fegyveres csapat, amelyről Eleonóra rögtön felismerte a budai várórság katonáit.

— Halt! — menydörögte a vezetőjük. — Tessék rögtön kiszállni. Aki nem engedelmeskedik, lelövöm.

Eleonóra könyörgőn próbált. — Ne tar-

tóztasson fel, kérem önt, nagyon sürgős az utunk.

— Ugy? — kaczagott az őrparancsnok, — hát akkor miért nem ment ön a hidou keresztül?

Erre bizony bajos volt felelni. A grófnő nem vitt magával császári legitimációt, mert tartania kellett attól, hogy a kurucok kezébe esik s ezek a császárilag legitimált urnót kémnek nézték volna. De nem vesztette el a lélekjelenlétét. Ráparancsolt az őrparancsnokra:

— Vezessen tüstént a várparancsnok elé! A katona meghökken, de engedelmeskedett. Hiszen ugyis jelentést kellett tennie az esetről.

Báró Pfefferhoven tábornok szigorú arccal fogadta a grófnőt. — Kicsoda ön, asszonyom, és mi járatban van?

— Én gróf Batthányi özvegye vagyok és a császár izenetét viszem. Hogy kihez, az nem tartozik önre, de figyelmeztetem, tábornok ur, hogy a fejével játszik, ha rögtön utnak nem bocsájt!

— Ne oly tüzesen, madame! Amit ön mond, fölöttébb valószínűtlen. Ha igaz lenne, bizonyára értesített volna engem a császár, hogy önt fel ne tartóztassam.

— Ha kételkedik ön, intézzen kérdést Eugen herceghez.

— Azt szívesen megteszem.

— És amíg a válasz megjön!

— Addig, asszonyom, ön — foglyom.

Eleonóra szeretett volna felkacagni. Igazán komikus helyzet. A császár titkos hirtívője egy császári tábornok foglya! Hanem hát nem lehetett tenni róla, be kellett várni, míg a staféta megérkezik. Abba pedig belelt egy pár nap. Eugen herceg majd kiépte a haját dühében. Ezt bizony ő hibázta el. Még csak a hivatalos orral sem tisztelhetette meg Pfefferhóvent.

Végre megjött a parancs és Eleonóra zavartalanul folytathatta az útját. De bizony Rákóczi már elvonult a táborával Tokaj alól és egész márcziusig futott utána a grófnő, míg Gyöngyösön végre utólérte.

— Valami fehérnép akar a nagyságos fejedelemmel beszélni. — jelenti egy hegyes bajusza kurucz, — de a nevével nem akarja megmondani. Vele van a két porontya is.

— Hadd jöjjenek be.

Eleonóra belépett. A fejedelem nem ismerte meg rögtön a sűrű fátyol alatt, csak amikor hátravetette a fejét és felcsillantak azok az ésbontó kék szemek, akkor pattant fel ültéből és hevesen szorította ajkaihoz a grófnő kezét.

— Eleonóra! Ön itt? Honnan jön, beszéljen, mi hozza önt hozzám?

— Kedves Rákóczi... pardon! Nagyságos fejedelem! először is le akarok ülni, mert fáradt vagyok. Tudja-e, hogy hetek óta üldözöm önt?

— Azt én sajnálom legjobban. Hamarabb kitavaszkodott volna nálunk, ha a grófnő előbb ér ide.

— Maga még mindig a régi rajongó. No üljön le szépen, mert attól tartok, hogy még letérdel előtttem, mint akkor... tudja, azon a bécsi bálon... nem emlékezik már?... no, ide üljön mellém... Hogy honnan jövök? Egyenesen a — fogságból!

— Fogságból? Ezer sánczárak tele öröggel!... pardon!... ugyan ki volt az a himpellér, aki önt el merete fogatni?

— Hahaha! Az a himpellér báró Pfefferhoven tábornok volt.

Es elkezdett csevegni. Olyan volt az, mint a madáresiesergés a fakadó virágos lombok között. A fejedelem önfeledten bámult az egykori ideálja beszédes ajkaira, a villogó hattyu-nyakára. Érezte, hogy az asszony fejecskéjével odahajolt melléje egészen, hogy a szőke selyem haja megérintette az arczát, bódító illatát magába szívta... és önkénytelenül kinyújtotta a két karját, hogy magához ölelje ezt a bájos tüneményt. De Eleonóra gyöngéden elhárította az ölelő karokat.

— Nem, nem! Nincs most itt az ideje az enyelgésnek. Komoly dolgokról akarok magával beszélni. Nézze, Rákóczi, én ismerem

az ön gyöngéd lelkét, önnek nem lehet édes látvány, hogy lángba borul az ország, hogy ezrek mennek tönkre az áldatlan küzdelemben, amelyben előbb-utóbb önnek is el kell buknia.

Rákóczi felállt. Ugy érezte magát, mintha végigöntötték volna egy dézsa jeges vízzel.

— Ön tehát politizálni jött hozzám?

— A béke olajját hozom önnek. Kérve kérem, könyörgök önnek, fogadja el az én kezeimből.

— És ki küldi ezt az olajját?

— Maga a császár...

Rákóczi nem nyult többé a feléje nyújtott kis kezek után. Homlokán a szabadság martíriumának dicsfénye ragyogott. Nem volt többé a rajongó, szerelmes férfi, hanem a büszke magyar főúr, Rákóczi volt — a fejedelem.

— Grófnő, én nemzetem szabadságáért bontottam zászlót, fogtam fegyvert. Pro libertate! Ezt a zászlót és fegyvert csak akkor teszem le, ha győztem, vagy ha meghalok.

Eleonóra feltekintett az előtte álló férfira. Érezte, hogy szentségtörést követne el, ha kaczerkodással akarná a fejedelem el-tántoritani. Szelid rezignációval nyújtotta feléje a kezeit.

— Ugy hát sikertelenül jártam. De ugy-e, nem haragszik?

— Önre — nem!

— Akkor hát az ég önnel! De mégis... egy kérésem volna, a saját ügyemben. A kurucz katonák a gyermekeim birtokait gyakran pusztítják. Nem lehetne valamit az érdekekben?

Rákóczi szó nélkül az asztalához ült és megfogalmazta Eleonóra számára a protekcionális levelet és finom mosolyval nyújtotta át. Az volt benne, hogy „Megértvén ous Hazánk szabadtitása mellett való indulatunkat néhai Méltóságos Gróff Botthányi Ádám árvái, Hazánkhoz és Hozzáuk való szereteteknek s hűségnek megbizonyítására, nálunk táborunkban magokat bejelentették.“ (Ma is megvan a körmendi levéltárban.)

Eleonóra elérte a célzást és mélyen elpirult. Azután előhívatta a gyermekeit és eltávozott. A fejedelem pedig az ablak függőnye mellől nehéz sóhajjal nézett utána sokáig... úgy érezte, hogy szeretné, ha nem kellene fejedelemnek lennie, ha utána futhatna ennek a szőke tündérnek, a keblére szoríthatná és nem kellene többé elbocsájtani soha...

Több, mint harmincz esztendő telt el azóta. 1735 április 20-án Eugen herceg vendégül látta a palotájában legbizalmasabb barátait. Windischgraetz herceget, Thessin gróf svéd követet és Eleonóra grófnőt. A grófnő éppen az imént mesélte el balul végződött politikai misszióját és azután a zongorához ült és eljátszotta a „Prinz Eugen der edle Ritter“ című indulót.

Eugen herceg, törődött aggastván immár, elmélázva hallgatta az induló akkordjait. Egyszerre élénken Eleonórahoz fordul.

— Tudja-e, grófnő, hogy mi még ma sem fejeztük be azt a piquet-játszmát, amit akkor megkezdettünk?

— Valóban, herceg, — kaczagott a grófnő, — de ha tetszik, ma folytathatjuk.

Kártyát hoztak. A herceg osztott. Alig indult meg a játékma, mikor Thessin gróf konstatálta, hogy a herceg feltünően sápadt és bágvadt. Rábeszélték, hogy hagyja abban a játékot.

— Valóban fatális dolog, — szolt Eugen, — ám szakítsuk félbe ma, tényleg rosszul érzem magam, de nagyon kérem, kedves grófnő, látogasson meg holnap délelőtt, akkor biztosan befejezzük a partit.

Másnap délelőtt Eleonóra grófnő felsietett a herceghez. A szolgálatot tevő komornyik némán vezette be őt a herceg hálószobájába. Eugen ott feküdt az ágyában, ezüst haja, mint valami glória csillogott a feje körül, halovány arczán ott fénylett a halál fensége.

Eugen, a nemes lovag meghalt...

Nagy gyerekek játszanak.

Irta: Alba Nevis.

Gróf fiskális rettenetesen elunta Pestet. Forró nyár is volt, a kliensek, — azok, akik nem vághattak eret becses családjuk kedvéért és jóvoltáért hitelszövetkezetek meg bankok hájas testén, — bebújtak a lakásukba és egy szál lenge fehérneműben nyaralták át a kánikulát.

— Hova menjek? — töprengett Gróf, végképpen nervózussá váltan. — A tenger mellett kaczer és kényelmetlen nyerselyem-ruhában kellene járnom és förtelmes tengernagyi sapkát viselnem. Azonkívül nyakamba zudulna Lipót-városnak minden férfifogó asszonya és lánya... A Tátrában — a finomabb részek — kissé költségesek nekem és tulontul fölfedezettek is...

Pár nap alatt mégis határozott; elmegy Mármarosba; az szép, hegyes, regényes vidék, a levegője tiszta és az emberei kedvesek, patriarchálisak. Ott nyaralhat könnyű vászonban, olesón és nem kell félnie férjhezmenő leányok izléstelen ostromától.

Mindezekben nem is esalódott Gróf és egy hétig valóságos mézes napjait élte a nyugtott-karu, rengeteg, sötét fenyőfákkal, beláthatatlan hegyesücsökkel és vad gyümölcsökkel. A ezokatlanul friss, szinte hüvös hajnali nap kísérelte meg a levegőt a csillagfeljöttökör még pihegve ült nagy kölabdákon és mélézött a távolba. A második héten kissé unatkozott s még később csudálatos változáson ment át: nők jutottak eszébe, olyanok is, akikkel sohase törődött, akik az életében semmiféle szerephez sem jutottak. Csak látta őket egyszer vagy kétszer az utcán. Esetleg beszélt is velük, de egész jelentéktelen dolgokról. És azután most felszínre kerültek valahogyan és valakikké lettek.

Eszébe jutott egy sovány, fekete, nem éppen fiatal nő, aki villamoson együtt ment vele minden reggel. Tudta, hogy gépirónó a járásbíróságon és szürke, örömtelen életű némbor, aki esténként kimossa a kezűjét, hogy másnapra tiszta legyen, s délutánokon még iródaiban is gépel. De sohase érdekelte, mert szívesen arca olyan volt, mint a pergamen, amiből a nyomorúság kisajtott minden vágvat, minden fiatalságot! Egyszer esett meg, hogy nevetni látta és akkor egy kissé meglepődött: egy villamosmegállónál valami apró, vedlett kis suhanczfiu ácsorgott s a fekete aggszüz megkopogtatta a kocsii ablakát s integetett lefelé a gyerekeknek, aki az öcsese volt talán, meg kacagott rá és a szemöldöke, a szája is mozgott, mintha mondana valamit. Mikor a kocsii elment, még akkor is mosolygott; nagy, fehér, ép fogai voltak s a szája is pirosan fodrosodott. Akkor szép is volt ez a lány. Mint a karácsonyfa, mikor meggyújtják ezer gyertyáját s egyszerre pompás lesz és fényes.

Grófnak még ő is eszébe jutott itt unalmában, meg más nők, akiknek ügyét vitte; egy molett és dumsultu színésznő, egy félig-paraszt, gazdag háztulajdonosnő a Visegrádi-utczából, azután egy igen előkelő dáma, aki a válópörét bizta rá.

Ezek foglalkoztatták, a régi kedvesei egyáltalán nem. Mintha öntudatlanul majdnem, — a természet bölcs rendje szerint, — azokra ráunva, új emóciókat várna máris.

Ekkoriban már érdeklődött a fürdővendégek iránt: a Kossuth-szakállas fürdődoktor-tól megkérdezte egyesek nevét, nációnálját. Intimebb részleteket is megtudott lassan az asszonyokról, akik többnyire a környékről jöttek; fentről, ahol vasut se közlekedik: Ökörmezőről, Dubováról, esetleg Tergováról vagy Kameniczáról.

A szigeti asszonyok már divatosak voltak és a ruhájuk akárcsak Párisból került volna. A kezüket valamennyien manikűrözték és a teintjük miatt olykor felrándultak kozmetikus doktorhoz Pestre.

— Szép nők, — gondolta Gróf, — és úgy látszik, szívósabbak, egészségesebbek és kevésbé romlottak, mint a mieink!

Egyelőre azonban — bár vágódott rá — még nem ismerkedett.

— Az ilyesmit csak meg kell kezdeni, — mondta, — és a kezdettől nagyon sok függészlólván minden! Meg kell gondolni, hogyan

és kivel kezdje az ember, nehogy azután fuccs legyen a szép nyaralásnak!

Egy reggel — minden előzetes elhatározás nélkül, csak véletlenül — mégis beleesett az ismerkedésbe. A Volosza-hegy oldalán mászott lefelé, óvatosan, szilárdul megvetett lábakkal, nekiszurva botját a guruló kavicsoknak és egyszerre csak szembetalálkozott egy szép, karcsu, fehér ruhás lánygyal, aki felfelé igyekezett.

— Nini, — gondolta, — hiszen ez a Turszky-lány. A Hilda! Akiről a doktor azt mesélte, hogy egyszerien labdázik az udvarlói-val. Van neki három-négy egyszerre és játszik velük; feldobálja, félkézzel kapja őket; azt se bánja, ha egyik-másik leesik, kitöri a nyakát. Az ut keskeny volt, el se férték volna egymástól, Gróf megállt.

— Nem érdemes felmenni! — mondta egész természetes hangon és ártatlan arccal. — Nincsen odafent semmi, még egy mogyoró-bokor se!

A lány ajka megrándult; vagy nevetni akart vagy haragudni, de egyiket sem tette, hanem indult, hogy szó nélkül elvonuljon a tolakodó mellett.

Gróf nem állt félre az utból, várta, míg a lány egészen hozzá ér s akkor már — egy kicsit szentelenül — mosolygott:

— Mondom, hogy nem érdemes! Ha jó és kedves lenne, köszönné, hogy meg akarom kímélni egy hiábavaló fáradságtól!

A lány fejével félrefordult, de még most se szólt semmit.

— Látom, hogy haragszik, — mondta Gróf. — Úgy látszik, maguk vidékiek szigorúan veszik a dolgot s szóba nem állnak ismeretlenel... Hogy baj ne essen, bemutatkozom: Gróf János vagyok Pestről... Ügyvéd.

A lány arca megenyhült, egy kicsit vigyázva áttette a botját a balkezebe s a jobbot Grófnak nyújtotta.

— Bizony kisésszony, Turszky Hilda kisésszony, — mondta tréfásan a férfi, — a jó vidék kissé elmaradt!

— Ejnye, — felelte a lány meglepődve és boszusan is, — kikérem, hogy a hazámat sértgesse!

Gróf jóízűen mosolygott; tetszett neki a lány sudár teste, nagy, erős válla. A fehér gyöngyszemek alatt a meztelen nyaka, amint meg-megborzongott.

— Különb is, — kíváncsiskodott a lány, — honnan tudja maga az én nevemet. Mi?

— Ha akarja, megmondom, — felelte Gróf, — de ingyen nem! Maga tudja, hogy fiskális ingyen nem beszél. Megtudhatja, ha megadja az árát!

Már lefelé mentek a keskeny ösvényen; elől Hilda, utána a férfi.

— No, — kérdezte Gróf, — hát mondjam-e?... Szívesen mondom, ha megfizet!

A lány boszus volt, eszébe jutott, hogy a pesti férfivel nem viselkedett elég tartózkodva s hogy a pesti férfi most visszaél az ő szívélyességével... Mást is gondolt, igazi asszonyos és téves konzekvenziákat. Egyszerre elromlott a kedve. Felhuzta a vállát:

— Nem vagyok rá kíváncsi!

Most már szótlánul mentek, a szépen kezdődő barátságuk vége volt.

— Ni, — gondolta a fiskális, — ez a kis rusznák papleány hercegnősdit akar velem játszani. Hogyne!

Bántotta a Turszky Hilda indokolatlan gögje, szeretete volna megalázni valahogy, eltaposni, éreztetni vele az ő, meg egész neme kicsiségét, függőségét, gyámoltalan voltát. Hirtelesen nem jutott különb tromf az eszébe, előrehajolt és a forró szájával erőszakosan, hosszan megcsizta a Hilda nyakát...

Eppen leértek a hegyről, a lány nem sikoltott, nem szólt, csak szembefordult a férfivel s egy perczig vérpirosan, ránduló szájjal, gyölködve nézte.

— Aljas! — mondta azután s hátat fordított neki, ott hagyta.

Gróf zavartan, gyámoltalanul nézett utána. Nem tudta, mit illenék most tennie... Annyit tudott, hogy a lány halálosan tetszik neki. Úgy, ahogy még senki soha! Minden idege vonaglott s tehetetlenségében majd megőrült. Egy percz mulva kapta magát és utána

cred; úgy futott, mint egy gyorslábu diák. A park kapujánál utólrerte. A lány megállt.

— Mit akar? — kérdezte barátságatlanul, Gróf binbábó arcot vágott. Egy kicsit komikus volt így, de meglágyította a lányt.

— Ne haragudjon rám! — kérte. — Egy ilyen szép nvaku nő, miut maga, sohase menjen kirándulásra férfivel — dekolletált ruhában!

— Eh, — felelte Hilda, — én most már megelégettem a maga szellemeskedését! Megyek.

Gróf megfogta a kezét:

— Ne menjen! Nézze, nem akarom, hogy itthagyon! Valamit mondani szeretnék magának... Elhigye... megesküszöm rá. Beesület uristenemre, lány még így nem tetszett nekem!

Hilda egy-két lépéssel előbbre jött; az arca kigyult:

— Feleségül akar venni?

— Ohó, — gondolta dühösen gróf, — ez megfogna engemet! Szegény papkisasszony. Férjét szeretne fogni!...

— Nem, — mondta fenszóval, — én nem vehetem feleségül, mert egyáltalán nem nőülhetek! Az édesapám a végrendeletében... csak arra az esetre... de különben sincs hozzá kedvem!

— Hát?... — kérdezte nagyon csudálkozva a lány.

— Hát tetszik nekem! Szeretem! De házasság és szerelem egészen különálló fogalmak, higye el!...

— Hát hogy? — dadogta Hilda. — Ezt nem is értem egészen! Szeret, de nincs kelve ahhoz, hogy feleségül vegyen. Mit akarhat? A szeretője legyek?

Gróf a keze után kapott, megcsizogatta.

— Jajjai, — mondta, — Maga nagyon szigorú! Szebben is kifejezhetette volna!

— De azt akarja?

Gróf a fejével bólintott:

— Az egész életére boldoggá teszem! Boldoggá és gazdaggá... Az apja, az ura, a szolgálja lesznek! Mindene lesznek!

— De azt akarja?... — Azt!

A lány kirántotta a kezét olyan vadszággal, hogy azt hitte volna az ember, mindjárt beestelenre pofozza a férfit. Den nem tette; uira csak ránézett, úgy, mint az előbb, sőt még megvetőbben, azután odakiáltotta neki:

— Nem! Ha a világnak minden dominiumat a lábamhoz teszi, ha itt hal meg előttem, még akkor sem. Az én szívemhez csak egyetlen ut vezet; — tudja meg! — a —törvényes ut!

Ezután már valóban unalmas lett Grófnak a fürdő. Megunta a hegyeket, a koránkelést, a vadregényességet. Mindent! Szívesen visszautazik Pestre, ha nem restelli, hogy három hétig se bizta kihuzni a nyaralást.

Hildával többé nem beszélt; a lány sohase járt egyedül, két gavallér is kísérette állandóan s ilyenkor elfordította a fejét, hogy Gróf ne köszönhesen neki.

— Bánja az ördög, — gondolta a fiskális cinikusán. — Roppant kitanult lány ez a kis falusi. Az ember nem is hinné róla!...

De sokszor sétált a nagyvendéglő felé és lesett fel az erkélyre, ahol a papné finom, csipkés zsebkendőket tergetett a vasrostélyra, vagy egy kis kezitükörben nézegette vakító fehér, lilomvitztól megviselt arcát... Esténként lesbe állt a bokrok között és nézte: ki kíséri haza Hildát, hogyan bucsuznak, meddig beszélgetnek?

— Bánja az ördög! — mondta egyre dühösebben és már izgatta, érdekelte, gyilkolta minden, ami csak összefüggésben is volt vele!

Néha meglátta a nyakán azt a helyet, ahol megcsókoltta volt és rettenetes vágy fogta el, hogy uira érezze a finom, illatos test hüvösségét... Néha találkozásakor úgy tetszett neki, hogy a lány arca piros-szinűre gyul s a szemé forrón, vágyva szikrázik a szemébe... Ilyenkor pocsekká volt téve az éjszakája: egy perczet sem aludt. Végre is megunta a dolgot.

— Ej, — mondta, — elmegyek innen máshova, elég fürdőhely van a világon! Nem vagyok örült, hogy teljesen tönkretegyem az idegeimet!

Elbucszott a doktortól, meg egy-két férfi-
merőséttől s délután fölment a szobájába —
pakkolni.

Alkonyatkor, — alig volt hátra néhány
fólettezikk, — halkán kopogtattak az ajtón s
fehér tenniszruhájában, sápadtan, vörös szem-
ekkel belépett a leány...

— Szent Isten! — kiáltotta Gróf és szé-
gyenkezett miatta, hogy milyen nevétséges,
ügyefogyott és szomorú figura lehet ő ebben a
perczen, amikor a nagy öröm még a térdét
is megroskaszta...

— Igaza van, — mondta elfuladtan a lány,
— én magam se tudom, hogyan történhetett
ez! Hogy feledkezhettem meg magamról így.
Hogy dobhattam félre mindent, ami előttem
szent: illemet, jó nevelést, tisztességet, szemér-
met, látszatot! Én magam se tudom, hogyan...
hogyan veterédhettem ennyire, hogy ide jöjjelek
magához és azt ondjam: nem tehetek róla, pró-
báltam haragudni: kiengesztelődtem! Akartam
büszke lenni: megalázkodtam! Akartam
gyűlölni: halálosan megszerettem! Vágytam
felejteni: folyton és folyton csak emlékezem!...

Gróf erősen, forrón a mellére szoritotta a
leányt. A megindulástól nedves lett a kő-
szeme.

— Mi lesz velünk? — nyögte. — Édes
jó Istenem, hogy mi is lesz velünk?

A Hilda lányos kis bluzát is átázta a
köny. Nagyon elzomorodott.

— Mindegy, — mondta azután elszántan,
szerelmesen, rajongva, — mindegy, akármi
lesz is, én el nem hagyom. Én élni nem tudok
maga nélkül. Én érzem, én egész bizonyosan
tudom, hogy maga után már nem jöhet senki.
És hiába is jönne!... Történjen akármilyen,
én a magáé leszek!... Ha másképp nem... ha
ugy akarja maga... leszek a — szeretője!

Négre volt a nagy büszkeségnek, a dac-
nak: a szerelemben úgy felolvadt mindez, mint
kávéban egy hitványka kockacukor. Elillan,
mint szabad mezőn, virágok illatában egy
parfümillat...

Gróf a tenyerébe fogta a piros, tüzes kis
arczát s a ködös szemébe nézett.

— Nem, — mondta becsületesen, ellá-
gvulva, férfias nagylelkűséggel. — Nem a sze-
retőm leszel! A feleségem!

... Két elkapatott, makranczos, szeszé-
ves gyerek, akik játék közben véresre kinoz-
ták egymást, hogy azután vetelkedjenek: me-
lyikük esőkolja meg előbb gyógyító esőkkel a
másiknak fájós sebeit.

Fényes éjtszakák.

Öreg este. A lámpa még nem ég.
A kis szobában terjeng a sötét.
A kályhánál ülök némán magamban,
csak a tűz lángol és durúszol halkán.

A kályhanyíláson kísüt a tűz
s a szobán, míg ugrálva szerteszét
oldva a kisikló fénykőteget,
piros, puha pázsmákat tereget.

Ott kinn az ég magasán mosolyogva,
telt kupájával jár a holdvilág
s áttölti az apró billikomokba
az istenek csillogó italát.

Száz serleget tölt a fényital bője,
az egész mennyország mámoros tőle
és telje az ezüstös habu borból
a billikomok peremén kicsordul.

A levegőben ezüst-folyamok
hidegfényű hulláma rengedez
s tobzódó árja némán kavargó:
az éjék fényittas éjjele ez.

S az ugartúrás-törte kezű ember,
ki a földért hal és a földből él,
merően kémli saserejű szemmel:
mit jósol vaj' az ezüst tejű éj?

S mély éjtikű, alvó világon át
kelnek ludvérczek, járnak babonák,
ám hívó szemtől fejlük a varázslat,
oldódnak titkok, pattannak a záruk:

... Ha fénytenger árasztja az eget,
földön vizáradás nem fenyeget;
mi nappal olvad télvíz idején,
a holdba szívja éjente a fény...

A földtúró nép, fényes éjtszakák,
vakhittel hiszi: titkokba lát.
(Fénynek lelkem hiába babonása,
ha nem hibázok rá a jósolásra.)

Haraszthy Lajos.

A szökevény.

Irtó: Nagy Lajos.

Minden nagyszerűen sikerült. Az ablak-
rács átreszelése és kiemelése. Az ablakon át
kijutás a folyosóra. Az őrtálló katona le-
ütése... Most az őrtől elvett szuronyos, tölt-
ött fegyverrel átfutott a kis udvaron, felmá-
szott a kerítésfalra. Az udvaron sétáló őr
ekkor vette észre, lekapta a puskáját és lött.
De nagyon hirtelen cselekedett, nem talált. A
szökevény már átjutott a falon és rohant
eszeveszetten, szürké rabruhában, sápadt, fel-
dult arccal, jobb kezében a töltött fegyvert
tartva... Az őr lövésére egyszerre megmoz-
dult a hét főből álló készület. A káplár
vezényelt és a hat közkatona szörnyű buzga-
lommal iparkodott. A szökevény riadtan fu-
tott a görbe utcán. Bakanesa alatt csatto-
gott az utca köve. Néhány járókelő félve
huzódott a falnak. Egy-két perc alatt a hét
üldöző is már az utcán rohant. Megpillan-
tották a szökevényt, amint az irombán evicz-
kelt előttük a távolban, de nem lőhettek rá,
mert már mindenütt akadtak ártatlan járó-
kelők. Futottak tehát utána, lázas arccal,
fujva, mint vérszomjas vadak.

A távolság fogyni kezdett, a szökevény
és üldözői közt. Ezt észrevette a szökevény,
mert mindig jobban és jobban hallotta az üld-
zők fenyegető dobogását. Visszanézni nem
mert. Rohant tovább, szörnyen kinlódva és
aggódva, hogy czélját hihetetlen küzdelmei
után sem tudja elérni. Egy üres kocsi látott
maga előtt baktatni. Rögtön eszébe villant:
csak a kocsi kell még elérnie! Néhány má-
sodperc múlva már elérte a kocsi. Egyene-
sen a kocsihoz futott és belevetette magát.
Fegyverét ráfogta a kocsi s a az ijedt em-
ber könyörtelen indulatával riadt rá:

— Hajtson gyorsan, mert lelövöm!

A kocsi rémülten nézett rá, cselekedni
nem tudott hirtelenében. Ő újra ráfordmedt:
— Gyorsan, gyorsan, mert azonnal
lövök!

Most már belevágott a kocsi a lovakba
és örült vágatás kezdődött. Az üldözők pár
pillanat alatt elmaradtak.

— A Neptun-utczába! Neptun-utczába
négy! — parancsolt tovább a szökevény.

A kocsi vágatott, a kocsi hátra sem
mert nézni többé, mert amint előbb hátrate-
kintett, tekintete visszariadt a puskacsó nyi-
lásától. A szökevény a kocsi sápadt, kissé
előrehajolva, fegyverét használatra készen
mindkét kezével fogta. Agyát csak az az egy
óhaj feszítette, hogy mielőbb czélján legyen,
hogy mielőbb megérkezék a Neptun-utczába
négy számú ház elé, bántódás nélkül. Azután
még csak egy kis ideje legyen, még csak pár
perc — és jöhet a halál. Földi életét befe-
jezte. Es eredménytel fejezte be, mert bo-
szut állt azon, aki tönkretette, aki a börtönbe
juttatta. Lihegve, szörnyű áhitással várta
már a rohanva közelgő időt... Már reggel
van, jól kiszámított mindent, még kevés az
ember, de már nyitva vannak a kapuk minden-
ütt, könnyen bejut a házba, a lakásba,
— és akkor! És élénken lebegett meg előtte a
mult, amelyet meg kell torolnia. A szörnyű
arcú nő, a szép bestia, amint gyáva reszke-
téssel mosolygott és elrejtett rendőrök kezére
adta őt, Boszut kell állnia!

— Gyorsabban! Neptun-utczába négy!

Neptun-utczába négyben lakott a nő. Szép
és gonosz. Akiért ő embert ölt... ő katona
volt, a nő eselédleány. Finom, szép urasági
szobaleány. Ő szerette a leányt, el is akarta
venni katonaság után. Aztán jött egy vad,
szerencsétlen, rettenetes jelenet. Ő embert ölt,
elménekült. Rongyokban bujdosott, étlen,
szomjan szenvedett, még a napvilágra sem
mert kibujni rejtekhelyeiből. Rendes emberi
élet közé nem kerülhetett, munkát nem kap-
hatott. És izzott agyában a gondolat, hogy
soha többé nem láthatja a nőt. A nőt, akiért
embert ölt... Besompolygott napszállta után
a városba. Leste. Nem látta, kérdezősködött
utána. Nyomára sem akadt. Azután egyszer
meglátta kocsi sápadt, elegánsnak és gyönyörű-
nek látta, urral. Rohant a kocsi után. Neptun-
utczába négy előtt állt meg a kocsi. Ott
leskelődött azután. Elszántan előbujt nappal
is és elment a nőhöz. A nő már szeretője
volt egy gazdag embernek, aki fényes lakást
rendezett be a számára. A nő megrémült,
amikor meglátta. Ő követelte a jussát. Sze-
rezen a nő pénzt és szökevény meg együtt.
A nő reszketett és mosolygott. Nem mert
ellentmondani. Mindent ígért másnapra. S
mikor elment érte, a rendőrség kezére adta
ő. Aztán jött az őrzár, fogság, hadbíróság,
hat évi garnizónbörtön... Hat esztendő!
Ki lehet birni. Még csak egy hónap telt le
belőle. Meg öt év és tizenegy hónap. Aztán
jönne a szabadulás, új élet... De nem
kell. Bosszu nélkül nem élhetne tovább.
Elhervadna, megdöglene. Meg kell boszul-
nia irtózatatos elárulatását, aztán jöjjön a
halál!

A kocsi megérkezett a Neptun-utczába
négy elé. A szökevény leugrott a kocsi sápadt
és rohant be a kapun, fel a lépcsőn, a máso-
dik emeletre. A lakás a lépcsőházból nyílt.
Csengetett. Kétszer csengetett, alig elvisel-
hető türelmetlenséggel. Egy vén eseléd fel-
nyitotta az ajtót. Azt ellökte és berohant a
szobába. Ez volt a szalon. Bezárta maga
után az ajtót. Bement a hálószobába. Most
már lassan, lábujjhegyen ment. Bezárta
maga után annak az ajtaját is. Homályban
aludt a nő. Az ablakhoz ment, széthúzta a
sipkefüggönyt. Besütött a nap a szobába.
Ott feküdt a gonosz nő, kibontott arany-
szőke hajjal, fehér nyakkal, piros paplan
alatt, rettenetes szépen. Megtámasztotta
fegyverét és óvatosan leült az ágy szélére.
Nézte a nőt. És gonoszul vigyorgott. Aztán
— mert sietni kellett — fellebbentette róla a
paplant. A nő meg sem mozdult. Selyem ing
volt rajta. Testéről áramlott az illat és az is-
teni melegség. A szökevény megfogta a nő
kezét és kissé megrázta. A nő megmozdult,
mosolygott. Ő ismét megrázta. A nő még
nem nyitotta fel a szemét, hanem félálma-
ban, pajkos enyelgésről képzelődve, játé-
kosan igyekezett eltolni a zavaró kezét. A
szökevény ismét megrázta. A nő most fel-
nyitotta szemét. Ostobán nézett az ágya
szélén ülőre, aztán egyszerre megrémült és
felsikoltott, guggoló helyzetben háttal a
falnak vetette magát. A szökevény vágya-
kozón nyult feléje és rémitőn vigyorgott rá.
A nő ki akart ugrani az ágyból. Segítségért
kiáltott. A szökevény felegyenesedett, meg-
ragadta a torkát mindkét kezével és minden
izzó gyűlöletét rászoritotta a fehér, me-
leg nyakra. A nő szemei kidülledtek, nyelve
kiugrott és a feje meghanyatlott. Ekkor el-
eresztette a szökevény a nőt. A test holtan
bukott el, a fej leesingött az ágyról, az
aranszőke illatos haj a padlón szétömlött.
Vér bugygyant ki az ajkak körül. A szöke-
vény most leült ismét az ágya szélére és fá-
radt bambasággal, gondolatlanul bámulta a
halottat. Egyszerre vad, gyors nyögést hal-
lott. Majd lépteket és durva, üldöző hangot.
Észbe kapott, felrissült, felállt, magához
vette a fegyverét és az ajtónak szegezte.
Léptek, zaj, hang egész az ajtóig közeledtek,
egy ütés és feltört, kivágódott az ajtó. A
szökevény lött, az első katona elesett. Egy-
szerre emelkedtek a puskák és több lövés dör-
dült el. A szökevény elejtette fegyverét és
holtan vágódott el a padlón.

Tisztázzuk a helyzetet.

Budapest, április 6.

Uszkay Bálint, az Országos Jegyzőegyesület elnöke, a Községi Közlöny f. évi márczius 14-iki számában fenti czímen közölt cikke mindenre alkalmas lehet, csak arra nem, mit ezime után várunk kellett.

A helyzet tisztázásának az nem mondható, hogy mivel a jegyzőegyesületen kívül állók a közvélemény elbírálása alá bocsátották az „Erzsébet”-árvaház sorsjáték ügyét, számadatokkal dokumentálva, azt egyszerűen rágalomnak nyilvánítja, anélkül, hogy azzal szemben annak valótlanágát bizonyítaná, vagy a tényállást felderítve, az azt rendező egyesületi tisztikar jóhiszeműségét ez ügyben igazolná.

Való igaz, hogy a kérdésem ügyben egyedüli illetékes bírő az egyesület választmányja és közgyűlése a megvádolt tisztikaral szemben, de itt már nemcsak a vezetőségről van szó, mert a napi sajtóban ezen odíózus ügy különféle kommentárokkal kísérve a nagyközönség bírálata elé jutott, melynek egyoldalú tájékoztatása nemcsak az egyesületi tisztikar, de jegyzőegyesület minden tagjának ártalmára van, mert ha igaz volna, mivel a vezetőség vádoltatik, gyáva poltron lenne az egyesület minden tagja, ha tisztikarában olyan egyént megbírná, kire a vád rosszhiszemű részessége vagy bűnös könnyelműsége bebiztosított, de már azzal is mulasztást követ el a vezetőség, hogy a közvéleményt a gyanúsítással szemben oly soká tájékoztatlanul hagyja.

Ez ideig egyetlen jegyző sem tette magáévá a közzétett vádat, szeretnék is hinni, hogy azok a rideg valóságnak távolról sem felelnek meg, ha a sorsjáték pénzügyi eredménye a csalhatatlan számokkal kifejezett összeggel zárult is, azt legfeljebb a rendezőség járatlansága, jóhiszemű tévedése, de nem szándékos, sőt bűnös könnyelműsége, vagy mások kizsákmányolására szövegetező önző összejátszása, vagy bűnpártolás idézte elő, annyival inkább, mert a jegyzők aránytalan kis százaléka, sőt merem hinni, egy sem vette igénybe a sorsjáték eladásával nyert megbízásnál részére felajánlott azon anyagi nyereséget, hogy jutalékul az eladott sorsjegyek árának 20 százalékát önmagának megtarthassa, hanem tekintettel a saját érdekét szolgáló célzó jótékony célra, a befolyt összeget egészben rendelkezési helyére juttatta.

A felhozott vád tehát csak az egyesületi tisztikar járatlansága, könnyelműsége, jóhiszemű tévedése vagy mulasztásán alapulhat, melyet a sorsjáték rendezőivel kötött, magánjogilag meg nem változtatható szerződéses viszony idézhetett elő, de ez esetben erkölcsi kötelessége volna az egyesület tisztikarának, hogy ezen odíózus ügy megvilágításaként a sorsjáték rendezőivel kötött szerződést és annak eredményéről szóló számadást tegye közvéleményre, maga annak elbírálásáról ítélkező választmány és közgyűlés vezetésében részt ne vegyen, mert másként senki le nem moshatja róla a gyanút, hogy az esetleges, bár jogosult s elfogulatlan felmentő ítélet nem a sorsjáték-panamával vádolt tisztikar, mint egyruttal választmányi tagoknak is saját érdekeltisége, annak a közgyűlés előtti egyoldalú referálása folytán a közgyűlésen résztvevő tagok tájékozatlansága, vagy védelmet szolgáló módon való előterjesztése alapján lett meghozva. Vagy hogyan fogadná a judikatura, ha a sikkasztással vádolt kir. törvényszéki elnök ügyében, a saját vezetése alatt álló testület saját elnöklete alatt mondana ítéletet?

Míg az okiratok közlése alapján információkat nyer az ügy állásáról az egyesület minden tagja s ha ártatlan a vezetőség, nyílt homiikkal várhatja az elmaradhatatlan felmentést s ha hibázott s tévedett, vagy felületes volt, férfiasan ismerje be.

Az elnök, dicséretére legyen mondva, szükség esetén kongresszistának vallja magát, de nevezzen meg egyetlen jegyzőt, ki nem szükségéből kongresszista.

Honnan vette elnök a dátum szerint meghatározott értesülését, hogy a százás bizottság f. évi április 2-ára, a választmány összehívásának tuda-

tában kongresszust tűzött ki, holott az összehívásról maga a százás bizottság mitsem tud s a kongresszus eszméjének helyeslését akarja dokumentálni azzal, hogy fennem kijelenti, miszerint az összehívás ellen mit sem tett, talán olyan hatalom az elnök, hogy módja lett volna ezt megakadályozni? Azt mondja s bizonyítsa inkább, hogy az összehívás érdekében tett-e valamit addig, míg az ez iránti mozgalom oly nagy hullámokat nem vert, hogy az elől már kitérni nem volt mód?

Hogy az elnök az Egyetértést nem olvassa, az az ő privát dolga, de hogy kicsinyítő hangon zártkörű társaságnak nevezze annak olvasó közönségét, önteltségre, elbizakodottságra vall, különösen az, hogy lebecsüli ezen lap közigazgatási rovatát. Igaz, hogy ezen lap nem feltétlen uszályhordozója a mindenkori hatalomnak, de ez még nem ok a lekritizálására.

Mi szükség volt az elnök és az Egyetértés közigazgatási rovatának vezetője közt levő személyes ellenszenv szellőztetésére, ehhez az egyletnek s a közérdeknek semmi köze, arra az egyesület tagjai nem kíváncsiak.

Azon megjegyzésre, hogy az Erzsébet-sorsjáték ügyében elhangzott vádnak egy pár kartárs ült fel, azt felelem, hogy egy sem ült fel, de valamennyi, kiből a becsületérzés egy szikrája szunnyad, megbotránkozott, hogy az egyesület vezetéségét ilyen vád érheti, mely világgá bocsátottat várva-vártuk az igazolást, de sajnos, az még ma is késik, így szemlélve vagyunk kénytelenek bujni azok elől kiknek filléreit a jótékony ügy ürrügye alatt, állítólag karzsi önzésnek kizsároltuk.

A jegyző, az egyszerű falusi tudatlan nép vezetője, csak úgy töltheti be valóban hivatását, ha feltétlen bizalmat élvez, annak vezetéségének arról inkább van szüksége tekintélyre, amely minden gyanu árnyékától intaktaknak kell lenni.

Tessék a vádnak teret adni, hogy ha ok van rá, azt beigazolhassa vagy annak valótlanága fényesebben dokumentáltassék.

Mátraverebély, 1912 április 6.

Berzsenyi Béla
mátraverebélyi körjegyző.

*

E cikk megírása óta megtartott a választmányi ülés ugyan és ott hosszas vitát provokált a tárgysorsjáték ügye, azonban meg kell állapítanunk, hogy e választmányi ülésen sem olyastartott fel a rendezővel kötött szerződés.

Föl a jegyzői kongresszusra!

Budapest, április 6.

Uszkay Bálint a magyarországi községi és körjegyzők országos egyletének puhány elnöke feltűzvéen mellére az általa olyan nagyon kiérdemelt keresztet, elvakultságában. — mindég a meleget árasztó nap felé lévén fordulva, — nem érezi, hogy az a kereszt csak neki ad éltető meleget, csupán az ő keblét dagasztja a kiérdemeltség édes öntudatával, holott voltaképen az ő keresztje nem más, mint Magyarország jegyzői karának tövissel koronázott terhes keresztje, melyet ő azzal érdemelt ki, hogy vezető helyéről mint a multban, úgy a jövőben is áltassa tovább édes, de üres biztató szavakkal rabigában sanylóddó volt kartársait.

De örömmel látom, hogy a sötét fellegek feltornulása után ütött végre a halálos óra az országos jegyzői egylet önérdéket szolgáló vezetőinek feje felett. A jegyzői sorsjáték hallatlan ügye és a legutolsó választmányi ülésen kierőszakolni akart bizalmi nyilatkozat csufos kudarcza után lehetetlennek tartom, hogy ne érezze meg az elnökség azt, hogy a jegyzői kar bizalmi letéteményese tovább nem lehet. Lehetetlennek tartom, hogy megmaradjon helyén, ha csak egy szemernyi önérdet van benne. És lehetetlennek tartom, hogy ezen elnökség vezesse az összehívandó jegyzői kongresszust, mikor azt nem saját kezdeményezéséből és elhatározásából hívta össze, hanem amelynek összehívására az elnökség mintegy reá szorítottatott.

Mert kérem én, vezethető kellő lelkesedéssel és kitartással egy elnökség diadalra olyan ügyet,

mely neki mindég ellenszenves volt? Eredményes lehet-e azon kongresszus, melynek határozatai ilyen kezekben csak elposványosodásnak lehetnek kitéve?

Szívvel üdvözlöm a jegyzői kongresszus megtartását előkészítő százás bizottságot és annak bátor vezető elnökét, akik megérezvén az idők teljességét, kiléptek a rezerváltságból és fölemelik tiltakozó szavukat ezen elnyomott kar érdekében. Nem nyugalmazott városi főjegyző és keresztes-vitéz kell nekünk vezetőnek, hanem olyan ember, aki maga is testünkből való test és vérünkből való vér. Aki nemcsak az alföldi megyék jegyzőinek viszonyait látja és ismeri, hanem kell, hogy ismerje a végvidéki körjegyzői kar koldus nyomoruságát is. És aki akar is, tud is, képes is lelket önteni ezen lelkes vezetőség hiányában szenvedő és saját nyomoruságától elfáult, közömbös jegyzői karba.

Állami és törvényhatósági tisztviselők, lelkészek, tanárok, tanítók, mind-mind tömörülnek már évek előtt közös érdekeik védelmére és mindnyájan mutathatnak fel eredményt. Csupán a jegyzői kar volt az, amely halálos dermedt álmából alig-alig ébred. Előbb még kaptunk legalább valami miniszteri ígéreteket, melyben bizva várhattunk és reménykedtünk. Legutóbb még csak ígéretet sem kaptunk az illetékes fórumon, de azért éljent kiáltott reá a keresztes vitéz és gárdája.

Föl tehát a kongresszusra! Legyünk ottan mindnyájan. Legyen az méltóságos és imponáló, hogy érezzék meg immár illetékes helyen, hogy a jegyzői kar türelmének végére ért és már ígéretkeket sem elégedhetik meg, de a haragvó oroszlán méltóságával és erejével akarja és fogja tudni rablánczait lerázni, ha összetart vezéreivel.

Hogy eddig türt és hallgatott, az az országos jegyzői egylet büne. És hogy ez a jövőben így ne lehessen, hogy az országos jegyzői egylet működése a jövőben bensőbbé tétessék, s hogy a tagok között kialakulhasson a közös sorsban való testvéri összetartozandóság érzete, szükséges, hogy annak egész szervezete átalakíttassék és pedig átalakíttassék a százás bizottság olyatén javaslata szerint, hogy szűnjön meg az elavult *képviselési rendszer*.

Az országos jegyzői egyletnek minden jegyző és segédjegyző tagja lehessen, aki akar és bírjon ottan felszólalási és szavazati joggal, mert csakis így lehet az életképes és akaraterős.

Ismétlem tehát, hogy föl a jegyzői kongresszusra, mert azt látom hivatottnak, hogy életet és életkedvet adjon elcsigázott tagjainkba.

I. K.

nagygyűlöletű körjegyző.

Jegyzői gyűlések.

A *váci járási jegyzői egyesület* által Vácott tartott rendkívüli közgyűlés lefolyása a következő volt: Snapp Lajos szödi jegyző egyleti elnök előterjesztése és Hajnal Jenő alagi jegyző határozati javaslata alapján egyhangulag elhatározták, hogy a vaczi járási jegyzői egylet az országos jegyzői kongresszusnak sürgős összehívását szükségesnek tartja és ennek érdekében Gömör és Kishont vármegyei jegyzői egylet által megindított, számos vármegyei és járási jegyzői egyesület által támogatott mozgalmat helyesli, teljes erejéből támogatja és kijelenti, hogy a kongresszuson a járás egész jegyzői karával részt vesz.

Ehez képest megkeresi az Országos Jegyzői Egylet elnökét, hogy a kongresszus mielőbbi megtartása érdekében sürgősen hívjon össze közgyűlést.

Elhatározott továbbá, hogy a vaczi járási jegyzői egylet, úgy a vármegyei jegyzői egyesület közgyűlése, mint a kongresszus tárgysorozatába a következő pontozatok felvételét kívánja:

1. Az Országos Központi Jegyzői Egylet szervezetében a *képviselési rendszer eltörlése* és az összes községi tisztviselőknak (jegyzők, al- és segédjegyzők, továbbá a tisztviselői karhoz számítható rendszeres állás betöltő többi alkalmazottaknak is) egy táborban való tömörítése.

2. A községi törvény revíziója és ebben különösen közjogi, fegyelmi és hatásköri ügyeink rendezése.

3. Az összes községi tisztviselők fizetésének rendezése és pedig a folyó évben novelláris uton drágasági pótlékkal; 1913. évtől pedig törvény útján.

4. A nyugdíjügy országos rendezése.

5. A segédjegyzői állásoknak az államkincstár terhére való szervezése.

6. A féláru vasuti menetjegy kedvezményének segédjegyzők, továbbá az összes rendszeresített állásban levő községi tisztviselők részére — hasonlóan a rendezett tanácsú városi tisztviselőkhöz — való megadása; és ezen kedvezménynek ugy a tisztviselők, mint a jegyzők családtagjai részére való kiterjesztése.

Ha és amennyiben az Országos Központ a kongresszus összehívását nem kívánja, csatlakozunk a 100-as bizottsághoz.

Hevesvármegye gyöngyösi járásának jegyzői egyesülete is a közeli napokban tartotta közgyűlését, amelyen egyhangulag elhatározták, hogy követelik a kongresszus megtartását, azon testületileg vesznek részt, kívánják a Községi és Közigazgatási Országos Egyesületben a képviselői rendszer eltörlését. Végül az Országos Jegyzői Egyesület elnöksége iránt bizalmatlanságukat fejezték ki a tárgysorsjáték ügyéből kifolyólag.

Nyitra vármegye vágssollyei járásának jegyzői és segédjegyzői is mostanában üléskeztek. A gyűlés egyhangulag elhatározta, hogy:

1. A megtartandó jegyzői kongresszuson teljes számban vesz részt.

2. Követeli, hogy a jegyzői árvaház javára rendezett tárgysorsjáték számadása összes mellékletével együtt az országos jegyzői kongresszus elé terjesztessék.

3. Követeli a jegyzők, segédjegyzők és községi alkalmazottak fizetésének rendezését.

4. Követeli a segédjegyzők és községi alkalmazottak részére is a vasuti féláru menetjegyek megadásának kedvezményét.

5. Az „Egyetértés” politikai napilapnak támogatásáért osztatlan háláját és elismerését fejezi ki.

A jegyzői árvaház sorsjátékának botránya.

Budapest, április 6.

Nem akartam ezzel a kérdéssel egyelőre foglalkozni, mert e botrányos ügy, amely legfényesebb bizonyítéka annak az igazságnak, amelyet annyiszor megírtam, hogy az országos jegyzői egyesület mai elnöksége az egyesület energiáit a saját egyéni előnyei javára köti le: vizsgálat alatt áll, ahová az országos jegyzői egyesület választmánya utalta.

Nem akartam foglalkozni, mert abban a tudósításban, amely e lapban az országos jegyzői egyesület választmányi ülésének lefolyásáról megjelent, leszögeztem azt a tényt, hogy az országos jegyzői egyesület elnöksége nem tudta a választmányi ülésen megzavarni azokat a számadatokat, amelyek a közvélemény ítélete alá bocsátottunk s így velük szemben elfoglalt álláspontomat — dacára a kijelentésbe helyezett sajtópernek — meg nem változtattam.

A választmányi ülésen azonban, amikor üres kifogásokkal, értéktelen bizonyítékokkal akarták dokumentálni, hogy a szerződés, amelyet Német Györggyel a sorsjáték rendezésére kötöttek, előnyös volt, hivatalos ajakról hallottam, hogy a szerződést véleményezés végett bemutatták a m. kir. lottóigazgatóságnál.

Ítéltem kénytelen vagyok kijelenteni, hogy ez az állítás valótlan, mert a szóban levő szerződés — a lottóigazgatóság vezetőjének dr. Lakachich Béla min. tanácsosnak kijelentése szerint — sem rövid uton, sem akasztás nélkül bemutatva nem volt s ha lett volna, annak perfectuálását meggátolták volna.

Azt a kérdést intézem ennél fogva *Uskay Bálint*hoz, az országos jegyzői egyesület elnökéhez és *Jászberényi Miklóshoz*, ugyanazon egyesület főjegyzőjéhez: jelenték ki, *volt-e a szerződés bemutatva, vagy nem a m. kir. lottóigazgatóságnál.*

E kérdésre a választ sem elhallgani, sem kikerülni, holmi sajtóperre való utalással nem engedem, hanem világos és egyenes feleletet várok, mert ha nem kapok, a m. kir. pénzügyminiszterium útján hivatalos uton fogom annak megállapítását kérni, hogy a szerződés a m. kir. lottóigazgatóság előtt soha *be nem mutatott.*

Ha ők akár bűnös könnyelműséget, akár visszálást követnek el, viselkedésükkel a következményeket, de ne igyekezzenek a maguk megmentése végett egy tiszteletre méltó állami intézetről azt a feltevést a közvélemény szemében jogosulttá tenni, hogy szakvéleményével hozzájárul ahhoz, hogy az árvák részére a könyörületadta fillérek kufárkezesen elpocsékoltságának — **Himfy Géza.**

Községi közigazgatás.

A Zemplénavármegyei Jegyzői Egylet a kongresszus mellett. Felhívás Zemplénavármegye községi és körjegyzőihez és segédjegyzőihez. Kedves barátain! A folyó év február hónap 26-án tartott egyleti közgyűlésünk határozatával utasítást nyertem arra, hogy — más vármegyék jegyzői egyleteihez hasonlóan, — írjak fel az országos központi egylet elnökségéhez abban az irányban, hogy a jegyzői kar általános érdekeit érintő, többé el nem odázható fontos kérdések megvitatása végett egy országos jegyzői kongresszust hívjon össze s annak határidejét rövidesen tüzze ki. Amidőn tudatom veletek, hogy e határozatnak eleget tettem, felkérlek egyben mindnyájatokat, hogy a megtartandó kongresszuson kivétel nélkül mindannyian ott legyetek s arról, hogy a kongresszuson valóban is meg fogtok jelenni, saját tájékozásom szempontjából, a f. év április hó 5-ig engem egy levelezőlapon értesíteni sziveskedjétek. Ezer a mi bajunk, ezer a mi sérelmünk, melyek sürgős szanalást igényelnek, melyeknek orvoslását azonban országos egyletünk vezetői eddigelé nemcsak nem eszközölték, de figyelemre se méltatták. Nem szabad tovább tűrnünk az országos központi egyesületnek érdekeink képviselésében tanúsított eddigi lanyha viselkedését, magunknak, a jegyzői kar egyetemének, kell sorompóna lépniünk, jogos érdekeink kiengesztelésére, felelősségre kell vonnunk a központi vezetőséget érdekeink példátlan elhanyagolása miatt. Kétszeres köteletségünk tenni ezt ma, a jegyzői árvaház javára rendezett sorsjáték körüli botrány után. Ha valók *Himfy Géza* hírlapírónak, a „Közigazgatási Közlöny” felelős szerkesztőjének röpiratban és a napilapok hasábjain is szelvéstetett s az országos jegyzői egylet vezetősége ellen emelt súlyos vádjai, melyek vádak az oly sok áldozatra kész és áldozatot hozott jegyzői kart úgy anyagilag, mint főleg erkölcsileg is érintik, az esetben a központi vezetőség egy percig sem maradhat azon a díszes helyen, melyre őt a jegyzői kar bizalma emelte. Legszenvedelmesebb érdekeink, karunk tisztessége parancsolólag követelik, hogy a központi vezetőséget rákényszerítsük arra, hogy az ellene nyilvánosan emelt vádak alól a jegyzői kar színe előtt tisztázza magát s szolgáltatson ezzel elégtételt karunk erősen megtámadott reputációjáért. Kedves Kartársak! Hovatöbb elviselhetetlenek azok a terhek, melyeket a folyton növekvő közigazgatási igények vállainkra raknak; ezzel szemben — a napról-napra türelmetlenebbé váló drágaság és életviszonyok dacára — jövedelmeink nemhogy gyarapítottának, de folyton csorbitatnak. E helyzetben, e bajokon csak az országos kongresszus segíthet. Jertek tehát fel mindannyian! Tárjuk fel ott nyíltan és bátran panaszainkat, fedjük fel nyomorúságunkat! Hadd lássa a kormány, a parlament, az ország, hogy az annyira felpanaszolt, az annyira irigylet községi jegyzői állás a változott viszonyoknál fogva, de főleg az által, hogy e pályán előhaladás nincs, sőt az egyenesen ki is van zárva, egy végtelenül terhes és nyomorúságos állás s hogy a múlt, intelligens s ma már szintén magasabb — az állami tisztviselők több mint háromnegyedénél magasabb — kvalifikációhoz kötött segédjegyzői állást betöltő okleveles segédjegyzők sorsa, a cselelti sornál is rosszabb és alacsonyabb. Szívesleg üdvözlettel vagyok *Tarcsal*, 1912. március hó 21. *Mankovics János*, egyleti elnök.

Megüresedett községi és körjegyzői állások. *Kudász*, jegyzői á., 1600 K fiz., irodaátalány 100 K. szab. lakás, tizenkét öl tűzifa. Ápr. 14-ig. Főszolgab. *Szászváros.*

Nagylak. Adóügyi jegyzői á. 2735 K fiz., 352 K failleumény, 600 K lakpénz, 240 K járulatjuttalék. Ápr. 20-ig. (Választás ápr. 24.) Főszolgab. *Nagylak.*

Jedd. Körjegyzői á., 1600 K fiz., 500 K lakp., 360 K átalány. Ápr. 10-ig. Főszolgab. *Marosvásárhely.*

Boldogváros. Községi jegyzői á. 1600 K fiz., 100 K irodaátalány, 100 K napidíjátalány, 60 K kézbesítési átalány, 40 K postakezelési díj, szab. lakás. Ápr. 15-ig. Főszolgab. *Nagysink.*

Berivoj. Segédjegyzői á., 1000 K fiz., 70 K lakpénz. Ápr. 15-ig. Főszolgab. *Fogaras.*

Komlós. Segédjegyzői á., 1000 K fiz. Ápr. 15-ig. (Választás ápr. 16.) Főszolgab. *Hosv.*

Csátalja. Közs. jegyzői á., 1000 K fiz. Ápril 15-ig. Főszolgab. *Raja.*

Tiszafüred. Községi segédj. á., 1000 K fiz., 200 K lakp. Ápril 10-ig. Főszolgab. *Tiszafüred.*

Csenta. Községi írnci á., 1000 K fiz., 120 K lakpénz. Főszolgab. *Antalfalva.*

Tapolca. Közs. végrehajtói á., 1200 K fiz., 200 K lakpénz. Ápr. 12-ig. Főszolgab. *Tapolca.*

Pálmónostora. Számtiszt. á., 800 K fiz. Ápr. 12-ig. Főszolgab. *Kiskunfélegyháza.*

Alsósztergály. Aljegyzői á., 1000 K fiz., 160 K lakp. Ápr. 20-ig. Főszolgab. *Balassagyarmat.*

Várpálánk. II. segédjegyzői á., 1000 K fiz., 200 K lakp. Ápr. 18-ig. Főszolgab. *Munkács.*

Bégaszentés. Körjegyzői á., 2255 K jövedelem, szab. lakás. Ápr. 20-ig. (Választás ápr. 23.) Főszolgab. *Marosberkes.*

Nagybánhegyes. Segédjegyzői á., 1400 K fiz. Ápr. 10-ig. Főszolgab. *Mezőkovácsháza.*

Alsóvenicze. Segédjegyzői á., 1000 K fiz., 120 K lakp. Ápr. 25-ig. Főszolgab. *Sárkány.*

Ürményháza. Községi segédjegyzői á. 1000 K fiz., 120 K lakpénz, mellékjövedelem. Ápr. 30-ig. Főszolgab. *Bánlak.*

Megüresedett községi és körorvosi állások. *Urehi*. Körorvosi á., (6 község), 1600 K fiz., négy 200 K-ás ötödéves korpótlék, 600 K lakpénz, 400 K fuvarátalány, helyi pótlék, látdíjak. Ápr. 18-ig. Főszolgab. *Vasvár.*

Rudabánya. Körorvosi á. (6 község), 1600 K fiz., 400 K lakpénz, 200 K ötödéves korpótlék, látdíjak. Ápr. 11-ig. (Választás ápr. 18.) Főszolgab. *Edelény.*

Muracsány. Körorvosi á., 1600 K fiz., 200 K ötödéves korpótlék, 600 K lakpénz, 400 K uti átalány, látdíjak. Ápr. 28-ig. Főszolgab. *Perlah.*

Kricsó. Körorvosi á. (8 község), 1600 K fiz., négy 200 K-ás ötödéves korpótlék, 600 K uti átalány, 400 K lakpénz, látdíjak. Ápr. 30-ig. Főszolgab. *Székul.*

Gavosdia. Körorvosi á. (8 község), 1800 K fiz., négy 200 K-ás ötödéves korpótlék, 600 K uti átalány, 500 K lakpénz, látdíjak. Ápr. 30-ig. Főszolgab. *Székul.*

Szentetornya. Községi orvosi á., 1600 K fiz., 600 K helyi pótlék, 300 K halottkémlesi díj, 300 K fuvarátalány, látdíjak, szabad lakás, Bpr. 20-ig. Főszolgab. *Orosháza.*

A rovatvezető üzenetel.

Kérdés: Az időközben megválasztott jegyzők kérelmezhetik-e azonnal a féláru vasuti jegy megadását?

Válasz: Kérelmezhetik és pedig ugyanugy kell kérvényeiket felszerelni, amint az felszereltetett azon jegyzők által, akik már jegyzők voltak a kedvezmény megadásakor.

Kérdés: Mily számú és évi rendelet intézkedik: 1. az anyakönyvi kivonatokrak némely külföldi állammal való kölcsönös kicserélésének szabályozásáról? 2. a külföldiekre vonatkozó anyakönyvi kivonatokrak a belügyminiszterhez való felterjesztéséről?

Válasz: ad. 1. A m. kir. belügyminiszternek 1895. évi 107,508. számú általános rendelete, ad. 2. A m. kir. belügyminiszternek 1896. évi 62,200. számú általános rendelete.

Kérdés: A község a községben megtelepedőtől szedhet-e települési díjat?

Válasz: Nem szedhet, mert a község az 1886. XXII. t.-cz. 14. szakasza értelmében csak a község kötelekbe való felvételért szedhet díjat, a települési engedély megadásáért azonban semminemű díj vagy illeték kiszabására feljogosítva nincsen, mert a települési engedély által az illető még a község kötelekbe fel nem vétetett, vagyis illetőséget nem nyert.

Kérdés: Ha valamely adófizető a községi végrehajtó kezeihez teljesített fizetést a végrehajtási eljárás alkalmával s az nem szállította be a befizetett összeget a községi pénztárba, tartozik-e még egyszer megfizetni a követelést?

Válasz: Tartozik megfizetni még egyszer, mert az 1883. XLIV. t.-cz. 42. szakaszának 2. a) pontja értelmében a község községben a bíró, illetőleg pénztárnok kezeihez fizetendő.

Kérdés: Egy jegyzőválasztás alkalmával az egyik jelölt, hogy magának pártot szerezzen, írásbeli nyilatkozattal kötelezte magát, hogy a jegyzői javadalomhoz tartozó földbirtokból két hold földet a községi bika részére kaszáljól jegyzőközlésé egész idejére átenged. A képviselőtestület ezt a jelöltet választotta meg jegyzőül, kérdés ezen az alapon felelkezés van-e kijelentés arra, hogy a választás megsemmisítetik?

Válasz: Amennyiben beigazolást nyer, hogy a szóban forgó ígéret valóban megtétele, a választást okvetlenül meg fogják semmisíteni. Mert a pályázó nyilatkozatának nem lehetett más célja, mint a szavazók szavazatainak megszerzése és ezen nyilatkozat az abban tett ígéretnél fogva a választást befolyásolni alkalmas volt s azt befolyásolhatta. Eltekintve attól, hogy az ígéret mily mértékben befolyásolta a választókat szabadakaratú elhatározásunkban, azért is meg fogják a választást semmisíteni, mert az ilyen ígéret a jegyző tekintélyét és függetlenségét a választókkal szemben csorbitja.

Kérdés: A bérleti szerződés lejártá után a bérleti szerződés bekebelezésének töröltetése céljából kiállított törlési engedély milyen bélyeggel látandó el?

Válasz: A volt m. kir. p. ü. közig. bíróság 1894. évi 16,398. számú határozata értelmében 1 koronás bélyeggel látandó el.

Balduin mester.

Irta: Somlyó Zoltán.

A bűvészestélyt a tengerparti vendéglő terraszán tartották meg. A vendéglő kavicsos udvarának pereme meredek sziklából volt, alatta a tenger zöld és szigorú kristálya, köröskörül ciprusok és törpe délszakiak. Hangulatnak bűvészestélyhez nagyszerű, hozzávéve még a selyemplampiókat, amik színes girlandokon függtek a méla, lágy estében.

A fürdőközönség későn szokott vacsorálni. A hölgyek a strand-sétát semmiért se áldozták föl és a strandon még kilencz óraker is forró hullámzó zuhatagban perg a sok sétáló. A kirándulók sokat adnak az esti csónakpartiera, különösen a fiatalabbja. Ezek egész életükkel csüggenek még a romantikán, ami tudvalevőleg nem vacsorával táplálkozik. Balduin mesternek tehát, bár jóval túl volt a romantika hímes korán, sőt már a hetvenes is túl, alá kellett magát rendelnie a fürdői szokásoknak. Már este hét óraker frakkot öltött nagyon puha, fehér csokorral és nagyon kemény ingpánczéllal. Kézét is vett, de azt csak odacsusztatta a frakkujjak alá, hogy aztán, ha a produkciót megkezdi és az ujjakat fölhuzza, mutatván a közönségnek, hogy pusztán művészetéről és nem holmi üres szélhámoságról van szó, ne legyen vele dolga, ne kelljen még előbb legombolnia az ingről koldaldalt. De a gummiszállakat és a lószerszerkezetet annál feltöbbször gonddal rendezte el magán.

Félnyelvölzör már elfogta az idegesség. Izgett, mozgott, nem találta a helyét. Volt egy furcsa készüléke, az, amelynek segítségével minden bűvészelőadás után árnyképet vetett a kezeivel rögtönzött alakzatokból egy lepedőre. Ez három vaslábon állt és srófolni lehetett feljebb, lejjebb. Ezt a készüléket még egyszer kipróbálta. A csavarokat vizsgálva vizsgálta, nem less-e velük haja. Rozsdásak voltak már a srófok, az árnyképet vetítő készülékkel már vagy harmincz éve keverte a kenyerét. Kissé meg is gyűlölte már, de általában betegesen ragaszkodott hozzá, mint a béna a falághoz. Az idő lassan mult. Balduin mester ábrándozni kezdett. Sok-sok minden az eszébe jutott. A ragyogó fiatalok, amikor még a Hofoper kóristája volt, és a híres operanékesnők között forgolódott, akik közül nem egyet tudott meghódítani sima modorával, misztikus lényével és, — mi türes-tagadás, — akkor még szép, meleg baritonjával. Különösen egy nőnek az emléke kísértette, miközben a háromlábu vetítőkészüléknek támaszkodott; a felesége volt ez a nő, egy gyönyörű asszony, aki később neves hangversenyénekesnő lett és elvált a kissé könnyelmű és alkoholista Balduintól, akit épp ezért el is bocsátottak az előkelő miúntzét kötelekéből. A megvénhedt bűvész mester a csilláros terrasz közepéről kimeredt a locogó, bűvös tengerre, amelyen apró csónakok kigyózó fényesikokat rögtönöztek. Ez a tenger még csak előcsarnoka a Quarnerónak itt, az enyhe és pajkos fürdőhelyen. A tengeri jellege már megvan, messze mindenfelől ömlik az ég és a víz, de délen egy ponton még mély és meghatározhatatlan kód ül a vizeken és sötét sziklafal áll ott, ott, — ott kezdődik az igazi, a hártalan és végzetes értelemben vett tenger, amelynek vizén az igazi hajózás és az igazi Lajótörés születik. Balduin mester járt már ott is, azon túl is, hajózott és összetört több ízben, amíg a hetvenes korig és idáig jutott. És ami a messzi tengerekre izzt, idegen metropolisok felé, egy diabolikus árez, egy felejtethetlen varázs volt: a felesége, aki a newyorki, párisi és southamptoni hangversenytermeken keresztül rohant a megveszett, szép életén át, megriadva, valahányszor a züllött Balduinhoz hasonló alakot látott a nézőtérén és szökdvése a kellemetlen kísértet elől.

Ezek a dolgok lázasították meg az öreg bűvészt. Közben hangos és vig lett a strandnak, a vendéglő előtti része. Lenge fátyolokban jöttek már a nők, autókön érkezett a kö-

zönség. Igen szép közönség jött el a bűvészestélyre. Balduin a fénylő gyöngyökkel kivarrt vörös függöny mögött lement a pódiumról és a nagy teremből kiment hajadonfőt a tengerpartra. Hosszu ősz haja röpdösve folyt utána, el-elsimította és bele-belemarkolt idgesen kezeivel, amelyek tele voltak csillogó és furcsa mivű gyűrűkkel, amilyeneket csak életunt kurtizánok és mosolygó szélhámosok ápolat kezein láthatni. Néhány percig ott kószált a tengerszélén, aztán, mielőtt megkezdene a furcsa mesterkedést, bement a publikum közé; ezt minden előadása előtt megtette, studium gyamánt, hogy előre kizemelve magának azokat a médiumokat, akikre az egyes produkciók közben szüksége lesz s akiket a gyors és hangos beszédei. Balduin mester így szokott fölkerüni a pódiumára:

— Szabad kérni, hölgyeim és uraim, két urat a dobogóra! Talán azt a piros nyakkendőset és azt a szép, szőke bajuszosat. Tesék csak egész bátran, nem lesz semmi bántódásuk.

Perczekig ott kószált a közönség közt, amely épp elhelyezkedőben volt, s amely a mestert észre sem vette. A nézők és szórakozni akarók ilyenkor tulságosan önzőek ahhoz, hogy észrevegyék maguk közt az est hőst, akit körülömben is csak a pódiumon tudnak kellően tisztelni. Balduin mester befejezte a közönség közti sétát, kiment a hátulsó ajtónál megállt, egy mély gongütést adott és föllépett az emelvényre.

Először kártyákkal bibelődött. Csak egy röpiültek ügyes, hajlékony ujjai közt a kartonlapok. Aztán czilinderkalapokkal experimentált, nagy tetszés mellett. Közben szünet volt és megkezdődött a gondolatolvasás. A mester bekötötte a szemét, aztán valami tárgyat eldugtak s annak, aki eldugta, erősen meg kellett szoritania Balduin csuklóján az ütőeret, miközben a bűvész magával vonozta őt, s így eltalálta a dugott jóság rejtekhelyét. A dolog faszczinálta a közönséget; a legkülönbözőbb tárgyakat rejtették el a legkülönbözőbb helyekre. Balduin mindig felfedezte az elrejtett holmikat. Mielőtt a bűvészestélynek véget lett volna, a bűvész szikrára és büszkén megállt a pódiumon, jobb kezét mélyen a mellényvágásába fektette és így szólt a publikumhoz:

— Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim, végezetül még, mert ilyen szép számban jelentek meg, engedjék meg, hogy néhány ajándéktárgyat osszak szét!

Erre groteszk mozdulattal fölmutatott egy briliáns melltűt és szólt:

— Kérem a hatodik sorban azt a czvikkeres urat, jöjjön a tájéért!

A czvikkeres ur ijedten nyúlt a nyakkendőjéhez, majd fölugrott, odaszaladt a bűvészhez és mosolyogva vette át ékszerét. Hosszas taps honorálta a bűvész ügyességét. Aztán még három ékszerdarabot adott vissza Balduin mester ilyen módon és az előadásnak vége volt.

A bűvész éppen a holmijait csomagolta el az üres teremben, amikor frakkos pinczér lépett hozzá:

— Egy urhölgy kéreti a mestert magához! Első emelet, 5-ös szoba.

Balduinnak megdöbbant a szíve. Régen, még fiatalabb korában történt vele ilyesmi, de ki hihette volna, hogy a hetvenes ember még hölgy kéreti magához, a szobájába... A halántékában tüzkigyókat érzett, odaugrott egy hatalmas tüzkörfal elé és megnezte magát. Eligazította a nyakkendőjét, egyet húzott a fehér pikémellényen és kezeivel végignyomta két arezát, mintha a ráncokat akarván elnyomni. Tövegezen és kétkezően rázozatta a fejét. A terraszról vig tányeresörgés és asszonyi kacaj jött be hozzá, ami kissé megijjtotta; de még így is öreg, szomorúan öreg ember volt Balduin.

Ahogy a szőnyeges lépcsőkön fölment, elállt a lélegzete. És már öt percze állt az ötös számú szoba ajtaja előtt, míg annyira összeszedte magát, hogy be tudott lépni. A szobában látszólag senki se volt. Az öreg kétszer is jónapot kívánt. Erre az erkélyről magas, pongyolás nő lépett elő, már jóval felül

az ötvenen, de még rugalmasan, egy morbid barna szépség. Egy pillanattal göresösen bámultak egymásra. Aztán a nő minden átmenet nélkül rárivallt Balduin mesterre:

— Vén világesavargó tolvaj, adja ide a gyémánthajtűm! — És keményen toppantott a lábával.

— A gyémánthajtűmet, tüstént!...

A bűvész megrettent. Az elvált felesége állt előtte, az energia és fölény ragyogásában, a harmincz év előtt elvált felesége. Balduin hebegve védkezett:

— De asszonyom... Olga... micsoda hajtű?... Mi jut eszébe...

— Semmi Olga, züllött gazember! Bettyár! Lecsukatom. Rögtön, még a teremben észrevettem, hogy hiányzik. Nem is gondoltam másra, csak magára. Persze, a bűvészkedés ürügye alatt elesen egy esomó ékszer, aztán, hogy dícsőséget és tapsot szerezzen magának, a felét visszaadja, a többitől pedig megfélekedzik és a legközelebbi vonatnál eltiünik. Ha nem veszik időben észre, szerencséseje volt. Ha nem volt szerencséseje, akkor a börtönbe kerül. Szükség esetén ott is jó magának. Mi?! Vén tolvaj! Most nem volt szerencséseje, annyit mondhatok. Most engem rabolt meg! Adja elő rögtön, különben tüstént elfogatom!

Balduinnak lassan-lassan visszatért az öntudata. Ahogy így toporzékolt és nekivadult a volt felesége, eszébe jutottak a régi bájos szerelmi harcok, perpatvarok. Fölbogott benne a régi vér és, hirtelen nagyon megkívánta a feleségét. Átvillant rajta egy gyönyörű lehetőség, a nő még egyszer bírhatásának forró és sok mindent feledtető lehetősége. — A fejét mélyen lehajította, két karját alázatosan elvetette a levegőbe és tompán, szolgálatrakészen mondta:

— Parancsoljon átfáradni a szobámba, ott van, ott átadom.

Az asszony dühét a végletekig csigázta ez. Megszégyenülést érzett, hogy ez a romlott ember még magához meri hívni. Aztán méltóságosan a csengőhöz lépett, megnyomta. A csengésre belépett a szálló szolgáló. Annak megparancsolta, hogy menjen a bűvészhez, akitől kis csomagot kap, azt el kell hoznia.

A bűvész és a szolgáló eltávoztak.

Balduin a szobájában kimerülten omlott egy székbe. Halálosan szégyelte a dolgot a felesége előtt. Tisztában volt vele, hogy ez a híres asszony körülbelül tájékozva van homályos élete felől, de hogy lopáson kapta, ezt sehogyse tudta elviselni. Mint az alvajáró, kinyitott egy kis barna bőröndöt, abból elővette a gyémánthajtűt, lassan papirosba göngyöltte, hogy átadja a szolgálónak. De hirtelen eszébe jutott valami: egy kitünő és finom ötlet. Leült az íróasztalához és ezt írta egy papírra:

„Drága Olga, asszonyom! Halálos sebet ütött a lelkemen, hogy tolvajnak gondol. Tolvajnak, aki magáért a tolvajlásért lop. Igen: elcsentem a hajtűjét, mert arra számítottam, hogy azzal kizsarolhatom egy csókját. Egy utolsó csókot. De látom már, hogy erről örökre le kell mondanom. Örökre, Balduin.“

A levelet a kis csomaghoz mellékelte.

Az asszony, amikor a levelet elolvasta, mély meghatottságot érzett. Hirtelen kinyitni érezte agyát és szégyelte magát, hogy nem találta el magától az igazságot, hanem vakon rosszat gondolt. És elhatározta, hogy később besurran Balduin mester szobájába és bocsánatot kér tőle. Közben elálmosodott és lefeküdt aludni.

Cellon.

Mint haldokló vándort az éjfélt,
A szerelem úgy űz most engemet,
Szívem vére hangtalanul megindul,
S ajkam holtan is mindig emleget.

Az ajkaid elő szeretnék futni,
De jaj! nincs lábam és nincsen kezem,
S mint bus cellot egy távol orgona,
Csak úgy kísér engem az életem...

Keleti Arthur.

KÖZIGAZGATÁS

A választmányi ülés után.

Budapest, április 6.

Az Országos Jegyzői Egyesület választmányja ma egy hete tartotta meg választmányi ülését. Az ülés lefolyásáról, az ott törtétekről már hírt adtunk.

Most csak azzal az ellenszennel, mint jellemző tünett akarunk foglalkozni, amelylyel találkozott Kováts Ferencnek, a kongresszusi százask bizottság elnökének a bizottság nevében tett a propositioja, hogy a kongresszus napirendjének első pontja a jegyzői és illetlen má fennálló képviseleti rendszer eltörlése legyen s utasítsa a kongresszus az Országos Jegyzői Egyesületet, hogy haladéktalanul intézkedjék az egyesület alapszabályainak olyatér módosítása iránt, hogy jövőben az országos egyesület az egyéni rendszerre térjen át.

Az országos egyesület elnöksége a választmány hozzájárulásával a kívánságot figyelmen kívül hagyta s a maga részéről a napirendet e kérdés mellőzésével állapította meg. Egyik másik választmányi tag ajkáról olyan kiáltások ropptak el: „hogya is ne”, „még csak az kellene”, „kivihetetlen”, „ezt nem engedjük” stb.

Az elnökségnek és a választmányak a képviseleti rendszerrel az egyéni rendszerre való átalakulással szembehelyezkedő magatartása mély perspektívát nyit meg a gondolkodó és figyelmes szemlélő előtt.

Mély perspektívát, amelyben élesen domborodik ki azon tény, amelyet mi már régen és sokszor mondtunk, hogy az országos egyesület választmányja és elnöksége nem érez együtt a jegyzői kar ezreivel, nem tudja magát azonosítani annak vágyaival és törekvéseivel, távol áll azon óhajtságtól, amelyeket a jegyzői kar tagjai táplálnak s azok az érzelmek, amelyek a kar lelkeiben forrongnak, őt hidegen és érzéketlenül hagyják. Nem tudják lelkét hevíteni azok az indulatok, amelyek a karban magasan lángolya lobognak.

Mi ezt eddig is hittük és tudtuk, de akkor, amidőn a választmány többsége és az elnökség szembehelyezkedik, ridegen és mereven azzal a jogos kívánsággal, hogy minden egyes jegyző saját személyében jelenhessen meg, szóvalhaszon fel és járuljon hozzá szavazatával az országos egyesület napirendjére kitűzött tárgyak mikénti elintézéséhez, szóval az országos jegyzői egyesületi gyűléseken igazán az történésék meg, ami az ország jegyzői karának akaratára: akkor az elnökség és a választmány többsége maga adja meg a mi hitünk megczáfolhatatlan erősségű bizonyítékait.

Mi is ma a helyzet? Az, hogy minden jegyző fizet tagsági díjat, de az országos jegyzői gyűléseken nem gyakorolhat befolyást az elhatározásokra, ott neki szavazata nincs, csak a vármegyei delegátusoknak és mi lenne a helyzet, ha a százask bizottságnak az alapszabályok módosítására való törekvése valóra válik? az, hogy minden egyes jegyző saját személyében lenne tagja az országos gyűléseknek és így a gyűlések hü kifejezői lennének a jegyzői kar meghamisított akaratának.

Mi folyik a mai helyzetből? Az olygarchiának uralma, mert azok, akik delegátusok, többé-kevésbé jó jegyzőségekben ülnek, kellő munkaerő irodáikban rendelkezésre áll, a jegyzői testület ezreinek fájó sebeit nem érzik, az ő szívükön könnyét nem sajtolja ki a nyomoruság, a sok mellőzés, a lenézés, a méltatlanságok hosszú sorozata, mert ők „tekintélyek”. Kétszáz egynéhányan kisajátítják maguk részére az egyéni életet, az ebből folyó előnyökön megszoztovnak, fűződnek abban a tekintélyben, amelyet rájuk sugároz a jegyzői kar egyetemének ereje, ez örere támaszkodnak akkor, amidőn nekik van szükségük személyi előnyökre és ezt az erőt megkötik az alapszabályok guzsáival, amidőn az a jegyzői kar egyetemének érdekeit akarja hatalmával kivívni. Elnyomják a kar törekvéseit, lehetetlenné te-

szik vágyai nyilvános megnyilatkozását, az egész egyéni életet saját érdekeik szolgálatába kényszerítik, abban magukat önzéllá teszik és caesari döllyfel nézik le azokat a jegyzőket, akik nem tagjai a szerencsés „kiválasztottaknak”. Nem törődnek a jegyzői kar egyetemes érdekeivel, mert a kar nem vonhatja őket felelősségre, kerülnek minden erővesebb lépést a jegyzői törekvések valósítása érdekében, mert ez pozíciójukat felülről gyöngítene, maguk javára kihasználható összeköttetéseiket lazítaná; nem azon igyekeznek, hogy a kar részére, ha kell küzdelem árán, összeittközésekkel is előnyöket csikarjanak ki, hanem azon, hogy a hatalmasok vállveregetését kiérdemeljék azzal, hogy a jegyzői kar háborgó indulatait mester-séges eszközökkel elfojtsák és annak lehatalmasabb érdekeit elárulják. A mai képviseleti rendszer mellett az országos egyesület vezető-sége csak a kétszáz egynéhány delegátussal van kontaktusban, míg a többi nyolcezer jegyzőt lenézi, kívánságait semmibe sem veszi, mert hiszen szükségse nincs rájuk.

És mi fog előállni abból a helyzetből, amit a százask bizottság akar megteremteni az által, hogy a képviseleti rendszer helyett a közvetlenséget, az egyéni rendszert akarja beállítani az Országos Jegyzői Egyesület alapszabályába?

Az egyesületi élet megélénkül, távol periferiákon lakó, ma ismeretlen tehetségek fogják szárnyaikat kibontani a jegyzői gyűlések tárnacstermében, újabb eszméket, terveket, taktikát vetnek a felszínre, eddig ismeretlen szempontokból fogják a felmerült és megoldásra váró problémákat tárgyalni, a kritika jogát az egyesület vezetőségével szemben szabadon, minden lekötöttség nélkül gyakorolják, az egyéni élet művelői évenként változnak és így ki fog alakulni a jegyzői kar egyetemének akaratára, amely akarata kerestülvitelére lesznek alkalmas és képes egyéniségek is.

A vezetőség helyzete nagy átalakuláson megy keresztül. Többé nem kétszázegynéhány tag fogja ellenőrizni működését, nem azoknak felel, akik már eleve felmentik, anélkül, hogy tetteit szigorubb bírálat tárgyává tennék, hanem az egész jegyzői kar fog sáfá-kodásának bírálójává lenni s kénytelen lesz a mindenkori vezetőség a jegyzői kar egyetemének törekvései feltétlenül támogatni, kívánságait respektálni, mert egyébként helyén nem maradhat meg.

Akkor majd nem áll ugy a vezetőség, mint pótolhatatlan, mert a közgyűléseken résztvevő, ma ott szereppel nem bíró jegyzők között hányan lehetnek jellemre, tudásra, lelkesült-ségre értékesebb elemek?

Akkor majd nem fogja lenézni a vezetőség a jegyzői kar ezreit, nem lesz bátorsága az országos egyesület elnökének a jegyzők és segéd-jegyzők közül megalakult százask bizottságnak, amely mögött eddig 2851 jegyző és segédjegyző áll, olympusi göggel odavetni, amint a mostani választmányi ülésen odavetette, hogy: „időgen testülettel nem levelezek.” Akkor majd a mindenkori elnökség nem fog elbizakodottan ural-kodni nyolcezer főnyi jegyző felett, nem lesz cög pozíciója megtartásához kétszázegynéhány jegyző többségének könnyű lekenyerezése, hanem ha helyén becsülettel akar maradni, akkor nem e néhány ember egyéni, hanem a kar ezreinek egyetemes érdekeiért kell komolyan küzdenie és minden lehető el kell követnie, hogy ez érdekek ki is elégittessenek. Akkor majd nem fogja az egyesület rendelkezéseit, mint most a memorandum átadásával, négy órapi indokolatlan huzavona után teljesíteni, akkor majd a kormány meg fogja hallani az — igaz szót.

S nem szégyen-e, ma, a huszadik században, amikor még a tanulatlan, a politikai érettsé-
sének igazán minimális nivóján álló munkás-
ség is tömörül, harcöt indit és folytat, amely harc alapjaiban rázza meg az államélet ócska kereteit, hogy szavazatával közvetlenül foly-
hasson be az állam ügyeinek intézésébe, az állami feladatok irányításába: a tanult, okleve-

les, képzett, politikailag érett jegyzői kar tagjai saját országos egyesületükben számkivetettek, jogtalanok legyenek, akiknek a maguk dolgá-
ban szavukat felemleni nem lehet, mert őket
mások képviselik! Nem szégyen-e, nem meg-
aítzó-e, hogy arra az indítványra, amely vala-
mennyi jegyzőnek széklet akar juttatni az or-
szágos gyűlések termében, elbizakodott embe-
rek azt merik mondani: „az kellene még”?

Hát mivel jobbak, mivel különbek ők, mint az ország jegyzőinek ezrei? Hiszen ami tekin-
télyük kifelé volt, azt nem saját egyéniségük,
a többi közül való kiválóságuk, hanem annak
a lenézett „többinek” egyesült ereje adta meg.

Hát mit tettek, hogy a hatalom, a jogok
bírtokának teljességét a maguk részére vindik-
kálják?

Politikájuk csödöt mondott, mert hiszen
rincsenek annak látható eredményei. A jeg-
zői kar, a községi közigazgatás többi munkásai
ma is nyomorult anyagi helyzetben vannak.
lidércnyomásként fekszi meg őket a fegyelmi
törvények elasztikussága, minden felsőbb hely-
ről jövő visszaélésnek utat nyitó tág részei, köz-
jogi helyzetük tisztázatlan és nincs megoldva
a munkaerő, a nyugdíj kérdése, szóval az ősz-
szes, évtizedes sebek ma is gyógyulatlanul vér-
zenek.

Megcsinálták a tárgyeorsjátékot és hogy
visszaéléseiket leplezzék, beismerték járati-
ságukat, tudatlanságukat.

Ha tehát akcióra, amely eredménnyel
járna, képtelenek, ha tudásuk nincs, amely
megjelölne fontos ügyekben az utakat, ame-
lyeket a jegyzői kar érdekei megvédelmezése
céljából választani kellene, ha energiájuk ki-
sebb, mint a kar többi tagjé, ha előrelátásuk,
körültekintésük fogyatékosabb, mi az, ami fel-
jogosítja őket, hogy a kar ezreinek mellőzésé-
vel, a náluk jobbak, különbek, értékesebbek
ügyeit önhatalmukból, ezeknek a jobbáknak,
különbeknek, értékesebbeknek meghaltatása,
hozzájárulása nélkül intézzék? Semmi, — jo-
guk nincs, csak pozíciójuk feltétele, amely poz-
íció diszt és anyagi előnyöket biztosít, sar-
kallja őket arra, hogy a jegyzők ezreit kire-
kesszék az egyéni élet kereteiből.

A kongresszust előkészítő százask bizottság,
amelynek agitációja nélkül az Országos Jeg-
zői Egyesület vezetősége soha sem határozta
 volna el a kongresszust helyén marad. Helyén
marad, hogy tömörítse a jegyzői kart a
nagy eszme, a képviseleti rendszer eltörlése
mellett.

Szervezni akarja és fogja a kongresszus
előtt az egész ország jegyzői karát, hogy a kon-
gresszuson óriási többség követelje a kamara-
rendszer jogtalan, megszegyenítő és káros fenn-
állításának örökre való eltörlését.

Helyén marad, hogy küzdjön a jegyzői ér-
dekekért, hogy a kongresszus hü megnyitá-
kzása legyen az ország jegyzői kara akaratának
és ezen a kongresszuson olyan alapokra feltesse
az Országos Jegyzői Egyesület további műkö-
dését, amelyeken elhelyezkedve, biztos garan-
tációi lesznek arra nézve, hogy a kongresszus
határozatai valóban végre is hajtatnak s azok
valósítása érdekében állandó szervei komolyan
fogják munkálkodni.

A jegyzői kar jövő boldogulása attól függ,
hogy eltérjen arról az utról, amelyet eddig kö-
vetett; taktikáját változtassa, a függőben lévő
kérdések megoldását nyomósabb eszközökkel
szorgalmazza; e feltételek pedig csak úgy biz-
tosíthatók, ha a kar minden egyes tagjának
meglesz befolyása közvetlenül az egyéni életre,
ha emancipálja magát a szégyenletes gyám-
kodás alól, ha kiirtja az olygarchiák uralmát
és minden kérdésben testülete összeségének
csejéti veti a mérlegbe!

Ne legyen az országos egyesület néhány
száz ember érvényesülésének tere, hanem legyen
az a jegyzői kar összeségének ezéjárt szolgáló
szerv, amely valamennyi támogatásával képes
is lesz mindazokat a sérelmeket eloszlatoí, ame-
lyek ma nyílt sebekként hullatják a kar végét,
amely igazán a jegyzői kar érdekeit fogja
szolgálni és kielégíteni és amely lehetetlenné
teszi, hogy a kar presztízseinek oltalma alatt
rélányan — jó üzleteket kössenek.

Tisztázzuk a helyzetet.

Budapest, április 6.

Uszky Bálint, az Országos Jegyzőegyesület elnöke, a Községi Közlöny f. évi március 14-iki számában fenti címen közölt cikkre mindenre alkalmas lehet, csak arra nem, mit címe után várunk kellett.

A helyzet tisztázásának az nem mondható, hogy mivel a jegyzőegyesületen kívül állók a közvélemény elbírálása alá bocsátották az „Erzsébet-árvaház sorsjáték ügyét, számadatokkal dokumentálva, azt egyszerűen rágalomnak nyilvánítja, anélkül, hogy azzal szemben annak valótlanságát bizonyítaná, vagy a tényállást felderítve, az azt rendező egyesületi tisztikar jóhiszeműségét ez ügyben igazolná.

Való igaz, hogy a kérdésem ügyben egyedüli illetékes bíró az egyesület választmányja és közgyűlése a megvádolt tisztikarral szemben, de itt már nemcsak a vezetőségről van szó, mert a napi sajtóban ezen odiosus ügy különféle kommentárokkal kísérve a nagyközönség bírálata elé jutott, melynek egyoldalú tájékoztatása nemcsak az egyesületi tisztikar, de jegyzőegyesület minden tagjának ártalmára van, mert ha igaz volna, mivel a vezetőség vádoltatik, gyáva poltron lenne az egyesület minden tagja, ha tisztikarában olyan egyént megírná, kire a vád rosszhiszemű részessége vagy büns könnyelműsége beigazoltatnék, de már azzal is mulasztást követ el a vezetőség, hogy a közvéleményt a gyanúsítással szemben oly soká tájékoztatlanul hagyja.

Ez ideig egyetlen jegyző sem tette magáévá a közzétett vádat, szeretnők is hinni, hogy azok a rideg valóságnak távolról sem felelnek meg, ha a sorsjáték pénzügyi eredménye a csalhatatlan számokkal kifejezett összeggel zárult is, azt legfeljebb a rendezőség járatlansága, jóhiszemű tévedése, de nem szándékos, sőt büns könnyelműsége, vagy mások kizsákmányolására szövetkező önző összejátszás, vagy bűnpártolás idézte elő, annyival inkább, mert a jegyzők aránytalan kis százaléka, sőt merem hinni, egy sem vette igénybe a sorsjáték eladásával nyert megbízásnál részére felajánlott azon anyagi nyereséget, hogy jutalékkul az eladott sorsjátékok árának 20 százalékát önmagának megtarthassa, hanem tekintettel a saját érdekét szolgáló célzó jótékony célra, a befolyt összeget egészben rendelkezési helyére juttatta.

A felhozott vád tehát csak az egyesületi tisztikar járatlansága, könnyelműsége, jóhiszemű tévedése vagy mulasztásán alapulhat, melyet a sorsjáték rendezőivel kötött, magánjogilag meg nem változtatható szerződéses viszony idézhetett elő, de ez esetben erkölcsi kötelessége volna az egyesület tisztikarának, hogy ezen odiosus ügy megvilágításaként a sorsjáték rendezőivel kötött szerződést és annak eredményéről szóló számadást tegye közre s maga annak elbírálásáról ítélkező választmány és közgyűlés vezetőségében részt ne vegyen, mert másként senki le nem moshatja róla a gyanut, hogy az esetleges, bár jogosult s elfogulatlan felmentő ítélet nem a sorsjáték-panamával vádolt tisztikarnak, mint egyuttal választmányi tagoknak is saját érdekeltisége, annak a közgyűlés előtti egyoldalú referálása folytán a közgyűlésen résztvevő tagok tájékozatlansága, vagy védelmet szolgáló módon való előterjesztése alapján lett meghozva. Vagy hogyan fogadná a judikatúra, ha a sikasztással vádolt kir. törvényszéki elnök ügyében, a saját vezetése alatt álló testület saját elnöklete alatt mondana ítéletet?

Mig az okiratok közlése alapján információ nyer az ügy állásáról az egyesület minden tagja s ha ártatlan a vezetőség, nyílt homikkal várhatja az elmaradhatatlan felmentést s ha hibázott s tévedett, vagy felületes volt, férfiasan ismerje be.

Az elnök, dicséretére legyen mondva, szükség esetén kongresszistának vallja magát, de nevezzen meg egyetlen jegyzőt, ki nem szükségből kongresszista.

Honnan vette elnök a dátum szerint meghatározott értesülését, hogy a százask bizottság f. évi április 2-ára, a választmány összehívásának tuda-

tában kongresszust tűzött ki, holott az összehívásról maga a százask bizottság mitsem tud s a kongresszus eszméjének helyeslését akarja dokumentálni azzal, hogy fennen kijelenti, miszerint az összehívás ellen mit sem tett, talán olyan hatalom az elnök, hogy módja lett volna azt megakadályozni? Azt mondja s bizonyítsa inkább, hogy az összehívás érdekében tett-e valamit addig, míg az ez iránti mozgalom oly nagy hullámokat nem vert, hogy az elől már kitérni nem volt mód?

Hogy az elnök az Egyetértést nem olvassa, az az ő privát dolga, de hogy kicsinyítő hangon zártkörű társaságnak nevezze annak olvasó közönségét, önteltségre, elbizakodottságra vall, különösen az, hogy lebecsüli ezen lap közgazgatási rovatát. Igaz, hogy ezen lap nem föltétlenül uszályhordozója a mindenkor hatalomnak, de ez még nem ok a lekritizálására.

Mi szükség volt az elnök és az Egyetértés közgazgatási rovatának vezetője közt levő személyes ellenszenv szellőztetésére, ehhez az egyetletnek s a közérdeknek semmi köze, arra az egyesület tagjai nem kíváncsiak.

Azon megjegyzésre, hogy az Erzsébet-sorsjáték ügyében elhangzott vádnak egy pár kartárs ült fel, azt felelem, hogy egy sem ült fel, de valamennyi, kiből a becsületérzés egy szikrája szunnyad, megbotránkozott, hogy az egyesület vezetőségét ilyen vád érheti, mely világgá bocsátatott, várva-vártuk az igazolást, de sajnos, az még ma is késik, így szemlesütve vagyunk kénytelenek bujni azok elől, kiknek filléreit a jótékony ügy ürgye alatt, állítólag karzsi önzésnek kizsároltuk.

A jegyző, az egyszerű falusi tudatlan nép vezetője, csak úgy töltheti be valóban hivatását, ha föltétlenül bizalmat élvez, annak vezetőségének arról inkább van szüksége tekintélyre, amely mindvég gyanu árnyékától intaktnak kell lenni.

Tessék a vádnak teret adni, hogy ha ok van rá, azt beigazolhassa vagy annak valótlansága fényesebben dokumentáltassék.

Mátraverebély, 1912 április 6.

Berzsenyi Béla
mátraverebélyi körjegyző.

*

E cikk megírása óta megtartatott a választmányi ülés ugyan és ott hosszas vitát provokált a tárgysorsjáték ügye, azonban meg kell állapítanunk, hogy e választmányi ülésen sem olyastatott fel a rendezővel kötött szerződés.

Föl a jegyzői kongresszusra!

Budapest, április 6.

Uszky Bálint a magyarországi községi és körjegyzők országos együletének puhány elnöke feltűzően mellé az általa olyan nagyon kiérdemelt keresztet, elvakultságában, — mindé a meleget árasztó nap felé lévén fordulva, — nem érezi, hogy az a kereszt csak neki ad életet meleget, csupán az ő keblét dagasztja a kiérdemelt édes öntudatával, holott voltaképpen az ő keresztje nem más, mint Magyarország jegyzői karának tövissel koronázott terhes keresztje, melyet ő azzal érdemelt ki, hogy vezető helyéről mint a múltban, úgy a jövőben is áltassa tovább édes, de üres biztató szavakkal rabigában szinylődő volt kartársait.

De örömmel látom, hogy a sötét fellegek feltornyalása után ütött végre a halálos óra az országos jegyzői egyület önérdéket szolgáló vezetőinek feje felett. A jegyzői sorsjáték hallatlan ügye és a legutolsó választmányi ülésen kierőszakolni akart bizalmi nyilatkozat csufos kudarcza után lehetetlennek tartom, hogy ne érezze meg az elnökség azt, hogy a jegyzői kar bizalmi letéteményese tovább nem lehet. Lehetetlennek tartom, hogy megmaradjon helyén, ha csak egy szemernyi önérdet van benne. És lehetetlennek tartom, hogy ezen elnökség vezesse az összehívandó jegyzői kongresszust, mikor azt nem saját kezdeményezéséből és elhatározásából hívta össze, hanem amelynek összehívására az elnökség mintegy reá szorítottatott.

Mert kérdem én, vezethet-e kellő lelkesedéssel és kitartással egy elnökség diadalra olyan ügyet,

mely neki mindég ellenszenves volt? Eredményes lehet-e azon kongresszus, melynek határozatai ilyen kezekben csak elposványosodásnak lehetnek kitéve?

Szívvel üdvözlöm a jegyzői kongresszus megtartását előkészítő százask bizottságot és annak bátor vezető elnökét, akik megérvén az idők teljességét, kiléptek a rezerváltásgból és fölemelik tiltakozó szavukat ezen elnyomott kar érdekében. Nem nyugalmazott városi főjegyző és keresztes-vitéz kell nekünk vezetőnek, hanem olyan ember, aki maga is testünkbeli való test és vérünkbeli való vér. Aki nemcsak az alföldi megyék jegyzőinek viszonyait látja és ismeri, hanem kell, hogy ismerje a végvidéki körjegyzői kar koldus nyomoruságát is. És aki akar is, tud is, képes is lelket önteni ezen lelkes vezetőség hiányában szenvedő és saját nyomoruságától elfáult, közömbös jegyzői karba.

Állami és törvényhatósági tisztviselők, lelkészek, tanárok, tanítók, mind-mind tömörülnek már évek előtt közös érdekeik védelmére és mindnyájan mutathatnak fel eredményt. Csupán a jegyzői kar volt az, amely halálos dermedt álmából alig-alig ébred. Előbb még kaptunk legalább valami miniszteri ígéreteket, melyben bizva várhattunk és reménykedtünk. Legutóbb még csak ígéretet sem kaptunk az illetékes fórumon, de azért éljent kiáltott reá a keresztes vitéz és gárdája.

Föl tehát a kongresszusra! Legyünk ottan mindnyájan. Legyen az méltóságos és imponáló, hogy érezzék meg immár illetékes helyen, hogy a jegyzői kar türelmének végére ért és már ígéretekkel sem elégedhetik meg, de a haragvó oroszlan méltóságával és erejével akarja és fogja tudni rablánczait lerázni, ha összetart vezéreivel.

Hogy eddig türt és hallgatott, az az országos jegyzői egyület büne. És hogy ez a jövőben így ne lehessen, hogy az országos jegyzői egyület működése a jövőben bensőbbé tétessék, s hogy a tagok között kialakulhasson a közös sorsban való testvéri összetartozandóság érzete, szükséges, hogy annak egész szervezete átalakíttassék és pedig átalakíttassék a százask bizottság olyatén javaslata szerint, hogy szűnjön meg az elavult képviseleti rendszer.

Az országos jegyzői együletnek minden jegyző és segédjegyző tagja lehessen, aki akar és bírjon ottan felszólalási és szavazati joggal, mert csakis így lehet az életképes és akaratérs.

Ismételtem tehát, hogy föl a jegyzői kongresszusra, mert azt látom hivatottnak, hogy életet és életkedvet adjon elcsigázott tagjainkba.

I. K.

nagygyűpányi körjegyző.

Jegyzői gyűlések.

A váci járási jegyzői egyesület által Vácott tartott rendkívüli közgyűlés lefolyása a következő volt: Snapp Lajos szedi jegyző egyleti elnök előterjesztése és Hajnal Jenő alagi jegyző határozati javaslata alapján egyhangulag elhatározták, hogy a váci járási jegyzői egyület az országos jegyzői kongresszusnak sürgős összehívását szükségesnek tartja és ennek érdekében Gömör és Kishont vármegyei jegyzői egyület által megindított, számos vármegyei és járási jegyzői egyesület által támogatott mozgalmat helyesli, teljes erejéből támogatja és kijelenti, hogy a kongresszuson a járás egész jegyzői karával részt vesz.

Ehez képest megkeresi az Országos Jegyzői Egyület elnökét, hogy a kongresszus mielőbbi megtartása érdekében sürgősen hívjon össze közgyűlést.

Elhatározatott továbbá, hogy a váci járási jegyzői egyület, egy a vármegyei jegyzői egyesület közgyűlése, mint a kongresszus tárgysorozatába a következő pontozatok felvételét kívánja:

1. Az Országos Központi Jegyzői Egyület szervezetében a képviseleti rendszer eltörlése és az összes községi tisztviselőknél (jegyzők, al- és segédjegyzők, továbbá a tisztviselői karhoz számítható rendszeres állás betöltő többi alkalmazottaknak is) egy táborban való tömörítése.

2. A községi törvény revíziója és ebben különösen közigazgatási, fegyelmi és hatásköri ügyeink rendezése.

3. Az összes községi tisztviselők fizetésének rendezése és pedig a folyó évben novelláris uton drágasági pótlékkal; 1913. évtől pedig törvény útján.

4. A nyugdíjügy országos rendezése.

5. A segédjegyzői állásoknak az államkinestár terhére való szervezése.

6. A féláru vasuti menetjegy kedvezményének segédjegyzők, továbbá az összes rendszeresített állásban levő községi tisztviselők részére — hasonlóan a rendezett tanácsú városi tisztviselőkhöz — való megadása; és ezen kedvezménynek úgy a tisztviselők, mint a jegyzői családtagjai részére való kiterjesztése.

Ha és amennyiben az Országos Központ a kongresszus összehívását nem kívánja, csatlakozunk a 100-as bizottsághoz.

Hévesvármegye gyöngyösi járásának jegyzői egyesülete is a közeli napokban tartotta közgyűlést, amelyen egyhangulag elhatározták, hogy követelik a kongresszus megtartását, azon testületileg vesznek részt, kívánják a Községi és Körszolgák Országos Egyesületében a képviselői rendszert eltörlését. Végül az Országos Jegyzői Egyesület elnöksége iránt *bizalmatlanságukat* fejezték ki a tárgysorsjáték ügyéből kifolyólag.

Nyitra vármegye vágsellyei járásának jegyzői és segédjegyzői is mostanában ülészetek. A gyűlés egyhangulag elhatározta, hogy:

1. A megtartandó jegyzői kongresszuson teljes számban vesz részt.

2. Követeli, hogy a jegyzői árvaház javára rendezett tárgysorsjáték számadása összes mellékletével együtt az országos jegyzői kongresszus elé terjesztessék.

3. Követeli a jegyzők, segédjegyzők és községi alkalmazottak fizetésének rendezését.

4. Követeli a segédjegyzők és községi alkalmazottak részére is a vasuti féláru menetjegyek megadásának kedvezményét.

5. Az „*Egyetértés*“ politikai napilapnak támogatásáért osztatlan háláját és elismerését fejezi ki.

A jegyzői árvaház sorsjátékának botránya.

Budapest, április 6.

Nem akartam ezzel a kérdéssel egyelőre foglalkozni, mert e botrányos ügy, amely legfényesebb bizonyítéka annak az igazságnak, amelyet annyiszor megírtam, hogy az országos jegyzői egyesület elnöksége az egyesület energiáit a saját egyéni előnyei javára köti le: vizsgálat alatt áll, ahová az országos jegyzői egyesület választmánya utalta.

Nem akartam foglalkozni, mert abban a tudósításban, amely e lapban az országos jegyzői egyesület választmányi ülésének lefolyásáról megjelent, leszögeztém azt a tényt, hogy az országos jegyzői egyesület elnöksége nem tudta a választmányi ülésen megzafolni azokat a számadatokat, amelyek a közvélemény ítélete alá bocsátottunk s így velük szemben elfoglalt álláspontomat — dacára a kijelentésbe helyezett sajtópernek — meg nem változtattam.

A választmányi ülésen azonban, amikor üres kifogásokkal, értéktelen bizonyítékokkal akarták dokumentálni, hogy a szerződés, amelyet Német Györggyel a sorsjáték rendezésére kötöttek, előnyös volt, hivatalos ajakról hallottam, hogy a szerződést véleményezés végett bemutatatták a m. kir. lottóigazgatóságnál.

Hát kénytelen vagyok kijelenteni, hogy ez az állítás *valótlan*, mert a szóban levő szerződés — a lottóigazgatóság vezetőjének dr. Lakachich Béla min. tanácsosnak kijelentése szerint — sem rövid uton, sem aktaszerűleg nálunk bemutatva nem volt s ha lett volna, annak perfectuálását meggátolták volna.

Azt a kérdést intézem ennél fogva *Uszky Balint*hoz, az országos jegyzői egyesület elnökéhez és *Jászberényi Miklóshoz*, ugyanazon egyesület főjegyzőjéhez: *jelentésük ki, volt-e a szerződés bemutatva, vagy nem a m. kir. lottóigazgatóságnál.*

E kérdésre a választ sem elhallgani, sem kikerülni, holmi sajtóperre való utalással nem engedem, hanem világos és egyenes feleletet várok, mert ha nem kapok, a m. kir. pénzügyminiszterium utján hivatalos uton fogom annak megállapítását kérni, hogy a szerződés a m. kir. lottóigazgatóság előtt *soha be nem mutatott.*

Ha ok akár bünnös könnyelműséget, akár visszaélést követtek el, viseljék férfiasan a következményeket, de ne igyekezzenek a maguk megmentése végett egy tiszteletré méltó állami intézetről azt a feltételt a közvélemény szemében jogosulttá tenni, hogy szakvéleményével hozzájárul ahhoz, hogy az árvák részére a könyörületadta fillérek kufárkezeken elpocsékolóttassanak.

Himfy Géza.

Községi közigazgatás.

A **Zemplénnvármegyei Jegyzői Egylet** a kongresszus mellett. Felhívás Zemplénnvármegye községi és körjegyzőikhez és segédjegyzőikhez. Kedves barátaim! A folyó év február hónap 26-án tartott egyleti közgyűlésünk határozatával utasítást nyertem arra, hogy — más vármegyék jegyzői egyleteihez hasonlóan, — írjak fel az országos központi egylet elnökségéhez abban az irányban, hogy a jegyzői kar általános érdekeit érintő, többé el nem odázható fontos kérdések megvitatása végett egy országos jegyzői kongresszust hívjon össze s annak határidejét rövidesen tüzze ki. Amidőn tudatom veletek, hogy e határozatnak eleget tettem, felkérlek egyben mindnyájzatokat, hogy a megtartandó kongresszuson kivétel nélkül mindannyian ott legyetek s arról, hogy a kongresszuson valóban is meg fogtok jelenni, saját tájékozásom szempontjából, a f. év április hó 5-ig engem egy levelezőúton értesíteni sziveskedjétek. Ezer a mi bajunk, ezer a mi sérelmünk, melyek sürgős szanalást igényelnek, melyeknek orvoslását azonban országos egyletünk vezetői eddigéig nemcsak nem eszközölték, de figyelmre se méltatták. Nem szabad tovább tűrnünk az országos központi egyesületnek érdekeink képviselőiben tanusított eddigi lanyha viselkedését, magunknak, a jegyzői kar egyetemének, kell sorompóba lépünk, jogos érdeink kielégítéséért, felelősségre kell vonnunk a központi vezetőséget érdekeink példátlan elhanyagolása miatt. Kétszeres kötelességünk tenni ezt ma, a jegyzői árvaház javára rendezett sorsjáték körüli botrány után. Ha valók Himfy Géza hírlapírónak, a „Közigazgatási Közlöny“ felelős szerkesztőjének röpiratban és a napilapok hasábjain is szelvéstetett s az országos jegyzői egylet vezetősége ellen emelt súlyos vádjai, melyek vádak az oly sok áldozatra kész és áldozatot hozott jegyzői kart úgy anyagilag, mint főleg erkölcsileg is érintik, az esetben a központi vezetőség egy percig sem maradhat azon a diszes helyen, melyre őt a jegyzői kar bizalma emelte. Legszentebb érdekeink, karunk tisztessége parancsolólag követelik, hogy a központi vezetőséget rákényszerítsük arra, hogy az ellene nyilvánosan emelt vádak alól a jegyzői kar színe előtt tisztázza magát s szolgáltatson ezzel elégtételt karunk erősen megítélt reputációjáért. Kedves Kartársak! Hovatovább elviselhetetlenek azok a terhek, melyeket a folyton növekvő közigazgatási igények vállainkra raknak; ezzel szemben — a napról-napra türehtelenébbé váló drágaság és életviszonyok dacára — jövedelmeink nemhogy gyarapítottatnának, de folyton csorbítottatnak. E helyzetben, e bajokon csak az országos kongresszus segíthet. Jertek tehát fel mindannyian! Tárjuk fel ott nyitlan és bátran panaszainkat, fedjük fel nyomorúságunkat! Hadd lássa a kormány, a parlament, az ország, hogy az annyira felpanaszolt, az annyira irigyelt községi jegyzői állás a változott viszonyoknál fogva, de főleg az által, hogy e pályán előhaladás nincs, sőt az egyenesen ki is van zárva, egy végtelenül terhes és nyomorúságos állás s hogy a múlt, intelligens s ma már szintén magasabb — az állami tisztviselők több mint háromnegyedénél magasabb — kvalifikációhoz kötött segédjegyzői állást betöltő okleveles segédjegyzők sorsa, a családi sornál is rosszabb és alacsonyabb. Szívvelyes üdvözléssel vagyok Tarcsal, 1912. március hó 21. *Mankovics János*, egyleti elnök.

Megüresedett községi és körjegyzői állások.
Kudzsir, jegyzői á., 1600 K fiz., irodaátalány 100 K, szab. lakás, tizenkét öl tűzifa. Ápr. 14-ig. Főszolgab. *Szászváros*.

Nagylak. Adóügyi jegyzői á. 2735 K fiz., 350 K failletmény, 600 K lakpénz, 240 K járlatjutalék. Ápr. 20-ig. (Választás ápr. 24.) Főszolgab. *Nagylak*.

Jedd. Körjegyzői á., 1600 K fiz., 500 K lakp., 360 K átalány. Ápr. 10-ig. Főszolgab. *Marosvásárhely*.

Boldogváros. Községi jegyzői á. 1600 K fiz., 100 K irodaátalány, 100 K napidíjátalány, 60 K kézbesítési átalány, 40 K postakezelési díj, szab. lakás. Ápr. 15-ig. Főszolgab. *Nagysink*.

Berivoj. Segédjegyzői á., 1000 K fiz., 70 K lakpénz. Ápr. 15-ig. Főszolgab. *Fogarás*.

Komlós. Segédjegyzői á., 1000 K fiz. Ápr. 15-ig. (Választás ápr. 16.) Főszolgab. *Ilosva*.

Csátalya. Közs. jegyzői á., 1000 K fiz. Ápr. 15-ig. Főszolgab. *Raja*.

Tiszafüred. Községi segédj. á., 1000 K fiz., 200 K lakp. Ápr. 10-ig. Főszolgab. *Tiszafüred*.

Csenta. Községi irnoki á., 1000 K fiz., 120 K lakpénz. Főszolgab. *Antalfalva*.

Tapolca. Közs. végrehajtói á., 1200 K fiz., 200 K lakpénz. Ápr. 12-ig. Főszolgab. *Tapolca*.

Pálmonostora. Számtisztói á., 800 K fiz. Ápr. 12-ig. Főszolgab. *Kiskunfélegyháza*.

Alsósztyregály. Aljegyzői á., 1000 K fiz., 100 K lakp. Ápr. 20-ig. Főszolgab. *Balassagyarmat*.

Várpalánk. II. segédjegyzői á., 1000 K fiz., 200 K lakp. Ápr. 18-ig. Főszolgab. *Munkács*.

Bégaszentés. Körjegyzői á., 2255 K jövedelem, szab. lakás. Ápr. 20-ig. (Választás ápr. 23.) Főszolgab. *Marosberkes*.

Nagybánhegyes. Segédjegyzői á., 1400 K fiz. Ápr. 10-ig. Főszolgab. *Mezőkovácsháza*.

Alsóvenicze. Segédjegyzői á., 1000 K fiz., 120 K lakp. Ápr. 25-ig. Főszolgab. *Sárkány*.

Úrményháza. Községi segédjegyzői á. 1000 K fiz., 120 K lakpénz, mellékjövedelem. Ápr. 30-ig. Főszolgab. *Bánlak*.

Megüresedett községi és körorvosi állások.
Csehi. Körorvosi á., (6 község), 1600 K fiz., négy 240 K-ás ötödéves korpótlék, 600 K lakpénz, 400 K fuvarátalány, helyi pótlék, látdíjak. Ápr. 18-ig. Főszolgab. *Vasvár*.

Rudabánya. Körorvosi á. (6 község), 1600 K fiz., 400 K lakpénz, 200 K ötödéves korpótlék, látdíjak. Ápr. 11-ig. (Választás ápr. 18.) Főszolgab. *Édelény*.

Muracsány. Körorvosi ál., 1600 K fiz., 200 K ötödéves korpótlék, 600 K lakpénz, 400 K uti átalány, látdíjak. Ápr. 23-ig. Főszolgab. *Perlat*.

Kricsó. Körorvosi á. (8 község), 1600 K fiz., négy 200 K-ás ötödéves korpótlék, 600 K utiátalány, 400 K lakpénz, látdíjak. Ápr. 30-ig. Főszolgab. *Székul*.

Gavosdia. Körorvosi á. (8 község), 1800 K fiz., négy 200 K-ás ötödéves korpótlék, 600 K utiátalány, 500 K lakpénz, látdíjak. Ápr. 30-ig. Főszolgab. *Székul*.

Szentotornya. Községi orvosi á., 1600 K fiz., 600 K helyi pótlék, 300 K halottkémlési díj, 300 K fuvarátalány, látdíjak, szabad lakás. Bpr. 20-ig. Főszolgab. *Oroszáza*.

A rovatvezető üzenetei.

Kérdés: Az időközben megválasztott jegyzők kérelmezhetik-e azonnal a féláru vasuti jegy megadását?

Válasz: Kérelmezhetik és pedig ugyanugy kell kérvényeiket felszerelni, amint az felszereltetett azon jegyzők által, akik már jegyzők voltak a kedvezmény megadásakor.

Kérdés: Mily számú és évi rendelet intézkedik: 1. az anyakönyvi kivonatoknak némely külföldi állammal való kölcsönös kicserélésének szabályozásáról? 2. a külföldre vonatkozó anyakönyvi kivonatoknak a belügyminiszterhez való felterjesztéséről?

Válasz: ad. 1. A m. kir. belügyminiszternek 1895. évi 107.508. számú általános rendelete, ad. 2. A m. kir. belügyminiszternek 1896. évi 62.200. számú általános rendelete.

Kérdés: A község a községben megtelepedőtől szedhet-e települési díjat?

Válasz: Nem szedhet, mert a község az 1886. XXII. t.-cz. 14. szakasza értelmében csak a község kötelekébe való felvételért szedhet díjat, a települési engedély megadásáért azonban semminemű díj vagy illeték kiszabására feljogosítva nincsen, mert a települési engedély által az illető még a község kötelekébe fel nem vétetett, vagyis illetőséget nem nyert.

Kérdés: Ha valamely adófizető a községi végrehajtó kezeihez teljesített fizetést a végrehajtási eljárás alkalmával s az nem szállította be a befizetett összeget a községi pénztárba, tartozik-e még egyszer megfizetni a követelést?

Válasz: Tartozik megfizetni még egyszer, mert az 1883. XLIV. t.-cz. 42. szakaszának 2. a) pontja értelmében a közadók községekben a bíró, illetőleg pénztárnok kezeihez fizetendők.

Kérdés: Egy jegyzőválasztás alkalmával az egyik jelölt, hogy magának pártot szerezzen, írásbeli nyilatkozattal kötelezte magát, hogy a jegyzői javadalomhoz tartozó földterületek két hold földet a községi bika részére kaszálólul jegyzősködése egész idejére átenged. A képviselőtestület ezt a jelöltet választotta meg jegyzőül, kérdés ezen az alapon felelőssége van-e kijelentés arra, hogy a választás megsemmisítették?

Válasz: Amennyiben beigazolást nyer, hogy a szóban forgó ígéret valóban megtételezett, a választást okvetlenül meg fogják semmisíteni. Mert a pályázó nyilatkozatának nem lehetett más célja, mint a szavazók szavazatainak megszerzése és ezen nyilatkozat az abban tett ígéretnél fogva a választást befolyásolni alkalmas volt s azt befolyásolta. Eltekintve attól, hogy az ígéret mily mértékben befolyásolta a választókat szabadakaratú elhatározásunkban, azért is meg fogják a választást semmisíteni, mert az ilyen ígéret a jegyző tekintélyét és függetlenségét a választókkal szemben csorbítja.

Kérdés: A bírelti szerződés lejártá után a bírelti szerződés bekezdésének töröltése céljából kiállított törlési engedély milyen bélyeggel látandó el?

Válasz: A volt m. kir. p. ü. köziz. bíróság 1894. évi 16.398. számú határozata értelmében 1 koronás bélyeggel látandó el.

JOGÉLET

A Nemzeti Színház szerződesei a színmű- irokkal.

Budapest, április 6.

A budapesti Nemzeti Színház igazgatóságának rendszeresített blankettája van a színmű-irokkkal kötendő szerződések tekintetében, amely szerződésekkel t. i. az író darabjának Budapesten való kizárólagos előadási jogát kívánja megszerezni.

Ennek a szerződési blankettának 2. pontja így szól: „Azon esetben, ha a Nemzeti Színház igazgatósága fentnevezett színművet három éven át nem adhatja és hozzá intézett kérdésre nyilatkoztatja, hogy a megkereséstől számított félév lefolyása alatt sem akarja előadni: fenttartom azon jogomat, hogy fentnevezett színművet Budapest főváros bármely más magyar színpadán is adathassam; de az ily körülmények közt bekövetkehető szabad rendelkezésem ezen szerződést többi pontja bontása fel nem bontja, amennyiben sem az igazgatóságnak későbbi előadási jogát, sem a szerződésben részemre biztosított szerzői jogomat nem csorbitja.”

Amint látjuk, a Nemzeti Színház igazgatósága eléggé óvatos és előrelátó a saját érdekeinek megvédésében. Nem kötelezi magát a megszerzett színműnek feltétlenül való előadására; hanem bontó feltétellel köti azt, hogy amennyiben három éven belül elő nem adja a darabot és ha e három év után a hozzá intézett kérdésre nem kötelezi magát a színműnek a kérdés tételétől számított félév alatt leendő előadására, akkor elveszti a Nemzeti Színház igazgatósága a kizárólagos előadási jogot Budapesten. De még ebben az esetben is hatályban tartja a szerződést oly értelemben, hogy ő is előadhatassa a darabot azért a tiszteletdíjért, amelyet a kizárólagos előadás esetére ígért és azok mellett a feltételek mellett, amelyeket még a szerződés tartalmaz.

Divatban levő színműíróra nézve a szerződésnek idézett 2. pontja nem lesz terhes. Az ő darabjával az igazgatóság három évig, mert a közönség és az igazgatóság egyaránt kívánja a darab színrehozatalát. De vele is megeshetik valamilyen kalamitás, t. i. a divatos íróval. Még inkább megtörténhetik más színműíróval, érdemes íróemberrel is. Amde a szerződési szabadság szent nevében nem lehet mást mondani, mint ezt: aki alávetette magát annak a szerződéses megállapodásnak, hogy a színház igazgatósága három évig tetszése szerint előveheti a darabot, avagy mellőzheti annak előadását, az tartozik az általa elfogadott szerződést tiszteletben tartani. Ha megadta az igazgatóságnak a jogot, hogy az őt három évig pórázon tartsa, ugy ezt az eljárást köteles elvégezni, mert a saját akaratából történt így.

Amde mint minden szerződésnek, ugy ennek a szerződésnek megállapodásait is jóhiszeműen és az élet rendes felfogásának megfelelően kell és szabad csak alkalmazni. A szerződő felek kinyilvánított akarata ugyan az irányadó a szerződések tartalmának megállapításánál, de ennek a kinyilvánított akaratainak a becsület, egyenes, jóhiszemű értelme szerint kell az egyező akaratnyilvánítással létesített megállapodásokat alkalmazni.

S most jutottunk el ahhoz a ponthoz, amely körül czikkünk aktuálisá válik. Ugyanis felforrult már többször az az eset, hogy a Nemzeti Színház igazgatósága az előadásra elfogadott darab szerepeit kiosztotta, a darabot próbákat is tartott és amikor a szerző minderről értesülve, az igazgatót felkereste, ez kijelentette a szerzőnek, hogy a darab ki van osztva a szereplők közt, a próbák ki vannak vagy ki lesznek írva és a darab legközelebb a körülményekhez képest előadásra kerül. A szerző vígan távozik a színházból; a sajtó utján a nagy közönség értesül az új darabról és arról, hogy a legközelebb színre kerül, hogy a próbák folynak, hogy kik mily szerepben fognak fellépni stb. S most közbejön a vak sors nem várt csapása; a darabot nem próbálják tovább s utóbb

egyszerűen leveszik az előadandó darabok napirendjéről. Történik ez néha igazgatóváltozás okából, néha más okból.

A kérdés már most az, vajjon ilyen esetben is a szerződés 2. pontja az irányadó? Vajjon ilyenkor is azt mondhatja az igazgatóság, hogy három éven belül jogom van elő nem adni a darabot, tehát a három éven belül jogom van a kitűzött darabot levenni a napirendről, mert ez a levétel nem más, mint a jogommal való élés?

Azt hisszük, hogy az alábbiakban meggyőzően ki fogjuk mutatni, hogy annak a jognak gyakorlása, mely szerint három évig nem tartozik előadni a darabot, mégis az igazgatóságot illeti a kizárólagos előadás joga, megszűnik abban a percben, amikor a darabot a három éven belül előadásra kijelöli, a szerepeket kiosztja és erről a szerzőt értesíti.

A szerződésnek idézett 2. pontja csak azt biztosítja a Nemzeti Színház igazgatóságának, hogy három évig őt illeti a színdarab kizárólagos előadási joga Budapesten s pedig anélkül, hogy kötelezne volna a darabot ebben a három évben elő is adni. Az a szerző, aki ezt a szerződési pontozatot elfogadta, abban a tudatban volt és lehetett, hogy a három évi várakozás ellenében biztosítva van részére az az eshetőség, hogy darabját mégis előadják. Ha meg nem adják elő, három év után másutt próbálhat szerepszt anélkül, hogy a csúfos visszautasítás szegénybéliségével volna kénytelen színművét más színházaknak felajánlani. Hiszen egyszerűen nem került rá a sor bármilyen okból is; de nyílt, határozott visszautasítás nem történt.

Ellenben ha az igazgatóság az előadásra megszerzett színdarabot a pihenés homályából előveszi, a darab szerepeit a színészek közt kiosztja és a darab próbát kiírja, akkor már egyrészt igénybe vette azt a jogát, amelyet a szerző nem ingyen, hanem ellenérték fejében biztosított az igazgatóságnak a szerződésben, hogy t. i. a darabot előadhatja, de ekkor már a szerzőre nézve is megnyílt az a jog, hogy az előadási jog ellenértékét, habár csak az előadások napján követelhesse. A színház igazgatósága azzal a cselekedetével, hogy a darabot a szereplőknek kiosztotta és próbára kiírta, kilépett abból a jogosult passzív szerepből, hogy három évig sem tartozik a darabot előadni, mégis ővé a kizárólagos előadási jogosultság. Megszűnt tehát az igazgatóságra nézve az a jog, hogy minden ellenszolgáltatás nélkül a darab kizárólagos előadási jogát továbbra is a három év lejártáig a maga részére megtarthassa anélkül, hogy azért a szerzőnek ellenértékét tartozik fizetni.

A három év leteltével a szerző felhívhatja az igazgatóságot, hogy akarja-e a következő félévben előadni a darabot. Nemleges válasz esetén a színház elveszti kizárólagos jogát. De amikor a színház már a három éven belül kiűzi a darabot nem ugyan előadásra, de előadás végett betanulásra, akkor már megszűnt a színház joga, hogy a darabot minden kártérítés nélkül elő ne adassa.

A szerző nem próbálgatásra engedi át darabját; a szerződési blanketta ezert a színház örök adás-vevési szerződést köt azzal a bontó feltétellel, hogy ha három éven belül nem adja elő a megvett darabot, akkor ezért nem tartozik kártérítést adni s a mű a szerző szabad rendelkezésére áll, de a színház a többi színházzal együtt szintén előadhatja a művet.

A végleges szerződés teljesítését kezdi meg a színház, amikor a darabot kiosztja és próbára kiírja; már most a megkezdett teljesítés után a színház igazgatósága kártérítés nélkül nem léphet vissza.

Általános jogszabály: a megkezdett teljesítés után még bánatpénz ellenében sem lehet az üzletből visszalépni s ha a további teljesítés elmarad, vétkekesség esetében a teljesítést abbahagyó kártérítést tartozik fizetni.

A Nemzeti Színház sem léphet már többé vissza, ha a darabot próbára kiűzte. A vétkekessége pedig abban van, hogy abbahagyta az elő-

adásra való előkészítést. Még azzal sem védekezhetik, hogy a darab rossz, mert azt akkor kellett volna tudnia, mikor az örök adás-vevési szerződést kötötte.

A szülők kártérítési felelőssége gyermekükért.

Budapest, április 6.

A czimben foglalt tétel kifejezésének kitűnő példaként vevjük azt az esetet, amikor a kis gyermek pajtásaival labdát játszva, beüti a szomszéd ablakát. Tartozik-e ilyen esetben az apa a fia által eltört ablak árát megfizetni? S ha az apának nincs vagyona, de van az anyának, tartozik-e az a fia által okozott kárt megtéríteni? S végül, ha a kiskorú fiúnak van saját vagyona, követelheti-e a szomszéd, hogy ebből a vagyonból térítsék meg az ő kárát?

A mai jogrendszerben a főelv még mindig az, bár sok kivétellel tarkítva, hogy a szándékosan vagy vétkes gondatlanságból okozott kárt kell a kártokozónak megtéríteni s hogy minden más módon keletkezett kárt annak kell viselni; ekinél személyét vagy vagyonát érte a kár. A véletlen kárért a kártokozó nem felelős. Véletlennnek kell tekinteni a kárt, ha azt az előidéző nem szándékosan vagy vétkes gondatlansággal okozta.

Természetesen ezt a főszabályt sok tekintetben lerontja a számos kivétel, amely mind azon a felfogáson sarkall, hogy aki valamely dolognak vagy vállalatnak előnyeit élvezve, az viselje az azzal járó hátrányokat is. Innen van, hogy a vasut felelős az üzennél beállott bal esetekért, ha csak azokat a sérülteket maguk nem idézték elő, vagy ha azok olyanok, amelyeket a vasut semmiféle előrelátás mellett sem tudott volna elhárítani.

Már most tárgyunkra áttérve, az a kérdés, vajjon a szülők felelősek-e általában kiskorú gyermekeik által okozott károkért, avagy csak akkor, ha a kiskorú gyermekek kártokozó cselekményre vagy mulasztásra és a szülők szándékosan, illetőleg vétkes gondatlansága között az okozati összefüggés fennáll?

A szülőknek feltétlen felelősségét jogunk nem ismeri. Nem is volna indokolt az ilyen jogszabály. A szülőnek nemcsak az a hivatása, hogy kiskorú gyermekeire felügyeljen s e felügyelettel kapcsolatosan mindig vele legyen, hanem tartozik a család fenntartásáról is, sokszor nehéz munkával gondoskodni. S igen gyakran nincsenek a szülők abban a helyzetben, hogy helyettük felügyelő cselédet, bonnet, nevelőt vagy más eféle személyt állítsanak. Azután meg azt is figyelmenbe kell venni, hogy a gyermek, ha kiskorú is, fejlettebb korában, 14—23 éves korában maga is meg tudja bírni cselekményének vagy mulasztásának következményeit. Az ilyen kiskorú gyermeket a szülők már igazán nem akadályozhatják meg abban, hogy távollétiükben olyasvalamit el ne kövessen, ami másoknak kárt okoz.

A szülők felelősségét mindezek nyomán nem lehet feltétlenné tenni. Marad tehát a másik főszabály, hogy a szülők csak akkor tartoznak kártérítéssel harmadik személyeknek okozott károkért, amelyeket gyermekeik idéztek elő, ha a szülőknek szándékos vagy vétkes gondatlan cselekményre vagy mulasztásra tette lehetővé, hogy a kiskorú gyermekük a kárt elkövettesse. Mivel pedig ez az okozati összefüggés a szülők magatartása és a kiskorú gyermek által okozott kár között csak akkor létesül, ha a szülők a megfelelő gondosság kifejtése mellett elháríthatták volna a kiskorúnak azt a cselekményét, amely a kárt előidézte, ennél fogva jogszabályul azt lehet felállítani, hogy a szülők felügyeletre szoruló gyermekeikre felügyelni tartoznak és a kötelezettség elmulasztásából harmadik személyekre háruló kárt megtéríteni kötelesek.

Mindannyiszor tehát, ha a kiskorú gyermek azért követett el kártokozó cselekményt, mert a szülők a gyermekekről való köteles felügyeletet elmulasztották, ebből a mulasztásból eredő kár a szülőket terheli.

Amde a mulasztással, t. i. a köteles felügyeletnek elmulasztásával kapcsolatos az a másik tényező, hogy a kiskorú gyermek szülői felügyeletre szoruljon s pedig éppen abban az

irányban szoruljon felügyeletre, amely irányban az elmulasztva, lehetővé tette a felügyelet nélküli gyermek kártokozását.

Ez a mulasztás s vele kapcsolatos felügyelet pedig az eset körülményei szerint igen különböző terjedelmű és irányu lehet. Így pl. hét éves gyermeket gyulékony anyagokkal telt szobában egyedül hagyni, ahol a kályhában tűz ég, már a köteles felügyelet elmulasztása. Míg ellenben negyedik gimnáziumi osztályt végző 14 éves fiatal emberkének a lakásban magára hagyása már nem tekinthető a felügyelet elmulasztásának. A töltött fegyvernek elül hagyása a felügyelet elmulasztása; ellenben ha a gyerek a nem töltött fegyverhez a házon kívül történyt szerez és ennek után valakit a fegyverrel megsebez, nem nevezhető a köteles felügyelet elmulasztásának. Viszont a kir. Kuria elmarasztalta mindkét szülőt a 12 éves leányuk által okozott kárért, amikor ez a szülőktől kapott Flobert-fegyverrel a ház körül szabadon lövöldözött és nevelőjét meglötte.

Amint ebből a kuriai ítéletből láthatjuk, a felügyelet nélküli hagyott gyermek által okozott kárért nem csupán az apa, hanem mind a két szülő felelős s az anya nem háritathatja el magáról a kártérítést azzal, hogy az apa tartozik elsősorban a felügyeletet gyakorolni.

A kiskoru gyermeknek lehet azonban magának is vagyona. Hiszen elég sokszor előfordul, hogy öreg nénikéktől vagy bácsiktól avagy nagyszülőktől a kiskoru gyermekek örökölnek. Ebből a vagyomból a károsult a kiskorúnak kártokozó cselekménye alapján abban az esetben követelhet kártérítést, ha a kiskoru felismerhetette cselekedetének vétkes voltát, vagyis azt felismerhette, hogy cselekedete esetlegesen kárt is okozhat. Ennek a felismerésnek hiánya kizárja a kiskorúnak felelősségét s csak a szülők felelősek a felügyelet elmulasztásából eredőleg. Így pl. ha hét éves gyermek Flobert-fegyverrel meglö valakit, ez a hét éves gyermek vagyonából nem követelhet kártérítést, mert ez a gyerek hét éves korában még nem érthette meg a fegyvernek veszélyes voltát. Am a kir. Kuria a már említett esetben a 12 éves leányt, aki művelt szülők gyermeke s aki éppen nevelésénél fogva értelmesebb is, elmarasztalta saját vagyona erejéig a kártérítésre, mert a szülők seges belátással bírhatott, hogy a ház körül lövöldözéssel szabadon könnvedén banni.

IRODALOM.

A munkásbiztosítási joggyakorlat.

Az öt év előtt meghozott munkásbiztosítási törvény (1907. XIX. t.-cz.) jogrendszerünket sok lényeges részében mélyrehatóan átalakította.

A joggyakorlat a törvény alkalmazásánál, de főleg más törvényeinkkel való összeegyeztetésénél nagy feladatot volt hivatva megoldani. Igen sok a nem teljesen összhangzó határozat. Ennek az az egyik oka, hogy a törvény amellett, hogy a régi hatásköröket nagyrészt meghagyta, még új bíróságokat is kreált a munkásbiztosítási választott bíróságokban és a m. kir. állami munkásbiztosítási hivatalban. Ennélfogva ez idő szerint az összes fokokon most a következő hatóságok bíráskodnak: 1. Iparhatóságok; 2. rendőrhatalóságok; 3. rendes bíróságok; 4. közigazgatási bíróság; 5. a munkásbiztosítási választott bíróságok, főlegbesz. esetében az állami munkásbiztosítási hivatal bírói tanácsai; 6. az állami munkásbiztosítási hivatalnak közigazgatási bíráskodási jellegű ügyekben határozó biztosítási tanácsai; 7. hatásköri bíróság.

Noha ezek a különféle hatóságok, illetőleg bíróságok más-más igények tárgyában határoznak, a biztosítási kötelezettséget mind mérlegelni kötelesek, mert az a munkásbiztosítási jogvitákban mindig döntő jelentőségű.

Főleg a biztosítási kötelezettségek tekintetében nagy érdekek követelik, hogy a joggyakorlat egyöntetű legyen.

De egyébként is és jelesül más jogi területeken következetlenségre és zűrzavarra vezet az egyes munkásbiztosítási kérdéseknek nem egyöntetű elintézése. Az egész baleseti kártalanítási

jogra kiható ereje van a munkásbiztosítási kötelezettség jogi kérdéseinek miként való eldöntése.

Ha az iparhatóságok és rendes bíróságok a biztosítási kötelezettséget az alkalmazottak oly körére főnforgónak minősítik amelyekre a munkásbiztosítási választott bíróságok és a m. kir. állami munkásbiztosítási hivatal ezt nem állapítja meg, az a lehetetlen állapot áll elő, hogy az érdekeltég viseli a terheket, de az alkalmazottak nem kapják az ellenszolgáltatást. Nyilvánvaló milyen kétségbeejtő elégedetlenség és elkeseredés járna ennek nyomába. Megfordított esetben financialiter tönkre megy a munkásbiztosítás.

Már pedig a törvénynek egyik legrugalmasabb s a legnagyobb gondal értelmesebb része éppen a biztosítási kötelezettséget megállapító taxatió.

A joggyakorlat egyöntetűsége ilyen viszonyok között és nevezetesen a fentebb felsorolt számos hatóság külön hatásköre mellett el sem érhető másképpen, mint a bírói gyakorlat összegyűjtése és közzététele útján. A különböző állásfoglalások, az azokat indokoló érvelések csak így válhatnak köztudattá, csak így hathat a meggyőző erejű érv az összes fórumokra, csak így biztosítható a jogegység s a jogbiztonság.

A munkásbiztosítási joggyakorlatnak ezt az összegyűjtését és közzétételét eddig nehezen nélkülözte a munkásbiztosítás. Még a legszakhivatottabbaknak, kiknek mindennapi kenyere a munkásbiztosítási jogügyek ellátása, sem volt lehetséges a sokféle hatóságok sokféle joggyakorlatát állandóan nyilvántartani.

A jogászok legnagyobb része csak elvétve jutott hozzá, hogy a munkásbiztosítással kapcsolatos nagyjelentőségű bírói vagy hatósági döntésekről tájékozást nyerjen.

Valóban közszükségletnek tett eleget a m. kir. kereskedelemügyi miniszter és a munkásbiztosítási hivatal egy most megjelent, nagyterjedelmű gyűjteményes munkával. Dr. Schulcz Ágost, a m. kir. állami munkásbiztosítási hivatal miniszteri osztálytanácsos-bírája, „A Munkásbiztosítási Joggyakorlat” czímen megjelent, 994 oldalas könyvben az 1907. évi XIX. t.-cz. szakaszaihoz csoportosítva, összegyűjtötte a munkásbiztosítási ügyekben eddig hozott összes elvi határozatokat. Erdeme a munkának ez a tárgyyszerű csoportosítás, valamint az, hogy az egyes határozatok közül csak a leglényegesebbeket közli, teljes terjedelmükben, a többiekben csak azokat a kijelentéseket, melyek a törvény rendelkezéseit értelmezik. Ezzel a rendszeres csoportosítással a gyűjtemény a kommentár feladatának is megfelel és lehetővé teszi azt, hogy a munkásbiztosítási jognak bármely kétes részére nézve a joggyakorlatról tájékozást nyerjünk.

A munka legnagyobb része a munkásbiztosítási törvény alkalmazására vonatkozó határozatokat és elvi kijelentéseket tartalmaz, de a munkásbiztosítási peres eljárást értelmező joggyakorlatot is felöleli. Amellett a német birodalmi Reichsversicherungsamt határozatait tartalmazó munkák mintájára igen tanulságos táblázatokat tartalmaz, melyek arra vetnek világot, monnyire értékelte a m. kir. állami munkásbiztosítási hivatal az üzemi baleset következtében előállott egyes sérüléseknek és csonkulásoknak a munkaképességre való befolyását.

A roppant gondal és szakértelemmel készült munka, mely legfőképpen a munkásbiztosítás ügyének, de egyéb jogszolgáltatásunknak is nagy szolgáltatást tesz, mert hiszen az összes bíróságok és hatóságok munkásbiztosítási joggyakorlatát kivonatosítja s számos oly köztörvényi pörökben kelt határozatot is tartalmaz, melyben a munkásbiztosítási törvény valamely vonatkozásban figyelembe került. Épp úgy a rendes bíróságaink, mint az iparhatóságok, a rendőrhatalóságok, a munkásbiztosítási választott bíróságok és a munkásbiztosítási autonóm szervek egyaránt szükségélik azt.

A nagyterjedelmű munka könnyen áttekinthető, a törvény szakaszai szerint történet csoportosítással a joganyag rendszeres. Az egyes határozatok és hatóságok kijelentése igen gondos és kimerítő betűrendes tárgymutató után igen könnyen található meg.

A könyv külső kiállítása a Franklin-Társulatot dicséri.

Melegen ajánljuk a munkát az egész érdekeltég és jogászközönség figyelmébe.

A könyv a m. kir. állami munkásbiztosítási hivatalban jelent meg s e hivatalnál (Budapest V., Akadémia-utca 1.) rendelhető meg. Ára 11 korona.

Van ilyen asszony is.

(Történet a régi időkbeli Szederkényi Anna könyve Budapest, 1912. Singer és Wolfner kiadása.)

Arannyal áttört, édesbús regék alakjaival telehimzett ódonszövési drága, ritka selyemként zizeg, hullámoz és ragyog előttem Szederkényi Annának ez a különösen érdekes írása. Az ódonszövési selymen a női lélek szivárványszínei pompáznak napsütésnél, majd a borulatba átmenőleg is. A szerelem a női élet napja, ezt keresik, ehez fordulnak arccal, mint harmatittas mezőn a napraforgó virág. Ó, ha a nap lehanyatlott, sugárát elnyelik a fekete sárkányfelhők, mennyit nélkülöznek, mennyit dideregnek és mily árván hajtják le fejüket ezek a napfényszomjas virágok, a Genováva asszonyok.

Szederkényi Anna ódonszövési drága selyem palástján nemcsak a női lélek szivárványszínei pompáznak, a női test mámorító illata is beletapadt és megejtően áradozik erről az arannyal áttört légycsaló selymes mese-szövegetről. És midőn sárgaselyem regés köntösben Genováva asszony hőszi kezébe veszi az aranyból való gyertyatartót és szól Simon lovagnak:

— Menjünk a kápolnába. Azt a tizenhét szobát akarom végig járni veled, amit azon az estén végigjártunk. Emlékezel még Simon? . . .

Már felgyújtotta érdeklődésünket. Már nem közömbös reánk a régi, régi lovagkori regény tizenhét szobája. Követjük a szerelmeseket és átéljük a szeretetre, a szerelemre született örök asszony, a hünbe esett nő lelkének vívódásait. A boldog szerelem szárnyain a sugárzó kék lélegy emelkedünk, hogy annál mélyebbre zuhanjunk, annál inkább véresre roncsolódjának tört szárnyaink, midőn a hosszú hadviselésből, az élet küzdeleiből hazaérkezik a törvényes, a hités férj, a legenda gróf Christó lovagja, kinek szívébe mindig mélyebben és mélyebben befuródó tüskéket ütöget a gyanúsítás. Hiában a csók, hiában az ölelés, hiában az első szerelem felújult heve. Simonnak — a részvét és alkalom szülte szeretőnek — még szemébe lehetett mondani:

— Mindig hiszi a szívem azt, amit abban a perczben mond az ajkam . . . Ilyen vagyok. Így formáltak és így küldtek el nagy földet bejárni, láthatatlan kezek. Szállok, mint a virágillat, aki utamba akad, azt kőrüllengem, mert a természetben van, mint a napsugár természete az, hogy melegessen . . . Christónak, a férjnek már nem elég a töredelem sem: — Édes uram . . . Ne kérdezd tőlem, hogy mi volt? Ne kutasd azt, ami mögöttünk van. Itt vagyok most előttem és körve-kérlek; azt hidd, azt fogadd el igazságnak, amit életelevení hallasz ajkaimról, ami a szememből szól hozzád. Higj nekem . . .

És Christó, bárán elemésztdődik a tüzvágytól, mégis az ítélet ostarát csattogtatja az ölelésre tárt gyöngéd karok felé.

— Menj! Menj el, Genováva!

És Genováva szegyenülten, mindenkitől megtagadva vág neki az életnek. A rémségék szigeten öröd fel. Talán nincsen is ilyen kísértés-sziget? Ó, de még szörnyűbbek, még kérlelhetlenebbek az elhagyott nő lélekgyötrelmei. A kételygöcsök, a kísértések, az önvád orvtámadásai izenként zaggatnak szét, lelkünk álmainak, testünk nyugodalmának ezek a lázkarokkal fojtogató gyilkosai. Ételünk elfogyott, kiszáradt a forrás, melyből üdültünk, még kunyhónk sinosen. A fergeteg szabadon gázolnak keresztül rajtad. A halál örvénye körül így folyik a hajza. Mi sors vár még rád szegény, szerencsétlen Genováva? . . . A nő sorsa mégis csak a férfi. Hála, hogy a rengetegből kerülöknek hajótöréstől kipurált, életviharoktól megedzett egészen erős emberek, akik nem firtatják, ki voltál és mi vagy?

— Hol a kunyhó? — ez az első kérdésök a megtépett nőhöz.

— A kunyhóm? Nekem nincsen kunyhóm, — szól Genovéva.

— Hol a háló?

— Nekem nincs hálóm?

— Hol a tüzhelyed?

— Nekem nincs tüzhelyem.

— De hát mit csináltál eddig?

— Sirtam, sirtam a szerencsétlenségemet.

— És mi hasznod belőle? Vajjon megváltozott valami körülöttem? Jobb lett, könnyebb lett az életem, mert sirtál? És ha vakká sirtád a két szemedet, meg nem történtté teheted-e a megtörténteket? Mit adhatnak vissza neked a könyvek?

... Még vissza-vissza tér a Christó gróf fényes lovag alakjának, pazar lovagi kastélyának emléke, át-átsuhanak a tengerentúlról Simon lovag reménytelen sohajtásai, de azután felépül az új kunyhó. Munkás életet kezdve, Genovéva új emberrel, a kunyhót, a házi tüzhelyt felépítő férfival biztosan, boldogan, gondtalanul veszi fel a napi küzdést, az életharcot. És a regének, a mesének illetéknéki befejezésén mi is megnyugodunk.

Genovéva asszonyában Szederkényi Anna nem egyetlen törékeny nőt, hanem sok meg nem értett, utszélre sodort nő sorsát, hányódásait és gyöttrődéseit jellemezte a hivatott írők mesteri művészetével és egy arányos alkotó tehetség hódolatára gerjesztő erejével. A 170 oldalas könyv több más elbeszéléseiből is bájos üdüléssel és melegséggel ragyognak felénk a kiváló írói művészet fényes tulajdonságai. Arannyal áttört drága selymek zizegnek, hullámanak, ragyognak így borulatra hajló nap-sütésnél, virágos magyar kiskert asztalán szétterítve, mint ezek a harmatos írók, a Szederkényi Anna gazdag írásai.

Móricz Pál.

* Gyagyovszky Emil verseskönyve. „Ünnepet várok!” ezimel adta ki Gyagyovszky Emil új költeményeit. És ebben a két szóban minden benne van, amit Gyagyovszky mondani akar. Beleszállt a mostani élet sivár egyformaságába, csöndesen húzódik meg a fal mellett, úgy halad előre. De a szeme nyitva van. Meglátja az emberek nyomorúságait, a gyarlóságokat is észreveszi. Nem kiabál, nem sir az egész világ előtt, csak magának sóhajta el, de ezek az őszinte elmélyedések jobban üzik, hajtják az embert az igazság felé, mint a leglarmásabb, leghangosabb frázisok. Gyagyovszky egész könyvében szinte látszik, hogy sokkal nagyobb eszmék foglalkoztatják. Magával alig mer törődni. De bármiről énekel, a sorok közül kiemelkedik a szíve. Maga se tudja tán, hogy hol árulja el magát, hol tár utat a belsejébe. Gyagyovszky Emilt már sokszor játszották ki a modern költők ellen. Pedig ő is modern, sőt talán modernebb, mint a legnagyobb részük. Mások, mint átmeneti embert szeretnék feltüntetni. Pedig csak egy szóval el lehetne mondani mindent róla: poeta. Nem törődik semmivel, nem keres új és új formákat, látszik az írásain, hogy neki mindazokat meg kellett írnia, el kellett mondania. Nem ér rá, hogy raffinált dolgokon járassa az eszét, írnia kell, mert a szíve, a vére hajtja... Gyagyovszky verses kötetét a Népszava adta ki, hogy könnyebben hozzá férhetővé tegye, ára mindössze 1.20 korona.

(p. ö.)

* A „Vasárnapi Ujság” április 7-iki husvéti száma a rendesnél nagyobb terjedelemben, az érdekes képek és cikkek gazdag változatosságával jelent meg. Képeinek és képsorozatainak tárgyait a legfeltűnőbb aktualitások adják: husvét a régi magyar művészetben (Divald Kornél cikkével), Gabányi Árpád bucsuzása (Iván János cikkével), Hány Gyula pompás képei Budapest eltűnő részleteiről, Litkei Aurél rajza, nevezetes opera-előadások és díszletek képei (Haraszti Emil cikkével), a MTK pályafelavatási ünnepe, vízi repülőgépek versenye stb. Szépirodalmi olvasmányok: Lévy József, Ady Endre, Babits Mihály versei, Szemere György regénye, Kafka Margit novellája, Bárony István cikke, Jansen Börge regénye stb. Egyéb közlemények: kép az Új Szinpad előadásáról, óvat-képek és cikkek a rendezési munkáiról: Irodalom és művészet, sakkjáték stb. — A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre 5 korona,

a „Világkrónika“-val együtt hat korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában, (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám). Ugyanígy megrendelhető a „Képes Néplap”, a legolcsóbb újság a magyar nép számára, félévre két korona 40 fillér.

* Számvetések. Egy új poeta, Székely Béla versei. Ahány költemény van benne, annyiféle, olyan különböző, hogy néha kérdezzük magunktól: egy ember írta-e ezeket a sorokat. Székely Béla félt a rendes kritikától: új ember, a régi nyomodokain halad. Ujat akart tehát adni, feltétlenül újat. És ezt a nagy akarást meg is érezzük minden költeményén. De néha mintha belefáradna a keresgetésbe, egyszerű lesz, közvetlen. Leveti az álarcát, amit ráerőszakolt magára, beszélni kezd a maga hangján. És nem tehetünk róla, nekünk ezek a dolgai tetszenek. Gondolat van bennük és érzés. Ha leküzdí majd magában a mindenképpen kideretiskedést, jobban beleméri a témába: jó poétát üdvözlünk majd benne. Az írásai most is érdekesek, érdemes foglalkozni velük. Dick Manó könyvkereskedőnél jelent meg. (p. ö.)

* A biles meg a bolond. Ezen a címen adta ki legújabb kötetét Sas Ede nagyváradi újságíró. A kötetben rövidebb-hosszabb novellák foglaltatnak De ezekre az elbeszélésekre még azt sem mondhatjuk, hogy többé-kevésbé sikerültek. Ezek a novellák mind, elejétől végig kevésbé sikerültek. Sőt nyugodtan mondhatjuk, hogy semmiképpen sem sikerültek. Elavult formák közé szorított érdektelen és zavaros históriák, amelyek az érdeklődést egy pillanatra sem tudják fölébresztetni, még kevésbé lekötöni. A stílje is szürke. A szerzőnek sem színező, sem hangulátfestő érzéke nincs; mesemondó képessége pedig a nullával egyenlő. A husvéti könyvkiadásnak ez ugyancsak nem válik előnyére. A novellakötet még az átlagos tucatzakatok színvonalát sem tudja utólnéri.

* Új Idők. A magyar családok kedvelt hetilapjának, az Új Időknek, husvéti száma különösen gazdag és változatos tartalommal jelent meg. Herczeg Ferenc nagyszerű új színművének első felvonása után most a teljes második felvonást közli, az előadás nyomán készült fényképfelvételekkel illusztrálva. Az Új Idők e heti számaiban Gardonyi Géza „A nyugalom édes kenyere” címmel művészi szépségben gazdag elbeszélést írt. Horkayné, kissé hosszabb hallgatás után, most újból megszólalt az Új Idők hasábjain, hogy cenzur gyakorban mondja el ötletes és szellemes megjegyzéseit az aktualitásokról. Adorján Andor a „Husvét körül” címmel cikket, Kanizsay Ferenc és Tulsek Anna novellát, Szabolcska Mihály, Farkas Imre és Zempléni Árpád verset írtak. Ezenkívül még Lendl Adólf érdekes cikket a Sziámról, a vad elefántról, a „Magyar kultúra vezérei” rovatban meglehetősen méltatást Herman Ottóval, Krudy Gyula szép regényének folytatását, apróbb cikkeket, stb. találunk még a lap szövegében. Az illusztrációk közül kiemeljük Nagy Vilmos, Benczur Gyula képeinek, Köröndi Frim Jenő és Holló Barnabás szobrának művészi reprodukcióját, Mühlbeck Károly ötletes feljézéseit, stb. Az Új Idők előfizetési díja negyedévre 5 korona. Kiadóhivatal: Budapest, Andrassy-ut 10.

* A Természettudományi Közlöny április 1-sejeli száma a következő tartalommal jelent meg: Pfeifer J., A földgáz értékesítése (4 képpel, befejező közlemény); Wodetzky József, Az 1912. április 17-iki napfogyatkozás; Kövesligetthy R., Wodetzky J., Strömpl G. és Böckl H., A sármási gázkut mellett történt robbanásról; báró Fejérváry G. Gy., A brazil kigyószérumot termelő intézetéről (2 képpel); Raede R., A cédurus-félék kultiválása hazánkban (2 képpel); Kertész K., Musliczak fejlődése formában; Szent-Györgyi A., A lélekző felszín nagysága az ember és az emlősállatok tüdejében; Soós L., Mesebeli óriás polip-lelet Kaliforniában. Ezenkívül a füzetet a rendes rovatok: Társulati ügyek, Levélszekrény, Tudósítások; Magyarország időjárása, kérdések, feleletek stb. egészítik ki.

* A Modern Könyvtár új számai. A Gömöri Jenő szerkesztésében megjelenő Modern Könyvtár új kötetét most jelent meg. Ez az új sorozat ismét érdekes és szép számokkal gyarapítja a Modern Könyvtár eddig megjelent nagyértékű sorozatát. Az új sorozatban jelent meg a Modern Könyvtárnak egyik kötet (126. sz.), amely egy egészen új és ismeretlen fiatal író vezet be a magyar irodalomba: Csécsy Imrét. A magyar írói világ és a közönség bizonyára hálásan fogadja ezt a nyereséges feltedezést. Csécsy igaz művészek mutatkozni minden egyes novellájában s novellák kötetét, amelyek jellemző címe: Az Élet felé, bizonyára egy szép írói pályának kezdetét jelenti. Különösen kiemeljük „Az Élet felé”, az „Éjszakai színpadok”

és „Két leány és egy poeta” című novelláit, továbbá a „Lyrai meséket”, amelyek mind sok szépséget és érzékletet rejtálnak. A hét kötetből álló új sorozatnak egy másik száma (123—125.) dr. Haraszti Gyulának az ismert esztétikusnak nagyjelentőségű és az Arany-irodalomban forrásmunkának tekintendő művét hozza, amelynek címe Arany János. Új szempontokból megírt munka, amelynek előadástmódja igen folyamatos és érdekfeszítő. Ugyancsak dr. Haraszti Gyulától való a Könyvtár 128. száma: Madách Imre cizmen, egy szintén új szempontokból feldolgozott, nagyjelentőségű Madách-tanulmány, amely minden bizonyossal szívesen tesz a régi Madách-irodalomban is. E két irodalomtörténeti munkán kívül most jelent meg a Könyvtárban Reichard Pirooska első verskötetű Az Élés körűl cizmen (127. sz.) Reichard Pirooska, akit a Modern Könyvtár ebben a kötetben bemutat az olvasóközönségnek, az új magyar költészet egészében magában álló, jelentős tehetsége. Csáth Gézának új novelláskötetét tartalmazza a Könyvtár egy másik száma. Új kötet: A Schmith mézeskalácsos, az író legújabb és legszebb elbeszéléseinek pompás gyűjteménye. A Könyvtár 129—131. száma Földes Imréné, a népszerű színműírónek Nincs tovább! című színműve, amelyet nemrég mutattott be a Várszínház. Az utolsó szám (134—135), egy világ híri, kis remekművet mutat be a magyar olvasóközönségnek: Peter Nansens Mária című regényét, amelyet a szerző „A szerelem könyvének” nevez. A páratlanul gazdag modern dán szépirodalom egyik legnagyobb terméke a Mária, amelyből Dániában és Németországban egymásután jelent meg az újabb kiadások. A Modern Könyvtár kötetét az Athenaeum adta ki. Az egyes szám ára 40, a kettős számé 60, a hármas számé 80 fillér. A kötetek mindeniütt kaphatók.

* A Borsszem Jankó husvéti száma gazdag irodalmi és művészi tartalommal jelent meg. Szövegét egy sereg humoreszken, karcolaton, tréfán, élezen kívül Kozma Andor, Molnár Jenő, Karinthy Frigyes, Jászai Horváth Elemér írásai tarkítják. Az illusztrációk pedig Vadász Miklós, Bér Dezső, Mühlbeck Károly, Pauliny Béla, Major Henrik és Dezső Alajos pompás munkái.

* Nemzeti Hírlap. A legrégibb és legjobb elterjedt hetilapok egyike, a Nemzeti Hírlap új köntösben, szívesebb szerkesztésben és képekkel illusztrálva lép huszonnyolcadik évfolyamába. A lap új felelős szerkesztője az kiadótulajdonosa, Székely Miklós kollégánk, aki az avatott szerkesztő tollával azon igyekszik, hogy a népszerű politikai és közgazdasági hetilap még jobban meghódítsa a közönséget. A Nemzeti Hírlap fáradhatatlan küzd a kivándorlás ellen is.

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának áttekintése:

Hazánkban az idő ismét változókéony, szel és sokhelyütt esős lett; legelőbb esett az északnyugati részekben, meg az északkeleti határon (30—40 mm.) s legkevesebb az ország déli felén.

A hőmérséklet általában emelkedett; a maximum 16 C ok volt Herényben, a minimum 1 C fok Nyíregyházán.

Prognózis a következő 24 órára:

Változókéony, szel, hűvös idő várható, helyenkint esővel.

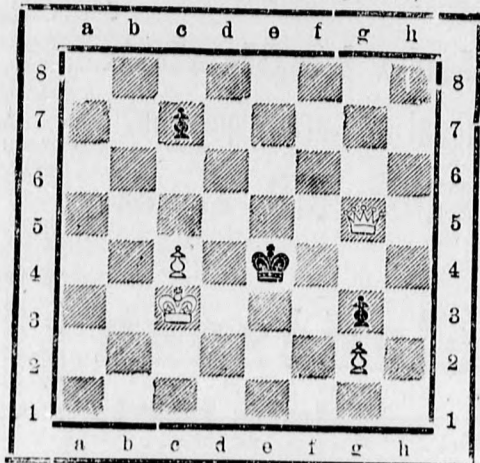
(Sürgöny-prog.: Változókéony, szel, hűvös, sokhelyütt csapadék.)

Állomás	Légnyomás mm. 700 +	A hőmérséklet Celsius skálán szórulat	Szélirány és erője	Felhőzet	Csapadék mm.		Hőmérséklet	
					max.	min.	max.	min.
A. Salonta	58.5	8.2	NE	2	0	2	5	1
Ungvár	55.1	7.4	NE	1	4	11	7	1
Kősmár	60.0	9.0						0
Losonc	54.8	12.3	SW	4	2	0	10	8
Ogyalla	58.5	11.4	W	3	4	0	12	7
Budapest	58.2	12.4	W	4	2	7	13	9
Herény	60.4	10.4	SW	1	3	1	16	6
Keszthely	61.3	8.4						7
Pápa	69.1	9.2	SW	2	4	1	12	1
Zágráb	62.8	12.4	NW	2	4		14	4
Fünye	65.5	10.1						4
Szeged	59.8	10.8	W	4	4		8	5
Tomesvár	60.3	9.1	S	2	4	5	11	6
Nagyvárad	57.3	8.6	SW	2	0	6	9	7
Kolozsvár	60.0	6.8						2
Nagyszombat	56.4	7.6	W	4	4		8	4
Szatmár		10.0	SW	0	4	11	7	5
Eger		11.0	NW	2	2	1	9	3
Arvavár		7.8	E	2	0	24	5	4
Selmeczbánya		8.0	W	3	0	10	7	6
Komárom		11.4	NW	4	4	9	13	8
Magyar-Ovár		12.8	NW	4	4	6	15	10
Sopron		13.6	SW	5	2	1	15	11
Bécs		6.9						0
Eszék		8.1						0
Cinkota		9.3	SW	2	4	7	10	6
Debrecen		9.8	W	1	4		12	2
Kecskemét		9.6	NW	2	4	2	10	5
Győr		8.6	W	2	4	3	12	6
Atad		8.6	W	2	4	3	12	6
Zsombolya		8.8	W	2	4	3	12	6
Vasvár		8.8	W	2	4	3	12	6
Órosvá		8.8	S	4	4		13	6

SAKK.

150. számú feladvány.

Dr. Gold Simon, Newyork.
(A „Magyar Sakkvilág”-ból.)

Matt a harmadik lépésre.

456. számú játszma.

Játszották a Budapesti Sakk-kör háziversenyén 1912. február 18-án.

Bécsi huszárjáték.

Világos:	Sötét:
Gajdos János	Barkász József
1. e2-e4	e7-e5
2. Hb1-c3	Hg8-f6
3. f2-f4	d7-d6
- A teoretikus és legjobbnak elismert folytatás e helyen 3... d7-d5. A szöveglépés annyiban hátrányosabb, mert sötétnek nyomott állása marad.
4. Hg1-f3
- Igen jó folytatás itt 4. d2-d4 is.
4. Hb8-c6
5. Ff1-b5
- Játszható 4. Ff1-c4 is kapcsolatban d2-d3-al.
5. Fc8-d7
- A megnyitás most azonos a spanyol játékkal, csak éppen a világos f-nyalog van felhuzva.
6. Fb5xc6
- A csere nem szükséges, jó volt egyszerűen
6. 0-0.
6. Fd7xc6
7. f4xe5
- Igen erős volna 7. Vd1-e2.
7. Hf6xe4!
- A legjobb; 7... d6xe5 8. Hf3xe5 után világos marad előnyben.
8. 0-0
- Kissé merész, mert erre sötét gyalogot nyer.
8. e5xd6 egyenlő játékra vezetne.
8. d6xe5
9. Hc3xe4
- Természetesen 9. Hf3xe5 nem megy 9... Vd8-d4 miatt.
9. Fc6xe4
10. d2-d3
10. Ff8-c5†
11. Kg1-h1
11. Fc4xf3
12. Vd1xf3
- 0-0
- Egyik gyalogot sötét kénytelen visszaadni.
13. Vf3xb7
13. Ba8-b8
14. Vb7-e4
14. Vd8-d6
15. c2-c3
15.
- Fenyegetett Bb8-b4.
15. Bb8-d8
16. Bf1-f3
16. f7-f5
17. Ve4-c4†
17.
- Természetesen 17. Bf3xf5 hiba volna 17... Bf8xf5 18. Ve4xf5, Bd8-f8 miatt és világos elveszti vezérért.
17. Kg8-h8
18. Fc1-g5
18. Bd8-d7
19. Ba1-f1
19. Bd7-f7
20. b2-b4
20. Fc5-b6
21. Fg5-c1
21.
- Hogy f5-f4 után ne legyen játékon kívül.
21. Bf7-f6
22. a2-a4
22. a7-a5
23. b4-b5
23. f5-f4
- 23... Vd6-c5re következnek 24. Ve4-b3, ami után Fc1-a3 nyer.
24. Ve4-e4
24. Bf6-h6
- Egyrészt akadályozza az esetleges Bf3-h6-ot, másrészt sötét támadásra törekszik a királysáron. De világos éppen erre jön azonnal jobb játékhöz.
25. d3-d4!
25. Bh6-h5
- Az e5-gyalogot védeni kell, miután 25. e5xd4 nem megy 26. Fc1xf4 miatt.
26. d4xc5
26. Bh5xc5
- Ha 26... Vd6xc5, úgy szintén 27. Bf3xf4 nyer.

27. Bf1xf4!
- Erre három lépéses matt következik. A legjobb volt még 27... Be5-e8 vagy 27... Bf8-g8.
28. Ve4-a8† feladja.
- Gondolkozási idő: világos 1 óra; sötét 1 óra 47 perc.

457. számú játszma.

Alábbi rövid játszmat, — amelyet a „Magyar Sakkvilág”-ból a „The Chess Amateur” cz. angol sakkújság vett át. — Pittsburgban játszották 1911-ben.

Francia védelem.

Világos:	Sötét:
Érdeky	Lutton
1. e2-e4	e7-e6
2. f2-f4	
- Ezt a régi folytatást napjainkban már nem alkalmazzák.
2. d7-d5
3. e4-e5
3. c7-c5
4. b2-b3
4.
- Kis és szokatlan; jobb 4. d2-d4, bár ez a változat világosnak nem előnyös.
4. Hb8-c6
5. Fc1-b2
5. Hg8-h6
6. c2-c3
6.
- Világos d2-d4-et akarja előkészíteni, ez a lépés lehetővé teszi a következő tisztázómozgot. Jobb volt bármely más lépéssel fejlődni.
6. Hc6xe5!
7. f4xc5
- Az áldozat elfogadása katasztrófát idéz elő.
7. Vd8-h4†
8. Ke1-e2
8. Vh4-e4†
9. Ke2-f2
9. Hf6-g4†
10. Kf2-g3
10. h7-h5!
- Most fenyeget két lépéses matt.
11. Vd1-e2
- Nincs védelem, a mattot csak 11. Vd1xg4 menthetné.
11. h5-h4
12. Kg3-h3
12. Ve4xe2
13. Hg1xe2
13. Hg4-f2†
- matt.

Sakkhírek.

Lasker-Rubinstein-match. A sakkvilágot már rég óta foglalkoztatta egy Lasker-Rubinstein match lehetősége, azonban mindezekre erre még nem kinálkozott alkalom. Rubinstein, a fiatal orosz mester 1906. óta minden versenyen fényesen megállta helyét s eredményei, valamint játéktípusa mindenkit meggyőzhetett arról, hogy ő kudarc nélkül vehetné föl a küzdelmet dr. Lasker világmesterral a világbajnokságért. Ezt a hivatottságot érezte magában Rubinstein is s csak éppen az alkalmas időpontot várta, hogy a világbajnokságért sorompóba lépjen. Most azonban Rubinstein is elérkezettnek látta az időt. Rubinstein a legutóbbi nagy versenyen San-Sebastianban első győztes lett, tulszárnyalta Lasker riválisait: dr. Tarrasch és Schlechter mestereket, tehát mi sem állt utjában annak, hogy a világbajnokság kérdését fölvesse. Rubinstein közvetlen a san-sebastiani verseny után levelet intézett dr. Lasker világmesterhez, melyben a világmesterről címzett matchre hívta ki. Ismerve azonban dr. Lasker álláspontját, ki rendszerint nehezen teljesíthető feltételeket állít föl, a match megvalósulása még koránt sem bizonyos. Mindenestre kívánatos volna, ha ez az érdekes páros mérkőzés létrejönne.

Szerkesztői üzenetek.

- Kétszereseket nem adunk vissza. —
- Névtelen levelekre nem válaszolunk. —

Olga. Ha vidékük ifjúsága hódol a husvétii locsolás régi szokásának, rosszul tenné, ha ez elől kivonná magát, tiltakozni ellene és talán meg is haragudni a „merénylőre.” Egy német közmondás azt tartja: „a farkasok közt üvöltöni kell”, egy másik szerint: „ahány ház, annyi szokás”. Különbözőkűdésnek, affektálásnak, sőt ünneprontásnak is vehetnék azt a viselkedést. Különbö is az üntözés megtiszteltetés számú meg s a hódolatnak egyik neme és — biztosíthatjuk, — még egy leány se halt meg a husvétii üntözökűdés következtében.

R. Bélané, Fiume. Sellakot minden nagyobb festék- és droguistakereskedésben kaphat a legvilágosabb sárga színtől a legbarnábbig. A polituros butor átfényezéséhez oldjon fel 100° világos sellakot 400-500° (95°) spirítuszban. Az oldat — ismételt felrázás mellett — néhány nap múlva használható.

H. Jolán, Pollár. Birálatra kiadtuk egy máskülönböben elég szorgalmas munkatársunknak. Amint sürgető sorait megpillantotta, fülig elpirult és esküdjött, hogy már legközelebb véleményét mond, Reméljük a legjobbat.

Médi. A kivánt „édes üzenet” itt következik: **Dobostorta-máz.** 12 deka cukrot hideg vízbe mártunk s tűzön addig keverjük, míg porhanyó, aztán habos, végi folyó sárga s esillogó nem lesz; ekkor a tortára kell önteni; ha nem folyék, késsel is el lehet simítani. Száraz s hűs helyen tartassék e torta elfogyasztásáig. — **Egő sütemény.** 4 deka vajot, 4 deka cukrot és egy-negyed kiló lisztet 14 tojás sárgájával gyúródeszkán a sodróval jól ki kell dolgozni és kinyújtani, aztán külön-féle formában kiszaggatni és forró sütőben megsütöni. — **Piritott mandulacék.** Két tojás fehéréből vert kemény habba vegyits 6 deka cukrot és ugyanannyi hosszúra vágott s kevés cukorral piritott mandulát, ezután apró esőkecska-alakokra (puszedli) kirakva, mérsékelt meleg mellett lassan megsütjük.

R. István, Rétaup. Kissé hosszadalmas s nem egészen a szerkesztői üzenetek szűk kereteibe illő a spárgaművelés ismertetése, minthogy azonban nagyobb kört is érkelhet, szívesen mondjuk el azt, amit erre nézve elméletileg tudni szükséges. A többi a gyakorlat dolga. A spárga kissé homokos talajt szeret, melyben kövek nincsenek, de jól diszlik meszes földben is, ha annak altalaja a vizet átbeszélő földnemeltől áll. Spárga-ágyat nedves, vagy vízárnak kitett talajban soha se készítsünk, mert a spárgának a nedvesség ellensége. Ha a kello talajt megválasztottuk, akkor az egész területre, melyet spárga-ágyunk szántunk, 2-3 hüvelyknyi magasságban kissé érett istálló trágya-terítőt terítsünk, ezután két lábnyi mélységre felássuk, vagyis megforgatjuk, kivéve, ha a föld felső termőrétege kisebb mélységű és az altalaj rossz minőségű, midőn is örökzedünk ez utóbbit is felásni és a forgatást csak a termőréteg mélységeig eszközöljük. A föld felületén elterített trágyát a forgatás közben készített árkokba betemetjük. A felástást lehetőleg öszkor töltsük, hogy a föld télen át megülepedjék. Ha az erősebb fagyok elmúltak, a jól felásott, elsimított spárgaföldön 12-15 hüvelyk széles, 6 hüvelyk mély árkokat húzunk, mely árkok egymástól 4 lábnyi távolságra kell hogy essenek. Az árkokból kiemelt földet az árkok mentében fülhalmozzuk, hogy ezzel később a spárgát befedhessük. Az árkoknak lehetőleg északtól dél felé kell irányozva lenniök. Ha az árkokat megástuk, azok közepén 30 hüvelyk távolságra egymástól 10 hüvelyk átmérőjű, 4 hüvelyk mély lyukakat csinálunk, melyekben azután a vakondtúráshoz hasonló apró halmocskákat készítsünk kézzel. Az említett lyukaknak u. n. quineuxban kell elhelyezve lenniök, hogy a spárganövénnyel távolságra egymástól minden irányban elegendő legyen. E távolság tulságosnak fog látszani azok előtt, kik a spárgát egymástól 1 vagy 2 lábnyira szolták ültetni, de a nagyobb távolság szükséges, ha szép spárgát akarunk és hogy elég földünk legyen, melylyel a spárgát annak idején befedhessük, mi a régi mód szerint a spárga befedésére használt cserepek helyettesíti. Ha a lyukak és halmocskák megvannak, mindegyikre egy spárga-gyököt helyezünk, ügyelven arra, hogy a gyök-szálak a halmocskán jól szétterüljenek, mint a c) alatt látható. Minden növényt 1 hüvelyknyire beföldelünk és egy lapát jól érett trágyát hányunk rá, melyet elterítve a növény körül, ismét 1 hüvelyknyi földet adunk rá. Ha így az ültetést befejeztük, az árkok feekén a földet eligazítjuk, némi földet hányván a növények közé. Nyáron át néhány kapálást adunk, hogy a gyomokat kiirtsuk, ügyelven arra, hogy a spárga fiatal hajtásait meg ne sértsük. Öszkor a spárga szárait a föld felett hat hüvelyknyire elmetesszük és az árkok feekén jól érett trágya-terítőt terítsük el. A második évben, ha a föld már nem fagyos, márcziusban az árkok feekét egy kétágu kapával megmunkáljuk, ügyelven arra, hogy a spárga-gyökűket meg ne sértsük, azután az árkokat földdel egészen betemetjük. Nyáron át az egész spárgatelepet lehetőleg tisztán tartjuk. Öszkor (és pedig minden évben) a spárgaszájakat egész 6 hüvelyknyi magasságra elmetesszük, csak 2 hüvelyknyit hagyván meg a gyökerek felett s az egészet jól érett trágyával borítjuk, amit a következő tavaszszai forgatunk a föld alá. A harmadik évben már kezdtük a spárgahajtások vágását, de csak mérséklettel, hogy a növényt ne gyöngítsük és annyit hagyjunk meg, amennyi a megerősödéséhez szükséges.

G. János, Bukarest. Csak azt ajánlhatjuk, hogy levelezőlapon Vasvármegye alispáni hivatalához forduljon kérdésével. Okvetlenül kap felvilágosítást.

G. Jakab, Magyar-Lápos. Dr. Sarbó Artur, Budapest, V., Aulich-utca 7.

K. János, Bogyoszló. Az „Aquila” az Ornithológiai Központ folyóirata. Szerkesztői Herman Ottó, Budapest, VIII., József-kört 65. I. em.

Komáromi előfizető. Mit gondol! A quillajakéreg és a szappangyökér, valamint a többi habzószar saponint tartalmaz és limonádé készítésére nem alkalmas.

17973. Coláream (és nem Goldcream) készítéséhez 7 rész fehér viaszt, 8 rész habzsírt, 60 rész mandulaolajat mérsékelt melegen összeolvasztunk, kihűlésig kavarájuk, azután 25 rész víz hozzáadásával habzásig újra kavarájuk. Végül minden 50 grammhoz 1 csepp rózsalaolajat vegyítünk.

Sorsjegyekről.

K. J. Nyergesujfal. Kérdézet r.-t.-nak 6 millió Lomna alaptökeje van. Részvényeinek árfolyama 370-400 közt váltakozik jelenleg.

B. K. Wien. A Belvárosi Takarékpénztár 4 és fél százalékos záloglevelek kauczióképessék, míg a többi kérdézet papír nem.

Szerencse fel! Az Aloisium-sorsjegyek már előváltak és pedig a február 14-én megtartott húzás után számított 6 hét múlva, azaz márczius 27-én. A sorsjegy nem játszik tovább.

T. R. B., Budapest, T. T., Kározag, L. F., Kassa, B. K. Budapest, nem nyertek.

Sorsjegyekről és értékpapirokról a legmegbízhatóbb felvilágosítást díjmentesen adja a **Budapesti Iparbank** R. T., Budapest, IV., Eskü-tér 8.

Uj üzlethelyiségünk már megnyílt,
 ahol szebbnél-szebb
 női divatkelme-ujdonságok nagy választékban kaphatók
Mihálkovics és Szemere, IV., Bodó Gusztáv utócai az „arany golyóhoz“
 Ferencziek-tere 2. sz.

Hatóságilag engedélyezett végeladásunk
 IV., Váci-utca 21. szám alatt már csak rövid ideig tart.

A raktáron levő összes női divatkelmék, valamint francia delaine, grenadin, sephir, angol vásznak, kartonok, batisztok és kendők

feltűnő olcsó árban adatnak el.
 Óriási mennyiség szövet-, és delain-maradékok minden árban!!

Hazai Likőr-, Rum- és Szeszgyár R.-T.
 Budapest, VI., Forgách-u. 9/b

Gőzüzemű likörgyártás. * Magyaráru
 gyümölcspálinkafőzdek. * Szesz-szabado-
 raktár. * Szeszdenaturáló-telep. * Külön-
 legesség gyanánt ajánljuk garantált valódi

boróka pálinkánkat.

Likörgyárunk különlegessége:

Millenium keserű

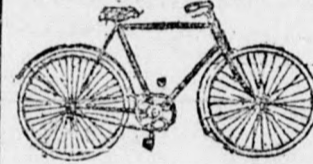
„ páratlan hatásu gyomorlikőr. „

A legtokéleteesebb Dieselmotorokat

készíti a monarchia legnagyobb és legrégebb Dieselmotor gyára

Fegyver és Gépgyár Részvénytársaság
 Budapest.

Világhírű eredeti angol The Champion és Premier

kerékpárokat dupla barang-
 csapágygyal és szabadon-
 futóval, 5 és 5 évi jótállással,
 minden árfelemelés nélkül
 szigorúan az eredeti gyári
 árakon havi 12 és 15 koro-
 nás részletre adjuk és

kerékpár-alkatrészeket

az egész világon létező összes kerékpárhoz, külső és belső
 gumikat, csengőket, lámpákat, pedálokat, láncokat, konn-
 szokat és eszéket óriási forgalmunk következtében mélyen
 leszállított nagybani eredeti gyári árban szállítunk
 vidékre is barnová

LÁNG JAKAB és FIA

kerékpár- és alkatrész nagykereskedők.
 Budapest, VII. kerület, József-közt 41. szám.
 Fióküzletek: Baross-tér 4. és Budán: Margit-körút 6. Díszárjegy-
 zekünk 1000 képpel kerékpár- és alkatrészekről ingy. és bérn.

MAGYAR-HORVÁT TENGERI GŐZHAJÓZÁSI R.-T., FIUME.

Fiuméből Dalmáciába és Olaszországba.
 A turisták által elismert legrövidebb és leg-
 kényelmesebb összeköttetés.

Fiume-Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek
 közül hetenként négy gyorsjárat Fiuméből, Zara,
 Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnovo és
 Cattaróba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra,
 Cattaróig csak 24 óra.

Fiume-Venezia: hetenként 3-6 gyorshajó-
 összeköttetés.

Fiume-Ancona: hetenként 2-3 gyorshajó-
 összeköttetés.

Fiume-Ravenna: hetenként egy járat oda
 és vissza.

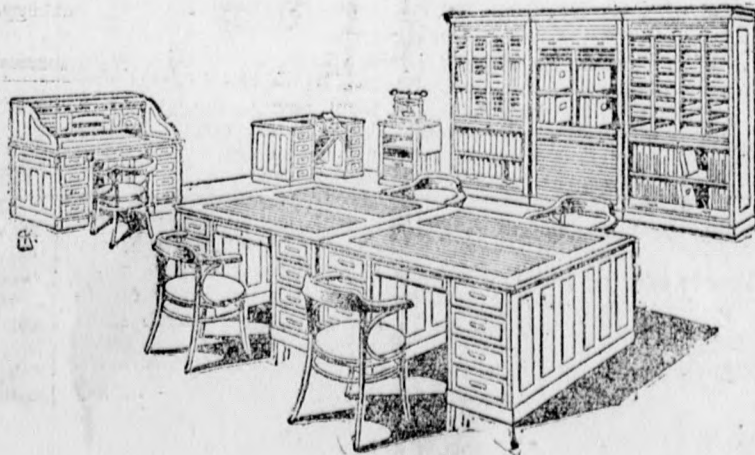
Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a
 Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal,
 melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyancsak Vene-
 zióban és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak Róma,
 Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé, stb. stb.
 A gőzhajók modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitűnő ét-
 teremmel és a kényelmes és kellemes utazás minden kellékével
 vannak felszerelve.

Bővebb felvilágosítást nyújt a Központi Menetjegy-
 iroda, Budapest (V., Vigadó-tér 1.) és annak összes
 magyarországi fiókirodája.

Eredeti
 amerikai butorok.

Közvetlen
 behozatal.

Svéd butorok.

Modern irodai inte-
 rieur, összeállította:

Nagy és Vértés

amerikai irodaberendezési vállalat

BUDAPEST,

V., Arany János-u. 20.

Telefon 125-34.

American Shoe Company Ltd.

Amerikai Cipő Részvénytársaság

Kizárólag amerikai cipőkülönlegességeink

eredeti árakon kaphatók:

Budapest, IV., Kigyó-tér 1. (Királyi bérpalota)

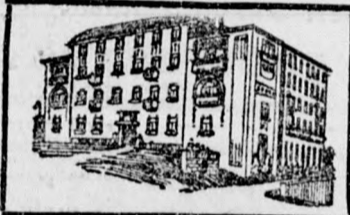
V., Dorottya-utca 6. sz. Debrecen, Plac-u. 44.

VII., Erzsébet-körut 42. Zágráb, Illica 22.

Kérje képes árjegyzékünket!

**Postai megrendelések
IV., Kigyó-tér 1. szám alá
intézendők!**

Hénes gyógyfürrás **VARASD-TÖPLITZ** (Horvátország.)
Vasut-, posta-, telefon- és távirada-állomás.
Új gyógyszalloda villanyvilágítással.

Hírreves radioaktív hőforrás + 58° C.

Ajánlva:

Röszvény, csusz, ischiás stb.-nél

Ivókurák: makacs torok-, gége-, mell-, máj-, gyomor- és hólyagbetegségeknél.
Elektr. masszázs, iszap-, szénasavas és napfürdők.
Egész éven át nyitva. Madara kényelem, új szállodák. Mesés környék. Katonazsna. Földorvos Dr. LOCHERT J. Prospektus ingyen.

MEGHIVÓ

tárgysorsjátékkal egybekötött

JUBILEUMI HÁZIIPARI KIÁLLÍTÁSRA

A KUNZ JÓZSEF ÉS TÁRSA CZÉG

110 éves fennállása alkalmából háziipari cikkekből kiállítást rendez, amelyen be akarja mutatni a háziiparnak utolsó tíz esztendő fejlődését és a cégnek e téren kifejtett munkásságát.

Az intim jellegű kiállítás, melynek művészi rendezését Faragó Géza, a kitűnő festőművész vállalta, a cég házának Deák Ferenc-utca 10. sz. alatti I. emeleti külön helyiségében látható április hó 4-től április hó 21-ig, reggel 10 órától este 6 óráig.

Belépődíj 40 fillér, a mely teljes összegében a József kir. herceg szanatórium-egyesület, a Ferencz József Kereskedelmi Kórház és az újságírók nyugdíjalapja javára fordítatik. A belépőjegy egyszerre mind sorsjegyül szolgál.

BUDAPEST, 1912. MÁRCIUS HAVÁBAN.

„UNIO”

**Élet- és Gyermekebiztosító
Intézet mint Szövetkezet**

(Első Leánykiházasító Egylet)

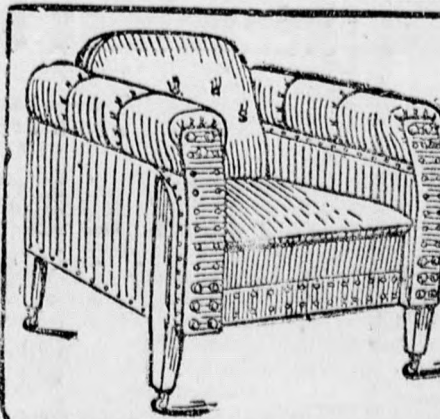
**BUDAPEST, VI. ker.,
Teréz-körut 40-42.**

(Az intézet saját házában.)

„ Alapított 1863. évben. „

Díjtartalék 1911. december 31-én 19,144,393 K.
Biztosított tőke 1911. decz. 31-én 79,950,000 K.
Eddig kifizetett tőke 18,478,883 K.

Az intézet az ember életére minden szokásban levő módozat szerint a következő biztosításokat vállalja el: **Kiházasítási biztosításokat, járadék biztosításokat, fiu biztosításokat, valamint tanulmányi, katonai és nagykorúsági esetekre. Családi biztosításokat: biztosításokat halálesetekre, ve- egyes biztosításokat élet- és halálesetre, biztosításokat két ember életére.** — Az intézet a legelőnyösebb feltételek és a legmértékesebb díjszabások mellett a havonkénti fizetések kedvezményét nyújtja. Ismertetővel, tervezetekkel és mindenféle felvilágosítással készséggel szolgál ugy az intézet igazgatósága, mint az egyes vidéki ügynökségek.

Bőrbutoripar!

**Kendi Antal,
Bpest, IV., Semmelweis-u. 7.**

Bőrbutorszaküzlet, mely minőség, formai kivitel és árak tekintetében különös előnyt nyújt. Angol bőrbutorok, ebédli székek, foteuilok, férfiszobák és irodahelyiségek butorzása!

Bőrbutor bevásárlása bizalmi dolog!

GUMMI-HALHÓLYAG ÓVSZER Valódi angol és francia különlegességek. **tucatonként 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 K. 3 tucatonál 20% engedmény.**

NAKIRA törv. védett, valódi indiai paragummi férfialőnlégeség tucata 12. — korona. 3 tucatonál 20% engedmény.

UTERUS-SPRAI feltétlen megbízható női fecskendő különlegesség 14 kor.

PESSAR-OCL. orvosilag rendelve 3, 5, 6, 8, 11 kor. darabja. — 3 darabnál 20% engedmény.

IRRIGATOR 3 K és feljebb. Képes árjegyzéket rendkívül érdekes tartalommal kbl. 1000 ábrával ingyen bérmentve és diszkrétan küldünk.

BIDET 10, 16, 20, 24 Kor.

VII., RÁKÓCZI-UT 32. A Rókussal szemben. MAGYAR ORVOSI MŰSZERTÁR VII., RÁKÓCZI-UT 32. A Rókussal szemben.

Pontos címre és a vörös keresztre ügyeljünk.

Elismert kitünő fényképező készülékek

saját és idegen szerkezetben. — Összes amateur-felvétel kidolgozása saját műtermékben. A nagy fogyasztás folytán állandóan friss anyag. Ajánlatos bármely készülék bevétele előtt tanácsunkat kikérni. Közkeletű „Austria” kamaránk minden fényképezésben beszerezhető. — **Árjegyzék ingyen.**

Kereskedők forduljanak kivitel hazánkhoz: „KAMERA INDUSTRIE” Wien, VII

R. LECHNER (WILH. MÜLLER)

fényképező készülékek gyára Wien, I., Graben 30. és 31. Nagy raktár mindenféle fényképezési kellékekben. Műhely amatőrök számára.

Korányi Márton
hordozható accumulator-gyártó, javító és töltő műhely
Budapest, IV., Ferenziek-tere 3. sz.

Telefon 85-33.

Telefon 85-33.

Hordozható accumulatorok, villamos gyújtótelepek, kézi lámpák, bányalámpák, tüdőlámpák, kocsilámpák, zseblámpák és autómobil batteriek. — Accumulator gyártó javító és töltőállomás. — Szab. elektromos vezérlők. — Izzólámpa és elektrotechnikai cikkek gyári raktára. — Villany szerelés. — Valódi Korányi-féle szíjvarró sodrony egyedársítása.

„PALLAS”
nyugdíj-, élet- és katonai biztosító részv.-társaság
Erzsébet-körut 24

köt felette előnyös feltételek mellett nyugdíj-, élet-, hozomány, nép, katonai szolgálati és

orvosi vizsgálat nélküli életbiztosításokat.

Képviselek kedvező feltételek mellett alkalmazhatnak.

KÉRJEN PROSPEKTUST

ÓRAK, ÉKSZEREK
GRAMOFONOK = LEMEZÉK
RÉSZELEFIZETÉSRE IS!
10 évi jótállás mellett =
Magyarországon legolcsóbban kaphatók

TÓTH JÓZSEF
CHRONOMETER ÉS MUÓRÁS GYÁRI NAGYRAKTÁRÁBAN
SZEGED, Dugonics tér 11/H.

Számtalan elismeréssel. Órajavítások 5 évi jótállás mellett.
KÉPES ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE

HAZASULANDÓK FIGYELMÉBE!

JEGYGYŰRŰK, HÁSZAJÁNDÉK-TÁRGYAK
A LEGELŐNYÖSEBBEN
POLGÁR KÁLMÁN
ÉKSZERESZ-ÉS MŰBÉRESZ
üzletében szerezhetők meg
BUDAPEST, Erzsébet körút 29.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLÖNÖS GONDOT FORDÍTOK.
ÁRJEGYZÉK 2000 FALVVAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE

EREDETI BENZ

Elismert legjobb gyártmány álló- és fekvőrendszerű benzinlokomobilos cséplőkészleteket teljes jótállás mellett szállítja a

BENZ

MAGYAR AUTOMOBIL ÉS MOTORGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.
Központi iroda és gyártelep: BUDAPEST, VII. KER., ILKA-UTCA 31. SZÁM.
Telefon: 168-79. és 81-41.

Árjegyzék ingyen és bérmentve! Kedvező fizetési feltételek! Szakszerű kiszállítás! Képviselek és ügynökök felvételnek!

Kizárólag elsőrangú készítmények.

Férfi-fehérneműek
kényelmes havi lefizetésre.

Szíveskedjékképes fehérnemű árjegyzéket kérni.

Elek és Társa r.-t.
Budapest, IV., Károly-körut 10. sz.

Kivánatra a portóköltség viselésé ellenében megtérítésre is szállítunk.

Sürgöny!

Daczára a rossz pénzügyi viszonyoknak, legmagasabb összegű

Építési- és földbirtok-jelzálog kölcsönt

vagy ezeknek conversióját a legrövidebb idő alatt közvetítik, valamint fővárosi házaknak, telkeknek vagy földbirtokoknak vételét és eladását a legnagyobb készséggel kisziklik alulírottak **Strausz Adolf** többszörös háztulajdonos és **Klekner Mihály** a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesületnek 39 éven át volt jogi előadója és többszörös budapesti háztulajdonos. A kölcsönök kieszikölésénél előleges költség nincsen s a felmerült kieszikölések csak a kölcsönök elfogadása és ezek folyósításakor fognak felszámíttatni.

Strausz Adolf és Klekner Mihály Ingatlan-forgalmi és jelzálogkölcsön-közvetítő iroda VII., Aréna-ut 17. Telef. 67-28. Hivatalos óra 3-6.

„OLLA”
bebizonyíthatóan a legjobb higiénikus **GUMMI** 2 évi jóállás minden árbért. **Ára 4, 6 és 8 K** tucatjéért. Mintagyűjtemények 12 db válogatva **5 K**

„OLLA”
GUMMIT több mint 2000 orvos mint a legmegbízhatóbbat ajánlja. **OLLA** kapható minden gyógyszerárban s jobb drogueriában. Érdekes árjegyzéket küld **OLLA** Gumigyár, **Wien, II/17, Praterstr. 57.**

Hirdetmény.

A Magyar kiviteli és csomagszállítási r. t. alkalmazottainak takaréki-, hitel- és segélyegylete m. sz. 1911. október 23-án tartott rendkívüli közgyűlésén — a budapesti kir. kereskedelmi törvényszék, mint cégbírósnak 105662—1911. sz. végzésével jóváhagyott — felszámolását határozván el, felhívjuk a társaság hitelezőit, hogy követeléseiket a hirdetmény közzétételétől (illetve f. hó 7-től) számított 6 hónap alatt Dr. Sávolyi Brunó ügyvéd (Budapest, V., Perczel Mór-utca 2. sz., I. em., 3. ajtó) címen jelentsék be.

A Magyar kiviteli és csomagszállítási r. t. alkalmazottainak takaréki-, hitel- és segélyegylete mint szövetkezet felszámolás alatt igazgatósága.

készpénzért, vagy részletfizetésre legolcsóbban

Butor ENHRENTREU és FUCHS
testvéreknek
Budapest, VI., Teréz-körút 8.
Képes árjegyzék ingyen. Telefon 88-69.

Eckardt Vilmos és Hotop Ernő

Részvénytársaság
Budapest, V. ker., Dorottya-utca 6. sz.

Tervezünk és vállalunk 1870 óta téglaléptököket, cseréptéglagyarakat, chammotte-gyarakat, mészegetököket, magnésitműveket, tüzelőberendezéseket, gyárkérményeket, kazánfalazásokat.

Több mint 5000 építkezés.

1878—1912.

KELETI J.

budapesti cég (IV., Koronahéreg-utca 17. sz.) orvos-sebészeti műszerek és kötszerek gyára

ez idén üli meg fennállásának 34. évfordulóját.

A cég ez alkalommal egy a maga nemében páratlan, **dus, ábrás jubileumi árjegyzéket bocsát ki,** amely ezen szakmában minden tudnivaló, legmodernebb újdonságot tartalmaz, szakszórón rendezve és megannyag-razva melyet bárkinek — kívánatra — ingyen és bérmentve küld.

A cég főzikkkel és specialitásai:

- Higiéniai gummitáruk,
- Cs. és k. szab. sérvkötők,
- Testegyesítő gépek,
- Műkezek és műlábak,
- Műhűzők, hűsítőfűzők, mellhűtők,
- háttegysítők,
- Gummi-göröcs-harisnyák,
- Gyógyvillanykiszülékek,
- Betegelő köcsök és szőnyeg-írszék.
- Betegápolási és a beteg kényelméhez szük-séglendő, kosmetikai, utazási, massage- és manicure cikkek.

ÜZLETI ELVEI: Gyors és pontos kiszolgálás, szakaszú olntezés, jutányos gyári árak. Legtökéletesebb hazai ipari

A TÜDŐVÉSZ GYÓGYTHATÓ

Derk P. Yonkerman szakorvos, kinek a tüdővész elleni gyógymódja bámulatba ejtette az egész világot.

Valóban, csodálatosnak tűnik, hogy századoknak sikertelen kísérletei után végül mégis csak fölfe-deztetett a tüdővész gyógymódja. Derk P. Yonkerman, a most híressé vált szakorvos laboratoriu-mában megejtett és mintegy 20 évre terjedő szakadatlan kutatásai és kísérletei eredményeképp egy szert fedezett föl, mely a tüdővést még annak előrehaladott állapotá-ban is gyógyítani képes. Igen sok esetben, amikor már sem orvos-ság, sem éghajlat változtatása a betegség fejlődését megakadályoz-ni nem volt képes, ezen csodás szer végérvényesen bebizonyította ki-váló gyógyhatását.

Bármi is legyen az ön foglalko-zása, ha tüdővészben, asthmában, bronchitisben, catarrhusban, vagy egyéb más torok vagy tüdőbajban szenved, módjában áll magát ki-gyógyítani, miután ezen kezelés odahaza történik és egyáltalán nem zavarja nappali foglalko-zását.

TELJESEN INGYEN

megkísérélheti gyógyító erejét, csak a címét közölje Derk P. Yonkerman Co., Ltd., Sz. 426. magyar osztály, 6. Bouverie Street, Lon-don, E. C-vel, mely társaság ön-nek ingyen fog a tüdővész és an-nak gyógykezeléséről egy köny-vet küldeni.

Ne habozzék egy pillanatig sem, ha a tüdővész jelenségeit észleli magán. Ha krónikus hurutban, bronchitisben, asthmában, mellfáj-dalmakban, tüdőgyulladásban vagy bárminemű torok v. tüdőbajban szenvedne, írjon meg ma az utasi-tásokat tartalmazó könyvért és gyógyítsa ki magát, még mielőtt későn volna.

Tésztaárukat előállító ipar.

„Berendezés metélt tésztaárúk, ugymint macaroni csöves-metélt és hasonló ételnevelék szárítására”

czímű 21404. sz. magyar szabadalom és az ehhez tartozó „Metsző és szállítóberendezés metélt tésztaárúk, ugymint macaroni, csöves-metélt és hasonló ételnevelék előállítására” czímű, 29033 sz. magyar pátenszabadalom eladó, illetve gyártási engedély vehető. Bővebb felvilágosítást nyújt: **Fehér Dezso** ökl. gépészmérnök, hites szabá-dalmi ügyvivő irodája, Budapest, VI., Gróf Zichy Jenő-utca 10. hol a komoly érdeklődők részére a szabadalom nyomtatott leírása díj-talanul rendelkezésre áll.

Gazdasszonyok és gazdák

ha sok tojást akarnak hozassanak,

Vajda-féle tojóport.

Biztos és eredménydús hatás. Doboz 1 K. Uradalmak részére 1 kg. 10 K franco szállítással. — Szétküldi:

Főhercegi udvari gyógyszer-tár
Acsut.

PÉNZKÖLCSÖN

sorsjegyekre, értékpapírokra és vidéki lak. pénzt. részv.

Erzsébet sorsjegyre 10.- K	Olasz v. t sorsjegyre 50 K
József " 12.- " "	Osztrák v. t " 50 "
Bazilika " 25.- " "	Hazai " 110 "
Magyar v. t " 30.- " "	Konv. jelzálog " 150 "

A kölcsön apró részletekben törlesztendő. — Ha sorsjegyet bármely zálogban vannak, úgy a letétjegy beküldése ellenében a kölcsönt a fönti összegre fölemeljük. — Részletfizetésre vásárolt, de még ki nem fizetett sorsjegyeket kiváltunk és rájuk fönti kölcsönt adjuk. — A sorsjegyszámokat a zálog-jegyre rávezetjük. — Olcsó kamat és azonnali elintézés.

BEIFELD BANKHÁZ Budapest, Károly-körút 1
Alapítótott 1874.

FÉRFIAK NEMI BAJAIT

hugyszervi bajokat, syphilit, önfertő-zésből származott idegbajokat, külö-nösen pedig a **férfigyengeség** (impotencia) **makaos alakjait**, me-lyek már más kezeléssel daczoltak, meglepő eredménnyel gyógyítja ra-tionalisan kombinált módszerével szá-mos évi gazdag tapasztalatai alapján

Dr. FABINYI

szpecialista, v. kórházi orvos (a nemi betegek osztályán)

Biztos siker folytán a honorárium utólag is fizethető. Levelekre díjtalan válasz. — Kívánatra gyógyszerok.

Rendelés: 9—3, este 5—7-ig.
Budapesten, Rákóczi-út 8/a.
(Lépcsőházi bejárat.)

Védjegy: „Horgony”.

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyított házi-szer, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult küszvény-nél, oszónál és meghűléseknél.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt be-vásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K 2.— és ügyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszer-tára az „Arany orszlárhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

Hitelbe Valódi perzsaszőnyeg és rumburgi lenvászon Hitelbe

legolcsóbb árak mellett adatnak el kizárólag **MUSKÁT és KLEIN** nagykereskedésben, Budapest, VI. ker., Eötvös-utca 4 E. sz. **Hitelbe** szállodások és magán-esaládok részére is **hitelbe** nagyban és kicsinyben.

„BENZ“

Magyar Automobil és Mótorgyár Részv. - társ.
BUDAPEST.

Központi Iroda:
VII., Ilka-utcza 31.

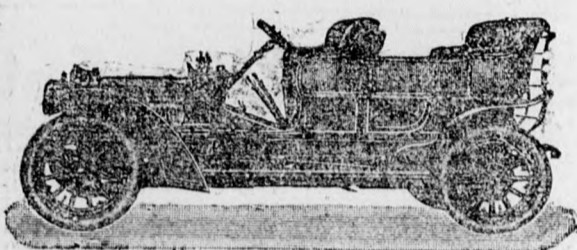
Telefon: 168-79.

Gyártelepek:
VII., Ilka-utcza 31.
VI., Üteg-utcza 19.

Telefon: 98-66.

Állandó automobil és motor kiállítás:
V., Dorottya-utcza 9.

Telefon: 29-24.

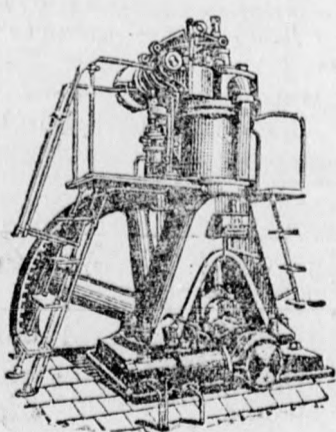

Megbízható! Zajtalan! Tartós! Legolcsóbb üzem!

Teherkocsik és tehervonatok 10—100 Mm. hordképességig. 3 Benz-tehervonat a magy. kir. honvédelmi minisztérium használatában.

Automobil osztályunk szállít: **luxus-, tura- és városi automobilo-
kat, omnibuszokat, szállító-kocsikat és tüzi-
fecske-
kendőket.**

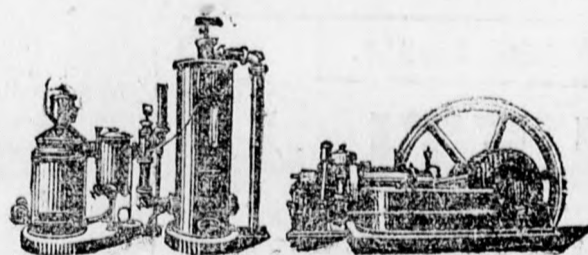
Nyersolajmotor. Motorosztályunk szállít:

DIESEL-rendszer.

Nyersolajmotorokat,
(DIESEL-rendszert,) hajó-
diselmotorokat, gázmoto-
rokat, benzin- és benzol-
motorokat, szívógázmotor-
telepeket (anthracit, koks-
z barnaszén, faszén és turfa-
tüzelésre) szállítható motorokat (lokomobilo-
kat) mezőgaz-
dasági célokra, továbbá építkezési gépek, szállagfűrész-
ek, kinematographok stb. részére.

Szívógázmotor-telepek.

minden nagyságban.

Ajánlattal, felvilágosítással díjtalanul szolgálunk!

Kedvező fizetési feltételek!

↳ Szakszerű kiszolgálás! ↳

10 frtos havi
részletfizetésre!

Kiváló gyártmányu
zongorák és pianinók

500 koronától feljebb. Régi
mester-hegedűk

100 koronától.

5 forintos havi részletfizetésre.

Jó hangu **Czimbalmok** 70 koronától

Gramofon beszélőgépek 40 koronától

Ugyszintén minden más hangszer a leg-
olcsóbb áron a legkiválóbb minőségben

REMÉNYI MIHÁLY

a magyar kir. Zeneakadémia szállítójánál

BUDAPEST
VI., KIRÁLY-UTCZA 58.

Képes árjegyzék minden hang-
szerről külön-külön kérendő.

Modern tőkeértékesítés.

Magánosan álló egyének, gyermektelen házaspárok és olyanok részére, kiknek szükségletai túlhaladják vagyonuk kamatait, kiknek inkább áll érdekükben, hogy maguknak minden veszteség nélkül életük sziglan nagyobb évi jövedelmet biztosítsanak, mint az, hogy tőkéjüket örökösök részére megőrizték, legalkalmasabb egy **életjáradék** megszerzése. Például egy 65 éves egyén 10.000 K betét után a takarékpénztártól **kamatokból 3,5% = 350 K-t** kap évente, ellenben **életjáradék fejében 10,68% = 1068 K-t** kap évente, tehát több, mint háromszoros **jövedelmet** szerez magának, ha a szerszódést

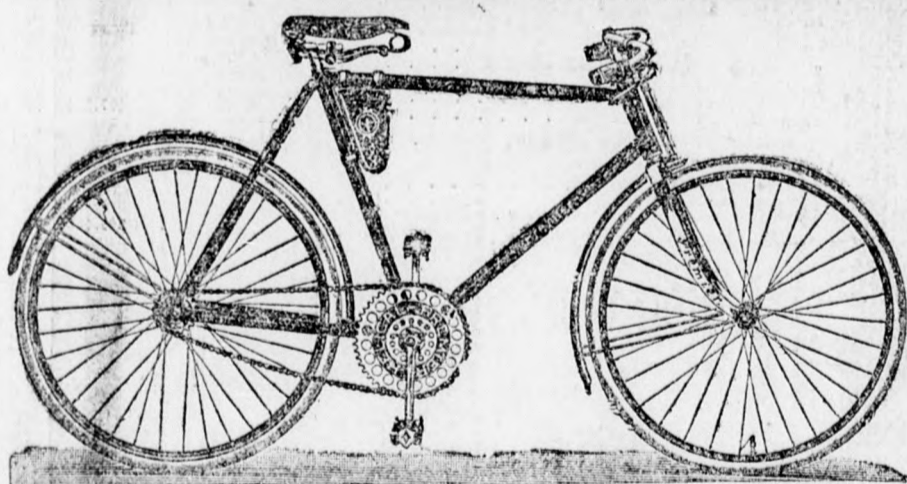
„AZ ANKER”

élet- és járadék-biztosító társaságnál

Budapest, VI., Deák-tér „Anker-palota”

köti meg.

Allomány 1910. végén	Összes vagyon — 195,116.550,02 korona.
	Biztosítási állomány 90.008 Kötvény
	596,142,373,27 korona biztosítási tőkp 1,701,779,11 évjáradék

A kerékpáradó eltörlése folytán, a kerékpár-sport fellendítése reményében a világhírű eredeti angol

**THE CHAMPION ÉS
HELICAL PREMIER**

kerékpárokat dupla harangcsapágygyal

és szabadon futóval, 3 és 5 évi jótállással minden árfelemelés nélkül, szigoruan az eredeti gyári áron, havi 12 és 15 korona részletre adjuk és

kerékpár-alkatrészeket

az egész világon létező összes kerékpárokhoz elsőrendű friss külső és belső gummikat, csengők, lámpák, pedálok, szabadonfutó kerekeket, lánczok, konusok, csészéket stb. stb. Ausztria-Magyarországon egyedül álló mélyen leszállított nagybani eredeti gyári árban szállításunk vidékre is bárhová.

Láng Jakab és Fia kerékpár- és alkatrész-
:: nagykereskedők ::

Ausztria-Magyarország legnagyobb, legrégebbi és legmegbízhatóbb kerékpár raktára

Budapest, VIII., József-körut 41. sz.

Fióküzletek: Baross-tér 4. sz. és Budán, Margit-körut 6. sz.

Triesti általános biztosító-társulat. (Assicurazioni Generali.)

KIADÁS.

Nyereség- és veszteség-számla az A) mérleghez. Elemi-biztosítási ág (1911.)

BEVÉTEL.

Main financial statement table for the elementary insurance branch (1911), showing income and expenses in korona and fill.

Nyereség- és veszteség-számla a B) mérleghez. — Életbiztosítási ág (1911.)

Main financial statement table for the life insurance branch (1911), showing income and expenses in korona and fill.

Vagyoni A Triesti ált. bizt.-társulat (Assicurazioni Generali) vagyonállása 1911. dec. 31-én.

Balance sheet table showing assets and liabilities as of December 31, 1911, categorized by A and B.

Os. kir. szab. Assicurazioni Generali központi igazgatósága Triestben... Besso Márk, elnök. Idősb. dr. Bozza Camillo, Branner Rozsó, Costi János, Da Zara József, dr. Levi Jakab, Luzzati Giohanni, gróf Papafopoli Miklós, Roma-Teljes mérleg...

Bergsund Mekaniska Verkstads Aktiebolag Stockholm
motorgyár vezérképviselője

KORÁNYI VIKTOR

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 9. szám.
Telefon 64-64.

Eredeti svéd «BERGSUND» nyersolajmotor
150.000 lóerő üzemben.

Malmok és iparvállalatok
részére

egyedüli legalkalmasabb, legegyszerűbb és legolcsóbb üzem 3-1000
lóerőig gyártva.

A hazai malomtulajdonosoknak saját érdekükben ajánlatik az

eredeti svéd «BERGSUND» nyersolajmotorok

bevezetése, melyeknél egyszerű kezelés, olcsó és kitűnő üzemért

teljes jótállást vállalok

és a beszerzés megkönnyítése céljából más üzemű gépeket becserélek.

Előnyös ár,

Kedvező fizetési feltételek.

Kivánatra képes árjegyzéket ingyen bérmentve küldök,

FISCHER és TÁRSA

villamos cégtábla és felszerelési részvénytársaság
Budapest, VI., Szerecsen-utca 65.

TELEFON

Igazgatóság

143-37

Karbantartás

49-77

Fischer és Társa cég Bécsben fióküzletet nyitott a következő
 címmel:

•• ALLGEMEINE ELEKTRISCHE ••
 FIRMATAFEL UNTERNEHMUNG

FISCHER & Co. G. m. b. H.
 WIEN, I., FRANZ JOSEFS-QUAI 7.

TELEFON 15509

ÁLTALÁNOS IPARBANK

Részvénytársaság

Budapest, VII., Erzsébet-körut 39. szám.

ELFOGAD: takarékbetéteket előnyös feltételekkel.

Tőzsdemegbízásokat

ugy a helyi, mint a külföldi tőzsdéken előnyösen eszközöl.

! ÉRTÉKPAPIROKAT !

vesz és elad, a hivatalos árfolyam lapja szerint.

Osztálysorsjegyek főelárusító-helye.

Ékszervásárlók figyelmébe!

Zirner Testvérek utóda LISZT HUGÓ

ékszerész és órakészítő, most Budapest,

Váci-utca 2. sz.

alatt létezik. :: :: :: :: Pontos címre ügyelni!

Kéri modern üzlethelyisége kirakatát megtekinteni, ahol az ékszerszakmának legdivatosabb tárgyai kiállítva vannak a szabott ár feltüntetése mellett. :: :: Telefon 11-37.

Fiumei rizskeményítő a legjobb!

Férfingek, gallérok és kél-
zelők vasalásához vegyünk
Fiumei Fénykeményítőt
táblácskákban, amely a
fényes fehérnemű nyerő-
séhez szükséges összes
pótanyagokat már magá-
ban foglalja.

Grand Prix:

Turin 1911.

VÉDJEGY.

Mindenütt kapható.

Fiumei Fénykeményítő vá-
sárlásánál ügyeljünk arra,
hogy a táblácskán az ele-
fánt védjegyen kívül

Fénykeményítő
felírás is rajta legyen.

BEOCSINI CEMENTGYÁRI UNIO RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Központi igazgatóság: Budapest, V., Alkotmány-u. 10.

**Gyárak: BEOCSIN (Szerém megye). SELYP (Nógrád megye).
szállít**

kiváló minőség **BEOCSINI PORTLANDCEMENTET.
BEOCSINI ROMANCEMENTET.**

valamint

elsőrendű (nem kevert) **SELYPI PORTLANDCEMENTET
és TRASZLISZTET**

mely utóbbi habarcs anyagokkal keverve kiválóan alkalmas vizalatti építkezések és vízmentes habarcs és beton előállításához.

**GYÁRTÁSI KÉPESSÉG: 3,500.000 q PORTLANDCEMENT
1,000.000 q ROMANCEMENT.**

A szabványokat messze felülmuló minőség!

Rendkívül kedvező térfogatsúly!

Zsolnai Cement- és Mészgyár R.-T.

**Központi igazgatóság: Budapest,
V., Alkotmány-utca 10. szám.**

**Gyár: LITVAILLO.
(Zsolna mellett) vasutállomás.**

Gyártási képesség:

6000 waggon PORTLANDCEMENT

**A szabványokat több mint 50 százalékkal felülmuló húzási
és nyomási szilárdság!**

1000 gramm térfogatsúly literenként lazán beeresztve.

Lédeczi Portlandcementgyár R.-T.

**Központi igazgatóság: Budapest,
V., Alkotmány-utca 10. szám.**

**Gyár: Lédecz, Trencsénmegye,
posta, távirda és vasutállomás.**

Gyártási képessége

10,000 waggonra

fog ez év folyamán emeltetni.

SÁROSPATAKI
PINCÉSZET

TOKAJI

BORTERMELŐK

TÁRSASÁGA RT.

• TOKAJ •

ELNÖK: HERCEG WINDISCHGRAETZ LAJOS

TOKAJI
PINCÉSZET

Hordóban:

Évjárat	Minőség	Árak koronáértékben 100 literenként
	Tokaji asztali bor, nem palackezett	
1908	ab Tokaj	110.-
1907	pecsenyebor ab Tokaj	139.-
1906	szamorodni bor	140.-
1904	"	180.-
1901	"	165.-
1900	"	230.-
1906	aszu-bor, 2 puttonos	350.-
1904	" 3	360.-
1901	" 4	440.-
	" 4	550.-

A borok tisztán kezelt, jó minőségű felelősséget vállalunk.

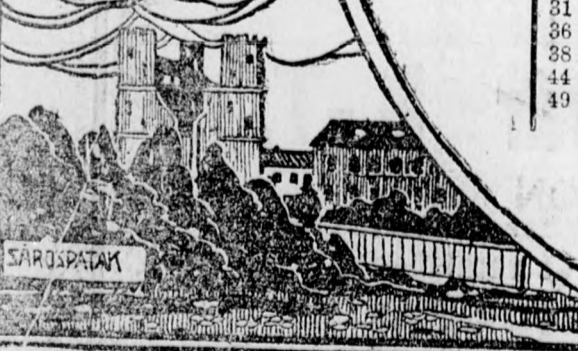
Palackban:

SZAMORODNI BOROK EREDETI TÖLTÉSBE:

Arjgyzekei szám	Évjárat	Minőség	1 l. pa- lackban		0.71 l. pa- lackban		0.51 l. pa- lackban	
			K	f	K	f	K	f
1	1908	Tokaji pecsenyebor	—	—	1	75	—	—
2	1904	szamorodni bor kiváló	2	40	2	—	1	60
4	1901	"	2	85	2	30	1	80
9	1900	" zamatos	4	30	3	30	2	55
12	1898	" nehéz	5	80	3	60	2	50
17	1889	"	6	—	4	85	3	85
20	1883	" muskotály	10	90	8	45	6	70

ASZU- ES GYÓGYBOROK EREDETI TÖLTÉSBE:

Arjgyzekei szám	Évjárat	Minőség	0.75 literes palackban		0.25 literes palackban	
			K	f	K	f
28	1906	2 puttonos	3	—	1	65
29	1904	édes	3	75	2	20
31	1901	kövér	4	60	2	75
36	1889	nehéz	6	80	3	95
38	1888	muskotály	8	80	5	25
44	1883	zamatos, nehéz	11	—	6	60
49	1883	Eszencia, gyógycélokra	22	—	13	—

SÁROSPATAK

TOKAJ

Megrendeléseket elfogad:

a Tokaji bortermelők társasága r.-t. pincészete,
Tokaj és Sárospatak.

Központi irodája: Budapest, VI., Teréz-körút 25. szám.

TELEFON
167-88.